

דברי הכנסת

הישיבה העשרים-ושש של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, כ"ב בחשוון התשנ"ג (18 בנובמבר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה	
ילדי עולים חדשים ברמלה	
הזרמת כספים לקופת-חולים הכללית	
סגירת מפעל תע"ש במעלה-אדומים	
המסגד בבאר-שבע	
התפרעות מפגינים בעת ביקור ראש ממשלת פורטוגל	
חילוץ ספינות ומטיילים על-ידי צה"ל	
מכות לאנשי "יש גבול"	
העברת סדנאות המשטרה לעטרות	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
שאלות ותשובות	
איום בנשק על-ידי פעיל "כך" טירן פולק	
חקירת השר דרעי	
בריחת חשוד באונס מבית-חולים פסיכיאטרי	
פעילות פלילית ולאומנית בבני-ברק	
הגבלת מעצרים ללא עילה	
גנבות רכב	
הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (מעטפות הצבעה) (תיקון), התשנ"ב–1992	
(הצעת חבר הכנסת י' לוי)	
הצעה לסדר-היום	
הריסת באר מונטיפיורי	
הצעה לסדר-היום	
התנאים השוררים בבתי-הדין השרעיים	
הצעה לסדר-היום	
הקמת משטרת מקור	
הצעות לסדר-היום המלצות ועדת-לוי בעניין תנאי המאסר של האסירים הביטחוניים	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעות לסדר-היום המלצות ועדת-לוי בעניין תנאי המאסר של האסירים הביטחוניים	
הצעה לסדר-היום	
התפרעות חרדים בצומת הגבעה-הצרפתית	
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת	
חילופי גברי בוועדות הכנסת	
הצעה לסדר-היום התנהגות שוטרים כלפי מפגינים נגד פגיעה בקברי קדמונים	
הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק (תיקון – הסכמת המציע והצבעה),	
התשנ"ג–1992	
(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)	

הצעה לסדר-היום
חפירות בקברי יהודים בגבעה-הצרפתית בירושלים
הצעות לסדר-היום
זריקת הרימון בשוק-הקצבים בעיר העתיקה
הצעה לסדר
הצעות לסדר-היום
זריקת הרימון בשוק-הקצבים בעיר העתיקה
הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון –
הצבעה על נטילת חסינות), התשנ"ב–1992
(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעה לסדר-היום
מצוקות הכפר הדרוזי בית-ג'ן
הצעה לסדר-היום
בית-עלמין צבאי ו"בית יד לבנים" בבית-ג'ן
הצעה לסדר-היום האבטלה הקשה במגזר הדרוזי בכלל ובכפר בית-ג'ן בפרט
הצעה לסדר-היום
הפטור ממכס על מזגנים וכריות אוויר מתנפחות לכלי רכב
הצעות לסדר-היום נסיעת שר החוץ שמעון פרס למצרים והסכמת ישראל להשתתף בוועידת הפליטים
באוטווה

שאלות בעל-פה

היו"ר י' עזרן:

רבותי חברי הכנסת, כבוד השר, אני מתכבד לפתוח היום את ישיבת הכנסת.

הנושא שלפנינו: שאלות בעל-פה. הראשונה – שאלתא מס' 40 מאת חבר הכנסת אביגדור קהלני, בנושא: ילדי עולים חדשים ברמלה. תשיב שרת החינוך והתרבות. בבקשה, חבר הכנסת קהלני.

ילדי עולים חדשים ברמלה

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי שרת החינוך והתרבות, על-פי מידע שנבדק על-ידי, ברמלה קיימת בעיה של מציאת כיתות לימוד לכ-30 תלמידים עולים חדשים. התלמידים יושבים בבתיהם מתחילת שנת הלימודים ועד היום. הן בעירייה והן בבית-הספר "עמל" בעיר נעשו מאמצים רבים לפתרון הבעיה, אך עד היום לא נמצא פתרון.

ברצוני לשאול:

1. האם בדק משרד החינוך והתרבות את הדברים?
2. מדוע לא יימצא פתרון מיידי, כדוגמת קרוון ככיתת לימוד?
3. כיצד מתאפשר מצב שבו עשרות תלמידים יושבים בבתיהם תקופה כה ארוכה ואין דואגים למצוא להם מקום מסודר בבית-הספר?

היו"ר י' עזרן:

תודה. גברתי שרת החינוך והתרבות, בבקשה.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת קהלני, העירייה לא הביאה את העניין לידיעת אנשי משרד החינוך, לא להנהלת המחוז, לא למפקח על בתי-הספר ולא למינהל הפיתוח. הם היו יכולים לסייע בידיה מיד.

ברגע שהנושא נודע למשרד, וזה היה רק בתחילת השבוע הזה, פנינו אל העירייה, והיא החליטה, ב-16 בנובמבר, דהיינו לפני יומיים, לשכור בעבור התלמידים מבנה פנוי השייך ל"נעמת". זה – כפתרון זמני לבעיה.

משרד החינוך והתרבות יסייע לעירייה הן בהשתתפות בהוצאות בגין שכירת מבנה זה והן בחיפוש אחר מבנה מתאים אחר בזמן הקרוב. בשלב זה, כאמור, שכרו דירה מ"נעמת", ואנחנו משתתפים בהוצאה. העירייה מסרה, כי תתאים את המבנה לייעודו החדש, לצרכים המיוחדים. הלימודים יתחילו בימים אלה.

לצורך מתן תשובה של פתרון קבע, על העירייה לפנות אל משרד החינוך והתרבות בצורה מסודרת.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אביגדור קהלני, בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

גברתי, תודה על התשובה. אני שמח שעצם העלאת השאלה עוררה את העירייה לפעולה.

אנחנו יודעים שיש צפיפות בכיתות הלימוד, ועלינו לזכור שבשנה הבאה תמשיך להגיע עלייה. ברצוני לשאול את השרה, האם יש למשרד החינוך פתרון לעולים החדשים שיגיעו בעתיד?

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

האם יש עוד שאלות?

היו"ר י' עזרן:

לא, זו השאלה היחידה. האם גברתי השרה מוכנה לענות?

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

כן, אדוני.

אנחנו עוסקים עכשיו בבנייה. בשנה זו נבנו למעלה מ-1,400 כיתות לימוד ובשנה הבאה אנחנו מתכוונים לבנות עוד 1,450. אנחנו גם שוכרים כיתות לתקופת ביניים.

יש לנו בעיה מסוימת. עיריות רבות שבבתי-הספר שבתחומן יש צפיפות רבה, אף שהן קיבלו הרשאה ויש להן תקציב, ואנחנו לוחצים עליהן לסיים את ההליכים ולהתחיל לבנות, הן מתרשלות ואינן עושות זאת. השבוע הוצאנו תזכורות נוספות גם על-ידי פקסימיליה, גם על-ידי שיחות טלפון וגם בצורות אחרות, ובלבד שיתחילו לבנות באותם מקומות שבהם חסרות כיתות.

עם זאת, כאמור, הבנייה היא בעיצומה, ואנו מקווים שלא רק ניתן תשובה לעולים החדשים, אלא נתחיל קצת להוריד את הלחץ באופן כללי בכיתות. יש כיתות שלומדים בהן למעלה מ-40 תלמידים בכיתה, וממש בלתי אפשרי ללמד בהן.

המשרד מודע למצב, ונעשים מאמצים מואצים לשם פתרון הבעיה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, גברתי השרה. אנו עוברים עתה לשאילתא מס' 30, של חבר הכנסת חנן פורת, המופנית אל שר הביטחון, בנושא: סגירת מפעל תע"ש במעלה-אדומים. ישיב סגן שר הביטחון. אני מבין שהשואל איננו נוכח באולם, ולכן אני מעביר את השאילתא לפרוטוקול. השאילתא הבאה היא שאילתא מס' 44, המופנית אל שר הבריאות, מאת חבר הכנסת סילבן שלום.

רענן כהן (העבודה):

גם הוא איננו נוכח.

היו"ר י' עזרן:

גם הוא איננו נוכח. אני מצטער, אני מעביר את השאילתא לפרוטוקול.

יהושע מצא (הליכוד):

זו שאילתא רגילה או שאילתא בעל-פה?

שר הבריאות ח' רמון:

כאשר שרים לא נמצאים מייד קמה צעקה גדולה מצד חברי הכנסת, אבל כאשר השואלים אינם – – –

היו"ר י' עזרן:

הנה מגיע חבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד):

אני מצטער, היתה הצבעה דחופה בעניין קופת-חולים ולכן האיחור.

שר הבריאות ח' רמון:

גם כאשר אנחנו מאחרים תמיד יש לנו סיבות טובות, ובכל זאת אתם צועקים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

נכון, למה באת בזמן?

סילבן שלום (הליכוד):

הכול בגלל קופת-חולים – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סילבן שלום, הגעת באיחור, לפחות בלי הערות, עם כל הכבוד. השר ישב כאן בזמן, והוא צודק. אנא קרא את השאילתא.

הזרמת כספים לקופת-חולים הכללית

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש, ותודה לשר שהמתין. כפי שאמרתי, היתה הצבעה על קופת-חולים בזה הרגע, וזה גרם לי לאחר.

ביום ראשון, 15 בנובמבר 1992, אישרה ועדת הכספים של הכנסת העברה נוספת של 210 מיליון שקל לקופת-חולים הכללית – למען האמת, זה עבר רק עכשיו. העברה זו, בתוספת העברות קודמות, מגיעה לסכום של כ-350 מיליון שקל שהועברו לקופת-חולים מאז הקמת הממשלה הנוכחית. העברה זאת איננה מותנית בתוכנית הבראה כלשהי, וזאת בניגוד להבטחותיך בעבר, כי לא תזרים כספים ללא תוכנית הבראה.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא היקף הכספים אשר יועברו לקופת-חולים הכללית במהלך ארבע השנים הבאות?

2. האם יותנה המשך העברת הכספים בתוכנית הבראה כלשהי?

3. מדוע אין משרד הבריאות תובע מההסתדרות הכללית לממש נכסים השייכים לה – בהיקף של מאות מיליוני דולרים – ולבטל את ההסכמים הפוליטיים עם המפלגות החרדיות?

4. מה יהיה גובה המס האחיד בתקופה הקרובה?

היו"ר י' עזרן:

תודה לשואל. כבוד שר הבריאות ישיב.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, טעות חמורה היא לחשוב או לטעון, כי בכוונת הממשלה להזרים כספים בכמות בלתי מוגבלת לקופת-חולים ללא תוכנית הבראה. אין זה סוד כלל, כי מאז כניסתי לתפקיד אני פועל יחד עם שר האוצר כדי למנוע מצב מעין זה. על כן התנינו, ואנו ממשיכים להתנות, כל סיוע ישיר לקופת-חולים בהצגת תוכנית הבראה כוללנית ומפורטת.

כידוע, נחתם הסכם בין הממשלה להסתדרות על מינוי מועצת מנהלים חדשה, שתהנה מעצמאות מרבית, וינתנו לה כל הסמכויות להגיש תוכנית הבראה ולבצעה ללא מעורבות של כל גוף שהוא.

נכון הדבר, כי כתוצאה מסירוב אחד המועמדים לתפקיד ראש מועצת המנהלים של הקופה נדחה סבב המינויים בכחודשיים, ומועצת המנהלים והנהלה החדשה החלו בתפקידם רק ב-15 בנובמבר.

כדי לאפשר לקופה להמשיך ולתפקד עד אשר תוגש תוכנית הבראה, בעוד כחודשיים, הוצע להעביר לקופה סכום של 210 מיליון שקלים, אולם זאת כמקדמה על חשבון סכומים אחרים שיגיעו לקופה במהלך שנת תקציב 1993, ובשום מקרה לא כתמיכה שאין מאחוריה תוכנית הבראה. צדק היושב-ראש החדש של קופת-חולים, פרופסור דן מיכאלי – ובהזדמנות זו אני מאחל לו, לדירקטוריון החדש ולמר אביגדור קפלן, המנכ"ל החדש, הצלחה בתפקיד הקשה, ויש אומרים: הבלתי אפשרי הזה – כי הדרך שבה הממשלה, בשלב זה, מעבירה כספים לקופה, רק מגדילה את החוב של קופת-חולים.

אני רוצה לחזור ולומר, כי תוכנית ההבראה תהיה מבוססת על ארבעה גורמים: 1. הבעלים, קרי ההסתדרות; 2. הנושים, בעיקר הבנקים; 3. הקופה והעובדים בה, במאמץ של ייעול; 4. הממשלה. ברור שרק כאשר יוצגו תוכנית ההבראה ופרטיה ניתן יהיה לקבוע את גובה תמיכת הממשלה בקופת-חולים בשנים הבאות.

אשר לעניין מכירת הנכסים – הבעלים, כפי שצינתי לפני דקה, הם אלה שצריכים לתת תשובה בנושא מכירת הנכסים, ואני מעריך, וכך אמרתי, שתוכנית ההבראה תכלול גם מכירת נכסים אשר אינם תורמים ואינם קשורים למטרה המרכזית של הקופה.

ואשר להסכמים שונים הקשורים בקביעת המס האחיד, אין לי ספק כי ההנהלה החדשה תתייחס לנושא הזה ותתבע השתתפות גדולה יותר של ההסתדרות בתקציב קופת-חולים. לכן גם נושא גובה המס האחיד, ובמיוחד אותו חלק שיועבר לקופת-חולים מסך כל המס הנגבה, יהיה מרכיב חשוב בתוכנית ההבראה, אשר לפי ההסכם בינינו לבין קופת-חולים נתונה וזקוקה לאישור הממשלה, ואנחנו מצפים לה בחודשיים הקרובים; אני מאמין שאז אכן תצא תוכנית ההבראה לדרך.

דן תיכון (הליכוד):

איזו תוכנית הבראה? שודדים את הקופה הציבורית, ואתה מחריש. סתמו לך את הפה.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סילבן שלום. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אנו עדים גם בדברי השר לכך שהציבור ישלם שלוש פעמים. ואיך הוא ישלם שלוש פעמים? פעם ראשונה, העלו את המס האחד – הציבור משלם; פעם שנייה, ימחקו חובות לבנקים, בנקים ששייכים למי? לציבור; פעם שלישית, הממשלה נותנת כמו היום מאות מיליוני שקלים. זאת אומרת שמי שמשלם זה רק הציבור, שלוש פעמים בשלושה כובעים שונים. האם השוד הזה ייפסק בצורה כלשהי? זו שאלה ראשונה.

שאלה שנייה: האם אתם תפעלו לכך שכל הכספים המועברים עכשיו יועברו ישירות לקופת-חולים, ולא להסתדרות הכללית, שתיקח מזה 28% לכל מיני דברים שאיננו יודעים בדיוק מה הם?

לסיום, אדוני השר, הייתי רוצה שתקום ותאמר היום, ארבעה חודשים לאחר שקמה הממשלה הזו, שאתם עושים את כל מה שלא התכוונתם לעשות. לצערי הרב, אתה ניסית להיות שר האוצר במקום שר הבריאות, אבל שר האוצר, כנראה, הפך להיות "בייגה יש לי", ויש לו להרבה דברים שלא להם בדיוק צריך לתת.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה רוצה לשאול, אתה יכול לבקש רשות. אנא ממך. שאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל איתן.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, שר הבריאות, בימים האחרונים מתפרסמות ידיעות על התוכנית החדשה, תוכנית חוק ביטוח בריאות ממלכתי, וכבר יש התנגדות חריפה, גם של ההסתדרות וגם של חברי הכנסת. רציתי לשאול אותך, איך אתה מתגבר על ההתנגדות ואיך תוליך את התוכנית הזו ותעביר אותה ותוציא אותה אל הפועל? תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני השר, עקבתי אחר העימות שהיה לך אתמול עם מזכיר ההסתדרות. במלים פשוטות, הוא קורא לך "שקרן", ואנחנו מעבירים כסף לקופת-חולים, שהיא בחסות ההסתדרות, וההסתדרות מצפצפת עליך ועלינו. אתה מכזיב אותנו. האמנו לך כאזרחי מדינת ישראל לפני הבחירות. היכן תוכנית ההבראה שלך? מדוע אתם לא מציגים אותה? מדוע אתם מעבירים 340 מיליון שקל לקופת-חולים ישירות, ללא פיקוח, ללא ביקורת?

היו"ר י' עזרן:

תודה. ישיב אדוני השר.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע לחברי הכנסת מהליכוד קצת צניעות. הייתם בשלטון, וחוליי קופת-חולים לא התגלו ב-13 ביולי, כאשר הממשלה הזאת נכנסה לתפקיד. קופת-חולים מטפלת ב-3.5 מיליוני אזרחים. ידעתם שיש שם מחסור בתרופות, ידעתם ותיארתם במשך שנה-וחצי-שנתיים – – –

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

אדוני חבר הכנסת דן תיכון, קיבלת רשות לשאול, אין לך רשות להפריע.

רענן כהן (העבודה):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת תיכון, אני מעדיף שמר הברפלד יקרא לי "שקרן" מכך שאתה תתנהג בנבזות. אני מבקש שלא תפריע לי, אף לא במלה אחת.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, דקה אחת, בבקשה ממך, אנא ממך, רגע אחד. חבר הכנסת דן תיכון, נא לא להפריע. לא קיבלת רשות להפריע, גם לא לקריאת ביניים.

שר הבריאות ח' רמון:

שאלתם, תקבלו תשובה. ישבתם שנתיים, ראיתם איך הרפואה הציבורית ל-3.5 מיליוני איש מידרדרת, ולא נקפתם אצבע ולא עשיתם דבר וחיככתם את ידיכם ואמרתם: זה טוב לנו אלקטורלית, זה יעזור לנו בבחירות. לא היה לכם אכפת אף לא מאחד מתוך 3.5 מיליוני המבוטחים האלה. לכן אני מציע לכם – – –

רפאל איתן (צומת):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לכם: קצת צניעות. את כל מה שאתם אומרים עכשיו יכולתם לעשות במשך שנתיים.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דן תיכון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני מצטער מאוד, חבל להפסיד את היום.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת דן תיכון, חוץ מחברי כנסת אנחנו גם חברים, ואני מבקש להתנהג בצורה הוגנת. שמעתי אותך, לא הסכמתי לשום מלה והתאפקתי. אני מבקש שתתאפק, אם אתה רוצה שיהיה דו-שיח הוגן בינינו.

רענן כהן (העבודה):

הוא לא יכול.

שר הבריאות ח' רמון:

אנחנו באנו לממשלה הזאת, ובשבוע הראשון סילקנו את האשליה שאפשר לבוא ולקבל כסף בלי שום תוכנית, בלי שום שינויים בקופה. והשלב הראשון היה שינוי מינהלי, שינוי ניהולי מוחלט.

היו"ר י' עזרון:

חבר הכנסת תיכון, השר משיב לך, אנא להקשיב.

שר הבריאות ח' רמון:

הקמנו מועצת מנהלים מקצועית, שלא על בסיס פוליטי. כל אדם שהיה לו שם תפקיד פוליטי נפסל על-ידינו, על-ידי הממשלה הזאת, לא על-ידיכם. הצענו יושב-ראש מועצת מנהלים שאיש איננו יודע – לפחות אני לא ידעתי – מה השקפותיו הפוליטיות, ונודע לנו, לי לפחות נודע לפני שבוע, שהוא עומד להיות, או אומרים שהוא עומד להיות, מספר שתיים ברשימה של הליכוד בעיריית ירושלים, והוא הוסכם על-ידי ההסתדרות. לא העזתם להעלות על דעתכם דבר כזה. והצענו חברי מועצת מנהלים – איך אמר לי מזכ"ל ההסתדרות? הוא אמר לי: תדאג לפחות שהם יהיו חברי הסתדרות – וחלקם אינם חברי הסתדרות. זה מה שעשתה הממשלה הזאת לאחר מחדלים של שנתיים, שבהן לא נקפתם אצבע.

נכון, יש לנו עיכוב של חודשיים, ובחודשיים האלה אנחנו עומדים בפני דילמה. מה אומרת הקופה? אין לנו כסף לתרופות; לא נעביר את הכסף, לא יהיו תרופות; לא יהיו תרופות, החולים ייפגעו, והסכסוכים בין שר הבריאות ובין בעלי קופת-חולים והמגמות הפוליטיות שלכם לא מעניינים.

יהושע מצא (הליכוד):

תתחיל מהסוף. אולי תאמר לנו את השורה התחתונה, כמה מאות מיליוני דולרים, כמה מיליארדים אתה עוד רוצה להעביר להם? מה השורה האחרונה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אני מזכיר לכם שזו לא הצעה לסדר ולא דיון על קופת-חולים.

יהושע מצא (הליכוד):

אבל מה השורה האחרונה? רק מלה אחת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, זו שאילתא בעל-פה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני יודע שהשורות לפני השורה האחרונה לא כל כך נעימות לכם, אבל — — —

היו"ר י' עזרן:

כבוד השר, נא לקצר.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, אנא ממך, זה לא דיון על קופת-חולים. כבוד השר ישלים את תשובתו.

שר הבריאות ח' רמון:

גם כל הדרך שבה העברנו את הכסף, חבר הכנסת סילבן שלום, לא רק שהיא מיועדת אך ורק לקופת-חולים, אלא גם לסעיפים ברורים, סעיף אחר סעיף: לתרופות, למשכורות — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

הבעיה שיש סעיפים, אבל אין כסף.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, תנו לשר לסיים.

שר הבריאות ח' רמון:

חברי הכנסת מהליכוד, אתם רוצים לנהל פה ויכוח או שאתם לא רוצים? הרי קופת-חולים לא מעניינת אתכם, מעניין אתכם קצת רווח פוליטי; החולים לא מעניינים אתכם. אני מציע שאם אתם לא רוצים לשמוע, אל תשמעו.

דן תיכון (הליכוד):

בחייך, מה קרה לך?

שר הבריאות ח' רמון:

זה מה שקרה לכם. תקשיבו לתשובה.

היו"ר י' עזרן:

כבוד השר, אנא להסתפק בתשובה. אין קריאות ביניים בזמן התשובה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, לולא היו קריאות ביניים, הייתי מסיים.

היו"ר י' עזרן:

אני יודע שהפריעו לך, אבל נא לא להיגרר, אדוני השר. הרי אתה משחק לידיהם בדיוק.

שר הבריאות ח' רמון:

בחודשיים הללו, לאחר שההנהלה נכנסה לתפקידה, הם מחויבים להביא תוכנית הבראה, ורק בעקבותיה – וכאשר הם יביאו אותה, עוד יהיו הרבה ויכוחים סביבה – נראה מה תהיה השתתפות הממשלה, לאחר שכל שלושת הגורמים האחרים יהיו שותפים מלאים בה. לא הגעתם לזה, לא עשיתם את זה, לא טיפלתם בזה, וזו ממשלה שבארבעת החודשים הראשונים הגיעה לכך. נכון, הקצב שלי היה חודשיים, אבל אני מוכרח לבקש את סליחתכם על שזה נמשך ארבעה חודשים, וזה עדיין הרבה פחות מחוסר האכפתיות שאתם גיליתם בשנתיים שבהן אתם הייתם אחראים לבריאותם של 3.5 מיליוני תושבים.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת רפאל איתן, שזו שאלה שקצת חורגת מהנושא, אבל אשיב בקיצור. החוק הוגש כתזכיר הצעת חוק, אני העברתי אותו לכל הגורמים, גם הממלכתיים וגם כל מי שיש לו יד ורגל בנושא הבריאות. אני מקווה לקבל את התשובות ואת ההערות בתוך שבועיים-שלושה שבועות, ואז נדון עם הגורמים. לאחר שההערות הללו יתקבלו, ההצעה הזאת תוגש לממשלה.

אין הצעה אחרת. אין הצעה אשר תשנה באופן אמיתי את מערכת הבריאות בישראל זולת ההצעה הזאת, שתעלה גם את רמת הרפואה וגם את השוויון שבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, אדוני השר, על תשובתו המנומקת, המפורטת והארוכה. אין עוד שאלות.

סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 30, של חבר הכנסת חנן פורת, בנושא: סגירת מפעל תע"ש במעלה-אדומים.

סגירת מפעל תע"ש במעלה-אדומים

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני סגן שר הביטחון, נמסר לי כי הנהלת תע"ש החליטה לסגור את מפעל תע"ש במעלה-אדומים, המעסיק כיום יותר מ-200 עובדים, רובם מאזור ירושלים, ומשווק מוצרים הן למערכת הביטחון והן לשוק האזרחי, ולהעביר את מערכות הייצור של המפעל לאזור השפלה.

ברצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. אם כן – האם אין בכך פגיעה בעמדת הממשלה לחזק את האכלוס והתעסוקה בירושלים?

3. מה ייעשה כדי למנוע את סגירת המפעל ופיטורי מאות עובדיו? תודה.

היו"ר י' עזרן:

כבוד שר הביטחון יענה על השאלתא.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אתמול עניתי מעל הבמה על מכלול תוכנית ההבראה של תע"ש, ואחזור עכשיו על חלק מהדברים.

אתה בוודאי יודע, שלפני ימים מספר נפגש ראש הממשלה עם משלחת של עובדי תע"ש. בפגישה הזאת אמר ראש הממשלה, שלא יהיו פיטורים לפני שתהיינה פגישות נוספות עם העובדים וללא בישולה הגמור של תוכנית ההבראה.

לא רק זאת, אלא שבמסגרת תוכנית ההבראה ברור לכולנו, כמו להנהלת תע"ש, שאנחנו לא שמים את כל המפעלים בכל פינות הארץ כמכלול אחד בלבד, אלא תהיה התחשבות באזורים, במצב

הכלכלי שלהם ובמצב התעסוקה שלהם. זה יהיה נכון גם לגבי ירושלים, כמו לגבי מעלות וקריית-שמונה. כל מפעל כזה יזכה לטיפול נפרד, שיביא בחשבון גם את תוכנית ההבראה וגם את הבעיות המקומיות.

הנהלת תע"ש עובדת עכשיו על השלמת תוכנית ההבראה. כל זמן שהיא לא תסיים זאת, כל הידיעות על סגירת מפעל כזה או אחר אינן נכונות. אם אומנם תחייב התוכנית הזאת פיטורים, כפי שהסכים ראש הממשלה בפגישה עם העובדים, יתייעצו אתם, יבדקו יחד אתם מה עושים ואיפה עושים, כך שלא תהיה שום הנחתה מלמעלה, לא על-ידי הממשלה ולא על-ידי הנהלת תע"ש.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מודה לסגן השר מוטה גור על התשובה, אבל התשובה היתה כוללת, ואני הייתי רוצה להתייחס לשני היבטים ייחודיים הנוגעים למפעל תע"ש במעלה-אדומים, ואני מבקש את התחשבותכם הספציפית במפעל הזה.

ההיבט הראשון הוא, שהמפעל הזה נערך בעוד מועד לתוכנית הבראה, שכללה גם פיטורי עובדים וגם צעדי ייעול, ובעיקר הכנסת מוצרים בשביל השוק האזרחי, שכוללים גם את תחום האלקטרוניקה, גם את תחום הרכב וגם פיתוחים חדשניים בתחום הטלפונים. הדברים האלה מעמידים את המפעל על בסיס שמאפשר לו להתמודד עם המציאות הקיימת, חרף הצמצום בתחום הביטחון והנשק.

הנקודה השנייה היא אולי קריטית יותר מהראשונה. מפעל תע"ש במעלה-אדומים נמצא באזור תעשייה מיוחד במינו. אזור תעשייה זה נזקק מאוד למפעל הזה כי כל נושא הביטחון השוטף, השמירה ומערכת האבטחה של האזור הזה תלוי בו. אם יוצא המפעל הזה משם, אני יכול לומר במלוא האחריות, שצפויה סכנת התמוטטות לכל אזור התעשייה, בעיקר מההיבט הביטחוני.

הייתי רוצה לשאול, האם אתם תשקלו ותתחשבו בהיבטים האלה בבואכם לדון במכלול המפעלים של תע"ש? תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחריו – לחבר הכנסת יהושע מצא. צר לי, חבר הכנסת ביבי, אתה נמנה עם אותה סיעה וכבר קדמו לך שניים. לכן להם זכות השאלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, מדברריך נשמע בבירור שנעשו שגיאות, ועכשיו נעשית הערכה מחדשת, כך שאנחנו נמצאים בתקופת ביניים. אני הבינתי מדברריך, שלירושלים אין שום עדיפות, לא למפעל בירושלים ולא למפעל במעלה-אדומים.

שאלתי היא: הכיצד יכולה להיות תשובה כזאת, שבמסגרת תוכנית ההבראה יתחשבו במצב הכלכלי של כל מקום ומקום, בלי לתת עדיפות כלשהי, כפי שכתוב בקווי היסוד של הממשלה, לירושלים ולסביבותיה?

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת יהושע מצא, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני סגן שר הביטחון, הופעתי, יחד עם ידידי חבר הכנסת זיסמן, בפני אותם עובדי תע"ש שחרב הפיטורין מרחפת מעל ראשיהם. האי-שקט שבבתיים ואצל ילדיהם והחשש מאובדן פרנסה הם גדולים, ואפילו הסיכון לחיי המשפחה הולך וגדל.

אני שואל שאלה חד-משמעית: מדוע לא תוסר הסכנה של חרב מרחפת ומתהפכת זו המאיימת על פרנסתם של העובדים? מדוע היא לא תוסר על-ידי הודעה חד-משמעית וברורה שלך, של ראש הממשלה, שלא יהיו פיטורים אצל עובדים שעוסקים בעבודה יצרנית, בעבודת כפיים בחיי היום-יום? מה עוד שמדובר במפעלים שעוסקים בעבודה יצרנית שדורשת ידע רב.

השאלה הנוספת שלי, אדוני סגן השר, אינה רק לגבי ירושלים; אני מדבר על ירושלים, אני מדבר על תע"ש במעלות.

השאלה הנוספת והאחרונה שלי היא: הודעה חד-משמעית כזאת מתחייבת על-ידי ראש הממשלה ועל-ידיך גם על-פי סדר עדיפויות לאומי חדש, שעליו הכרזתם. ואני שואל אותך, אדוני, האם סדר העדיפויות הלאומי החדש שעליו הכרזתם לא כולל יצירת מקורות פרנסה חדשים? והנה אנחנו רואים פה מצב הפוך: במקום ליצור מקורות פרנסה חדשים, אתם מניפים חרב מעל ראשי פועלים שעוסקים יום-יום ביצירה ובעבודת כפיים.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השואל, אף שהארכת. כבוד סגן השר ישיב.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כפי שלא רציתי, חבר הכנסת מצא, להיגרר אתמול לוויכוח שולי עם חבר הכנסת שמאי, ויכוח פוליטי מפלגתי, אני גם לא רוצה להיגרר לזה עכשיו, מכיוון שהנושא שמדובר בו הוא רציני מדי.

השגיאות שהושמעו על-ידי חבר הכנסת זיסמן, יותר משהן שגיאות של הניהול הן שגיאות של שינויי סדרים וקדימות בעולם. במיוחד מאז המלחמה במפרץ יש ירידה בכל העולם בשווקים של נשק, וחברות גדולות מאוד גם באירופה וגם בארצות-הברית נמצאות על סף חידלון.

הממשלה הזאת עושה ותעשה כל מאמץ על מנת למנוע את הפגיעה, בוודאי את הנפילה, של התעשיות הצבאיות למיניהן. כל הצעדים שהיו צריכים להינקט בשנתיים האחרונות ולא ננקטו, כל אלה הם היום מבחינתנו נתונים שאתם אנחנו צריכים להתמודד.

נקודה שנייה. בתפיסת העולם של הממשלה הזו, מקום כמו מעלה-אדומים, שהוא במרחב ירושלים, או מעלות וקריית-שמונה בצפון, ויש גם מקומות אחרים, אחריותנו כלפי כל המקומות האלה, במיוחד אם אנחנו מדברים על אלה שבקווי העימות בצפון ובתקופה האחרונה לא שפר עליהם חלקם, אנחנו חייבים להביא בחשבון את הצרכים ואת הבעיות של כל המקומות האלה. וזה אומנם מה שאנחנו עושים בבדיקת תוכנית ההבראה.

תוכנית ההבראה המקצועית תיתן את האופציות לפתרון המקצועי, והממשלה תבדוק את ההצעות המקצועיות האלה על רקע הצרכים הכלכליים הייחודיים של האזורים שבהם יש מפעלי תע"ש, ובהתאם לזה אנחנו נקבל את ההחלטות.

יש לנו אומנם מחויבות להגדיל את מקומות העבודה בארץ בכלל. בקשר לכך, מובן שדבר ראשון נרצה שלא לפטר עובדים נוספים, וזאת היתה המשמעות של השיחה בין ראש הממשלה לבין העובדים של תע"ש. אין לי שום ספק שברצון משותף נמצא את הדרכים הטובות לענות על כל הסוגיות והשאלות האלה עם גרימת מינימום של נזק; אם אפשר בלי לגרום נזק בכלל, על אחת כמה וכמה שנעשה את זה.

לכן אני מציע לחברי הכנסת להמתין ולראות מה משמעות תוכנית ההבראה. הנושא יעלה לדיון עם העובדים, ואז בוודאי תימצא הדרך הנכונה לשביעות רצונם גם של ההנהלה, גם של העובדים וגם של משק המדינה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לסגן השר. השר עוזי ברעם, הממונה על המשרד לענייני דתות, ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 43, מאת חבר הכנסת טלב אלסאנע, בנושא: המסגד בבאר-שבע. חבר הכנסת אלסאנע, בבקשה.

המסגד בבאר-שבע

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, האוכלוסייה המוסלמית באזור באר-שבע מונה כ-80,000 תושבים, והמסגד היחיד האמור לשרת אוכלוסייה זו הוקם בזמן השלטון העות'מאני ומילא את ייעודו עד קום המדינה. אז נשללה מהמוסלמים בבאר-שבע ובסביבתה הזכות להתפלל במסגד זה, ולאחרונה נהפך המסגד למוזיאון.

מניעת תפילת המוסלמים במסגד והשימוש בו כמוזיאון מעוררים מרירות ותסיסה בקרב האוכלוסייה המוסלמית, נוגדים את עקרון חופש הפולחן ופוגעים באיסור הפגיעה במקומות קדושים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת, אתה נצמד לשאילתא כפי שהיא מופיעה בכתב שלפניך. נא להיצמד לטקסט.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני סבור שאני נצמד לטקסט. אם אדוני היושב-ראש מפנה לטקסט הכתוב, אני נצמד.

היו"ר י' עזרן:

יש לך רשות לשאול שאלה נוספת. חבר הכנסת, תקרא את השאלה כפי שהיא מופיעה. ואם רצונך לשאול, זכותך. יש לך זכות לשאלה נוספת. תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

האוכלוסייה המוסלמית באזור באר-שבע מונה כ-80,000 תושבים והמסגד היחיד האמור לשרת אוכלוסייה זו הוקם בזמן השלטון העות'מאני ומילא את ייעודו עד קום המדינה. אז נשללה מהמוסלמים בבאר-שבע והסביבה הזכות להתפלל במסגד זה, ולאחרונה נהפך המסגד למוזיאון.

האוכלוסייה המוסלמית מבקשת לשים קץ להמשך חילול המסגד.

ברצוני לשאול:

1. האם המשך מצב זה יוצר רגשי קיפוח בקרב האוכלוסייה המוסלמית?

2. האם ננקטו או יינקטו צעדים בעתיד על מנת להביא למסירת המסגד לאוכלוסייה המוסלמית?

3. האם יותר בעתיד הקרוב לאוכלוסייה המוסלמית להתפלל במסגד זה?

היו"ר י' עזרן:

תודה. בבקשה, כבוד השר.

שר התיירות ע' ברעם:

מעבר לשאילתא הזאת יש גם הצעה לסדר-היום, ובתשובתי עליה אני אפרט דווקא דברים שלדעתי גובלים בקיפוח. לא זה המצב לגבי השאילתא הזאת.

ראשית, אני רוצה לקבוע, אני לא יכול לענות על השאלה, האם זה יוצר רגשי קיפוח, כן או לא. מי אני שאומר? מקום המדינה לא היה המסגד הזה ברשות המוסלמים.

לא נכונה הקביעה האומרת שזה המסגד היחיד, משום שהמצב הוא כזה: אכן מתגוררים בסביבות באר-שבע כ-70,000 תושבים מוסלמים. מרביתם גרים בעיירות השכנות ולא בעיר עצמה. בדקנו ומצאנו כי באזור באר-שבע רבתי פזורים 12 מסגדים המשרתים את האוכלוסייה המוסלמית. נוסף עליהם יש כ-18 מסגדים שלא קיבלו רשיון, אבל הם משרתים גם את האוכלוסייה הבדואית וגם את האוכלוסייה המוסלמית.

לכן, עם כל הרצון הטוב איני יכול לענות על השאלה של רגשי הקיפוח, אבל אני יכול להגיד שלא ננקטו צעדים להחזיר את המסגד לייעודו המקורי. בשביל להיות כן – אני גם לא רואה שיינקטו צעדים כאלה.

אם המסגד הזה לא יעמוד לרשות האוכלוסייה המוסלמית, מטבע הדברים האוכלוסייה של באר-שבע לא תתפלל במסגד זה. אני בדקתי את העניין הזה מכל היבטיו, זה מצב שקיים מקום המדינה, אבל אני לא חושב שהאוכלוסייה המוסלמית, בראייה של הנגב כולו, יש לה בעיה אמיתית של בתי-תפילה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, אדוני השר. יש לך זכות לשאלה נוספת. בבקשה, חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מודה לכבוד השר. ברצוני לשאול, האם לא יושם קץ להמשך חילול המסגד על-ידי השימוש בו כמוזיאון? האם זה לא נוגד את הכרזת העצמאות, שם נאמר כי מדינת ישראל תשמור על המקומות הקדושים לכל הדתות?

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פנחס בדש.

פנחס בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת טלב אלסאנע אמר שאין מסגדים בדרום, אולם לאחרונה, בחודש האחרון, תושבי עומר נאלצים להתעורר כל בוקר בשעה 03:30 ולהתפלל אתם, עם מתפללי המסגד שנמצא בבאר-שבע.

ברצוני לשאול: 1. האם המסגד הזה חוקי וניתנו אישורים? 2. אם כן – האם יש מגבלות לגבי השעות ולגבי עוצמת הרעש, כדי שלא נתעורר כולנו ב-03:30 וניאלץ לשמוע את המואזין בתוך חדר השינה? תודה.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד אסעד.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ידוע לי שאנשי הציבור המוסלמי בצפון ובמשולש פנו לשר הדתות. אנשי הציבור המוסלמי פנו גם אלי וביקשו לשפץ מסגדים שנמצאים בכפרים ערביים נטושים. כולנו יודעים שהכפרים האלה ננטשו, אבל המסגדים – כפי שעשה צה"ל נכון – נשארו קיימים.

שאלתי לשר: האם הוא יודע על כך, ומה עושה שר הדתות כדי לאפשר באמת לאנשי הציבור הזה לשפץ את המסגדים?

שר התיירות ע' ברעם:

אני לא בטוח אם כל השאלות הנוספות הן שאלות שתאמו את התקנון. אני מענה עליהן, אף שנדמה לי שיש שאלות שלא קשורות ולו בזיקה חלקית לנושא הנדון.

אשר למוזיאון – המוזיאון אומנם קיים. אני רק רוצה ליידע את חברי הכנסת – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, מוזיאון-מוזאזין – זה הקשר, כנראה, של חבר הכנסת פנחס בדש.

שר התיירות ע' ברעם:

אני רואה שלא רק יושב-ראש הכנסת הוא איש חידות, גם סגן יושב-ראש הכנסת הוא איש חידות.

המוזיאון קיים ומתפקד. אני רוצה לומר, שהנושא הזה עלה בכנסת עוד בתקופת יוסף בורג ואחרים כשרי הדתות. יש כאן בעיה, והיא בוודאי לא תיפתר לא בשבוע ולא בשבועיים. אני מסרתי לראש עיריית באר-שבע את השאלתא הזאת, ביקשתי ממנו תשובה, ואולי גם תהיה לו התייחסות בנדון. על כל פנים, לגבי התחום היותר-רחב הסברתי בתשובתי.

אני לא יכול להגיד לחבר הכנסת בדש שאני מתמצא עד כדי כך בחוקי האקוֹסטיקה. אני מבין את מה שאתה אומר, אבל אם השאלתא הזאת תישאל באופן מיוחד, אני אבדוק את הנושא ואענה לך. זה נושא שאני לא מכיר אותו.

בנוגע לשאלתו של חבר הכנסת אסעד, היום אני מענה הרבה יותר בהרחבה לגבי הנושא של בתי-הדין השרעיים, אבל אני גם אומר את דעתי על מצבה של האוכלוסייה המוסלמית והדרוזית בכלל בנושא הדת. אני רק רוצה לומר, שאני מטפל בנושא של מסגדים לא רק בכפרים נטושים. יש בעיה של מסגד בעכו שדורש עכשיו שיפוץ. אני מקווה שבנושא הזה אוכל לתת בקרוב תשובות הרבה יותר חיוביות והרבה יותר קונקרטיות.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה מאוד לכבוד השר. אני מזמין את שר המשטרה להשיב על שאלתא בעל-פה מס' 37 מאת חבר הכנסת אפרים סנה, בנושא: התפרעות מפגינים בעת ביקור ראש ממשלת פורטוגל. חבר הכנסת סנה, בבקשה.

התפרעות מפגינים בעת ביקור ראש ממשלת פורטוגל

אפרים סנה (העבודה):

אדוני שר המשטרה, בתאריך 25 באוקטובר 1992, בעת סעודה שערך ראש הממשלה לראש ממשלת פורטוגל במלון "המלך דוד" בירושלים, ניסתה קבוצה של מפגינים לפרוץ לתוך המלון תוך התנגשות אלימה עם המשטרה. אחדים מהם נעצרו.

ברצוני לשאול:

נגד כמה מהם נפתחו תיקים, ואילו הליכים נקטה המשטרה בעקבות חקירתם?

היו"ר י' עזרן:

תודה. כבוד שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב על השאילתא בעל-פה של חבר הכנסת אפרים סנה.

ההפגנה היתה הפגנה לא מתוכננת, ואף שהמשטרה הופתעה מכמות האנשים שהגיעו להפגין, כמאות אנשים, הצליחה המשטרה להתארגן במהירות, לרכז כוחות ולמנוע את כניסתם של המפגינים למלון "המלך דוד".

המשטרה פעלה באיפוק אך בנחישות למנוע הידרדרות המצב ולהביא לסיום שקט של האירוע. לא בוצעו מעצרים. המשטרה קיימה לאחר מכן דיון על-פי בקשתי, וכתוצאה מהדיון גם נקבעו כללים של איסור נשיאת נשק בהפגנות.

היו"ר י' עזרן:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת סנה.

אפרים סנה (העבודה):

בתחילה שתי הערות עובדתיות. האחת, בהופעתך בפני ועדת החוץ והביטחון נאמר לי, על שאלה מקדימה, שכן נעצרו מפגינים. עכשיו אני מבין שלא נעצרו.

דבר נוסף, אין שום חילוקי דעות על הדרך היעילה והראויה לכל שבח שבה הגנה משטרת ירושלים על מלון "המלך דוד" ממה שאמור היה להיות מחזה חמור ומביש לשלטון החוק במדינה. השוטרים עצרו ממש בגופם את ההתפרצות הזאת. אבל לא זאת היתה השאלה.

אם אכן פעולתה של משטרת ירושלים לא היתה נשוא השאלה, מה עשתה המשטרה פרט למניעה, פרט להגנה הפיסית על אותם עשרות אנשים שהיו באותה שעה בתוך מלון "המלך דוד"?

אי לכך, שאלתי השנייה היא: האם ההתנהגות הסלחנית כלפי המתפרעים איננה מעודדת תגובות נוספות והתפרעויות נוספות? הא ראייה, ששתי יממות לאחר מכן, במלון אחר, במלון "הילטון" בירושלים, חזרה אותה תופעה כאשר ראש הממשלה נאלץ, בפעם השנייה בתוך שבוע, לעזוב בית-מלון דרך יציאה אחורית. משמע שהסלחנות כלפי המתפרעים מעודדת את ההמשך.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בהפגנות מסוג זה ברור ומובן שיש מפגינים ויש מפגינות. אני חושב שבכל ההפגנות כמעט יש כאלה ויש כאלה. המשטרה, גם באותה הפגנה מול מלון "המלך דוד" וגם יומיים אחרי כן, שלחה שוטרים בלבד ולא שלחה שוטרות, אף שבדרך כלל להפגנות, למשל של האוכלוסייה הערבית, שבה ידועה רגישותן של הנשים וצניעותן של הנשים, המשטרה מקפידה תמיד לשלוח שוטרים ושוטרות, כדי שאם יהיה מצב שבו יש לפנות נשים או נערות, הדבר ייעשה על-ידי שוטרות.

בהפגנות אלה, נמסר גם בעיתונות ונמסר גם לי, היו מקרים שבהם היה צורך להרחיק או לפנות נשים או נערות. הדבר הזה נעשה על-ידי שוטרים, על אף בקשת אותן נשים ואותן נערות, שיובאו למקום שוטרות ולא שוטרים.

שאלתי היא: מדוע לא הובאו שוטרות למקום, והאם, אדוני השר, תיקח את זה לתשומת לבך במקרה שתאלץ לשלוח כוחות להפגנות נוספות מסוג זה?

היו"ר י' עזרן:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל איתן, בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

אדוני שר המשטרה, האם ההפגנה הזאת שמדברים עליה היתה מכוונת נגד ראש ממשלת פורטוגל, ועל איזה רקע?

היו"ר י' עזרן:

תודה. כבוד שר המשטרה ישיב.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, לשאלה הנוספת של חבר הכנסת אפרים סנה: אין מצטטים את תוכן הדברים מוועדות של הכנסת, מה עוד שהציטוט איננו מדויק. לא נאמר לגבי ההפגנה הזאת שהיו עצורים.

לשאלה השנייה שלך, אין המשטרה מגלה סלחנות כלפי מתפרעים. להיפך, היא פועלת נגד מפירי חוק בכל התקיפות. היא מגלה איפוק בהפגנות.

אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת אפרים סנה דבר שהיינו שותפים לו כשהיינו באופוזיציה. הזכות להפגין היא זכות אלמנטרית ויסודית, ועליה אני מתכוון לשמור כזכות בסיסית במשטר דמוקרטי.

הודעתי גם למתיישבים, ואני עומד לקיים אתם פגישה, שאני אגן על זכותם למחות. אני אעמוד על כך שהם יעשו זאת במסגרת החוק.

ההפגנה שהיתה במלון "המלך דוד" היתה הפגנה בהפתעה. המשטרה פעלה בהתאם להנחיות. מסקנה אחת הסקנו ולקח אחד הפקנו: מאחר שהיו מפגינים עם נשק, ניתנה הוראה, על-פי הנחיה שלי, שלא יינתנו אישורים להפגנות עם נשק וייעשו סידורים כדי שהנשק יהיה בצד.

נדמה לי שבסך הכול הסיום היה סיום נכון, במידה נכונה של התייחסות. הא ראייה, דבריו של חבר הכנסת יצחק לוי, שלא רק רוצה שנגלה איפוק, אלא שגם נזמין לפי הזמנה מיוחדת כוחות מיוחדים כלפי מפגינות. הדרך הטובה ביותר – שלא יתפרעו, כי אין לנו שום טענה שתהיינה הפגנות שבהן משתתפות נשים. הבעיה היא בעיה של התפרעות.

כוח המשטרה שמטפל בהפגנות הוא כוח מבצעי. אין זה נכון שאנחנו מתייחסים למפגינים לפי ההשתייכות שלהם. יש מקרים שחיפוש נעשה על-ידי שוטרים. חיפוש אצל נשים, בין שהן יהודיות ובין שהן ערביות, נעשה על-ידי שוטרים.

לחבר הכנסת רפאל איתן, האם ההפגנה במלון "המלך דוד" היתה נגד ראש ממשלת פורטוגל? אני מציע שהשאלה הזאת תופנה לשר המשטרה של פורטוגל. הוא יוכל להשיב לך האם ההפגנה היתה נגד ראש הממשלה שלו.

קריאה:

שר המשטרה מ' שחל:

אפשר להזמין אותו.

היו"ר י' עזרן:

תודה לשר המשטרה. אני חייב לציין לשבח את נוכחותו של כבוד סגן שר הביטחון, שנמצא כאן מאז פתיחת הישיבה וחיכה עד לשאילתא הזאת. עברנו לנושאים הבאים בשל היעדרותו של השואל.

סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 42, מאת חבר הכנסת אברהם יוסף שפירא, בנושא: חילוץ ספינות ומטיילים על-ידי צה"ל. חבר הכנסת שפירא, בבקשה.

חילוץ ספינות ומטיילים על-ידי צה"ל

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שאלתי מתייחסת לספינת השעשועים שעלתה על שרטון ליד חופי סודן וחולצה על-ידי מסוקים של חיל האוויר, דבר שעלה כ-2 מיליוני ש"ח.

האם הפרסום שהיה נכון?

הספינה לא היתה, כפי שפורסם, בסכנת טביעה ונוסעיה לא היו בסכנת חיים. מדוע היה צורך בהפעלת מבצע כה יקר וכה מסובך? כיצד חולצו הנשואים בספינה? מי נותן אישור ומי מחליט על הוצאה כזאת? מה הם הקריטריונים לחילוץ ספינות מטיילים בישראל? האם יש צורך קודם באישור או שכל אחד יכול לצאת, ואם הוא מסתבך – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שפירא, נא להיצמד לטקסט. אחר-כך יוכל כבודו לשאול שאלה אחרת. יש לך אפשרות לשאול שאלה נוספת. חבר הכנסת שפירא, תהיה צמוד לטקסט. סיימת? כן.

כבוד סגן השר ישיב.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מענה, כמובן, על השאלות כפי שהוצגו בדף. אם חבר הכנסת שפירא ירצה, הוא יוכל לשאול שאלה נוספת.

הפרסום נכון. בעל היכטה, שהיה בארץ, קיבל אות לעזרה, והוא פנה וביקש לחלץ את הספינה מהמצוקה. בשלב מסוים ניתק הקשר עם הספינה, ואז גבר החשש לחייהם של הנמצאים בה, מה עוד שהועברה גם בקשה רשמית מהאמריקנים, כיוון שהיו שם גם אזרחים אמריקנים. לאור כל זאת הוחלט לצאת ולחלץ את הספינה.

למיטב ידיעתנו, נגררה הספינה על-ידי גוררת. הנושא טופל על-ידי משרד החוץ.

מכיוון שמדובר בחילוץ מבצעי ולא באימון, השתמשו בכבל הרמה, שזה הדבר היחיד, הרציני והאמין.

באופן כללי אני רוצה להבהיר: מדינת ישראל עושה ותעשה כל שביכולתה כדי להציל כל ישראלי אם וכאשר הוא נמצא בסכנת חיים. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, חבר הכנסת שפירא רשאי לשאול שאלה נוספת.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אחרי תשובתו של השר אני מבקש לשאול, האם יבקשו מבעלי הספינה להחזיר את הכסף למדינה? איך נוהגים במקרי הצלה אחרים, שהיו בעבר?

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אלי גולדשמידט. בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

קודם כול, אני מבקש לברך את ממשלת ישראל על החלטתה. אני חושב שזו מסורת מקדמת דנא, שכאשר ספינה נקלעת למצוקה, אינני יודע על מה מסתמך חבר הכנסת שפירא – – –

היו"ר י' עזרן:

שאלתך, אדוני השואל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא חושב שאפשר לעשות הערכת מצב. הספינה היתה כנראה בסכנת טביעה, על-פי התפיסה של אלה שישבו בתוכה באותו זמן.

אני שואל את אדוני סגן השר, האם יש מדיניות כללית בצה"ל גם לגבי חילוץ ישראלים שנופלים, חס וחלילה, בקניונים בעת טיולים, גם לגבי ספינות, וגם לגבי מצבים אחרים שבהם ישראלים נמצאים במצוקה? תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד אסעד.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני סגן שר הביטחון, מהפרסומים בכלי התקשורת עולה, שבסביבת המקום שבו נתקעה הספינה, בסביבת אותו מקום שבו היא עלתה על שרטון, היו גם ספינות של הצי השישי. שמענו עכשיו, שעל סיפון הספינה היו גם אזרחים אמריקנים. האם אתה יודע על כך? אם זה נכון, מדוע לא סייעו האמריקנים בחילוץ הספינה?

היו"ר י' עזרן:

תודה. אדוני סגן השר ישיב. בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לשאלה האחרונה, אני אבדוק את העניין. לא הייתי מודע לכך שהאמריקנים היו בסביבה. אני אבדוק את זה ואומר לך.

אשר לשאלה הכספית, אני אחבר את התשובה על השאלה ביחס לחילוף מטיילים.

כפי שאמרתי בסוף דברי התשובה שלי קודם לכן, בכל מקום שישראלי יימצא בצרה, אנחנו נפעל ראשית כול לחלץ אותו ולהוציא אותו. זה נכון, כמובן, גם לגבי מטיילים בכל רחבי הארץ. צה"ל עושה את זה כמעט יום יום. אילו בדקנו כל פעם מראש, יכול להיות שהיינו גורמים למותם של מטיילים, רק בגלל בדיקות ביורוקרטיות. לכן, כאשר מתקבלת קריאת מצוקה, אנחנו קודם כול יוצאים לעזור ולסייע, ואחר כך בודקים למה וכיצד.

תיבדק השאלה הכספית, האם ניתן לקבל פיצוי כספי מגורמים שונים שעוסקים בביטוח ספינות. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לסגן שר הביטחון. שר המשטרה ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 38, מאת חברת הכנסת נעמי חזן, בנושא: מכות לאנשי "יש גבול".

אנו מודים לשר המשטרה, שאפשר לנו לעבור באמצע לשאילתא לשר הביטחון. תודה.

מכות לאנשי "יש גבול"

נעמי חזן (מרצ):

אדוני שר המשטרה, ביום שישי, 13 בנובמבר 1992, הפליאו אנשי "כך" את מכותיהם בקומץ אנשי "יש גבול", שחילקו חוברות הסברה מחוץ לכותלי בית-ספר "בויאר" בירושלים. חלק מאנשי "כך" באו למקום כשהם מזוינים בנשק חם. אין זו הפעם הראשונה שאנשי "כך" מופיעים, במטרה להתנכל להפגנות חוקיות, כשהם חמושים. באירוע הנ"ל הופיעה המשטרה רק לאחר כחצי שעה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא זכו אנשי "יש גבול" להגנת המשטרה?

2. האם יועמדו המכים לדין?

3. מה ייעשה כדי למנוע בעתיד את הגעתם של הללו על נשקם כדי להפר את הסדר?

היו"ר י' עזרן:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן. כבוד שר המשטרה ישיב.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב על שאלתא בעל-פה של חברת הכנסת נעמי חזן:

המשטרה הגיעה למקום האירוע מייד לאחר שדווח לה עליו. יש לציין, שלמשטרה לא היה ידוע מראש על הפעילות המתוכננת של אנשי "יש גבול"; והיא לא המתינה, כמובן, במקום להתרחשותו. אולם, כנראה, נציגי כלי התקשורת ידעו על כך ישירות מאנשי "יש גבול" והם שהזעיקו לאחר מכן את המשטרה למקום. יוצא מהאמור לעיל, שלמשטרה נודע על האירוע רק לקראת סופו, אך מייד כשדווח לה היא הגיעה למקום והחלה לטפל בעניין.

במקום האירוע קיבלה המשטרה פרטים ראשונים, והיא החלה בחקירה מייד. תיק החקירה מתנהל על-ידי תחנת משטרת הבירה. עד עתה הוגשו למשטרה שש תלונות על-ידי שישה מתלוננים מקרב אנשי "יש גבול" בגין תקיפות וגרימת נזק לחברות. בשלב זה זוהה חשוד אחד. המשטרה ממשיכה בחקירה ורק בסיומה יוחלט, בהתאם לראיות שייאספו, לגבי המלצות על הצעדים המשפטיים שיינקו.

למשטרה אין אפשרות למנוע הגעה ספונטנית של אנשים המתכוונים להפר את הסדר ולבצע עבירות, אלא אם כן היא קיבלה על כך מידע מראש, או שנתבקשה לעשות זאת.

בקשר לכך ברצוני להוסיף, שעניין נשיאת נשק בהפגנות נבחן, על-פי הנחייתי, על-ידי סגל הפיקוד הבכיר של המשטרה והוחלט, שהמשטרה תתנה מתן רשיון להפגנה באיסור נשיאת נשק על-ידי המפגינים.

המשטרה תמשיך לבצע תפקידה על-פי החוק לשמירת הסדר הציבורי וביטחון התושבים.

היו"ר י' עזרן:

תודה. שאלה נוספת לשואלת. בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אני רוצה להודות לכבוד השר ולשאל שאלה נוספת: בהתחשב בעובדה, שכלל שיש התקדמות במשא-ומתן המדיני, סביר להניח שיחריף גם הדיון הציבורי בנושאים מדיניים, ובהתחשב בעובדה שחיוני שהדיון הזה יתקיים בדרכים דמוקרטיות, הווי אומר ללא אלימות מכל צד, ובהתחשב בעובדה שהאנשים שהפריעו ל"יש גבול" ביום שישי שעבר הם אנשים המוכרים למשטרה ומופיעים הרבה פעמים חמושים בהפגנות, מה מתכונן כבוד השר לעשות כדי לפרוק אותם מנשקם?

היו"ר י' עזרן:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני השר, אני מבקש להתייחס לאירוע שעליו שאלה חברת הכנסת חזן, ושאתה השבת לגביו. המשטרה הגיעה למקום באמת לפי אזעקת אנשי "יש גבול", אבל ראתה מול עיניה פשע חמור: אנשי "יש גבול" מחלקים חומר הסתה בוגדני נגד התנדבות ליחידות של צה"ל.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, מה שאלתך? חבר הכנסת יהלום, לשאול, לא לנאום.

שאול יהלום (מפד"ל):

לכן שאלתי: מדוע לא עצרה המשטרה את אנשי "יש גבול", ומדוע לא החרימה לפחות את החומר שהם חילקו, וודאי וודאי – מדוע היא מטפלת בכלל בתלונה על נזק לחומר שהוא חומר הסתה?

היו"ר י' עזרן:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, תנועת "כך" היא תנועה פסולה מכול וכול, רק "יש גבול" הוא ארגון בזוי ממנה; בעוד "כך" היא תנועה שלפחות נאמנה למדינת ישראל כמדינה ציונית ועושה לטובתה, "יש גבול" היא תנועה, שגם אם אין זו כוונת אנשיה, בפועל היא משתפת פעולה עם הגרועים באויבי ישראל. היא חייבת בהגנה על-ידי המשטרה, אבל האם אין כבוד השר סבור, שתנועה זו ראויה לגינוי מכל אדם שטובת המדינה לנגד עיניו?

היו"ר י' עזרן:

תודה. אבל, חבר הכנסת, לא הבנו את השאלה שלך.

כבוד השר ישיב.

בנימין טמקין (מרצ):

אני ביקשתי שאלה נוספת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת טמקין, אתה מאותה סיעה וגם נרשמת במקום הרביעי. לא רציתי להשיב לך, אבל התלוננת, ולכן אני משיב.

שר המשטרה מ' שחל:

לשאלה הנוספת של חברת הכנסת נעמי חזן: עקב ההנחה, שכתוצאה מהתקדמות המשא-ומתן המדיני יחריפו הוויכוחים הציבוריים והפוליטיים, ניתנו הנחיות למשטרה, וקיימנו דיונים רבים בהשתתפותי וכמובן על-ידי סגל הפיקוד הבכיר של המשטרה מבחינה מקצועית. כתוצאה מדיונים אלה ניתנה הנחיה, שלא תאושרנה הפגנות עם נשק של המפגינים. ההנחיה הזו פשוטה לאמירה, היא קשה מאוד לביצוע. חלק מהמפגינים מגיעים מהשטחים עם נשקם, שהם קיבלו אותו כחוק להגנה עצמית. וצריך למצוא פתרונות כדי שיפקידו אותו במקום מסוים. כל ההיערכויות האלה נעשו על-ידי המשטרה, ורשיונות להפגנה לא יינתנו אלא אם כן המפגינים, ואלה שבשמם מתקבל הרשיון והאחריות עליהם, יבטיחו שלא יהיה נשק בהפגנות.

אין למשטרה סמכות לפרוק נשק שניתן על-פי רשיון למי שמחזיק בו.

לשאלה של חבר הכנסת שאול יהלום – המשטרה איננה צנזור, וזה לא תפקידה, והיא לא מחרימה חומר. היא לא עוסקת בדברים האלה. היא שומרת על הסדר. אם יש לך טענה בתחומים אלה, תגיש תלונה לגורמים הנוגעים בדבר. המשטרה יכולה לפתוח בחקירה, אם תוגש לה תלונה. אני לא חושב שזה כדאי, אפילו להעלות על המחשבה, שהמשטרה תחליט מה מותר ומה אסור.

חבר הכנסת עוזי לנדאו שאל אותי מה אני סבור – כדעה אישית. אני מוכן בשיחה פרטית, ואני איהנה ממנה, לומר לו את דעתי. אני לא חושב שזו שאלה מסוג השאלות, שהוא ציפה שאני אתן עליה תשובה בתור שר המשטרה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. עתה ישיב שר המשטרה על שאלתא בעל-פה מס' 39, מאת חבר הכנסת יהושע מצא, בנושא: העברת סדנאות המשטרה לעטרות.

העברת סדנאות המשטרה לעטרות

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, כנסת נכבדה, ביום כ"ט בתמוז התשמ"ט, 1 באוגוסט 1989, הונחו על שולחן הכנסת מסקנות ועדת הפנים, ובהן המלצת הוועדה בנושא העברת סדנאות משטרת ישראל לאזור התעשייה בעטרות, וזאת לשם חיזוק אזור התעשייה עטרות בגבול המוניציפלי הצפוני של ירושלים.

ועדת הפנים, בהשתתפותו של שר המשטרה, חזרה והחליטה לתבוע את יישום מסקנותיה של הוועדה לחיזוק עטרות.

בשבוע שעבר קיימה ועדת הפנים, בהשתתפות משטרת ישראל, סיור בצפונה של ירושלים – פסגת-זאב ועטרות – ועמדה על בעיות הביטחון. המצב בעטרות בכי-רע וקיימת סכנה ממשית של נטישה ואובדן השטח.

ברצוני לשאול:

1. מה בכוונת השר לעשות על מנת לחזק את ביטחונה של ירושלים, ובתוך זה צפונה של העיר ואזור התעשייה עטרות?

2. מתי בדעת השר, אם בכלל, ליישם את החלטת ועדת הפנים להעביר את סדנאות משטרת ישראל לעטרות?

3. מתי בדעת השר להשלים בניית בית-סוהר בעטרות לצורכי שירות בתי-הסוהר?

4. אנו עדים בשנים האחרונות להעברת יחידות שירות בתי-הסוהר מירושלים לאזור השפלה. מה בדעת השר לעשות על מנת שחוק-יסוד: ירושלים יקוים ושירות בתי-הסוהר יחזור לירושלים? האם מוכן השר לייעד שטח בעטרות למטרה זו ובכך לחזק את ביטחון ירושלים בצפונה?

היו"ר י' עזרן:

תודה לשואל. כבוד השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מודה לחבר הכנסת יהושע מצא, ואני מתכבד להשיב על שאלתא בעל-פה שלו.

3-1. לחיזוק פעולות המשטרה בצפון-ירושלים הוקמה תחנת משטרה בנווה-יעקב. בימים אלה מתבצעים שיפוצים להרחבת המבנה לשם אכלוס התחנה. צפוי שהשיפוץ יסתיים עד סוף שנת הכספים 1992.

בימים אלה סוכמה עם משרד האוצר התוכנית להעברת סדנת המשטרה ממתחם-אלנבי לעטרות, ואכן, על-ידי כך אנו מקיימים גם את מסקנות ועדת הפנים. התקבל אישור לתת למתכננים לתכנן, ולשנת 1993 ניתן תקציב בהיקף של כ-4 מיליוני שקל לתחילת העבודות. השלמת הבנייה צפויה לאחר סיום התכנון וקבלת ההיתרים, בתוך שנתיים.

כמו-כן אנו מתכננים להקים בעטרות בית-סוהר בתפוסה של 500 מקומות כליאה.

בימים אלה ממש מתקיימים דיונים בנושא עם משרד האוצר ועם עיריית ירושלים, כדי להעביר את מפעל הבטון "ישראל-בטון" ממקומו, כדי להקטין את זיהום האוויר במקום. משרד המשטרה יספוג את עלות העברת המחצבה. בכוונתנו להתחיל בעבודות להקמת בית-הסוהר בתחילת שנת 1993 ולאכלס את המקום בשנת 1994.

העברת סדנת המשטרה ובניית בית-הסוהר יוסיפו נוכחות של מאות לובשי מדים ועשרות כלי רכב משטריים אשר ינועו באזור, דבר שיתרום תרומה משמעותית לביטחון צפון-ירושלים ולירושלים בכלל.

4. משרדי נציבות שירות בתי-הסוהר ממוקמים חלקם ברמלה וחלקם בירושלים. עד כמה שנמסר לי, לא הועברו יחידות של שירות בתי-הסוהר מירושלים לשפלה בשנים האחרונות. אין שינוי בפריסת שירות בתי-הסוהר מאז תקופת שר המשטרה שלמה הלל. כל החלק התחזוקתי-המשקי של שירות בתי-הסוהר נמצא בשפלה, שכן מעצם מהותו הוא חייב להיות בקרבת גוש בתי-הסוהר במרכז הארץ, ובעיקר באזור רמלה.

כמו כן, שיניתי את הנוהג שהיה בעבר, וישיבות שר המשטרה עם נציב שירות בתי-הסוהר יחזרו לירושלים. בעבר הן קוימו בתל-אביב. בגלל הפריסה הגיאוגרפית של בתי-הסוהר, שוהה נציב שירות בתי-הסוהר זמן רב יותר באזור השפלה מאשר בירושלים.

היו"ר י' עזרן:

תודה. שאלה נוספת לשואל, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ראשית דבר אני רוצה לברך במשפט קצר, אבל עמוק וחזק, את שר המשטרה על הבשורות הטובות שהוא הביא כאן – גם על בנייתו או השלמתו של בית-סוהר ל-500 אסירים בעטרות וגם על העברת הסדנאות. מלוא הברכה, מכיוון שהנושא הזה השתהה בשנים האחרונות, והנה, ביוזמתו של שר המשטרה הוא עומד להתבצע.

אדוני השר, אני רוצה להתייחס להחזרת המשרדים של שירות בתי-הסוהר לירושלים. אנחנו שמענו גם את נאומו של שר המשטרה לשעבר שלמה הלל בקדנציה הקודמת, והוא התריע שלהיפך, אחרי שהוא סיים את תפקידו הועברו משרדים מירושלים. אדוני השר, יש ברשותי מכתב מלפני ימים אחדים – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני לא יקרא את המכתב בטובו, ישאל את השאלה.

יהושע מצא (הליכוד):

השאלה היא שאלתו של ראש עיריית ירושלים, השואל את השר במכתב מ-3 בנובמבר על זחילת מפקדת שירות בתי-הסוהר לאזור רמלה, והוא מבקש את התערבותו של השר כדי לעצור את התהליך. השאלה היא – בכל זאת לבדוק האם קיים תהליך כזה, והוא קיים, ויש לעצור אותו.

השאלה הנוספת היא בקשר לבתי-הסוהר. אדוני השר, האם אתה מוכן שבבית-הסוהר החדש הזה, שעומד להיבנות, יעשו הסדרים אחרים מההסדרים שנעשו בבתי-הסוהר הקיימים לאחרונה, ולפיהם מנהיגי הטרור היושבים בבתי-הסוהר מקבלים יתר סמכות, שמם וחוזקם קיבלו האדרת יתר? האם אתה מוכן, בבית-הסוהר החדש ובבתי-הסוהר האחרים שייבנו, לא לתת אותה יוקרה למנהיגות הטרור האש"פית, כפי שניתנה וניתנת לאחרונה וכפי שאנחנו עדים לה בימים האחרונים, אלא להיפך, לא לתת למנהיגות טרור – היושבת בבתי-הסוהר על רצח שפל – חיזוק מעמדה?

היו"ר י' עזרן:

זמנך תם, והשאלה כבר הפכה נאום.

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חנן פורת. נא לשאול ולא לנאום. תודה. אבקש לשמור על מסגרת הזמן של דקה אחת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני שר המשטרה, אף אני מבקש להודות על הבשורות – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מצביע כבר שלוש פעמים ולא מקבל רשות לשאלה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יגאל ביבי, לא אני הרושם. שנית, חבריך מאותה סיעה פעילים מאוד. מה לעשות? יש לך מתחרים קשים מאוד, אבל הגונים. בבקשה, חבר הכנסת השואל.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, אני רוצה להצטרף לברכות על הכוונות לבצע את הדברים שהעלה השר בפנינו. עם זאת, אדוני השר, ברשותך, מאחר שהאירועים שקרו לאחרונה באזור התעשייה בעטורות היו אירועים דרסטיים מאוד, בכללם שרפת המפעל הגדול, והאזור שם הוא אזור מוכה מבחינה ביטחונית – גם זריקת אבנים וכדומה – שאלתי היא: האם בכוונתכם לעשות איזה צעדים דרמטיים בטווח קרוב יותר כדי להחזיר את הביטחון ואת התחושה של השלווה למפעלים שעובדים שם? אחרת, יש חשש שעד שתינתנה התרופות – החולה עלול, חס ושלום, לגסוס. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת חנן פורת. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה, במסגרת של דקה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, מיקומו של אזור התעשייה בעטרות נעשה מתוך שיקולים ממלכתיים אסטרטגיים, בהיות האזור הזה יושב על צומת חשוב ביותר, שממנו יורדת דרך לשפלה. אבל אנחנו מכשילים את אזור התעשייה בצפון-ירושלים בכך שאיננו מאבטחים אותו. יש נשירה בלתי פוסקת של מפעלי תעשייה מפני שהעובדים חוששים להגיע למקום, מפני שהאוטובוסים מסרבים לתת שירות תכוף, מפני ששורפים את המפעלים, מפני שאין שם ביטחון.

אני בא לחזק את שאלתו של חבר הכנסת חנן פורת, ששאל לפני, האם עד אשר יינקטו הצעדים המבורכים שאתה דיווחת עליהם כאן היום – וזה ייקח חודשים רבים, אם לא שנים – לא נצליח לתת ביטחון כזה, שמפעלים יהודיים, מפעלים ישראליים, לא ייסוגו ולא יסתלקו מאזור התעשייה החשוב הזה בעטרות?

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת השואל. כבוד השר ישיב.

שר המשטרה מ' שחל:

לחבר הכנסת מצא, לשאלה הנוספת שלו – אין זחילה של שירות בתי-הסוהר מירושלים. קראתי גם את מכתבו של מר הלל וקיימתי דיון עם נציב שירות בתי-הסוהר – – –

יהושע מצא (הליכוד):

דיברתי על מכתבו של ראש עיריית ירושלים טדי קולק.

שר המשטרה מ' שחל:

– – – גם של ראש העיר טדי קולק וגם ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת לשעבר מר שלמה הלל לשר המשטרה לשעבר מר רוני מילוא. קראתי את כל החומר. קיימתי דיון עם נציב שירות בתי-הסוהר. התשובה היתה, שלא הועברו משרדים או מתקנים או יחידות מירושלים לשפלה. מאחר שאדוני הוא יושב-ראש ועדת הפנים של הכנסת, אני מוכן שהנושא ייבדק, והוא יקבל תשובה.

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת יהושע מצא – יש בה הצהרה, אני חושב שהיא מיותרת מאחר שהיא גם לא נכונה. היא היתה גם בבחינת הצהרה מוקדמת, מפני שהכנסת עומדת לדון היום בכמה הצעות לסדר-היום בנושא האסירים הביטחוניים, ואז יתברר לחבר הכנסת מצא, שהדברים לא רק שאינם מדויקים אלא תחילתם עוד בתקופה קדומה, מאז 1981. אני מבין שהפיתוי היה רב מדי –

מכדי שלא להעיר את ההערות האלה. בצדק העיר היושב-ראש לשואל, שהשאלה אינה שאלה אלא הצהרה פוליטית.

חבר הכנסת חנן פורת, אין כאן עניין של צעדים דרמטיים. שרפות היו באזור עטרות, לצערי, גם בעבר. אני לא זוכר כמה פעמים, אבל היו.

חנן פורת (מפד"ל):

זו בדיוק הבעיה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת חנן פורת, תמו זמנך ושאלתך. נא לאפשר תשובה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת חנן פורת, ההבדל הוא, שהפעם הזאת נעשו מעשים מייד. במקום להתחיל לדבר, החלטתי להקים את הסדנה. הסדנה תוקם. מתחילים את הבנייה כבר בתחילת שנת 1993. מדובר על סדנה מרכזית של המשטרה, בהשקעה של כ-14 מיליון שקל, שתביא לנוכחות של מאות כלי רכב, נוכחות משטרה במקום, והיא תיתן ביטחון במשך כל שעות היום לתעשיינים ולמי שעובד ונמצא במקום.

הדבר השני, הקמת בית-הסוהר באזור היתה כרוכה בבעיות קשות ביותר של איכות הסביבה. החלטנו להעתיק את המחצבה, שהיתה הגורם המפריע. ממש בימים אלה אנחנו מנהלים משא-ומתן.

את התכנון כבר התחלתי. אני מקווה שבסוף 1993, או בתחילת 1994, נתחיל לאכלס את בית-הסוהר. מדובר בכ-300 סוהרים עובדי שירות בתי-הסוהר בשלוש משמרות ביום. זה למעשה כל היום וכל הלילה במשך כל הזמן.

רבותי, בעבר הייתי שייך למפלגה ששמה מפא"י. במפא"י לא דיברו אלא עשו, וזו גם תשובתי לחבר הכנסת רחבעם זאבי, שבמקום לדבר צריך לעשות. אני אכן מקיים את זה הלכה למעשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אין קריאות ביניים.

שר המשטרה מ' שחל:

ההבדל בינינו הוא, שאני נשארתי שם, ואני אכן מתכוון לעשות, לא לדבר. הביטחון בעטרת יוחזר. כבר היום הוא נמצא ברמה גבוהה יותר. אלה שנמצאים במקום כבר באו אתנו בדברים. העובדה שהמשטרה החליטה ללכת בשני המתקנים האלה, האמינו לי, נתנה לאנשים עצמם תחושת ביטחון יותר מכל הדיבורים.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אין אפשרות לשאול עוד. חבר הכנסת מצא, אנא ממך.

אדוני השר, תודה לך על תשובתך. בכל זאת תרשה לי לומר בשם עם ישראל, שכאשר תסיים להקים ולבנות את בתי-הסוהר, הם יישארו בלתי מאוכלסים. אני אומר זאת כי שמעתי שאמרת: אני מקווה שנצליח לאכלס את ה-300. אני מקווה שיהיה לך שם הרבה מקום ריק ופנוי, בעזרת השם. תודה.

כבוד השר העיר לחבר הכנסת אפרים סנה בעניין דיוק בציטוט. ובכן, לגופו של עניין, אינני רשאי לתת לך אפשרות לצטט, מה גם שזה ציטוט מדיון שהתקיים בוועדת החוץ והביטחון.

אפרים סנה (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

אדוני יגיש זאת לפרוטוקול, כי חבר הכנסת אפרים סנה טוען שיש בידו הציטוט המדויק, וצר לי מאוד שאינני רשאי לאפשר לו לצטט במדויק, כי אכן הוא לא טעה.

לאדוני השר זכות התשובה, התגובה, בקיצור.

שר המשטרה מ' שחל:

בכל הכבוד, הערתי הערה שהיא במקומה ואמרתי אותה בכל החברות של חבר כנסת ותיק בבית הזה. לא נהוג במליאת הכנסת לצטט דברים מוועדות הכנסת, ואין זה מקרה. תקנון הכנסת אומר זאת במפורש. הוספתי גם שהציטוט איננו מדויק, ואכן, לפי הניסוח שנמסר לי, דובר בהודעה שלי על הפגנות בשני בתי-מלון, "המלך דוד" ו"הילטון". נאמר שם שהיו עצורים, לא נאמר מאיזו הפגנה. התשובה שקיבלתי מהמשטרה מודיעה, שבהפגנה שהיתה במלון "המלך דוד" לא היו עצורים. אני נשארתי צמוד לנוסח במדויק, והתשובה היא נכונה.

אם חבר הכנסת אפרים סנה מרגיש עצמו נפגע, אני בוודאי מצטער על כך. אבל אני אומר שוב, מן הדין היה מלכתחילה לא לצטט.

היו"ר י' עזרן:

זה ברור, על זה אין ויכוח, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אני עדיין טוען שמבחינת הדיוק תשובתי היתה נכונה ומדויקת.

היו"ר י' עזרן:

אנחנו נבדוק את העניין, אדוני.

אפרים סנה (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

אני אבדוק את הנושא, ברשותך. ובכן, רבותי, יש כאן ויכוח על דיוק ועל קוצו של יו"ד. אנחנו נבדוק את הנושא. תודה. כעת נעבור לשאלות רגילות.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

לפני כן, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת החלטת ועדת האתיקה מהיום בקובלתו של חבר הכנסת דוד צוקר נגד חבר הכנסת רפאל איתן. תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר י' עזרן:

אני מזמין את שר המשטרה להשיב על שאלות של חברי הכנסת.

איום בנשק על-ידי פעיל "כך" טירן פולק

חבר הכנסת ב' טמקין שאל את שר המשטרה ביום כ"ה בתמוז התשנ"ב (26 ביולי 1992):

ביום שני, 21 ביולי 1992, במהלך מסיבת עיתונאים בתיאטרון "אל-חכוואתי" במזרח-ירושלים, הגיע למקום פעיל "כך" טירן פולק ואיים על הנוכחים במקום בתת-מקלע "עוזי" טעון. כוחות משמר הגבול התערבו ברגע האחרון.

ברצוני לשאול:

1. מה הם השיקולים שהנחו את כוחות הביטחון להעניק נשק לטירן פולק?

2. נוכח העובדה שטירן פולק מעורב בעשרות מקרים של הפרת סדר, התנכלות לערבים ואיום על חייהם והתגרות בכוחות הביטחון, מה ייעשה למנוע מהנ"ל לעשות עם הנשק ככל העולה על דעתו?

3. האם לא יוחרם נשקו, ואם לא – מדוע?

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר המשטרה ביום ג' באב התשנ"ב (2 באוגוסט 1992):

ביום שני, 20 ביולי 1992, "דרך איש 'כך', טירן פולק, את תמ"ק ה'עוזי' שלו במהלך עימות עם שומרי ראשה של ד"ר חנאן עשראוו, הכניס את אצבעו להדק והיה מוכן לירי" ("ידיעות אחרונות", 21 ביולי, עמ' 5).

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – האם נשפט פולק על איום בנשק?

3. האם שוקל משרדך, בעקבות התקרית, לשלול את רשיון הנשק של מר פולק ושל אחרים מקרב חברי הארגון הגזעני "כך"?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב על שאילתא מס' 14 של חבר הכנסת בנימין טמקין.

הידיעה בדבר האירוע המצוין בשאילתות אכן נכונה. הוא התרחש ביום 20 ביולי 1992 בשעות אחר הצהריים, ולא כפי שצוין בשאילתא של חבר הכנסת בנימין טמקין.

בעקבות האירוע נעצר מר טירן פולק. הוגש נגדו כתב אישום, יחד עם עוד שניים אחרים, על-ידי לשכת התביעות של משטרת מחוז ירושלים, לבית-משפט השלום בירושלים. בכתב האישום יוחסו לו עבירות של הסגת גבול, התקהלות אסורה, איומים ואי-נשיאת רשיון נשק. המשטרה ביקשה אף לעוצרו עד תום ההליכים המשפטיים, אולם בית-המשפט קבע כי הוא ישוחרר בתנאים מגבילים. המשפט החל השבוע, ב-16 בנובמבר 1992, ונדחה לחודש ינואר 1993.

הנשק הוחרם ונלקח על-ידי המשטרה וישמש מוצג במשפט.

יש לציין, כי מדובר בנשק צה"לי אשר ניתן לנאשם על-ידי שלטונות צה"ל ביהודה ובשומרון, ואין למשטרה סמכות ואחריות בנושא.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

קודם כול, תודה על התשובה.

בתשובתך לחברת הכנסת נעמי חזן ציינת, שיש בעיה של אנשים שבאים מהשטחים עם נשק שניתן להם כחוק, ואז איך אתה מפקח על הנשק הזה במסגרת הפגנות, שיכולות להיות גם המוניות?

אבל יש לך בעיה כללית שחוזרת ונשנית, ואני רואה שיש עוד שאילתא אחרי השאילתא שלי, בדבר מקרים רבים החוזרים ונשנים של אנשים מוכרים שהולכים עם נשק, ואתה פוגש אותם בכל מיני הזדמנויות בניסיונות להגביל את הזכות הדמוקרטית של אנשים אחרים להתהלך, לדבר, להפגין ולחלק חומר ברשות הכלל.

שאלתי היא לא רק איך אתה מפקח על העניין בהפגנות, אלא איך אתה מפקח על העובדה שאנשים ממשיכים ללכת עם נשק ברשיון, כאשר הם אנשים מוכרים, שגם מביעים בפומבי את שמחתם על כך שמישהו נהרג בפעולה כזו או אחרת של טרור; מובן שהטרור הוא רק בכיוון אחד, כלומר לכיוון של האויב.

היו"ר י' עזרן:

תודה. כבוד השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, לשאלה הנוספת של חבר הכנסת בנימין טמקין – המשטרה איננה אחראית למתן רישוי לנשק. אנחנו מודעים לעובדה שיש נשק רב ברשיון. אם יש מקום לתיקון המצב, יושבת ועדה בין-משרדית שדנה בשאלה, האם להעביר את עניין הרישוי למשטרה. נראה שבטעות, כאשר הוציאו את משרד המשטרה ממשרד הפנים, לא שמו לב לנקודה הזאת. יש להניח שבשיקוליה של המשטרה, בין היתר, יהיה גם השיקול של כמויות הנשק הנמצאות בידי אנשים, וייתכן שצריך להתייחס גם לנושא הזה בצורה יסודית יותר.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה לכבוד השר. ובכן, תשובתו של השר מתייחסת גם לשאילתא מס' 21 של חבר הכנסת גדעון שגיא, שאיננו נוכח.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אולי אשיב רק לפרוטוקול, בתשובה לחבר הכנסת גדעון שגיא – שיראה את תשובתי על שאילתא מס' 14 של חבר הכנסת בנימין טמקין.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. זה בדיוק מה שאמרתי.

חקירת השר דרעי

חבר הכנסת ר' איתן שאל את שר המשטרה ביום ז' באב התשנ"ב (6 באוגוסט 1992):

מאחר שהשר אריה דרעי הצטרף לקואליציה, עוד לפני הגשת כתב האישום נגדו על-ידי פרקליטות המדינה, ואף שהשר דרעי חתם על הצהרה שאם תוכח אשמתו, יפרוש מהממשלה, ברצוני לשאול:

האם נסתיימה חקירת השר דרעי?

שר המשטרה מ' שחל:

משטרת ישראל העבירה את חומר החקירה לפני קרוב לחודשיים, אך נתבקשה על-ידי פרקליטות המדינה להשלים אותה, והיא אכן עושה כן.

היו"ר י' עזרן:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל איתן.

רפאל איתן (צומת):

אדוני השר – 1. מתי, להערכתך, תסתיים החקירה? 2. האם השר דרעי משתף פעולה עם חוקריו?
3. האם החקירה שנערכה בארצות-הברית העלתה ממצאים חשובים שלא היו ידועים קודם לכן? 4.
האם המלצת לנקוט איזה צעדים שהם עקב זלזולו של השר דרעי בחוקרי המשטרה? כוונתי לזכות
השתיקה שהוא ניצל.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת איתן, לפי התקנון זכותך לשאול עוד שאלה אחת, אבל כאן הצגת שטף של שאלות. אדוני
השר ישיב כפי שהוא רואה לנכון. תודה.

שר המשטרה מ' שחל:

ציטט נכון היושב-ראש, שזכותו של השואל לשאול שאלה נוספת, וכאן היו ארבע או חמש שאלות. אני
מבין, אדוני היושב-ראש, שמותר לי להשיב רק על אחת, על-פי התקנון.

היו"ר י' עזרן:

בהחלט.

רפאל איתן (צומת):

זו שאלה אחת, המורכבת מארבעה סעיפים.

היו"ר י' עזרן:

אם השר מוצא לנכון שזו שאלה אחת, ישיב. אני לא רוצה להיכנס לסוגיה הזאת.

שר המשטרה מ' שחל:

התקנון אומר דברים ברורים.

רפאל איתן (צומת):

נמחק אחת מהארבע.

היו"ר י' עזרן:

לפי מבחן אמריקני?

שר המשטרה מ' שחל:

אינני יודע מתי תסתיים השלמת החקירה. אינני עוסק בזכות השתיקה; זה התחיל אצל קודמי, שר המשטרה הקודם. החקירה, מבחינתנו, נמצאת כמעט בסופה, בתקופת סיומה, ואין טעם לחזור לשאלות בראשית. אינני עוסק כלל בנושא הזה, מפני שאני גורס שחקירות המשטרה הן עניין מקצועי והן עניין למשטרה בלבד.

ברicht חשוד באונס מבית-חולים פסיכיאטרי

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר המשטרה ביום ז' באב התשנ"ב (6 באוגוסט 1992):

בעקבות בריחתו של החשוד באונס, יוסי ירקוני, בתאריך 16 ביולי 1992 מבית-החולים הפסיכיאטרי בבאר-יעקב, ברצוני לשאול:

1. האם פעלו הגורמים הנוגעים בדבר על-פי הנהלים הקיימים, והאם ינקטו צעדים נגד הנוגעים בדבר?

2. האם תשנה המשטרה את הנהלים בדבר השגחה על חשודים בעבירות פליליות הנשלחים לאשפוז לצורך הסתכלות?

שר המשטרה מ' שחל:

1. בנוהלי המשטרה, נוהל מחלקת סיור ומבצעים, נקבע בסעיפים הרלבנטיים לענייננו, כי "בכל מקרה של העברת עצור להסתכלות, האחריות על שמירתו חלה על משרד הבריאות או על בית-החולים הנוגע, וזאת במסגרת האחריות הכוללת שיש למשרד הבריאות בהשגחה על כל המאושפדים. חרף האמור לעיל, רשאי הממונה על החקירה להורות על ביצוע זקיפות במקרים שלדעתו טובת החקירה והציבור דורשים זאת". סעיפים אלו נקבעו בהתאמה לחוק לטיפול בחולי נפש, התשנ"א–1991, ולסעיפים אחרים בפקודת בתי-הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב–1971.

בעקבות האירוע התקיים תחקיר על-ידי קצין בודק. בתחקיר נקבע, כי המשטרה פעלה על-פי הנהלים. לא הופקדה שמירה משטרתית על העצור בבית-החולים כיוון שלא היה חשש שהנ"ל עלול

לברוח, וכן הסתבר, שבמסגרת אשפוזו במחלקה סגורה, הוצא לטיול לחצר המחלקה וממנה עלה בידו לברוח, שכן הקיפה אותה גדר בגובה מטר וחצי, הגובלת בפרדסים. אפשרות זו לא היתה יכולה להיות ידועה למשטרה. הסתבר עוד, בעקבות התחקיר, כי גורמי הטיפול בבית-החולים פועלים על-פי הצרכים והדרישות הרפואיות שנקבעים על-ידם, גם כאשר אלו נוגדים לעתים את האינטרס המשטירתי, כמו היציאה לחצר.

2. בעקבות האירוע המצוין בשאלתא ובעקבות ממצאי התחקיר שקיימה המשטרה, נבחנים כעת שינויים ותוספות לנוהלי המשטרה בנושא שבנדון. בשבוע הבא תתקיים בנושא פגישה בין עוזר ראש אג"ם במטה הארצי לבין מנכ"ל משרד הבריאות, כדי לעבד נוהל משטירתי מתוקן, בתיאום עם משרד הבריאות, להסדרת התיאום והאחריות המשותפים לשמירה על עצורים המאושפזים להסתכלות בבתי-חולים לחולי נפש.

היו"ר י' עזרן:

זכות לשאלה נוספת אחת לשואל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני השר, אני מברך על התהליך שמתחיל בעקבות השאלתא שהוגשה. בכל מקרה האיש היה חשוד, הורשע ונידון. כלומר, מראש היה ברור שצריך לשמור.

תיקון שני, ברשותך, אדוני השר: הנ"ל אושפז להסתכלות במחלקה הפתוחה, לא הסגורה. הוא יכול היה לקום וללכת, מכיוון שהנהלת בית-החולים מחליטה שהסתכלות היא במחלקה הפתוחה.

נקודה שלישית, אדוני השר, וזו השאלה: האם יש בידך פרטים – כי בידי יש, ובמידת הצורך אמסור לך אותם – על אנשים שיש להם רישום פסיכיאטרי והם מקבלים טיפול פסיכיאטרי, ויש להם תעודת התנדבות במשמר האזרחי ורשיון לשאת נשק?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, לחלק הראשון של השאלה: כאמור, אנחנו בודקים את הנהלים, ואני אתייחס אליהם.

לחלק השני: אם יש בידי חבר הכנסת אבי יחזקאל מידע מהסוג הזה, אשמח מאוד לקבל אותו ולטפל בו בהתאם.

פעילות פלילית ולאומנית בבני-ברק

חבר הכנסת י' עזרן שאל את שר המשטרה ביום ז' באב התשנ"ב (6 באוגוסט 1992):

לפני כשבועיים נרצח אחד ממנהלי "פיקנטי" בעת שנשדד בפתח המפעל, ברחוב השומר בבני-ברק, לאור יום ולעיני עוברים ושבים. מאז, מן הסתם, חוקרת המשטרה את הרצח.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן חוקרת המשטרה מקרה רצח זה?

2. מה העלתה החקירה עד כה?

3. האם הופקו לקחים ומסקנות מהמקרה?

4. האם רמת הפעילות הפלילית והלאומנית בבני-ברק גברה?

שר המשטרה מ' שחל:

1. המשטרה עדיין ממשיכה בחקירת המקרה המצוין בשאלתא.

2. בעבר נעצרו כמה חשודים, הם נחקרו, אך לא נמצאו ראיות כנגדם, ולכן הם שוחררו בתום חקירתם. לפני ימים אחדים נעצר חשוד נוסף, ומעצרו הוארך על-ידי בית-משפט השלום בתל-אביב.

3. המשטרה תדרכה בעלי עסקים באשר לעירנות ולנקיטת אמצעי זהירות בעת העברת כספים על-ידם.

4. בשנת 1990 נפתחו בבני-ברק 4,008 תיקים פליליים ותיק אחד על רקע לאומני. בשנת 1991 כולה נפתחו 3,561 תיקים פליליים ותיק אחד על רקע לאומני. בשנת 1992, בחודשים ינואר–אוקטובר, נפתחו 3,298 תיקים פליליים, ושום תיק על רקע לאומני. רמת הפעילות הפלילית והלאומנית בבני-ברק לא גברה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר, על התשובה המפורטת והמדויקת. מאחר שאני מנהל כעת את הישיבה, אוותר על זכותי לשאלה נוספת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תעביר לי את השאלה, אני אשאל אותה.

היו"ר י' עזרני:

לא מעבירים זכויות בתחום הזה, אף שאתה ראשוני. תודה, חבר הכנסת.

הגבלת מעצרים ללא עילה

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום ז' באב התשנ"ב (6 באוגוסט 1992):

על רקע ציטוט מבית-הדין המשטרתי, האומר: "יש הפרה חוזרת של ההנחיה להגבלת מעצרים ללא עילה" ("הארץ", ו' באב התשנ"ב, 5 באוגוסט 1992), ברצוני לשאול:

כיצד יבטיח פיקוד המשטרה כי הנחיה זו תבוצע כרוחה בכל האזורים ובכל הדרגים?

שר המשטרה מ' שחל:

הציטטה המופיעה בשאלתא לקוחה מעיתון "הארץ", מיום 5 באוגוסט 1992. הציטוט בעיתון "הארץ" אינו מדויק, והוא משבש את האמור בפסק-הדין המשמעתי של המשטרה שממנו הוא לקוח, וכל כותרת המאמר מטעה.

בעמוד 79 לפסק-הדין 113/91 נאמר בקשר להארכת מעצר על-ידי קצין מוסמך בתחנה בגין עבירה של תקיפת שוטר והעלבת שוטר, כי היא בוצעה בניגוד מפורש להנחיות המטה הארצי של המשטרה. מדובר על הנחיה מס' 48, שעניינה החזקה במעצר בגין עבירה של תקיפת שוטר, הכשלתו והפרעה למילוי תפקידו. בית-הדין המשמעתי לא דיבר על הפרה כללית חוזרת של הכללים בדבר ביצוע מעצר על-ידי שוטר בכל העבירות, אלא מדובר כאן על מקרה ספציפי.

עותק מפסק-הדין שבנדון הועבר למחלקת החקירות, מדור הנחיה, במטה הארצי של המשטרה, לתשומת לבם ולהתייחסותם להערות בית-הדין. מדור ההנחיה יוציא הוראות מתאימות לכל הדרגים, וכן יקבע קורסים והשתלמויות לצורך שינוי הנושא.

המשטרה משקיעה מאמצים ומשאבים רבים להדרכת שוטרים בביצוע פעולותיהם על-פי החוק והנהלים.

ברצוני להדגיש, כי אני רואה חשיבות רבה בפעילות התקינה והחוקית של המשטרה. אני אף העברתי הנחיות מפורשות, הן למפק"ל המשטרה והן לנציב שירות בתי-הסוהר, שעניינן הגבלת קידום בתפקיד ובדרגה של שוטרים וקצינים אשר להם עבירות משמעת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת השואל, יש לך זכות לשאלה נוספת.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, כתבתי בשאלתא, כי הציטוט אומנם נלקח מעיתון "הארץ", מ-5 באוגוסט 1992. אגב, זה מראה שחלפו למעלה מ-100 יום עד למועד קבלת התשובה, שהוא עניין שצריך להגיע לתיקונו.

השאלה מדברת על תופעה שאין חולקים עליה. למרות ההנחיות של הדרגים הפוליטיים ושל פיקוד המשטרה, תופעת מעצרי השווא לא זו בלבד שאיננה מצטמצמת, אלא היא הולכת ומתרחבת. אני פונה אליך ומבקש, כי תיכנס בעובי הקורה, ורצוי לעקוב אחרי התופעה הזאת מקרוב.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אולי רק תיקון קטן, ברשותו של חבר הכנסת דוד מגן: 100 ימים לא עברו, עברו 78 ימים, וללא ספק, זה הרבה זמן מאז הציטוט בעיתון.

דוד מגן (הליכוד):

הציטוט היה ב-5 באוגוסט. עברו ספטמבר, אוקטובר, ועכשיו אנחנו ב-18 בנובמבר.

שר המשטרה מ' שחל:

78 ימים בדיוק. מותר לי להתבדח: בדרך כלל עירקים לא עושים טעויות בחשבונות, ואני אומר לך, שזה 78 ימים בדיוק.

היו"ר י' עזרני:

כבוד השר גם ניהל חשבונות לשעבר.

שר המשטרה מ' שחל:

בחשבונות אני לא טועה, זה 78 ימים, אבל זה יותר מדי, ואני לוקח את ההערה לתשומת לבי ואף הנחיתי את המשרד, שתשובה לחבר הכנסת תינתן במסגרת 21 הימים. כמובן, במקרה כזה היה צורך לקבל את תגובת הנוגעים בדבר. אני אקח לתשומת לבי גם את ההערה, ובוודאי אתייחס גם לתוכן של מה שנאמר בפסק-הדין.

גנבות רכב

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום ז' באב התשנ"ב (6 באוגוסט 1992):

מנתוני המשטרה עולה, כי בשנת 1991 נגנבו כ-17,000 כלי רכב, וכ-6,500 מהם לא נמצאו. במחצית הראשונה של שנת 1992 נגנבו 11,000 כלי רכב, וכ-5,000 מהם לא נמצאו. במסמך המשטרה הסוקר תופעה זו נאמר, בין היתר, כי ריבוי הגנבות נובע, בין היתר, מחולשתה של משטרת ישראל.

ברצוני לשאול:

1. מה היא החולשה שאליה מתכוון המסמך הנ"ל?
2. כיצד יש בדעתכם לצמצם את תופעת הגנבות הנ"ל?
3. מה ידוע לכם על מעורבות גורמי פח"ע – פעילות חבלנית עוינת – בגנבות הנ"ל?

שר המשטרה מ' שחל:

מדובר במסמך של משטרת ישראל שהועבר לצה"ל, והציטוט ממנו הוא: "עובדת היסוד המאפשרת את התופעה הנ"ל" – גנבות רכב – "היא חולשתה של המשטרה באיו"ש ואזח"ע".

כמו כן, הנתונים המופיעים במסמך: "בשנת 1991 נגנבו כ-16,500 כלי רכב, ומהם לא נמצאו כ-6,500 כלי רכב, ובששת החודשים הראשונים של שנת 1992 נגנבו כ-10,500 כלי רכב, ומהם לא נמצאו כ-5,000".

משטרת ישראל פועלת בשטחי יהודה, שומרון ועזה מכוחו של הריבון באזורים, שהוא צה"ל, ומטעמו. משרד הביטחון, מתאם הפעולות בשטחים, המינהל האזרחי הם המתקצבים את המשטרה באזורים אלה.

המשטרה בשטחים נאלצת לעסוק במשימות ביטחוניות, משימות לטובת האוכלוסייה המקומית ומשימות לטובת האוכלוסייה הישראלית. מימוש כל המשימות הנ"ל מחייב כוח אדם ואמצעים מספיקים. מאז ומתמיד היתה קיימת מצוקה קשה במשאבים – כוח אדם, רכב, ציוד וכן הלאה, וכתוצאה מהאינתיפאדה הוחמרה הבעיה במידה ניכרת.

אני רוצה להוסיף שלא על-פי הכתוב ולהשיב לחבר הכנסת דוד מגן: אין לי ספק שהמצב היום איננו משביע רצון. יש לנו בערך 300 שוטרים, לעומת 900 לפני ההתפרצויות. עלות שוטר ישראלי שבא להחליף שוטר מהאזור היא בערך פי שלושה. את התקציב לא הגדילו. אני תובע הגדלת תקנים, ואכן קיבלתי תוספת של 400 תקנים לשנה הבאה. לדעתי, יש נחיצות רבה ומיידית בתגבור כוח המשטרה.

אומר דבר נוסף: שמירה על החוק בדברים הקשורים לפעולות נגד גנבה, הפרות סדר, אפילו תאונות דרכים, תביא בסופו של דבר גם הקטנה של פעולות בתחום הביטחון. אני חושב, שאם לא יהיה חוק מסודר בתחומים האלה, זה עלול גם לפגוע בתחומים אחרים.

היו"ר י' עזרן:

תודה לכבוד השר. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני לא השיב על השאלה, מה ידוע על פעילותם של גורמי פעילות חבלנית בנושא של גנבות רכב.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא חושב שיש לנו בעניין הזה ידיעות על הסיבות או המניעים של גנבי הרכב. המספרים הם גדולים מאוד. רק לפני כמה ימים מסרתי לוועדת הפנים של הכנסת "שעון אירועים", ומסתבר שבכל 20 דקות נגנבת מכונית בישראל ובכל שבע דקות פורצים לרכב וגונבים ממנו בעיקר מכשירי טייפקורדרר.

האם המניע של גנבות הרכב המגיע לאחר מכן לשטחים הוא ביטחוני? אני לא חושב שזה עיקר הבעיה. לדעתי זו בעיה פלילית, ודווקא בעניין הזה, גם בלי הסכם אוטונומיה, יש שיתוף פעולה בין אזרחים ישראלים לבין ערביי השטחים – גם בתחום גנבות רכוש וגם בתחום עבירות סמים.

הכוונה היא לנסות ולטפל בבעיה. אחת הבעיות היא בעיית כוח אדם, ואני מקווה שהיא תיענה בימים אלה. אני מצפה לתשובה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

האם שר האוצר – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא רוצה להתייחס לזה.

היו"ר י' עזרן:

בכך סיים אדוני השר את התשובות על שאילתות ואנו מודים לו. מובן ששיתוף הפעולה הזה אין לו צורך בוועידה בילטרלית.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (מעטפות הצבעה) (תיקון), התשנ"ב–1992

(הצעת חבר הכנסת י' לוי)

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים עתה להצעת חוק י"ז, הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (מעטפות הצבעה) (תיקון), התשנ"ב–1992. ינמק מן המקום חבר הכנסת יצחק לוי במסגרת של דקה, בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד שר הפנים, הצעת החוק נוגעת לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) (מעטפות הצבעה). החוק הזה כבר נקבע בהוראת שעה בכנסת הקודמת, כאשר המטרה היתה להעמיד את הנושא הזה לניסיון מעשי.

אכן היה ניסיון מעשי גם בירוחם, גם במבשרת-ציון, גם ברשויות ערביות שונות שהיו בהן בחירות.

הכוונה היא להעביר עכשיו את החוק בקריאה טרומית, כדי לבחון את התוצאות של הבחירות שנעשו ולדון בהארכה.

מכיוון שקיבלתי את הסכמת משרד הפנים, אני מעלה את זה בהנמקה מהמקום ומבקש מהכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. כבוד השר, בבקשה, ינמק מן המקום.

שר הפנים א' דרעי:

אני מסכים להצעה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. כבוד השר הסכים להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים של הכנסת. אנו עוברים להצבעה. מי שהוא בעד העברת הצעת החוק לוועדת הפנים, כהצעת השר – ירים ידו.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (מעטפות הצבעה) (תיקון), התשנ"ב–1992, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

11 בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעת החוק עוברת לוועדת הפנים של הכנסת, כהצעת השר. תודה.

הצעה לסדר-היום

הריסת באר מונטיפיורי

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום, מס' 336, של חבר הכנסת רפי אלול: הריסת באר מונטיפיורי. בבקשה, חבר הכנסת אלול.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לשר הפנים על שהסכים להשיב, למרות הלחץ, בשל ריבוי הנושאים היום.

בתאריך 19 באוקטובר 1992 שודרה בטלוויזיה בתוכנית "מבט לחדשות" כתבה על הרס באר מונטיפיורי בתל-אביב. התבוננתי בכתבה ולא האמנתי למראה עיני. מפליא שלאחר ידיעה זו לא היתה כל תגובה של עיריית תל-אביב.

בסוף שנות ה-30 של המאה הקודמת נשלח רבי יהודה הלוי מרגוזה – רגוזה היא היום דוברובניק – על-ידי רבני ירושלים לסייע ליהודי יפו. הוא החליט לחפש מקורות תעסוקה לרווחתם של אנשי הקהילה הקטנה שסבלה רבות. הוא רכש 1,000 דונם אדמה מצפון-מזרח ליפו, חפר באר – ובעניינה אנו דנים כאן היום – ונטע 5,000 עצי פרי. עד כמה שאני יודע, זה המקרה הראשון של רכישת קרקע למטרת התיישבות יהודית בארץ-ישראל.

בשנת 1850 נקלע הפרדס לקשיים, ולעזרתו נחלץ משה מונטיפיורי, אשר ביקר בפרדס, התרשם מאוד, ואפילו לן בבית-הפרדסים שנהרס בימים אלה. מאז הביקור והרכישה נקרא הפרדס "פרדס מונטיפיורי", וברבות הימים ניתן גם שמו לשכונה שהוקמה על אדמת אותו פרדס.

אגב, תושבי השכונה נמצאים כאן אתנו היום, וביניהם אנשים לא מעטים שמכירים את הנושא.

כנסת נכבדה, הבאר הזאת נהרסה בימים אלה תחת הגדרה של "מבנה מסוכן". נהרסה הקומה העליונה של המבנה ונסתמה הבאר. זו הבאר העברית הראשונה בארץ-ישראל בעת החדשה.

בידי חוות דעת של מהנדסים, שהמבנה לא היווה סכנה לציבור. המבנה יציב ויכול להחזיק מעמד שנים רבות גם ללא כל טיפול מיוחד.

לאחר שהמועצה לשימור מבנים ואתרי התיישבות קיבלה הודעה מפעיליה הגרים בשכונה ופנתה לעיריית תל-אביב, הופסק ההרס. נודע לי שהמועצה הכינה גם תוכנית ראשונית לשימור המבנה. אנשי המועצה נמצאים כאן אתנו היום.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אנשי מועצת העיר תל-אביב נמצאים כאן?

רפאל אלול (העבודה):

לא, נמצאים כאן אנשי המועצה לשימור אתרים היסטוריים.

כמי שקיבל על עצמו לייצג בכנסת את נושאי ראשית ההתיישבות הייתי רוצה לדעת, מי אחראי למחדל, וכיצד ניתן להבטיח שמבנה הבאר ישוקם מיידית ויוסקו מסקנות לעתיד.

הריסת באר מונטיפיורי העלתה שוב נושא כאוב, המלווה אותנו זה שנים מספר – שימור מורשת ראשונים. כראש המועצה המקומית מזכרת-בתי, הנמנית עם מושבות העלייה הראשונה, אני מודע לקשיים הכרוכים בשימור הפיסי של מבני ראשונים.

"עם שאינו מכבד את עברו, ההווה שבו הוא חי דל, ועתידו לוט בערפל", כך אמר יגאל אלון.

המצב בתחום שימור אותם אתרי ראשונים אינו מעודד. מאות מבנים בעלי ערך היסטורי נהרסו, וגם כיום מרחפת סכנת הרס על עשרות מבנים ביישובים ותיקים, וזאת למרות המודעות הממלכתית-הציבורית לערך השימור. מדובר על מבנים בצפת, טבריה, סג'רה, רמת-ישי, חצר כינרת, זיכרון-יעקב, חדרה, מקווה-ישראל, חולדה, שער-הגיא, ירושלים, בעיר העתיקה בבאר-שבע ובמקומות אחרים.

הודות ליוזמת המועצה לשימור מבנים ואתרי התיישבות שופצו בשנים האחרונות מבנים והפכו אתרי ביקור לתלמידים, לבתי-ספר, לתיירים ועוד.

הכנסת אישרה לפני כשנה וחצי את תיקון מס' 31 לחוק התכנון והבנייה – שימור אתרים, אך האם דאגה הכנסת להעמיד אמצעים תקציביים על מנת לסייע בביצוע החוק ופעולות השימור? נהרסים מבנים, והמועצה לשימור אתרים פועלת ללא אמצעים וכלים ראויים. זה מעט מאוד מול הנעשה במדינות תבל.

כמי שקיבל על עצמו לייצג בכנסת את נושאי ראשית ההתיישבות אני יודע, שהמועצה לשימור אתרים פועלת במרץ כנגד הרס האתרים, אך גם ידוע לי, שלמרות כל הפניות והאהדה שתוכנית זו זוכה לה בקרב גופים ממלכתיים, התוכנית עדיין לא אושרה ולא הועמדו לרשותה האמצעים הנדרשים.

אנו שומעים על פעולה ברוכה של רשות העתיקות בתחום התעסוקה, אך האם כדי לטפל במבנים מראשית ההתיישבות הם צריכים לקרוס ולהפוך לתלי חורבות כדי שניתן יהיה לחפור אותם ולשקמם?

באר מונטיפיורי היא רק דוגמה אחת המייצגת את המציאות.

אני פונה לכנסת, שתקדיש גם מחשבה למורשת ההתיישבות בארץ. יש לדאוג לכך שבאר מונטיפיורי תשוקם.

אני פונה למשרד הפנים ולכבוד השר כדי שייצרו נוהל לבדיקת אתרים היסטוריים ולמניעת הריסתם, ואני מבקש שמשרד הפנים יעמיד אמצעים לפעולות הצלה מיוחדות.

אני פונה למשרד החינוך ולוועדת החינוך להכין תוכנית חינוכית מתאימה.

אני פונה למשרד השיכון לשלב פעולות שיקום ושימור בתוכניות הבנייה הרב-שנתיות.

כמו-כן אני פונה למשרד התיירות לראות באתרי ראשונים אתרי תיירות ייחודיים.

קריאה:

— — —

רפאל אלול (העבודה):

גם אתרי קדושה. אתה יודע מה? זה רעיון טוב.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

רפאל אלול (העבודה):

אני פונה גם לאפשר קבלת עולים שיעבדו בשיקום אותם אתרים היסטוריים, וגם מובטלים.

רצוני להציע במעמד זה – זה לכבוד שר הדתות – לחלוק כבוד לשר משה מונטיפיורי, מראשוני המבשרים של הציונות – – –

שר הפנים א' דרעי:

שר הדתות לא נוקט פעולה.

רפאל אלול (העבודה):

סליחה, ממלא-מקום שר הדתות.

היו"ר י' עזרן:

הוא מתכוון לשר הממונה.

שר הפנים א' דרעי:

השר הממונה, יש הבדל.

רפאל אלול (העבודה):

לא ידעתי שאני עולה כאן על בעיה פוליטית.

רצוני להציע במעמד זה לחלוק כבוד לשר משה מונטיפיורי, מראשוני המבשרים של הציונות, ולהציע להעלות את עצמותיו לארץ. יהיה זה לכבוד ולתפארת המדינה, ויותר מכך – מעשה בעל ערך ציוני-חינוכי להעלות לארץ את עצמותיו של השר משה מונטיפיורי, שקברו באנגליה נשכח ומסביבו עזובה.

אגב, במזכרת-בתיה – העלינו לא מזמן את עצמות הרב מוהליבר, וזה אך הוסיף כבוד לאיש ולפועלו.

כנסת נכבדה, באר מונטיפיורי צריכה לקבל טיפול מתאים, והנושא כולו ראוי שיידון בוועדות, וזאת על מנת להבטיח שלא יהיו עוד מקרים של סתימת בארות, ועל מנת שנוכל לשלב בתרבות הארץ את המיוחד, המעניין והמאפיין את התחדשות הציונות בארץ-ישראל. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. כבוד השר ישיב. בבקשה.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה לברך את חבר הכנסת רפי אלול. זה הנאום הראשון שלו כחבר הכנסת שאני שומע. אני מכיר אותו כראש המועצה המקומית מזכרת-בתיא, ואני מקווה ומאחל לו שיצליח בתפקידו כחבר הכנסת, כפי שאכן הצליח בצורה יוצאת מן הכלל בתפקידו במזכרת-בתיא, וימשיך להצליח.

שנית, אני גם מברך אותו על העלאת הנושא, שאולי הוא שולי, באר קטנה, אבל הוא נושא חשוב. עלית על נקודה חשובה מאוד של שימור אתרים ברחבי הארץ. אומנם יש כמה חבר'ה שהזכרת, וחלקם נמצאים כאן, המנסים לטפל באתרים הללו בצורה יוצאת מן הכלל, באהבה גדולה ובמסירות, נפגשנו פעמים מספר, אך לצערי הרב הבעיה האמיתית היא משאבים. יש חוק, יש מועצה, אבל יש משאבים מעטים מאוד לצורך פתרון הבעיות, שהזכרת כאן את חלקן הגדול ופירטת את המקומות.

אבל היות שהנושא שעלה על סדר-היום הוא פעולת הריסה שהתפרסמה לגבי הבאר הנקראת באר מונטיפיורי, אני רוצה להעמיד כאן דברים על דיוקם, כיוון שאני חושב שדווקא כאן התפרצנו לדלת פתוחה, כי עיריית תל-אביב עשתה כמה דברים חיוביים דווקא בנושא הזה של שימור אתרים, וצריך לעודד אותה.

אני רוצה להדגיש עובדות מספר. עיריית תל-אביב מקיימת זה שנים הליך של אכיפת שיפוצם של מבנים המיועדים לשימור, אם באמצעות הבעלים ואם באמצעות מימון הבא ממקורות עירוניים, ובין השאר, קרן תל-אביב. פעולתה של העירייה גורמת לכך, שבעלי המבנים מקבלים תדריך מקצועי מאדריכל העוסק בתחום השימור, וכן מבוצע פיקוח מקצועי על העבודה, על חשבון תקציב העירייה.

לפני שנתיים הקימה העירייה צוות מיוחד, שעסק בעריכת סקר מקיף ורישום של המבנים מחויבי השימור. תוצר הסקר הוא רשימה הכוללת 1,200 מבנים, שסווגו לפי קריטריונים היסטוריים, והיא הובאה בפני הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, וכן בפני הוועדה המחוזית, ואושרה לפרסום.

כאמור, מעודדת העירייה יזמים פרטיים לשקם, לשמר, לשפץ מבנים המיועדים לשימור. בין המבנים מצויים: "בית העץ" במושבה האמריקנית, בניין השגרירות הרוסית בשדרות-רוטשילד, "בית חנה" בשדרות בן-גוריון, בניין דפוס "הארץ" ברחוב מזא"ה, וכן שיקמה העירייה את "מרכז סוזן דלאל", בעלות כוללת של 6.5 מיליון דולר, את בית ביאליק, בעלות של מיליון ו-200,000 דולר, ונמצאים

בתהליך שיקום מבנים כמו הספרייה המוסיקלית ובית הסופרים בנווה-צדק, שעלות שיפוצם היא מעל 3 מיליוני דולר.

לגבי המקרה הספציפי של המבנה הזה, תגובת עיריית תל-אביב, כפי שהובאה לפני, היא זו – ואני קורא מכתב של ראש העיר:

"אין כוונה להרוס את הבאר בשכונת מונטיפיורי. אפשרות שיקומה ושילובה של הבאר בגן שיפותח בעתיד מסביבה נבדקת על-ידי עיריית תל-אביב-יפו, וכאשר יימצאו לכך משאבים, תבוצע עבודת השיקום והשימור.

"המבנה הקטן (כ-10 מ"ר) שמעל לבאר היה מסוכן, וכיוון שלא חוזק במשך שנים, לא היה מנוס מלהורסו לפני בוא החורף. זאת, על מנת להבטיח את שלום הציבור.

"עיריית תל-אביב-יפו הינה חלוצה בנושא שימור מבנים, וכבר השלימה עבודת סקר מקיפה – – – "העירייה וקרן תל-אביב לפיתוח השקיעו כספים רבים לשימור מבנים שנמצאו ראויים לשימור ולניצול מחדש" – כמו המבנים שפירטתי – וראש העיר מתחייב שהעירייה גם תמשיך "לעשות כן בשיתוף עם המועצה לשימור אתרים". המכתב הופנה ליושב-ראש הכנסת, והוא נמצא כאן.

אני מקבל את גרסתה של עיריית תל-אביב, ואני מאמין שהדברים נכונים. לפי הנוהג הרגיל אני חושב שצריך היה להסתפק בתשובת השר בעניין, כיוון שלעיריית תל-אביב אין כוונה להרוס את הבאר. חבר הכנסת אלול, אתה העלית כאן היבט רחב של כל נושא שימור האתרים, ואף ציינת רשימה מפורטת, והבעיה העיקרית היא בכך שזה נושא משותף למשרדים רבים. נכון שלעולם אי-אפשר לטעון שמשרד הפנים עשה כל מה שהוא יכול, אבל אני יכול להגיד שהשתדלנו לעשות ולפעול במקומות מספר, כמו עתלית, טבריה ומקומות אחרים, שם ניסינו לעזור בתקציבים מיוחדים.

מאחר שהנושא הזה קשור בכמה משרדים ממשלתיים נוספים, אני חושב שמן הראוי שוועדת הפנים של הכנסת, שהיא גם מופקדת על החוק הזה, תקיים ישיבה מיוחדת בעניין ותנסה לתאם עם כל המשרדים הנוגעים בדבר כדי לקדם ולזרז את הנושא הזה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לכבוד השר. אדוני השר, האם אתה מציע להעביר את הנושא לוועדת הפנים?

שר הפנים א' דרעי:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת הפנים.

בסיום דברי אני מבקש להוסיף משפט אחד, בהזדמנות זו שהשר עוזי ברעם, הממונה על תיק הדתות, נמצא כאן. לא סוד הוא שביומיים האחרונים אנחנו עדים לסערת רוחות גדולה מאוד בנושא של שימור קברים. אני פונה אליו ומבקשו להיכנס בעובי הקורה. גם זה נושא חשוב. אני בטוח שאיש לא רוצה לפגוע במכוון בקברים, אבל התוצאה היא חמורה מאוד, והדבר מעורר סערת רוחות גדולה. אני פונה אל השר ברעם ומבקשו לעשות ככל יכולתו ולהיכנס בעובי הקורה בעניין זה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

לחבר הכנסת רביץ יש הצעה להסיר את הנושא שהעלה חבר הכנסת רפי אלול מסדר-היום. בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת רפי אלול, אתה חבר כנסת חדש, אבל דבר ישן הוא שחברי כנסת משתמשים בהזדמנות כזאת כדי לומר מלים מספר בנושא שהועלה, ואין לי דרך תקנונית אחרת לעשות זאת אלא לבקש להסיר את הצעתך מסדר-היום.

כיליד שכונת מונטיפיורי, שם גדלתי ושם עברו עלי ימי נעורי, שם שימש אבי, זיכרוננו לברכה, כרב למעלה מ-50 שנה, אני נזכר בגעגועים בבאר הזו בחצר בית-הכנסת. שם צחקו ילדים במשבתם, אנשי צורה עסקו בדברי תורה, בדברי חידודין. אנשי הביטחון של ימי טרום-המדינה תכננו שם במחתרת את פעולתם.

שכונת מונטיפיורי היתה שכונה של אנשי עמל ומסחר נקי כפיים, עולים מארצות רבות, ובעיקר עולים מטריפולי, לוב, ומשפחת פלח בראשם, מורים, אנשי רוח ואנשי מעשה.

הפינה הזאת, הכוללת בית-ועד, באר, ובעיקר בית-כנסת, מהווה זיכרון חיובי לכל תושביה בעבר ובהווה מאז ימי תל-אביב הקטנה.

אני מודה לך מאוד על כך שהעלית את הנושא הזה על סדר-היום. אני חושב שאנחנו צריכים לעשות הרבה יותר כדי לשמר אתרים שמהווים זיכרון טוב ליישוב במדינת ישראל. תודה לך.

היו"ר י' עזרן:

תודה. היה קשה מאוד להפריע לך, חבר הכנסת רביץ, אחרי שאביך, עליו השלום, היה שם רב במשך 50 שנה, ומן הבאר הזאת השקה הרבה עדרים. לכן חרגתי ממנהגי, ולא הפסקתי אותך.

חבר הכנסת אלול, האם אתה מסכים להצעת השר להעביר את הנושא לוועדת הפנים?

רפאל אלול (העבודה):

כן.

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים, ומי נגד, כהצעתו של חבר הכנסת רביץ. נא להצביע.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

היו"ר י' עזרן:

אני מבין, אבל אני חייב לנהוג כך בהתאם לפרוטוקול. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

12 בעד, אין נגד ואין נמנעים. ההצעה עברה לוועדת הפנים, כהצעת השר ובהסכמת המציע. תודה.

הצעה לסדר-היום

התנאים השוררים בבתי-הדין השרעיים

היו"ר י' עזרני:

אנחנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום מס' 264, של חבר הכנסת טלב אלסאנע, בנושא: התנאים השוררים בבתי-הדין השרעיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המוסלמים במדינת ישראל נמצאים במצב קשה בכל הנוגע לשירותים הדתיים בחיי היום-יום, וכן בגלל העדר מוסדות דת, הפקעת רכוש הווקף המוסלמי והעדר סטטוס של המוסלמים במדינה ביחס לעדות אחרות.

פקודת העדות הדתיות (הסדרתן) משנת 1925 נתנה מעמד לכל העדות הדתיות, הסדירה את ענייניהן, ואילו למוסלמים היא לא נתנה את האפשרות הזאת, מהנימוק שהמוסלמים היו הרוב, היו אומה. אבל מאז קום המדינה ועד היום איבדו המוסלמים את מעמדם כאומה ולא הוכרו רשמית כעדה.

אני אתמקד היום בבעיה של בתי-הדין השרעיים. בתי-דין אלה דנים בענייני המעמד האישי של המוסלמים, שהוא בסמכותם הבלעדית, ובעניינים נוספים כמו אפטרופסות וירושה, שבהם יש להם סמכות מקבילה לבתי-המשפט המחוזיים.

המוסלמים במדינת ישראל מונים כ-650,000 נפש, כ-80% מכלל האוכלוסייה הערבית, והם נזקקים לבתי-הדין השרעיים. בפועל קיימים שמונה תקנים בלבד של קאדים. הם מכהנים בשישה בתי-דין – עכו, נצרת, חיפה, יפו, ירושלים ובאר-שבע. שמונת התקנים של הקאדים כוללים שופט בתקן מינהלי, שהוא מנהל בתי-הדין השרעיים, שופט אחד שיצא לפנסיה, זה השופט וואג'ד אל-טברי מחיפה, שופט אחד הלך לעולמו, זה השופט המנוח מוחמד חבישי, ואילו ראש בית-הדין לערעורים, השיח' תופיק אסליע, איננו מתפקד בגלל מצב בריאותו ומחמת גילו המתקרב ל-70.

בשני בתי-הדין המוסלמיים, בחיפה ובעכו, יש שופט אחד, ובבית-הדין השרעי בבאר-שבע וביפו מכהן שופט אחד לסירוגין. ארבעה שופטים אלה נדרשים להעניק שירות ל-650,000 תושבים. מכאן, על כל קאדי אחד מוטלת האחריות לתת שירות ל-150,000 אזרחים מוסלמים.

בבתי-הדין לערעורים יש רק אב בית-דין, ואין הרכב, אין מותב. בית-הדין לערעורים קיים, אולם הרכב ומותב של קאדים לא קיים, וזאת למרות הדרישה החוזרת ונשנית למנות לפחות סגן לראש בית-הדין לערעורים, על מנת למנוע מצב של שיתוק או קיפאון במערכת עקב היעדרותו של אב בית-הדין בשל מצב בריאותו. למרות זאת טרם מונה סגן לראש בית-הדין השרעי.

על מנת לפתור את בעיית העדר מותב בית-הדין השרעי לערעורים, נוקטים גישה מיוחדת במינה: שני שופטים מקומיים חייבים להופיע לדיון בערעור, ונדרשים להתחלף מדי פעם, כך ששופט לא ידון בפסק-הדין שהוא נתן, והוא יהיה רשאי לשבת בדיון על פסק-דין שניתן על-ידי חברו.

הפתרון למצב עגום זה בבית-הדין לערעורים הוא לא יותר מאשר הוספת שני תקנים לבית-הדין הזה, על מנת שהיה מותב והרכב מלא לבית-הדין.

במישור של בתי-הדין השרעיים האזוריים קיים מחסור בתקנים, כך שבכל אזור הגליל, המונה יותר מ-350,000 תושבים, יש קאדי אחד. הוא הדין לגבי כל המשולש. בבית-הדין השרעי בבאר-שבע טרם מונה קאדי זה כ-14 שנה, דהיינו, מאז היווסדו של בית-דין זה.

במצב דברים זה נשאלת השאלה, הכיצד יוכל שופט לתפקד ולעשות משפט צדק? הרי אין מדובר כאן בעבודות קבלניות, אלא בדיני נפשות, בעניינים שהם ציפור נפשנו.

ועדת המינויים של הקאדים תורמת או תרמה גם היא למצב אבסורדי זה, מאחר שבמשך שנים לא הצליחה להתעלות על עצמה ולשים לנגד עיניה את טובת הציבור המוסלמי ואת טובת המערכת השיפוטית, ועקב חילוקי דעות פנימיים, לא הצליחה להתכנס ולבחור קאדים לאיוש התקנים הפנויים.

ועכשיו, משנערכו בחירות חדשות, הכנסת חייבת לבחור את נציגיה לוועדת המינויים. גם הממשלה תצטרך לבחור את נציגיה, ובינתיים יידרש ציבור הפונים לבתי-הדין השרעיים לסבול ולהמתין. חובתם של שני גופים אלה לפעול בדחיפות ובזריזות לבחירת נציגיהם, באותה זריזות ודחיפות שבה פעלו לבחירת נציגיהם בוועדה למינוי שופטים, על מנת שלא לעכב את פעילות הוועדה, ולסייע במציאת פתרון למצוקה הקשה שבה נתונה מערכת השיפוט השרעי.

בקשר לניהול בתי-הדין השרעיים, הרי מאז 1970 מנוהלים בתי-הדין השרעיים על-ידי הנהל ד"ר סובחי אבו-גוש. הוא כל הנהלה. היינו, אין לו עובדים נוספים. אפילו אין לו פקידה. נמתחה עליו ביקורת חריפה בתקשורת, בגלל הפסיביות וחוסר המעש שהוא מגלה כלפי המערכת. אולם לזכותו ניתן לומר, כי אין אפשרות לצפות ממנו ליותר, מאחר שמשרד הדתות איננו מעמיד לרשותו את האמצעים והכלים על מנת לתרום לשיפור מעמדה של הרשות השיפוטית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

איך הוא יכול לעבוד ללא מזכירה, ללא תקנים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

המעמד שלו משתלב במעמד הכללי של הרשות השיפוטית השרעית, מאחר שאין לרשות שום גורם או מוסד שלוקח יוזמה על מנת לפתור את המצוקה הכללית. ואז המצב של בתי-הדין השרעיים על כל מוסדותיהם, לרבות ההנהלה, הוא מצב קשה מאוד.

קיימת בעיה נוספת, והיא נוגעת לעקרון אי-תלותה של המערכת. מאחר ששר הדתות אז השחיל בין השר לבין המנהל פקיד ששמו דנה, אשר מציג את עצמו כנציגו של השר לענייני בתי-הדין השרעיים, הוא הפך מנהל בפועל, ולכן ענייני הקאדים וענייני המערכת השרעית מוכרעים על-ידו. מצב זה הוא פסול, מאחר שהוא הופך את הקאדים לכפופים לדנה, כאשר על-פי החוק יש להבטיח אי-תלות והפרדה בין הרשות השיפוטית לרשות המבצעת, והמנהל הוא האמור לקשר בין הרשות המבצעת לבין הרשות השיפוטית.

מבחינת התקציב, לבתי-הדין השרעיים אין תקציב משלהם. טרחתי ולא מצאתי סעיף תקציבי לבתי-הדין השרעיים האלה בחוברת התקציב של משרד הדתות.

לגבי השתלמויות וספרות משפטית, מאז חדל הידיעון המוסלמי לראות אור, עוד בשנת 1970, לא נתפרסמו פסקי-דין שרעיים. אין השתלמויות לעובדי המערכת. יתירה מזו, הנהלת בתי-הדין השרעיים היא אדם אחד, כפי שציינתי, שוכנת באותה דירה של בית-הדין לערעורים, דבר הסותר את עקרון עצמאות המערכות ועקרון הפרדת הרשויות.

בקשר למספר העובדים בבתי-הדין השרעיים – הרי יש 11 עובדים בלבד; ודרגתו של מזכיר בבית-הדין השרעי נחותה באופן משמעותי בהקבלה לעובדים במערכת המשפטית, אף שתפקידיו רבים ומגוונים: גביית אגרות, הכנת תיקים, קיום צווי בית-המשפט.

בבתי-הדין השרעיים אין כתבניות, אין שומרים, אין שרתים, והמזכיר נדרש למלא את כל הפונקציות הנ"ל.

המערכת בבתי-הדין השרעיים לא עומדת בפני קריסה, היא קרסה בפועל. ונשאלת השאלה, עד כמה אפשר לזלזל בציבור הנזקק לשירות בתי-הדין.

במערכת אין מחשוב, והיא עובדת בצורה מיושנת מאוד. אין ארונות, והתיקים זרוקים על הרצפה. לקאדי אין גישה נפרדת לכיסאו, והוא נאלץ לעבור דרך ציבור הפונים על מנת להגיע למושב, ללא שום אמצעי שמירה.

יתירה מזו, אין בהוראות החוק דרישות ברורות לגבי הכישרים הדרושים מהמועמדים למשרת השיפוט, והמושג המחויב בחוק, "אורח חיים המתאים לקאדי בישראל", הוא חסר כל תוכן ברור; והוא הדין במושג "השכלה בשרעייה המוסלמית". זה פותח פתח למינוי של קאדים לא מוכשרים מטעמים פוליטיים, דבר אשר גורם ויגרום לכרסום נוסף במעמדם המכורסם בלאו הכי.

עד היום טרם הותקנו כללי אתיקה לטוענים השרעיים, אף שהם מקבלים הסמכה לייצוג בבתי-הדין השרעיים, וזה פותח פתח לשחיתות ולעיוותי דין. זה גם גורם לתוהו ובוהו בבתי-הדין השרעיים. לא אחת התברר, כי אשה נשואה ניתן נגדה פסק-דין גירושין בהיעדרה וללא ידיעתה. כל זה עקב הלחץ והמחסור בכוח אדם.

כרסום זה במערכת המעמד השיפוטי בארץ יכול שיתחיל בבתי-הדין השרעיים, אבל לא ברור לאן יוביל והיכן יסתיים.

יש לפעול באופן מיידי לאישור משרות קאדי הפנויות. יש לפעול למינוי שני קאדים מבין אלה שבערכאה האזורית הראשונה לבית-הדין השרעי לערעורים. יש להקצות תקציבים קטנים למילוי התקנים החסרים בכוח-אדם. יש לבדוק דרכי ניהול המערכת בבתי-הדין והסקת המסקנות המבוקשות.

אני פונה לכבוד השר עוזי ברעם, הממונה על משרד הדתות, ואני דורש שיפעל להקמת מועצה מוסלמית עליונה נבחרת, שלידה יוקמו ועדות מקומיות שתינתן להן האפשרות לטפל בבעיות כגון אלה הן בבתי-הדין השרעיים, הן במסגדים, הן בבתי-הקברות המוזנחים ובמקומות נטושים שונים בארץ.

אני סבור כי הפתרון צריך להיות פתרון כולל למעמדה של האוכלוסייה המוסלמית, שיענה על סוגיות שונות, לרבות הסוגיה הבוערת של בתי-הדין השרעיים, שנוגעת לכל אחד מהמוסלמים במדינה ולחיי היום-יום שלהם. יש להביא בחשבון, שבתי-הדין השרעיים דנים בסוגיות רגישות מאוד, כגון נישואין, גירושין, החזקת ילדים, אפוטרופסות וירושה, ולכן יש לפעול באופן מיידי וללא דיחוי לפתרון הבעיה והמצוקה שלהם. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כל מה שאמר חבר הכנסת טלב אלסאנע הוא נכון, והמצב בבתי-הדין השרעיים הדרוזיים הוא אותו דבר.

היו"ר ס' טריף:

היושב-ראש מנוע מלהגיב. אני מודה לחבר הכנסת טלב אלסאנע על כל דבריו החשובים. אני מתכבד להזמין את כבוד השר עוזי ברעם, המופקד על תיק הדתות. אני משוכנע שהוא יאיר גם את עינינו, ונשמע דברים חשובים מאוד בכל הנוגע לטיפול משרד הדתות. בבקשה.

שר התיירות ע' ברעם:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני משמש כשר מתאם לענייני דתות. אין שר הדתות, אבל בענייני המשרד אני מטפל. אני רוצה להסביר לחברי הכנסת מה ההשקפה שלי לגבי משרד הדתות מבחינה של רוחב.

משרד הדתות איננו המשרד של הדת היהודית בלבד. הדת היהודית היא הדת של רוב אוכלוסיית מדינת ישראל, אבל משרד הדתות חייב לייצג את הדתות כולן, לעשות את זה ביושר, בשוויון ובאמינות.

כשאני מדבר על הדתות אני מדבר על הדת המוסלמית, על הדת הדרוזית, על הדת הנוצרית. ההתייחסות השוויונית לכל דת אינה נגזרת אצלי מהעובדה שהיום אני אחראי למשרד הדתות. היא נגזרת מהשקפת עולם רחבה, שלפיה אני מאמין, שתפקידנו לראות גם את בני האדם שווים וגם את ההתייחסויות הדתיות והתרבותיות שלהם שוות.

לצערי הרב, ואני קובע את זה בצורה ברורה, שנים רבות היתה אפליה מודעת במשרד הדתות גם באמצעים, גם בתקנים וגם בהתייחסות לדתות כולן. מחיר אחזקתן של שתי ישיבות דומה למה שאפשר היה להשקיע בשיפוץ מסגדים, גם דרוזיים וגם ערביים. כל גלגול העיניים – – –

מנחם פרוש (יהדות התורה):

ושל האוניברסיטאות כמה?

שר התיירות ע' ברעם:

חבר הכנסת פרוש, למה אתה מתפרץ לדלת פתוחה? מי עכשיו מתווכח אתך בנושא הזה? על מה אתה מתווכח אתי?

אני אומר, אם אנחנו רוצים להתרומם למידת אחריותנו, אנחנו מוכרחים להבין, שדין בתי-הדין השרעיים, גם המוסלמיים וגם הדרוזיים, חייב להיות ממש כהתייחסותנו לבתי-הדין הרבניים. בתי הדין הרבניים, תפקידם לטפל בדיני אישות של האוכלוסייה היהודית. אותו דבר גם לגבי תפקידם של בתי-הדין השרעיים.

אני אומר לכם, שאם יקרה שהמשרד הזה יישאר ברשותנו וברשותי, אנחנו נעשה לשינוי המגמות. אנחנו נעשה כך שיהיה פורום עליון שיטפל בנושא הזה, ובראשו יעמוד אדם שאינו בן הדת היהודית. אנחנו מוכרחים שהאוטונומיה לא רק תהיה אוטונומיה מורגשת אלא גם מוכחת.

איני רוצה להיכנס לכל הניתוחים, למשל לעשות חשבון שיש אחד על 150,000. אני מקווה מאוד שלא 150,000 מוסלמים נדרשים לבתי-הדין השרעיים. גם החלוקה הזאת לגבי בתי-הדין היהודיים היא לא בדיוק נכונה. אבל אומר מה אנחנו צריכים לעשות.

אנחנו צריכים להפסיק את מדיניות האפליה. מדיניות האפליה הזאת, אומנם היא זכתה לכך שמפלגה שעשתה את זה קיבלה קולות מהערבים ומהדרוזים, אבל רק מחוגים מסוימים שלהם הם סייעו באופן ספציפי ולא היתה התייחסות אמיתית. אם אני רואה שהגענו עכשיו למצב – – –

דוד צוקר (מרצ):

איזו מפלגה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת צוקר, אתה בוודאי יודע.

שר התיירות ע' ברעם:

חבר הכנסת צוקר, יושב-ראש הכנסת מבין טוב ממני בנושא של חידונים. אל תשאל אותי, אני לא פותר חידונים.

דוד צוקר (מרצ):

אני רוצה לדעת, אם זו המפלגה שלי או צומת.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת צוקר, בוודאי לא מישהו ממרצ ישב במשרד הדתות. תן לכבוד השר לנמק את תשובתו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כבוד השר מדבר דברים נכונים.

היו"ר ס' טריף:

בהחלט.

שר התיירות ע' ברעם:

אני מדבר על מפלגה שעם מנהיגיה נמנו בעבר או נמנים עכשיו אנשים יקירי קרתא, כמו יוסף בורג, כמו זבולון המר, ואני חושב שאת הפתרון, לאיזו מפלגה אני מתכוון, תיתן בעצמך.

לא יכול להיות מצב, שלכל בתי-הדין השרעיים בארץ אין ספרייה מקצועית אחת. לא יכול להיות, שכל פסקי-הדין שניתנים בכל הארצות המוסלמיות, ומהבחינה הזאת זו ראייה אחת, ראייה מוסלמית ולא ראייה מדינתית, לא יהיה מקום שבו כל קאדי יוכל לגשת אליהם. לא יכול להיות מצב שיש השתלמויות קבועות בבתי-הדין הרבניים ולא תהיינה השתלמויות בבתי-הדין השרעיים, גם הדרוזיים וגם המוסלמיים.

תגידו שאני מתפרץ לדלת פתוחה כי אני אחראי למשרד. אני אחראי למשרד תקופה קצרה. אני גם לא בטוח לגבי מידת הקביעות, אני רק מקווה לה, אבל זו תהיה המדיניות הקבועה.

אנחנו מוכרחים להשלים גם את הרכבו של בית-הדין לערעורים ולמנות קאדי בכל מקום שאין. על כל פנים, ברור שבית-הדין לערעורים חייב להיות בהרכב מלא, כי אליו באים עם הבעיה העיקרית.

יש כאן בעיה רצינית של התייחסות תקציבית. אני לא רוצה כאן להציע הצעה קונקרטית, אבל נדמה לי שחברי הכנסת הערבים והדרוזים צריכים, בנושא הזה, שתהיה להם היערכות אחידה כלפי הממשל ולתבוע בנושא הזה, שגם הדברים שאני אומר יקבלו ביטוי תקציבי. אם לא יהיה להם ביטוי תקציבי, גם הכוונות שאני מדבר עליהן, ספק אם יקבלו חיזוק.

נפגשתי אתמול עם קאדי חשוב שנמצא גם ביפו וגם בבאר-שבע. ביקשתי ממנו לקבל פרטים על דרך עבודתו. היה די מצער לשמוע שגם הוא חושב, שבעטיים של הקשיים החומריים נגרמים גם עיוותי דין בשטח, משום שאתה לא יכול לקבל את כל הפרטים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא אחד הקאדים הטובים ביותר.

שר התיירות ע' ברעם:

השינוי אינו שינוי שיבוא ביום אחד, אבל המגמה היא מגמה ברורה, ואני אומר: פניו של משרד הדתות בהמרה החדשה שלו, כך אני מקווה, להגיע לשוויון זכויות לכל הדתות, דבר שיקבל ביטוי לא רק במס שפתיים אלא בשטח, ואני מקווה שכולנו נצליח להסיר מעצמנו דבר, שלדעתי גבל כל השנים בחרפה. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, אתה מסכים להשיב על שאלתו של חבר הכנסת דראושה?

שר התיירות ע' ברעם:

כן, תמיד.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הדברים שאמרת הם דברים ברוכים, חיוביים וענייניים. אני מברך אותך על כך. אני רוצה לשאול, האם בתקציב משרד הדתות לשנת 1993 יתבטאו הדברים הללו על-ידי כך, שאכן יהיה טיפול בעניינים שכבוד השר הזכיר מעל במת הכנסת וחבר הכנסת טלב אלסאנע מנה אותם עכשיו אחד לאחד?

שר התיירות ע' ברעם:

תשובתי שלילית בתכלית. אני מקווה שאצליח ליצור שינויים, אבל במסגרת התקציב הנוכחי השינויים יהיו קוסמטיים. אני מציע כאן שהנושא יעבור לוועדת הפנים. מלבד זה חייב להיות מאבק אמיתי על שינוי סדר העדיפויות גם ביחס שבין הדתות בישראל.

היו"ר ס' טריף:

מה אתה מציע, אדוני השר?

שר התיירות ע' ברעם:

להעביר את הנושא לוועדת הפנים.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך. אני רוצה לקוות, עם חברי הכנסת, שעם השקפת עולמך וכוונותיך תוכל להמשיך להיות מופקד על התיק החשוב הזה.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה מסכים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ניגש להצבעה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

בעד – 12, אין מתנגדים ואין נמנעים. ההצעה תועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

הקמת משטרת מקור

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום, מס' 270, בעניין: הקמת משטרת מקוף. אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה. לאחר מכן ישיב שר המשטרה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יחידות המקוף, או במלים אחרות משטרה שכונתית עם שוטרים שכונתיים, הן יחידות שייטנו שירות אמיתי לאזרח.

משטרת ישראל נאלצה במהלך השנים האחרונות להתמודד עם בעיות קשות הולכות ומתגברות. בתקופה האחרונה אנו עדים להתערערות הביטחון האישי של אזרחי המדינה בערים הגדולות, ביישובים המרוחקים ואף בשדות המושבים. ביטחון האזרחים נפגע מפעילות ארגוני הטרור ומהתגברות האלימות האזרחית. כל המומחים מחזיקים בדעה, כי הפעולות האלימות המבוצעות על-ידי גורמים העוינים את המדינה ילכו ויתחזקו עם ההמשכיות במשא-ומתן לשלום המתנהל בין ישראל לשכנותיה. נוסף על כך, הגידול באבטלה והפגיעה ברמת החיים של האזרחים הם גורמים מכריעים בגידול באלימות האזרחית. שוטר המקוף יהווה גורם מרתיע במצב זה.

תאונות הדרכים הן אחד הגורמים העיקריים למוות ולסבל אזרחי המדינה מאז הקמתה, פרט למוות טבעי. רוב תאונות הדרכים, כ-78%, מתרחשות בתוך הערים. שוטרי המקוף, בעצם נוכחותם, ירתיעו את הנהגים המתפרעים בכבישים שבתוך השכונות. הוספת כוח אדם ותקציבים למשטרת התנועה כפי שהיא היום אינה פתרון, במיוחד אם היא תבוא על חשבון ההשקעה בתשתית. התועלת, אם תהיה השקעה במשטרת התנועה, היא שולית ולטווח קצר בלבד, מפני שרוב תאונות הדרכים מושפעות באופן ישיר מתשתית הכבישים ומתנאי הנסיעה.

הפער בין גידול מתמיד במספר כלי הרכב בפועל לבין התשתית הקיימת העומדת היום לרשות הנהגים הולך וגדל בשנים האחרונות. הפתרון המיידי הדרוש, לפני שישלימו את עבודות התשתית, הוא הקמת יחידות משטרה שכונתית, משטרת מקוף, שתוריד מייד את עקומת תאונות הדרכים בתוך הערים.

השוטר השכונתי, אשר יכיר את התושבים, יהיה גורם מרתיע ומפריע לכל פעילות אלימה ויתרום להפחתה מיידי במספר תאונות הדרכים ובפגיעות בהולכי רגל. שוטרי המקוף המסתובבים בין בתי השכונה ייתנו לתושבים ביטחון אמיתי גם בשעות היום, כאשר האמהות והילדים הקטנים נמצאים לבדם בבית, וגם בשעות הלילה נגד פריצה לדירות, שרפת מכוניות או גנבתן. שוטר מקומי ירתיע כל גורם עוין או גורם פלילי מלנסות ולפגוע בתושבים. שוטר מיומן ימנע איבוד זמן בטיפול בנפגעים, ובאירועים חריגים הוא יקל וידריך כוחות נוספים אשר יאלצו להגיע לאזור בעת הצורך.

כל אחד מאתנו ביקר לפחות פעם אחת בתחנת משטרה. ההתרשמות היא, שתחנת המשטרה דומה לכוורת דבורים, אך בהבדל קטן. הרבה שוטרים מצויים בתחנה, עולים ויורדים במדרגות, יושבים במשרדים וממלאים טופסי תלונות, ויש פעילות מרובה. אך ההבדל בין תחנת משטרה לכוורת הוא בכך, שבכוורת הדבורים יוצאות על-פי רוב החוצה כדי להביא תוצרת ואילו במשטרת ישראל על-פי רוב מחכים לתוצרת שתגיע לתחנה. בעיר בינונית נמצאים מחוץ לתחנת המשטרה רק שוטרים בודדים, בין שניים לשישה.

אמרו לי אתם, חברי הכנסת, אם מצב זה צריך להישאר כך או שעליו להשתנות. יש להגדיל את מספר המשרתים בשירות הלאומי המופנים למשטרה. המשרתים יכולים לבוא מכל אותם מגזרים הדורשים שוויון זכויות אך לא מצאו עד היום את הדרך להשתתף בנטל החובות הלאומיות במידה שווה לשאר אזרחי המדינה.

הארכת תקופת השירות הלאומי והשוואתה לזו של השירות הצבאי הסדיר תאפשר הכשרת המשרתים לתפקידים פקידותיים וגם מקצועיים. קליטת אלפי משרתי השירות הלאומי במסגרות המשטרה השונות תאפשר שחרור שוטרים מקצועיים מפעילות פקידותית ותגביר את ניצולם בתחומי מומחיותם.

על-פי הצהרת שר התחבורה, מר קיסר, כי הוא ושר המשטרה, מר שחל, יקצו כספים וכוח אדם לצורך הרחבת משטרת התנועה, אני מציע לשרים: במקום להגדיל את משטרת התנועה, הגדילו את שכרם של השוטרים, הוסיפו מכשור מתאים שיכלול גם פקס במכוניות, כך ששוטרים יקבלו בזמן אמת עדויות, קלטתונים וכל מידע שיעבור מאנשי השירות הלאומי שיחליפו אותם בתחנות המשטרה.

ביטחונם האישי של האזרחים והשוואת החובות והזכויות בין המגזרים השונים באוכלוסייה צריכים לעמוד בראש סדר העדיפויות החדש של הכנסת והממשלה.

לתפקוד משטרת ישראל השפעה גדולה על איכות חיינו, והמפגש עם המשטרה עלול כיום להצטמצם לקבלת דוח משוטר משטרת התנועה.

הקמת יחידות מקוף תקטין את האלימות, תפחית את מספר נפגעי תאונות הדרכים בתוך הערים ותרתיע גורמים עוינים.

הקמתן של יחידות מקוף וארגון מחדש של המשטרה הם צורך השעה. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת אלכס גולדפרב. חבר הכנסת גולדפרב, מה אתה מציע?

אלכס גולדפרב (צומת):

היו"ר ס' טריף:

אני מתכבד להזמין את כבוד שר המשטרה, מר משה שחל. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נושא שוטר המקוף, שוטר הקטע, נבחן בעבר בתכונים רב-שנתיים של משטרת ישראל ואף הוצע כנושא מועדף לממשלה, זאת לאחר ניסוי שנערך בתחום מחוז תל-אביב, תחום המשטרה כמובן.

כדי לממש את מלא התוכנית דרושים למשטרת ישראל כ-4,000 שוטרים וכ-400 כלי רכב נוספים לסד"כ – סדר כוחות כללי – הקיים.

כיום, בחלק זעיר מן התוכנית מופעלים כמה עשרות קציני שכונות שהם שוטרי מקוף שכונתיים, בתוך סד"כ המשטרה הקיים.

שוטרי משטרת התנועה הארצית משפיעים על הירידה במספר תאונות הדרכים. באזורי אחריות משטרת התנועה הארצית חלה בלימה בתאונות הקשות והקטלניות.

חבר הכנסת גולדפרב, אני חושב שיש חשיבות רבה גם לנוכחות של משטרת התנועה בתחומים נוספים של ביטחון הפנים. ניידות משטרת התנועה הארצית הן כוח משמעותי העוסק בבדיקות ביטחוניות בכבישים. ירידה בכוח האדם במשטרת התנועה הארצית תגרור בהכרח פחות פיקוח על הנהגים ואולי לעלייה נוספת במספר תאונות הדרכים.

אני חושב שיש מקום לקשור את משטרת התנועה הארצית לשוטרי הקטע. משטרת התנועה התחילה לפעול בסוף שנת 1991. היא מופעלת כיום לתקופת ניסיון של שלוש שנים. צריך לאפשר את המשך הפרויקט כדי לדעת מה ההשפעה שלו ומה ניתן לשפר בו. ציטטת את הדברים שאמר שר התחבורה ואמרתי אני בקשר להפעלה אפקטיבית יותר של משטרת התנועה הארצית, ואנו מקווים שכך נעשה.

הרעיון של הפעלת שוטרי קטע, או שוטרי מקוף מקובל עלי, אך מימושו מחייב תוספת ניכרת במשאבים, כוח אדם ורכב, שאינם בנמצא בידי המשטרה בגלל סדרי העדיפויות וחלוקת העוגה התקציבית של מדינת ישראל. יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת, שבדיוק עכשיו עומד לעזוב את האולם, הוא הכתובת שאפשר לפנות אליה. אם ייתנו כוח אדם למשטרה, אין לי התנגדות – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה טועה, אדוני שר המשטרה. שר האוצר הוא הכתובת.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני חבר הכנסת דן תיכון, וכי אני לא יודע?

דן תיכון (הליכוד):

לכן אני מזהיר אותך.

שר המשטרה מ' שחל:

משר האוצר כבר קיבלתי תשובה.

קריאה:

שלילית.

שר המשטרה מ' שחל:

שלילית, ודאי.

דן תיכון (הליכוד):

הרי אתה פלרמנטר ותיק – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, אני מבקש.

גדליה גל (העבודה):

אפשר לבקש – – –

שר המשטרה מ' שחל:

לא, חלילה, אני אפילו לא פונה אליך לבקש תוספת. הפניתי את חבר הכנסת גולדפרב אליך. חבר הכנסת דן תיכון אמר, בצדק, שהוויכוח שיש לי חייב להיות בתוך הממשלה. מה שהממשלה מחליטה מחייב אותי.

אני בא ואומר: אינני נגד שוטרי מקוף.

היו"ר ס' טריף:

לשר המשטרה לא תהיה התנגדות אם תחליטו להוסיף לו תקציב.

שר המשטרה מ' שחל:

הכנסת סוברנית, אם היא תחליט, אני מבטיח לכם שאני לא אתנגד לתוספת כוח אדם.

אני רוצה לומר, שהנושא שהעלה חבר הכנסת גולדפרב הוא נושא חשוב וראוי לדיון. אני רוצה להציע שבכמה מקומות – בשכונות, באזורים כפריים, ביישובים ערביים – בכ-30 מקומות ננהיג שוטרי קטע כניסיון. נראה בו שוטר משכין שלום, איש שמכיר את הסביבה. בשביל זה צריך כוח אדם.

חבר הכנסת גולדפרב, דיברת על בעיית תאונות הדרכים בערים. נכון, 77% מהתאונות מתרחשים בכבישים העירוניים ולא בכבישים הבין-עירוניים. אבל אם אנחנו ניתן לתל-אביב 30-50 שוטרי מקוף, פשוט לא ירגישו שהיתה תוספת. זה יהיה בזבז מכל בחינה שהיא, ונעשה ניסיון. אם אנחנו מדברים על מספר רב של שוטרי מקוף, יכול להיות שההצעה תתקבל.

לכן אני מציע, שההצעה לסדר-היום תועבר לוועדה מוועדות הכנסת. כמובן, המקום הוא ועדת הפנים, אבל אם מדובר על תקציב, אפשר להעביר את ההצעה גם לוועדת הכספים, כדי שהיא תתייחס להצעתו של חבר הכנסת אלכסנדר גולדפרב.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, אדוני השר. אנחנו ניגשים להצבעה. חבר הכנסת גולדפרב, אני מבין שאתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדה.

אלכס גולדפרב (צומת):

היו"ר ס' טריף:

אנו ניגשים להצבעה. אני מבקש להצביע – מי בעד, מי נגד.

דן תיכון (הליכוד):

להצביע על מה?

היו"ר ס' טריף:

על העברת ההצעה לוועדת הפנים של הכנסת, כמובן.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חברי הכנסת. שמונה חברי הכנסת בעד, נגד – אין. ההצעה תועבר לוועדת הפנים של הכנסת.

הצעות לסדר-היום המלצות ועדת-לוי בעניין תנאי המאסר של האסירים הביטחוניים

היו"ר ס' טריף:

רבותי חברי הכנסת, אנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 361, 387, 394, 399 ו-401, בנושא: המלצות ועדת-לוי בעניין תנאי המאסר של האסירים הביטחוניים. ראשון הדוברים – חבר הכנסת חיים אורון, שבע דקות, בבקשה. אחריו תבוא חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבין שבהמשך הדיון אנחנו נשמע תיאור חמור, שאני מסכים לו, על המעשים הקשים שחלק מהיושבים בבתי-הכלא ומכונים אסירים ביטחוניים ביצעו ובגינם הם יושבים בבתי-הכלא. נשמע גם תיאורים על מידת אכזריותם כלפי בני עמנו, לעתים כלפי בני עמם, בדרך כלל גם כלפי אלה וגם כלפי אלה, אך לא זה נושא הדיון, לא זה המניע לביקורת שהושמעה מצד חוגים שונים, גם בבית הזה בדיונים קודמים, ואני מתאר לעצמי – גם בדיון היום, על המלצות ועדת-לוי ועל העובדה ששר המשטרה אימץ המלצות אלו.

"המעצר מחייב מעצם טיבו שלילת חופש, אך אין בו כדי להצדיק פגיעה בכבודו של האדם. חומות הכלא אינן צריכות להפריד בין האסיר לבין צלם אנוש. בית-סוהר, אסור לו להפוך למכלאה. חדר האסיר, אסור לו שיהפך לכלוב. חיי אנוש תרבותיים הם לא רק זכותו של אסיר פלילי, או ביטחוני, בישראל, אלא גם זכותו של אסיר בשטחים. זו חובתו של ממשל ישראלי על-פי מהותו האנושית והדמוקרטית" – דברי שופט בית-המשפט העליון פרופסור אהרן ברק.

ובעצם המחלוקת היא על הקביעה הזאת, משום שאם אין מחלוקת על הקביעה הזאת, הרי מונתה ועדה של אנשי מקצוע, יוצגו בה האנשים המוסמכים של הזרועות השונות שעוסקות בנושאים הללו, משירות בתי-הסוהר, משירותי הביטחון, מהמינהל בשטחים, ולמיטב ידיעתי, הוועדה המליצה המלצותיה פה-אחד.

על מה הזעקה? על מה הזעם? זה בדיוק אותו זעם שמושמע מעל הדוכן הזה לעתים, כאשר עולים חברי הכנסת ודורשים עונש מוות למחבלים כאן ועכשיו ומיד. ובא השר הממונה, איש הממשלה הנוכחית, או איש הממשלה הקודמת, או איש הממשלה שקדמה לקודמת, ואומר: כל הגורמים המוסמכים, מעבר למחלוקת המוסרית על עונש מוות, אומרים, שטעות תהיה לקבל את ההחלטה הזאת. ובאים ואומרים מי שאומרים: לא, זה יפתור את העניין.

וכאשר משמש יצחק רבין שר הביטחון בממשלת האחדות הלאומית, אומרים מי שאומרים: זוזו הצדה, תנו לנו לנהל את העניינים ותראו איך עושים שקט בקסבה של חברון, או בקסבה של שכם. ואז מתמנה ארנס לשר הביטחון, ואומרים לו אותם חוגים, מתוך מפלגתו: זוז הצדה, תן לי. כך אומר מי שיושב פה בכיסאות הקדמיים של סיעת הליכוד: תן לי ואני אעשה סדר. יכול להיות שיקום פעם נוספת מישהו, אולי חבר הכנסת הנגבי – אני מקווה שלעולם לא יינתן לחבר הכנסת שרון להיות אחראי שוב לתחום הזה, אבל יכול להיות חבר הכנסת הנגבי, ויש לו אמצעים חריפים יותר מאלה של חבר הכנסת שרון, והוא יגיד: תן לי. ותמיד יהיה מישהו שירצה ויאמין שיש אמצעי חריף יותר, ויאמר: תנו לי להשתמש בו ואז יהיה סדר.

בתבונה נהג שר המשטרה, בתבונה נהגה הממשלה כאשר ניסתה לנטרל מוקד של אי-שקט בבתי-הסוהר, שהיו לו, כנראה, גם סיבות מוצדקות. איך אני יודע שהיו לו, לאי-שקט, סיבות מוצדקות? כי אם ועדה של מומחים מציעה 20 או 30 הצעות לתיקון, ואני מקווה שהיא הציעה אותן לגופן ולא קיבלה שום הצעת החלטה שפוגעת בהיבט הביטחוני של המציאות בבתי-הכלא, כנראה חלק מהטענות היו נכונות – למשל, על אורך הביקורים ועל אורך התורים לביקור.

איזה יצר נקם צריך להזין בציבור הישראלי בשביל להתנגד לשינויים הללו? כי זו ממשלה שנכנעת לטרור ועושה מחוות. את מכשירי הטלוויזיה לבתי-הכלא הביטחוניים הכניס עוד השר בורג ב-1981, וראש הממשלה היה לא אחר מאשר המנוח מנחם בגין. אנחנו לא האשמנו אותו אז, שהוא עושה מעשה בלתי-אחראי כדי לרצות מישהו. חשבנו ששיקול הדעת הענייני והצורך לאפשר למי שנמצא בבתי-הכלא – הוא בבית-כלא וזה העונש העיקרי שלו, ובדין הוא יושב בבית-הכלא, ואני מקווה שכל אלה שיושבים בבתי-הכלא יושבים בדין, כי בתי-המשפט גזרו עליהם את גזר-הדין הזה. אבל מה שאומרים בעצם אלה שמבקרים את מהלכיו של שר המשטרה הוא – אנחנו מתכוונים ליותר, ולנו לא אכפת, כדי לא להגיד אמירה יותר קיצונית, שיהיה אי-שקט בבתי-הסוהר, ואנחנו לא רגישים לשאלה מה משמעות האי-שקט הזה והשלכותיו על הגדה המערבית ועל רצועת-עזה. אני חושב שהשיקול הזה הוא לגיטימי. לא רק שהוא לגיטימי, הוא הנחה את כל ממשלות ישראל בכל התהפוכות שהיו בהן.

אומרים: השביתה היה לה היבט פוליטי. ודאי שהיה לה היבט פוליטי. אלה הם אסירים פוליטיים על-פי הגדרתם. אנחנו, בצדק, רואים בחלקם רוצחים, מבצעי מעשים שאין חמורים מהם, אבל ההקשר של מעשיהם הוא פוליטי, וזה לא מפחית כהוא זה מדעתי ומביקורתי על מה שהם עשו.

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה רוצה לומר בזה, שמותר בשם – – –

חיים אורון (מרצ):

הרי אני אומר את ההיפך בדיוק, חבר הכנסת תיכון, אבל יש לי הרגשה, שכאשר אמרתי את המשפט הזה דיברת עם שכנך.

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שלא לנהל דו-שיח.

חיים אורון (מרצ):

יש לי הרגשה שאמרתי דברים ברורים מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

אתה חושב שהשאלה אינה במקומה?

חיים אורון (מרצ):

לא רק שאני חושב ששאלתך אינה במקומה, אלא ממש לפני שנייה אמרתי שמעשים אלה זוועתם לא קטנה יותר – –

דן תיכון (הליכוד):

אמרת?

חיים אורון (מרצ):

אמרתי, אולי במשפט שונה.

– – גם כאשר לטעמם ההסבר הוא פוליטי.

לכן אני משוכנע, שנכון עושה שר המשטרה, נכון עושה שירות בתי-הסוהר, נכון עושה הממשלה שהיא מחפשת ותחפש כל הזמן אותו שביל צר ומורכב מאוד בין מידת החופש והאפשרות לנהל חיים בצלם בתוך בית-הסוהר ובין חוסר הפשרה ככל שמדובר בהיבט הביטחוני של השאלה הזאת. ונדמה לי שהמלצות ועדת-לוי עולות בקנה אחד עם שני העקרונות הללו.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת אורון. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה; אחריה – חבר הכנסת יוסי כץ.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר המשטרה, אני מבקשת להקדים לנושא שעל סדר-יומנו שני נושאים בקצרה. אני מבקשת ממך, אדוני שר המשטרה, להתייחס במלוא הרצינות והחומרה לפשע שנעשה השבוע, של הטלת רימון רסס ברובע המוסלמי, שגרם למותו של סוחר קשיש ולפציעתם של תשעה.

אדוני השר, המקום וסוג הרימון וההתרברבות של אנשי "כך" עושים את האירוע הזה שהיה השבוע לפשע ידוע מראש. אנשי "כך" מסתובבים חמושים, ולדאבוני עדיין זוכים ליחס סלחני מצד המשטרה.

גונן שגב (צומת):

בכלא יהיו תנאיו חמורים יותר מזה של המחבל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

התשובה על הרבה מאוד תלונות שהוגשו בנושא היתה מינהלית מאוד: בודקים את העניין. אני מבקשת מהשר לבדוק ברצינות את החשד, שהבריונים של "כך", "כח" וכו' כבר מאורגנים במין מחתרת של הימין הקיצוני, וגם לבדוק את הקשר בינם לבין תלמידי ישיבות ברובע היהודי. אותם בריונים הכו את פעילי "יש גבול" בשבוע שעבר. אותם בריונים, ככל הנראה, הטילו את הרימון השבוע.

אדוני השר, הנושא השני שרציתי להסב את תשומת לבך אליו הוא עניין שאני מברכת עליו – ההחלטה להעמיד לדין שני שוטרים שהיו מעורבים לפני שלושה שבועות בהריגת הצעיר הערבי מוצטפא עבידאת במזרח-ירושלים. אחד השוטרים ירה בצעיר הזה ממרחק של 40 מ"מ, כאשר הוא שכב על הארץ ולא נשקפה ממנו שום סכנה, וכאשר שוטר שני ניסה לשבש הליכי חקירה.

אני מזכירה את האירוע הזה גם כדי לציין לשבח את הטיפול המהיר, וגם כדי לומר בהזדמנות זו, שאנחנו נתקלים לא אחת בשאלה של הריגה וירי לפי נהלים. הטענה נשמעה שוב בדיון השבוע: הכול היה לפי הנהלים. קרה מקרה, ובאותו מקום היתה עיתונאית ושמה נאורה בר-ניר, שאחר כך הלכה למשטרה והתלוננה ומסרה עדות. אבל המקרה הזה צריך להראות לנו, שיש משהו רקוב מאוד במשטרה, בעובדה ששוטר יכול לירות במי שמונח על הארץ ואינו מהווה שום סכנה, ובכך ששוטרים יכולים לבדות גרסה מתואמת כביכול כדי להציל את עורם.

יוסף בא-גד (מולדת):

קודם את מאשימה בחורי ישיבה, ואחר כך מאשימה שוטרים ללא ביסוס בעובדות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה שהעליתי עכשיו מבוסס על החלטה של המשטרה להעמיד לדין את שני השוטרים שבהם מדובר. כך שהדברים מבוססים מאוד.

אדוני השר, לגבי הדוח של הוועדה בראשותו של שאול לוי: המצוקה הקשה בבתי-הסוהר, זו שהולידה את שביתת הרעב הממושכת, היא גם זאת שהולידה את הקמת הוועדה ואת מסקנותיה.

אני מברכת על השיפורים ההומניטריים האלה, שנועדו ליצור תנאים אנושיים יותר גם לכלואים וגם לבני משפחותיהם. אני אישית כבר נתקלתי בבקשות שנדחו בעבר של אסירות ואסירים בקשר לטיפול ולבדיקה על-ידי רופא מומחה. הצורך לאפשר לאסיר לקבל את חוות הדעת של הרופא המומחה שיזמינו המשפחות הוא, למשל, דוגמה למחווה הומניטרית נחוצה. אותו דבר לגבי סככות ההמתנה למשפחות שבאות בחורף בגשם ובקיץ בחום הכבד ומחכות שעות ארוכות; ולגבי הדבר ההומניטרי, לתת אפשרות לאם או לאב לחבק ילד שעדיין לא מלאו לו שש שנים.

אני חושבת שאת השיפורים האלה כבר מזמן נחוץ לעשות. לא היתה שום סיבה ביטחונית שלא לאפשר לחבק ילד עד גיל שש. אם הדברים נעשו כך בעבר, הרי היה פה רצון להוסיף עונש על עונש וליצור תנאים בלתי נסבלים.

אבל, בקשות יסודיות רבות עדיין לא נענו, ואני מקווה שהשר יטפל בהן בהמשך. בעיה יסודית אחת היא הקטנת הצפיפות הבלתי נסבלת בתאים. בקשה שנייה: שחרור אסירות חולות. בקשה שלישית ורצינית ביותר, לדעתי, היא סגירת מחנה המעצר קציעות. מחנה המעצר הזה בעצם קיומו ובצורה שבה הוא קיים ובתנאים שלו ובריחוק שלו מהמשפחות מטיל כתם על דמותה של מדינת ישראל. אני חושבת שכל החלטה שתביא לסגירתו בהקדם של המחנה הזה תהיה דבר חיובי מאוד גם מבחינת מדינת ישראל ודמותה המוסרית וגם מבחינת שיפור האווירה במשא-ומתן הדו-צדדי הישראלי-פלשתיני, שמתנהל זה שנה, ולדאבוני הרב עדיין תקוע ולא הניב שום תוצאות, בין היתר משום שהממשלה לא עושה את המחוות הנדרשות בתחום זכויות האדם בשטחים, בין היתר, למשל, סגירת מחנה המעצר.

רחבעם זאבי (מולדת):

סגדת שנים למחנות בסיביר ולקומוניסטים. שם היה הרבה יותר גרוע, וזה היה בסדר בעינייך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

נושא נוסף שרציתי להעלות בהקשר זה – אני מבקשת להסב את תשומת לבו של השר לצורך החיוני להפסיק לחלוטין את הפרקטיקה של מעצר ללא משפט. הפרקטיקה הזאת, שהיא פרקטיקה בלתי דמוקרטית, הסותרת כל הבנה שלנו לגבי זכותו של אדם להיות מובא לדין, הפרקטיקה הזאת של מעצר ללא משפט, תוך עקיפת המערכת השיפוטית, היא הפרה בוטה של זכויות האדם. גם הכנסת קבעה, עוד לפני 40 שנה, שפרקטיקה זו המבוססת על תקנות ההגנה המנדטוריות, עומדת בניגוד ליסודות של מדינה דמוקרטית, ולכן יש לבטלה.

לצערי הרב, הפרקטיקה הזאת של השלטון המנדטורי, שהופעלה נגד יהודים וערבים בזמן המנדט, מופעלת היום נגד האוכלוסייה הפלשתינית. העציר אינו יודע במה הוא מואשם. העציר יכול להיות שישה חודשים בכלא, אבל גם שנים. אפשר להכניסו ולהוציאו שוב ושוב לפי אותה תקנה ולפי אותו צו מעצר מינהלי. יש, למשל, אשה ששמה חוסיינה עבד אל-קאדר, שכבר שלוש פעמים ישבה במעצר מינהלי כזה. היא אחראית לגני-ילדים במחנה הפליטים בלאטה. אני שואלת: אם יש נגדה האשמות, מדוע לא מביאים אותה לדין? ואם אין נגדה האשמות, מדוע צריך להעמיד אשה פעילה פוליטית, פעילה ציבורית, שסובלת ממחלות לב, שאיננה אשה צעירה, שוב ושוב למעצר מינהלי?

כל השיטה הזאת של מעצרים מינהליים היא שיטה בלתי דמוקרטית, בלתי נסבלת, וחייבים להפסיק אותה.

אני מבקשת לקיים דיון במליאה בנושא זה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת יוסי כץ, ואחריו – את חבר הכנסת גונן שגב. בבקשה, שבע דקות.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתנצל על הצרידות.

לא בכל יום עולה נושא כה רגיש, כה שנוי במחלוקת, על סדר-יומה של הכנסת.

אנו דנים בתנאי מאסר של מרצחים, אנו דנים בגורלם של אנשים אשר חלק מהם איבד את צלם האנוש וביצע פשע אכזרי שכל עונש לא יהיה חמור מדי לגביו. אולם, השאלה איננה העונש שלו ראויים האסירים; השאלה היא באיזה סוג של מדינה אנו רוצים להיות. מדינה המכבדת את עצמה מקנה גם לאסירים ביטחוניים תנאי מאסר מינימליים. אמת, מדובר ברוצחים חסרי מצפון, באנשים שעלינו להילחם בהם ללא פשרות. זה טיבו של שלטון. עליו להשליט חוק וסדר במדינה, כדי להבטיח שלוה וביטחון לכלל התושבים, לאזרחי המדינה.

אבל, רבותי חברי הכנסת, עליכם להיות אמיצים וישרים עם עצמכם. אסירים אלה, שפלים ככל שיהיו, בעיני האוכלוסייה הפלשתינית הם לוחמי חופש. מבחינת האוכלוסייה החיה בשטחים אין שום הבדל בינם לבין מיכאל, גרא, אלדד, אדם ויתר חבריהם שנלחמו בכובש הבריטי.

הלילה קראתי בשקיקה, ולא בפעם הראשונה, את "סיפורה של לוחמת", הלוא היא חברת הכנסת לשעבר גאולה כהן. כידוע לכם, היא נאסרה והיתה כלואה בבית-כלא, והיא מספרת שבעל המאמר בעיתון "הארץ" כתב למחרת לכידתו של אחד מגיבורי לח"י: "חוסל קן של טרוריסטים".

איני רוצה לעשות השוואות. ברור שמבחינתנו המחבלים היו – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא רוצה לעשות השוואות אבל אתה עושה השוואות. הם רצחו נשים וילדים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, הוא גם צרוד, תתחשב במצבו, והוא גם קרא הלילה ספר, אז אנא ממך.

רחבעם זאבי (מולדת):

צרידות איננה סיבה להגיד דברים לא-נכונים.

יוסי כץ (העבודה):

אני מציע שתשמע את דברי עד הסוף.

ברור שמבחינתנו המחבלים היו ויישארו אנשי טרור, בעיקר משום שידם מגואלת בדם ילדים, נשים, זקנים וחפים מפשע. אבל מבחינת העם הפלשתיני, הם יהיו גיבוריו, ואני יכול לומר בביטחון מעל במה זו, שכאשר תקום מדינה פלשתינית – ואין זה משנה באיזו מסגרת היא תקום – המחבלים האלה יהיו גיבורי ילדותם של רבים-רבים מבני העם הפלשתיני.

הייתי מעדיף שההמלצות יהיו פרי יוזמה שלנו ולא פרי מאבק של האסירים, אבל כל מי שמנהל משטר של כיבוש – תסלחו לי, אנסח זאת בעדינות: משטר של שליטה בעם אחר – צריך לדעת, שהוא חזק רק לכאורה, ולמעשה הוא נמצא במגננה כל הזמן.

לכן, תקראו את זיכרונותיהם של ג'ומו קניאטה, של גריבס מקפריסין או של צ'ה גווארה. תוכלו לראות שהדברים חוזרים על עצמם: הטרור, הכליאה, ההשפלה וגם התוצאה הבלתי-נמנעת – הסדר מדיני בסופו של דבר.

כן, לא תנאי המאסר של האסירים הביטחוניים על הפרק, לא מלחמתנו במחבלים על סדר-היום, פתרון מדיני מאוזן הוא צו השעה. רק מדינה חזקה – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת כץ, כחיפני אתה כולל גם את חיפה?

אברהם בורג (העבודה):

חבר הכנסת יהלום, פלשתיני שאומר: כולה שלי, לא יכול להיות פרטנר שלנו. ישראלי שאומר: כולה שלי, לא יכול להיות פרטנר שלהם. לא ממך ולא – – – יצא פתרון מדיני כלשהו.

יוסי כץ (העבודה):

רק מדינה חזקה מסוגלת לגלות יחס הומניטרי לאסיריה.

במקורות כתוב: הבא להורגך, השכם להורגו; זה נכון. כל עוד האויב מנסה להורגך, עליך לסכל את מזימתו, אבל שעה שהכנעת אותו אחרי שלכדת אותו, אין כל טעם בהקשחה מיותרת, אשר רק מלבה את היצרים.

אדרבה, גלה הומניות, תראה לו שאתה שונה ממנו, שאתה מסוגל להתייחס אליו באופן אנושי. יש סיכוי שבמקרה כזה תפרוק זעם מיותר, תמנע הגברת רגשות השנאה שלו ושל בני משפחתו, חבריו וקרוביו.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת כץ, אתה מודה שבטלוויזיה של מדינות ערב משדרים הסתה נגד ישראל?

יוסי כץ (העבודה):

זה בדיוק העניין, שאתה הולך בעניין הזה אחרי הגויים. למה לך?

דוד צוקר (מרצ):

תמיד אתה מביא את זה בתור – – –

יוסי כץ (העבודה):

מה קרה בוועדה?

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום, חבר הכנסת צוקר, אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת שאול יהלום, אני צריך לקרוא לך עשר פעמים?

דוד צוקר (מרצ):

אל תשווה את זה למדינה ערבית. אלה הסטנדרדים שלך?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת צוקר, אני מבקש להפסיק.

שאול יהלום (מפד"ל):

אתה לא מבין על מה מדובר.

בנימין טמקין (מרצ):

עד שהם ראו טלוויזיה הם לא היו אויבים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת טמקין.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בורג. חבר הכנסת שאול יהלום, אני מבקש ממך, קראתי לך יותר מדי פעמים לסדר. קראתי לך יותר מדי פעמים להפסיק ואתה ממשיך בנאומים שלך.

שאול יהלום (מפד"ל):

אתה קראת לי?

היו"ר ע' עלי:

כן, ועוד איך. אני מבקש ממך שלא להפריע לו לנאום את נאומו. בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

בוועדה היו נציגים של כל גורמי הביטחון ושירות בתי-הסוהר. הם בדקו דרישות להקלת תנאי המאסר. בדין-וחשבון שלהם הם עשו הבחנה ברורה בין נושאים ביטחוניים לבין נושאים הומניטריים. כל ההמלצות שהתקבלו נוגעות לצד ההומניטרי. למה לא ניתן קיצור תורים לבדיקות רפואיות? למה לא נכניס אמצעי חימום לבתי-כלא שידועים בקור העז שבהם? למה לא נאפשר כניסה של ילדים בני שש בביקור בתנאים נוחים יותר? לא התקבלו דרישות המהוות סיכון ביטחוני.

אם לסכם, הוועדה נהגה ביושר, בהגינות ובאומץ לב ציבורי בכך שהמליצה על שיפור התנאים ההומניטריים בכלא, ויפה שעה אחת קודם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסי כץ. חבר הכנסת גון שגב, בבקשה; אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת צחי הנגבי.

גוֹנוֹן שִׁגְבַּ (צוּמַת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ב-2 בנובמבר פניתי מעל דוכן זה אל שר המשטרה, מר שחל, וביקשתי הסבר למידע המצוי בידי. המידע כלל פרטים על שיפורים והטבות מרחיקות-לכת בתנאי כליאתם של האסירים הביטחוניים – תנאים שיביאו, לדעת יודעי דבר וכל בר-דעת, להתארגנותם של האסירים כצבא.

בקרב קצונת השב"ס הבכירה שוררת מאז התמרמרות רבה על עקיפת סמכויות. השר לא התייחס לניסיונם ולדעתם של המפקדים ופעל ישירות מול שני גורמים. האחד – מנהיגות האסירים הביטחוניים; השני – מר לוי שאול, נציב השב"ס לשעבר. להזכירכם, לוי שאול העביר בעבר המלצות דומות לשיפור תנאי האסירים הביטחוניים והמלצות אלה נפסלו על-ידי מבקר המשטרה מר אדן.

שר המשטרה התבטא בצורה חמורה כלפי רב-ניצב גבי עמיר ואמר: "גבי עמיר לא מבין שהשלטון התחלף והוא רשאי להתפטר".

בנאומי הזכרתי את העובדה ששביתת הרעב, שבעקבותיה בוצעו אותן הטבות, לא היתה כלל. שר המשטרה אישר אז, בניגוד לתקנות, מתן מזון עשיר חלבון וקלוריות כדי שיהיה לאסירים, כנראה, די כוח למכור את השקט המיוחל.

בעקבות המידע שהיה בידי, העברתי מסמך לוועדת הפנים של הכנסת, וזה תוכנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

איזה סוג של מזון אתה מציע לתת להם, בלי חלבונים? בלי בשר?

גוֹנוֹן שִׁגְבַּ (צוּמַת):

ההגדרה של שביתת רעב היא בלי מזון. אתה עורך-דין. ההגדרה של שביתת רעב אינה כוללת אוכל. שובתים ולא אוכלים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה אתה רוצה? אתה רוצה שהם ימותו?

גוֹנוֹן שִׁגְבַּ (צוּמַת):

לא, חס וחלילה, אבל שיודיעו שנותנים להם אוכל והם לא שובתים רעב. אני רוצה שהם יחיו חיים ארוכים ומאושרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זכותם להיאבק.

גונן שגב (צומת):

זכותם להיאבק, אבל לא ייתכן לתת אוכל בשביתת רעב ולהגדיר אותה כשביתת רעב. זה עניין של הגדרה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בכל מקום בעולם – – –

גונן שגב (צומת):

בכל מקום בעולם, חבר הכנסת דראושה, שביתת רעב היא ארוחות. בסדר, אתה צודק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זאת היתה ארוחה מפסקת.

גונן שגב (צומת):

במסמך שהעברתי לוועדת הפנים ציינתי עובדות מספר, שציינתי אותן גם מעל במה זו. באותו מסמך ציינתי אותן הטבות שהיום פורסמו כהטבות שעליהן המליץ מר לוי, והן כוללות גם תנועה חופשית של דוברי ההנהגה בין אגפי הכלא, דבר שאינו מקובל; הן כוללות שלושת-רבעי שעה ביקור אחת לשבועיים, ולא כפי שמקובל אצל אסירים פליליים, חצי שעה פעם אחת בשבועיים; הן כוללות התקנת אנטנות שיאפשרו קליטה של מדינות ערב, כפי שכבר צוין כאן. נוסף על כך הובטחה לאסירים בדיקה אצל רופא מומחה בכל עת שירצו בכך, בקיצור תורים לבדיקות אסירים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה נגד טיפול רפואי?

גון שגב (צומת):

on וחלילה, יש טיפול.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה רופא, חבר הכנסת שגב.

גון שגב (צומת):

יש טיפול רפואי של שירות בתי-הסוהר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה נשבעת שבועה כלשהי.

גון שגב (צומת):

אם מזלזלים בשירות הרפואי של שירות בתי-הסוהר, יפטרו את כל הרופאים ויביאו רופאים ערבים לטפל באסירים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שמעת על היפוקרטס?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא נגד טיפול בחולים; רופא.

גון שגב (צומת):

on וחלילה. יש שירות רפואי של השב"ס.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שכחת שהיית רופא?

גון שגב (צומת):

חבר הכנסת גולדשמידט, יש שירות רפואי של השב"ס; הם מזלזלים בו, וזה מה שטענתי גם בפעם הקודמת.

מתפלא אני על כבוד שר המשטרה, מר שחל, הידוע כמשפטן מובהק ומבריק שבחר את מלותיו, שבחר את מלותיו הפעם בחוסר זהירות וכינה את דברי שקר מוחלט. וראו זה פלא, לא חלפו שבועיים ימים והתברר שכל דברי אמת צרופה הם. וכתוספת קם ומודיע יושב-ראש ארגון עורכי-הדין הפלשתינים, מר עלי גוזלן, כי הפרטים אינם חדשים, והשר שחל מסר עליהם בפגישה עם ארגונו, ארגון עורכי-הדין הפלשתינים, כבר לפני חודש.

מסמכים שהגיעו לידי והוצגו כאן הוכיחו מעל לכל ספק, שהנהגת האסירים הביטחוניים השכילה לנצל את שינוי סדרי העדיפויות של השר שחל. בעבר העדיפו שרי המשטרה את מפקדי שירות בתי-הסוהר וקציניו. היום מעדיף השר את האסירים הביטחוניים, וזאת כדי לקנות שקט זמני ולא אמיתי.

תרגום קטע קטן ממכתב שהועבר בין מנהיגי בתי-הכלא, ציטוט מתרגום בערבית של אותם פתקים שהראיתי כאן בפעם הקודמת: "עליכם לצאת אליהם תוך מחלה, התחלות"; "בצעו את הפגישה תוך ניצול הקשרים הטובים שיש לנו עכשיו", וכו'.

מר שחל, פונה אני אליך לבטל את ההטבות לאלתר. עליך להשיב את הסדר על כנו על-ידי החזרת המצב לקדמותו, שגם הוא היה מצב הומני די הצורך. עליך להחזיר לשב"ס ולמפקדיו את סמכותם וסמכויותיהם. עליך לזכור כי מדובר במחבלים מסוכנים, חלקם פעילי שטח פוליטיים, אך חלקם גם מבצעים – רוצחים, תוקפים ומאיימים. פניהם אינם לשלום. ההטבות שאתם נותנים להם היום עלולות לגרור להתגברות הטרור מחוץ לכותלי בתי-הכלא בשל ההקלות בהעברת מידע בין המפקדים הכלואים לפעילים שעדיין מצויים בחוץ. יכולתם להתארגנות מחודשת עולה, ולפי עניות דעתי קיים חשש גדול שתתאפשר התארגנות פנימית שתגרום בעתיד למרד אסירים, ואולי on וחלילה גם לפיגוע-מיקוח בתוך בתי-הכלא.

כבוד שר המשטרה, מוותר אני על התנצלות כבוד השר בפני על שכינה את העובדות הבדוקות שהצגתי כדברי רכילות ושקר. מציע אני לשר המשטרה לברור מלותיו בעתיד במשנה זהירות ולא לכנות עובדות הידועות לו כנכונות – שקר או דברי רכיל, ובוודאי לא לאיים על חבר הכנסת, החושף עובדות חשובות, בהחרמה. כבוד שר המשטרה, במוקדם או במאוחר יוצאת האמת לאור. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת שגב.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' עלי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע כי הונחה היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36) (רשת החשמל), התשנ"ג-1992. תודה.

הצעות לסדר-היום המלצות ועדת-לוי בעניין תנאי המאסר של האסירים הביטחוניים

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הנגבי, איזה תרגיל יש לך עכשיו?

אלי גולדשמידט (העבודה):

צחי, אל תחזור כך מההצעה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני מקווה שהשר יחזור בו מהחלטתו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יחזקאל, התחלת?

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשטרה, בוודאי זכור כאן לבית הזה, לפחות למי שהיו כאן בקדנציה הקודמת, שבחודש נובמבר 1990 התקיים בכלא ג'נין אירוע הפגנתי חסר תקדים: האסירים הביטחוניים חגגו אז את יום העצמאות למדינת פלשתינ ההזויה ועשו בחצר הטיולים של הכלא לנגד עיני אסירים רבים וסוהרים רבים הצגה פומבית שבה הושפלה מדינת ישראל, נישאו נאומים לאומניים קיצוניים והונפו צילומיהם של יאסר ערפאת וג'ורג' חבש. חייל מילואים ששירת אז בכלא העביר את הדברים לידיעת התקשורת, הבית הזה קיים בשעתו דיון, היתה סערה ציבורית גדולה, ובעקבותיה הודח מפקד כלא ג'נין והוקמה מאוחר יותר מעין-ועדה על-ידי שר המשטרה. לא רק ועדה; לאחר מכן קיימו גם מבקר המשטרה, מר אברהם אדן – שאיננו חשוד בשיוך פוליטי כזה או אחר, ואם יש לו עמדה פוליטית כלשהי היא בוודאי כזו ולא אחרת – ומשרדו בדיקה מעמיקה ויסודית של כל המתרחש בבתי-הכלא הביטחוניים.

שר המשטרה הנוכחי, השר שחל, כאשר החליט על שינוי המדיניות ונשאל לגבי דוח-אדן אמר, כמדומני, שהוא לא קרא את דוח-אדן; זה היה בטלויזיה, כך ראיתי. בכל מקרה, הוא אמר: עבר זמנו – או מעין התבטאות כזאת.

אני מביא כאן לבית הזה, לראשונה, ציטוטים מהדוח הסודי הזה שמצוי בידיו. הוא היה בידי גם בעבר. אך לא מצאתי אז טעם לחשוף אותו מכיוון שהמשטרה ושר המשטרה פעלו על-פי המלצותיו של מבקר המשטרה במלואן ושינו לחלוטין את מדיניות ההטבות המופלגות, שגרמה להפקרות בחלק מבתי-הכלא הביטחוניים.

אומר דוח ועדת-אדן, ואני מבקש מכם להקשיב לכל מלה, כי הדברים האלה, מעבר לאידיאולוגיה, מעבר לסוגיות של ימין ושמאל, יש להם השלכה על חיינו כאן, בלי כל קשר להזדהויות הרעיוניות שלנו: "הביקורת אינה מטילה ספק בירתונות הגלומים בשקט תעשייתי, אולם אין זה ערך העומד בפני עצמו והוא קשור לשאלה כיצד מושג שקט זה ומה מחירו. מנהיגי האסירים נאבקו להציג את דובריהם כפונקציה של הפרדה בין ההנהלה והאסירים. בכך ניתן אשרור למצב של השלמה עם וטו של

מנהיגות האסירים וכי המלה הקובעת בנדון היא של מנהיגי האסירים. להערכת הביקורת, הנחה כזאת משדרת, שלהשגת שקט בכלא יש שקלול גבוה ביותר, שלמען השגתו מוותרים על עיקרון חיוני ביותר. מעיון במסמכים שונים ובעדויות – אומרת ביקורת מבקר המשטרה – "ניתן ללמוד, שהתפתח תהליך שבו בפועל היתה נכונות רבה לתת הטבות ללא התניה בתמורה הולמת. דומה שאפילו לגבי הגדולה שבפריבילגיות ניתן לומר בפראפרזה, שיותר משהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להיניק. דומה שתפיסת חלק מהמנהלים ממוקדת בהשגת שקט כמעט בכל מחיר, גם על חשבון סדר ואובדן סמכותיות לאורך זמן".

"הביקורת מצאה מנהלים וסוהרים", אדוני שר המשטרה, "המותחים ביקורת על המדיניות ועל דרך יישומה. לרבים מהם קשה להשלים עם מתן יחס כזה למחבלים, לרוצחים ולאיובים, והם טוענים שהם יכולים להשלים עם יחס קורקטי, אלא שלדעתם ההכרה במנהיגות האסירים לוותה בהענקת חופש פעולה רב מדי, דבר שאפשר להם לצבור כוח רב מדי, ולעומתם, למנהלים ולסוהרים יצרו תנאים המקשים עליהם לעמוד נגדם".

דוח ועדת-אדן קובע בסיכום, ש"ההליכה לקראת האסירים הביטחוניים על-ידי היענות לבקשותיהם, מתוך גישה הומניטרית" – לא מדובר כאן כלל על סוגיות של ביטחון – "ההליכה הזאת לקראתם הרחיקה לכת".

לאחר מכן היתה שורה של החלטות, ששר המשטרה נתן להן גיבוי, וירד לגמרי מדד ההטבות שהונהג במשך שנים. הונהגה אז מדיניות קשוחה, שבעקבותיה היה שקט בבתי-הכלא הביטחוניים. כאשר באו אל הנציב הנוכחי, גבי עמיר, באיומי שביתת רעב, היתה התשובה: "רוצים לא לאכול? שלא יאכלו, שימותו, אנחנו לא נלך לקראתם כמלוא הנימה". והשביתות הללו תמו והתפוגגו כלא היו.

נכנס שר המשטרה הנוכחי לתפקידו, מייד עשו לו בדיקה, איך הוא מסוגל לעמוד מול דרישות להטבות מופרזות ומול איומים בשביתות. וכמובן, היתה כניעה טוטלית לכל אורך הדרך, בניגוד מוחלט לדוח ועדת-אדן.

מדובר פה על דברים הומניטריים? חבר הכנסת יוסי כץ הפליג מעל במה זו לימי המאבק של אמותינו ואבותינו בבריטים. הוא הביא כדוגמאות את גאולה כהן, את אדם – מדובר באבי, עמנואל הנגבי, זיכרונו לברכה – את יצחק שמיר. אני לא מעלה בכלל על דעתי שאתה התכוונת לדוגמה הזאת, גם אם סייגת את דבריך. גאולה כהן לא רצחה 16 אנשים באוטובוס בקו 405, ויצחק שמיר לא טבח שלוש נשים בקריית-היובל.

יוסי כץ (העבודה):

אני אמרתי לך, שמבחינת האוכלוסייה בשטחים זה אותו דבר.

צחי הנגבי (הליכוד):

אבי, זיכרוננו לברכה, לא שחט במו ידיו אנשים במפעל "אלום שי" ביפו. לא יעלה על הדעת, שחבר כנסת בבית הזה, מכל זרם שהוא, ידבר כך, כאילו הוא מתייחס בשלוות נפש לחבורה מתועבת של ארכי-מנוולים.

יוסי כץ (העבודה):

אני מודיע לך – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

היום קראנו בעיתון את דבריו של אייבי מוזס, איש מפלגת העבודה שתמך ברבין, והוא אומר: איך אספר לילדי שהמחבל שרצח את אמם ואת אחיהם הקטן יושב בתאו וצופה בטלוויזיה צבעונית? והוא יקבל, לפי הנחיות ועדת-לוי, גם וידאו במעגל סגור בתוך תקופה קצרה. זה דבר שטרם פורסם, אבל זה יהיה בכלא שבו יושבים הגדולים שברוצחים.

זו הומניות? זה טירוף. זו רגישות? זו טיפשות. זה לא קשור כלל לפוליטיקה, לא לימין ולא לשמאל.

יוסי כץ (העבודה):

אתה טועה טעות גסה משום – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

אני דרשתי עונש מוות למרצחים ועדיין דורש זאת. אבל אם הממשלה שוללת את הגישה הזאת – וזה לגיטימי לשלול אותה, יש גם בתנועתי כאלה שאינם מאמינים באפקטיביות של הענישה הזאת – הרי לפחות לא לתת לחבורת הרוצחים האלה את כל ההטבות, אלא לתת להם לסבול בכלא עד יומם האחרון; לא לספק להם הטבות מפליגות, תוך כניעה מבישה. זה מאבק לשחרור? זה מאבק לרצח ולהשמדת עם.

יוסי כץ (העבודה):

אתה פשוט לא תופס שמבחינתם – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

זה עידוד לרצח.

יוסי כץ (העבודה):

לא יעזור לך שום דבר. מבחינת האוכלוסייה שם זה אותו דבר.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני דורש משר המשטרה לחזור בו מן ההחלטות האלה, ובזאת להשיב את כבודו של העם היהודי על כנו. תודה.

יעקב שמאי (הליכוד):

כל הטבה היא עידוד לרצח נוסף.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש ביניהם בבתי-הכלא 500 איש שקיבלו מאסר עולם על רצח.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת צחי הנגבי. שר המשטרה, בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

סלח לי, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר משהו אישי.

דוד צוקר (מרצ):

אתה לא צריך לעשות זאת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יוסי כץ, סלח לי. אם דברייך סולפו, אתה יכול לנהוג לפי התקנון ולמסור הודעה אישית. בינתיים תאפשר לשר לומר את דברו.

רחבעם זאבי (מולדת):

הודעה אישית בסוף הישיבה.

היו"ר ע' עלי:

אדוני שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתה מסתכל אל חברי כנסת מסוימים בעיניים, משפשף את עיניך ומנסה לבדוק, האם התמונה של אותו חבר הכנסת העומד מולך ומדבר תואמת את המלים שאתה שומע מפיו? האם התמונה הזאת נכונה, או שמא אתה מקשיב לדברים וחושב שאינך שומע היטב, ואולי הדמות של אותו חבר הכנסת איננה באמת דמותו?

עמדו לפנינו שני חברי כנסת מכובדים, נחמדים, אתה פוגש אותם במסדרון, משוחח אתם שיחה נעימה מאוד; אבל הם עמדו כאן ותיארו תיאור, שקשה לי פשוט לומר עליו משהו אחר מאשר שאין בדבריהם מתום, אין בהם אמת, יש בהם מידה רבה של צביעות.

גון שגב (צומת):

שר המשטרה מ' שחל:

פנה אלי חבר הכנסת גון שגב ואמר, שהנה הוכח שהדברים שציטט היו נכונים, ואכן שבוע או שבועיים לאחר מכן הם נמצאו אמיתיים.

חבר הכנסת גון שגב, הפעם אפילו בפנייה שלך אל יושב-ראש הישיבה לא דייקת, ופנית אליו כאל יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

כבוד השר, אתה צריך להוסיף שתיקנתי אותו.

שר המשטרה מ' שחל:

בהחלט, אתה העמדת אותו על טעותו. אני התאפקתי מלהעיר לו, כי בפעם הקודמת לפחות בעניין הזה של פנייה אל היושב-ראש הוא דייק. הפעם גם זה לא.

גונן שגב (צומת):

גם אז וגם היום כל דברי היו אמת. אפשר להוציא את הפרוטוקול ולראות, שכל הדברים שאמרתי, אחד לאחד, היו דברי אמת.

שר המשטרה מ' שחל:

מייד אתייחס לדבריך. חבר הכנסת שגב, תקשיב לדברי ותשמע אותם עד הסוף.

גונן שגב (צומת):

אני מקשיב לדבריך ואינני מאמין למה שאני שומע.

שר המשטרה מ' שחל:

אני יכול להבין את חבר הכנסת צחי הנגבי. הוא חבר כנסת מוכשר, יש לו גישה קלה מאוד לתקשורת, ומבחינתו כאיש אופוזיציה טבעי שיבוא ויבקר את מעשי הממשלה ויאמר: אני מתנגד לממשלה הזאת, לא חשוב מה היא עושה, אני אעשה את מלאכתי ואת חובתי. אני אומר במלוא הכנות, שאני מעריך זאת.

חבר הכנסת הנגבי בתבונה הביא את דוח-אדן וציטט ממנו קטע, אבל לא ציטט את יתר הדברים. אם אומר לך, שדווקא בנקודה שדוח-אדן התייחס אליה, של הדובר בשם האסירים, לא ויתרנו ולא הסכמנו, מה תגיד? אבל מתי הפריעה האמת לאופוזיציה להתווכח? גם אנחנו היינו אופוזיציה. חבר הכנסת צחי הנגבי דילג הפעם בתבונה על אותם מוקשים של הטלוויזיה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני מוכן להביא את כל הדוח.

שר המשטרה מ' שחל:

אנא, תן לי להמשיך בדברי. הפעם לפחות לא נפלת למלכודת בנושא הטלוויזיה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אבל אז לא היו שם טלוויזיות.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אתייחס לזה, האמן לי, לא אתחמק, גם בקשר לכלא-ניצן.

אני בכלל מאמין, שזכותה של הכנסת לדעת הכול. היא לא חייבת להסכים. אני חייב לבצע, וישפטו אותי הכנסת והציבור על-פי העשייה שלי. אבל ברור שחובתי היא להעמיד דברים על דיוקם. יש כאן חבר כנסת שקרא קריאת ביניים, ולא טרח לבדוק את אמיתות הדברים שהוא אמר, ואני מתכוון לחבר הכנסת יהלום.

אני אמסור מייד נתונים מדויקים, מי היה זה שהנהיג טלוויזיות בבתי-הכלא, מי הכניס את המכשירים לבתי-הכלא. להווי ידוע לך, חבר הכנסת יהלום, שזה היה אחד ממנהיגי מפלגתך, ד"ר יוסף בורג, בשנת 1981, בממשלתו של מנחם בגין, בממשלה שאתם הייתם שותפים בה. והנה אתם באים אלי, וזה כן מקומם אותי, בטענה שאני הוא שעשיתי זאת. הרי גם לי חשוב מאוד הנושא של דימוי ציבורי ושל ההתייחסות.

שאול יהלום (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שר המשטרה מ' שחל:

מנסים כאן לצייר בכוח, שהנה בא שר משטרה חדש וחילק טלוויזיות לאסירים ביטחוניים. אין שקר נתעב מזה, אין זו אמת. תבדוק מה היה אצלכם. חבר הכנסת יהלום, אתם, פחות מכל מפלגה אחרת רשאים לדבר כך. אתם הייתם כל השנים בשלטון. אנחנו והליכוד היינו תקופות מסוימות בשלטון ותקופות מסוימות באופוזיציה, אבל אתם הייתם בשלטון כל הזמן, ואין מעשה שלא הייתם שותפים לו. פתאום אתם באים וכאילו לא יודעים מה היה. בורג שלך והמפלגה שלך היו שותפים, ואתה אומר את הדברים האלה בפעם השלישית או הרביעית.

שאל יהלום (מפד"ל):

שידורים ממדינות ערב בוודאי לא היו בבתי-הסוהר.

שר המשטרה מ' שחל:

תסלח לי, אני אגיד לך. אצל מי זה היה?

קריאה:

שר המשטרה מ' שחל:

תיכף נגיע גם למדינות ערב.

רוני מילוא (הליכוד):

מה זה "הבורג שלו"? גם לך יש בורג.

שר המשטרה מ' שחל:

נכון, גם לי יש, כל אחד עם הבורג שלו, אני לא מתנגד לזה.

תופיק זיאד (חד"ש):

תכניסו את המפד"ל לקואליציה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היא תסכים לטלוויזיה.

שר המשטרה מ' שחל:

רבותי חברי הכנסת, לפני זמן רב, טרם פרוץ שביתת הרעב של האסירים הביטחוניים, הגיעו מגורמים שונים ידיעות כי בכוונת האסירים הביטחוניים לפתוח בשביתת רעב. שביתת האסירים הביטחוניים החלה ב-27 בספטמבר בבתי-הסוהר המובילים: נפחא, יהודה ושומרון, אשקלון, שכם, באר-שבע ובית-מעצר דרום. לאחר ימים מספר, ב-30 בספטמבר וב-1 באוקטובר, הצטרפו לשביתת האסירים הביטחוניים כל שאר האסירים בבתי-הסוהר.

במהלך השביתה נעשו ניסיונות להפסיקה על-ידי שיחות של נציבות שירות בתי-הסוהר עם האסירים. הטיפול בשביתה נועד לנטרל את האפשרות שגורמים קיצוניים יעשו בה שימוש לשם הסתה, בכוונה לגרום להתפרצויות המוניות מחודשות של האינתיפאדה. כן חזינו באותם ימים בניסיונות שנעשו בכיוון זה מצד גורמים קיצוניים.

קיימתי הערכות מצב עם הגורמים הרלבנטיים, ביקרתי בבתי-הכלא ושוחחתי גם עם אסירים.

אישרתי במהלך השביתה לאמצעי התקשורת, בכלל זה לתקשורת הזרה, להיכנס לבתי-הכלא ולראות במו-עיניהם במה מדובר, כדי להפריך האשמות שווא נגד שירות בתי-הסוהר.

כמו-כן נפגשתי עם נציגי לשכת עורכי-הדין בעזה ובאזור יהודה ושומרון, עם חברי הכנסת, וקיימתי פעילות הסברתית באמצעי התקשורת כדי להעמיד את הדברים על דיוקם ולנטרל את הגורם הפוליטי הקיצוני, המסית ומתסיס.

ב-13 באוקטובר הוריתי על הקמת צוות בדיקה, הוא הוועדה בראשותו של מר שאול לוי. רבותי חברי הכנסת, דרושה גם כאן מידה של דיוק והתייחסות לנושא. ועדת-לוי הורכבה מצוות שכלל את האנשים הבאים: רב-גונדר בגמלאות לוי שאול, שהיה בעבר נציב שירות בתי-הסוהר, כיושב-ראש, נציג צה"ל היה חבר בוועדה, נציג השב"כ היה חבר הוועדה, נציג המשטרה היה חבר הוועדה, שני נציגים בכירים של שירות בתי-הסוהר, על-פי המלצת נציב שירות בתי-הסוהר, היו חברי הוועדה.

גונן שגב (צומת):

איך ידעו – – – עוד לפני שהוועדה יושבה? זה מה ששאלתי ואני לא מקבל תשובה. בפעם הקודמת נתתי את כל העובדות, ועכשיו – – –

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת שגב, תיכף אומר לך. זה כמו עם הפקסמיליה של הפעם הקודמת, פקסמיליה של הפחמים. הטלוויזיה פה מצלמת, והיא משדרת דווקא את מה שאתה רוצה שהיא תשמע.

הוועדה קיבלה מסקנות פה-אחד, ואני רוצה לבוא ולשאול: יושבים כאן חברי כנסת – – –

גונן שגב (צומת):

– – –

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת שגב, אני מבקש. אדוני היושב-ראש, זה בלתי אפשרי. מה זה?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שגב, נא להפסיק.

שר המשטרה מ' שחל:

אתה רוצה לא לאפשר לדבר? אתה לא רוצה לשמוע את האמת?

גונן שגב (צומת):

אני רוצה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אז תקשיב אליה.

גונן שגב (צומת):

— — — אבל אתה לא עונה לי. לא ענית לי על השאלה — — — אמרת "דברי שקר" על דברי אמת.

שר המשטרה מ' שחל:

תקשיב, תקשיב, אני אגיע אליך.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שגב. חבר הכנסת שגב.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

גונן שגב (צומת):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

אדוני השר, תגיד שהוא מטעה את הבית. האיש מטעה ומשקר במשך שבועיים וגורר — — —

גונן שגב (צומת):

— — — מלה במלה מהפרוטוקול.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שגב, שאלת שאלה? לא הפרעתי לך. כעת אני מבקש להפסיק את קריאות הביניים.

דוד צוקר (מרצ):

שר המשטרה מ' שחל:

לקום כאן ולומר מעל הבמה הזאת – אדוני היושב-ראש, זה בלתי אפשרי.

גונן שגב (צומת):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שגב וחבר הכנסת צוקר, אני מבקש להפסיק.

דוד צוקר (מרצ):

אמרת לא-אמת לבית הזה.

גונן שגב (צומת):

המסמכים פה.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת צוקר, חבר הכנסת צוקר, אתה רוצה שאני אקרא אותך לסדר? זה יהיה נעים לך? אני מבקש להפסיק את זה. חבר הכנסת שגב, אני מבקש ממך להפסיק את קריאות הביניים. אני מבקש שתפסיק, זה מפריע.

דוד צוקר (מרצ):

הוא תלמיד טוב של רבו.

שר המשטרה מ' שחל:

אני רוצה לקבוע כאן חד-משמעית, שההמלצות של הוועדה היו פה-אחד, על דעת כל הגורמים. כשנועצתי אישית, יותר מפעם אחת, אולי כעשר פעמים, באופן שוטף, בנציב שירות בתי-הסוהר, המלצות הוועדה היו על דעתו לחלוטין, אחת לאחת. נועצתי, בנפרד ועם הוועדה, בנציגי שירות הביטחון, וההמלצות הן על דעתם, אחת לאחת, בלי יוצא מן הכלל.

ואני רוצה לומר לכם דבר נוסף.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הם המליצו או שלא התנגדו?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מודיע שאף אחד לא התנגד. היו להם אפילו המלצות יותר מתונות ממה שאני הייתי מוכן להמליץ בקשר לכמה מהאסירים הביטחוניים.

להציג את העניין הזה כך, שבגלל חילופי שלטון, בגלל שר המשטרה, הפכו את בתי-הכלא לבתי-הבראה – אין חוצפה גדולה מזו. גם לי יש רגשות, חבר הכנסת שגב, ואני יודע מה המשמעות של הצגת הדברים. אתה חושב שלי אין מערכת של שיקול, של שאלה מצפונית, כשאני מסתכל במי מדובר, על אילו מעשי רצח חלק מהאנשים האלה יושבים, מי הם הקורבנות? אני בא לתת להם בית-הבראה?

מצאתי מציאות מסוימת שהיתה קיימת כעובדה ונתתי הנחיה ברורה, שעם כל הבעיות מסביב, דבר לא יהיה על חשבון הביטחון, שום הקלה לא תהיה על חשבון הביטחון, לא של הסוהרים ולא של בתי-הסוהר. ויושב נציב שירות בתי-הסוהר, ואומר את הדברים, ואני מביא אותם לפגישה אצל ראש

הממשלה, והוא סומך את ידו ומאשר את זה. הוא לא היה רק בבחינת שומע. הוא ליווה את עבודת הוועדה אישית, סעיף סעיף, כי הוועדה לא עשתה דבר בלי לשאול אותו.

אז אתה מצאת לך אולי איזה סוהר שמדווח לך ואומר לך את הדברים. אולי יש לו אינטרס, אולי הוא רוצה לבוא ולומר את הדברים בכוונה. אתה מצטט מפי דבר שאני לא אמרתי אותו, לא שאלת אותי. אני באתי ואמרתי על גבי עמיר: "אם לא מוצא חן בעיניו, הוא יעזוב"?

גונן שגב (צומת):

לא זה מה שאמרתי.

שר המשטרה מ' שחל:

בערך כך ציטטת, כן. אולי זאת לא אמת. מצאת לנכון לבוא ולשאול אותי? אני אמרתי את זה? אתה שמעת את זה ממני? היה איזה דבר בנושא הזה שזה היה כך?

גונן שגב (צומת):

שמעתי ממך – – – ואחרי כמה שבועות מתברר שאלה דברי אמת.

שר המשטרה מ' שחל:

אבל אני אמנה לך כמה מהדברים שנענו להם. נכון, אמת, הוגדל משך הביקור השבועי מ-30 דקות ל-45 דקות.

גונן שגב (צומת):

לפני שבוע אמרת לי לגבי אותה עובדה שאני שקרן.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת שגב, אני מבקש שתיתן לי לומר את דברי עד הסוף.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שגב, השר צריך לסיים.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אומר לך היכן לא דייקת. אני מנהיג את הביקור הזה גם לאסירים פליליים, והוא לא יהיה רק לאסירים הביטחוניים, ואתה עומד כאן ואומר את זה במצח נחושה, ואני אמרתי מאה פעם: לא תהיה אפליה, לא אסכים לזה. יש בעיה של צפיפות, היא נוגעת לכול.

באים ואומרים: הכניסו אמצעי חימום לאסירים. ובכלל באים ושואלים: מה זאת אומרת? אני רוצה לדייק ולהגיד לך מה קרה, למסור פשוט את העובדות. הוועדה החליטה להכניס אמצעי חימום לתאים של האסירות הביטחוניות, כפי שיש לאסירות הפליליות. לאסירים אין, לא היה ולא יהיה. צריך לומר זאת, כי בכוונה מציירים תדמית מסוימת – – –

גונן שגב (צומת):

אני לא אמרתי על זה אף מלה.

שר המשטרה מ' שחל:

הכוונה לא אליך. עם כל הכבוד אליך, אתה לא בן יחיד כאן.

אשר לטלוויזיה. אני רוצה להבהיר כמה דברים. טלוויזיות הוכנסו לשירות בתי-הסוהר בשביל האסירים ב-1980, בתקופתם של הנציב חיים לוי והשר יוסף בורג. הוכנסו לתאים בשנת 1985, הוכנסו בשנת 1991, ובמשך שנת 1992. שירות בתי-הסוהר החל להתקין – – –

אני חוזר על המועדים: בסוף 1991 ובתחילת 1992 התחיל שירות בתי-הסוהר להתקין אנטנות מרכזיות לכל בתי-הסוהר, מתוך כוונה להימנע מאלתורים ומהתקנות פירטיות, וכן כדי לאפשר בעתיד הפעלת וידאו מרכזי. אני לא הייתי שר המשטרה אז – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

מה עם כלא-ניצן?

שר המשטרה מ' שחל:

מייד אגיע לכלא-ניצן.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת שאול יהלום, אם לא אכפת לך, ברגע שמתקנים אנטנה, את ירדן רואים באופן אוטומטי, ואת מצרים רואים בדרום, ואת סוריה רואים בצפון, וכל הדברים האלה הם שטויות, ושירות בתי-הסוהר נתן אישור, וזו היוזמה של נציב שירות בתי-הסוהר. אני לא נתתי בעניין זה שום הנחיה.

משה קצב (הליכוד):

אבל אפשר לחסום.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כבוד השר, אתם מומחים – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת לנדאו, השר צריך לסיים.

שר המשטרה מ' שחל:

אני נדרשתי להשיב, ואני משיב.

בכלא-ניצן הותקנה אנטנה מרכזית ורשת כבלים פנימית לכל התאים – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש מחבר הכנסת אבי יחזקאל. רבותי, אתם באמת לא עוזרים לי.

בכלא-ניצן הותקנו אנטנה מרכזית ורשת כבלים פנימית לכל התאים, לרבות אגף 8, באמצע שנת 1992. ימים מספר לפני השביתה החליטה נציבות שירות בתי-הסוהר הנוכחית להתיר הכנסת מכשירי טלוויזיה גם לאגף 8, בעקבות החלטה של נציב שירות בתי-הסוהר. לי לא היתה בכך מעורבות כלל; לא ידעתי. ההתקנה נעשתה לפני תקופתי.

ואני רוצה לומר לך, חבר הכנסת צחי הנגבי: אני לא החלפתי אף אחד מחברי הצוות שעובד במשרד המשטרה. אני לא חסיד גדול של מינויים, ואני מאמין במינויים הקיימים. ומי שהיה היועץ של שר המשטרה הקודם נמצא כיועץ של שר המשטרה הנוכחי. ואגב, אני חושב שהוא אדם מוכשר ובעל ידע מאין כמוהו.

משה קצב (הליכוד):

אז אני מבין שהיועץ אשם.

שר המשטרה מ' שחל:

לא היועץ אשם. אני מדבר רק על עובדות, חבר הכנסת משה קצב; רק על עובדות.

לכן, לבוא ולנסות לייחס לי דברים שלא היו ולא נבראו, יש בזה גם משום עשיית עוול וגם משום החלשה.

אני רוצה לומר, מה לא ניתן על-פי הדרישות של נציגי האסירים. ראשית, היתה דרישה לקיום טקסים לאומיים. התשובה היתה חד-משמעית: לא. ואני לא רוצה להיכנס עכשיו לפרטים, כי כל אמירה יכולה לעורר שוב מתח מיותר, על כל המשתמע ממנו.

אשר לחגיגות השנה, שעליהן דיברת, אני אומר לך, כי בהשוואה לחגיגות בשנה שעליה דיברת, נדמה לי שנת 1990, אין כמעט מקום להשוואה. אמרנו באופן התקיף ביותר: לא יקום ולא יהיה. לא ארשה בשום פנים ואופן קיום טקסים או התכנסויות. הם רצו ודרשו זאת בצורה חד-משמעית ובכל מחיר, גם אם תחודש השביתה.

הדבר השני: התנגדות לקיום ביקורים ללא מחיצות וסורגים. נענתה הבקשה להתיר לאסירים, הורים לילדים מתחת לגיל שש, לראות את ילדיהם אלה כמה פעמים בשנה בלי מחיצה; אך ורק ילדים עד גיל שש. הסורגים היו ויישארו.

קליטת שידורי לוויין מארצות ערב: דחייה מוחלטת; בשום פנים ואופן לא. מה שניתן הוא המסגרת שעליה דיברתי, כפי שכבר אמרתי, של האנטנות המרכזיות שהותקנו עוד לפני כן.

הקטנת מספר האנשים בתאים – התשובה שלילית. יש צפיפות, והיא קיימת בכל מקום. לא ייתכן שבבתי-הכלא הביטחוניים יהיה מצב מועדף ביחס לבתי-כלא אחרים.

ביטול כלא-ניצן, אותו אגף מיוחד – התשובה שלילית, חד-משמעית. זה לא יהיה.

דובר אחד בשם כולם – לא יהיה. אם תהיה התייחסות לנושאים, יעשה הדבר בליווי קצין דובר ערבית, שיימצא יחד אתו.

אסיים בהתייחסות לדוח-אדן. אכן נאמרו דברים בקשר לדוח ולתקופה שלו. רבותי, קיים ויכוח. מי מכם שניהל תפקידים ביצועיים מכיר את הבעיה היטב. דוח ביקורת איננו דבר שמעמיד את כל המערכת לנצח. הוא נכתב בסיטואציה מסוימת. האמת היא, שדוח-אדן יצא לאור אחרי שהציגו בטלוויזיה אסירים ביטחוניים שמשחקים פינג-פונג ומתהלכים חופשי. הדבר קומם רבים, ואומר לכם שגם אותי. אני ראיתי אז את התוכנית, כמוני ראו אותה רבים. אני זוכר אותו ליל שבת כשראינו בטלוויזיה אסירים ביטחוניים קשים מתהלכים במקום שהוא אוניברסיטה, או בית-הבראה. זה לא היה בזמני. זה היה לפני.

בדוח-אדן נכתב אז מה שנכתב, בעיקר לגבי ההיררכיה בבתי-הכלא, והקביעה הכי חשובה שלו, ואם קראת את הדוח אתה מכיר אותה, היא עניין הדוברות בשם האסירים. בנושא הזה לא רק שלא היתה כניעה, אלא שבאופן הברור ביותר קיבלתי את העמדה של שירות בתי-הסוהר, שלא יעלה על הדעת שיהיו שני מנהלים לבית-הכלא: האחד שלנו, של שירות בתי-הסוהר; והשני, שהוא יותר חזק ויהיה יותר אפקטיבי, שיתמנה על-ידי האסירים עצמם.

הליכה חופשית בין אגף לאגף לא אושרה. דובר אחד שיוכל לדבר בשם מישהו – רק במקרים מיוחדים ועל-פי אישור מנהל הכלא, והוא לא יהיה לבד, אלא ילווה בקצין דובר ערבית.

אני רוצה לסיים את דברי ולומר, שמאחר שוועדת הפנים של הכנסת דנה בנושא ממילא, אני מציע להעביר לוועדת הפנים את ההצעות של חברי הכנסת צחי הנגבי, חיים אורון, תמר גוז'נסקי ויוסי כץ, ולהסיר את ההצעה של חבר הכנסת גונן שגב.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה האפליה הזאת?

דן תיכון (הליכוד):

לא מתאים לך כפרלמנטר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר.

גונן שגב (צומת):

אני שאלתי את כבוד השר כמה שאלות, לא קיבלתי שום התייחסות.

אלי דיין (העבודה):

הוא נתן לך תשובה.

היו"ר ע' עלי:

שמענו.

הודעה לחבר הכנסת מילוא.

רוני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר המשטרה, ביקשתי מהיושב-ראש את הרשות למסור הודעה, מפני שנוצר הרושם מדברייך, אדוני שר המשטרה, כאילו דברים שאינם תקינים נעשו בתקופת קודמך, בין היתר, בתקופת כהונתי כשר המשטרה בהקשרים אלה.

ראשית, הייתי רוצה להמליץ לפניך, כהמלצה לגבי העתיד. שנתיים כיהנתי כשר המשטרה. מעולם לא הפניתי אצבע לא מאשימה ולא אחרת כלפי קודמי בתפקיד. נשאתי תמיד במלוא האחריות לכל דבר, בלי להתייחס לקודמי בתפקיד. זוהי חוכמה קטנה.

דבר שני, בתקופתי כשר המשטרה לא היה משא-ומתן עם אסירים ביטחוניים בזמן שביתה. בתקופתך, לצערי הרב, נשבר הכלל הזה. כאשר גבי עמיר, נציב שירות בתי-הסוהר, טיפל בשביתות, באותו זמן שהיתה שביתה – וכאן צודק חבר הכנסת שגב – הוא מנע מהאסירים הביטחוניים לקבל מזון בשק"ם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

זה נאום.

רוני מילוא (הליכוד):

זו לא שאלה, זאת הארה, שבאה להאיר את עיני הציבור ואת עיני השר. תודה.

השיטה הזאת לנסות ולהציג תמונה, אדוני שר המשטרה – – –

דן תיכון (הליכוד):

הודעה לסדר מותר לו.

רוני מילוא (הליכוד):

– – – המצב הזה, אדוני שר המשטרה, שבו מנסים לצייר תמונה כאילו בעצם דבר לא השתנה – כאשר האסירים הביטחוניים שבתו, כשאני הייתי שר המשטרה, הפסיקו להם על-פי הוראה של נציב שירות בתי-הסוהר את קבלת השירותים בשק"ם. הם לא יכלו לקנות ופלים ולא יכלו לקנות דברים אחרים. אם שובתים רעב – ישבתו ויישאו בנטל הזה. אי-אפשר לספק את הלוקסוס הזה.

הבעיה העיקרית היתה ונשארה ניהול משא-ומתן – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

רוני מילוא (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, אתה צעקת כאשר הייתי שר המשטרה, תצעק גם עכשיו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דראושה, אני לא אתן לך לעלות לדבר. חבר הכנסת מילוא.

רוני מילוא (הליכוד):

אני כבר מסיים. העובדה שחבר הכנסת דראושה לא צועק כאשר שחל, שר המשטרה, מדבר רק מוכיחה עד כמה הטענות צודקות. כשאני דיברתי צעקת כמו שצריך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא מדויק.

רוני מילוא (הליכוד):

אני מדויק מאוד. התופעה החמורה של ניהול משא-ומתן תוך כדי שביתה של האסירים הביטחוניים – זה קרה בפעם הראשונה. זה לא היה אצל חיים בר-לב כשר המשטרה, והוא לא היה ממפלגתי. זה לא היה אצל יוסף בורג כשר המשטרה. זה לא היה אצלי. זו הפעם הראשונה בממשלה הזאת – מפני שאתם שותפים לממשלה. זאת הסיבה היחידה. אין סיבה אחרת.

את העובדות האלה כדאי שהציבור ידע, ובעניין זה צודק חבר הכנסת שגב במה שאמר.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, יש לנו כאן סדרה של בקשות להסיר הצעות. אני מבקש להקפיד על לוח הזמנים. יש לנו היום סדר-יום ארוך ומייגע. אני מבקש לנמק את הבקשה להסיר את ההצעות במסגרת של דקה אחת. אני מודיע שבתום הדקה אני פשוט אורה לסגור את הרמקולים.

ראשון הדוברים, חבר הכנסת רחבעם זאבי, שביקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אורון.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הפרשנות המתקבלת ברחוב הערבי להקלות היא פרשנות של פחד, של היסוס, של אי-ידיעת דרך אצלנו – גם אצל ערביי ישראל, גם אצל ערביי השטחים.

תופיק זיאד (חד"ש):

אין לך זכות מוסרית לדבר בשם האוכלוסייה הערבית. תדבר בשם עצמך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מדבר אתם, אני שומע מה שהם אומרים.

תופיק זיאד (חד"ש):

אין לך זכות לדבר בשמם.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הגנה בזמן של הצעה נוספת.

תופיק זיאד (חד"ש):

איזו זכות יש לך?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד.

רחבעם זאבי (מולדת):

עשיתי בשביל ערביי ישראל יותר ממך, יותר ממך. אתה שותף של רוצחים, אתה סניגור של רוצחים.

תופיק זיאד (חד"ש):

אל תדבר בשמם, אתה רוצח מספר אחת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד.

דן תיכון (הליכוד):

תוציא אותו.

תופיק זיאד (חד"ש):

תוציא אותו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד, אני מבקש להפסיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת זיאד, אל תאלצו אותי לקרוא אתכם לסדר.

לימור לבנת (הליכוד):

איך אפשר לשמוע ולשבת בשקט?

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת זיאד קרא לי רוצח כמה פעמים, ולא קיבלתי את ההגנה שלך.

תופיק זיאד (חד"ש):

אתה יותר מרוצח.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא חוזר על כך.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד. חבר הכנסת זאבי, אני מודה לך שהפנית את תשומת לבי. פשוט לא שמעתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא חזר על זה כעת בנוכחותך.

היו"ר ע' עלי:

תסלח לי רגע. אני מבקש להפסיק. אני לא שמעתי מכאן את קריאת הביניים שלו ולא קלטתי שהוא קרא לך רוצח.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

תסלח לי, חבר הכנסת בורג, אלה בדיחות טפלות, לא במקומן. אני מבקש מחבר הכנסת זיאד לחזור בו מההאשמה.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני לא חוזר בי. כאשר הוא מדבר על אסירים פוליטיים רוצחים, אז הוא רוצח. זו מלה פשוטה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא אמר לו "אתה שותף לרוצחים", אז מה אתה רוצה שהוא ישיב לו? על מה אתם מגינים?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דראושה, אבקש להפסיק. רבותי, בואו ננהל את הדיון הזה בצורה יותר רגועה. אני מבקש להפסיק.

חגי מירום (העבודה):

אני מבקש לומר משהו.

היו"ר ע' עלי:

אני אאפשר לך לומר כמה מלים. אני מבקש מחבר הכנסת לחזור בו מהביטוי הזה. זה בוודאי איננו ביטוי פרלמנטרי, זה לא לכבודה של הכנסת, גם לא לכבודך.

קריאות:

יעקב שמאי (הליכוד):

תתביישו לכם, אין לכם גבול.

בנימין טמקין (מרצ):

אפשר לקרוא למישהו "שותף לרצח"?

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד, אני מבקש ממך להפסיק.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מפסיק.

היו"ר ע' עלי:

אל תנצל לרעה את הסבלנות שלי. רבותי, לא שמעתי כאן את כל ההתבטאויות וכל הביטויים וכל מה שהיה מסביב, אבל לא נראה לי שזה תקין וזה בסדר וזה פרלמנטרי שחבר כנסת יקרא לעמיתו "רוצח".

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא אמר לו "אתה שותף לרוצחים", אז הוא ענה לו. זה הכול.

היו"ר ע' עלי:

תסלח לי, חבר הכנסת גולדשמידט. אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. היום קראת יותר מדי קריאות ביניים.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא יכול להיות גאה בתלמידים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא, אני מבקש להפסיק. רבותי, אני חושב שזה בכלל לא מכובד. יושב-ראש הישיבה מדבר ואתם מפריעים באמצע. יש כאן הרבה חברי כנסת חדשים, שלא ממלאים אחר כללי הנימוס האלה. יש כללים בבית הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — — כאשר קוראים

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דיין, אני מבקש שתפסיק. אני פניתי לחבר הכנסת זיאד בבקשה. הוא לא רוצה. יש כאן כללים לטפל בעניין כזה. אני מבין שוועדת הכנסת או ועדת האתיקה צריכה לטפל בסוגיה הזאת.

חבר הכנסת מירום, אתה רוצה לומר משהו. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, על-פי התקנון, דברים מהסוג הזה מגיעים לוועדת האתיקה. אני חושב שקשה להמשיך ולסבול דיבור של חבר כנסת אל רעהו, כאשר האחד קורא לשני "רוצח" והשני קורא לו "שותף של רוצח". אני חושב, אדוני היושב-ראש, שאם שני חברי הכנסת לא יחזרו בהם מן הביטוי, יש לקרוא אותם שלוש פעמים לסדר ולהרחיק אותם מן האולם. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יוסי שריד, בבקשה.

יוסי שריד (מרצ):

אני חששתי שמא היושב-ראש לא שמע היטב את הדיאלוג שהיה שם. מכיוון שאני יושב כאן ואני שומע היטב, ומכיוון שיש לי התמחות בשמיעת הדברים שנאמרים על-ידי חבר הכנסת זאבי שהוא מכחיש אותם, דרך אגב, יש קלטת שאני בישלתי אותה – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת לנדאו, אם תרצה גם אתה להגיב, אני אשמח, כדי לאזן את הדברים.

יוסי שריד (מרצ):

האמירה הראשונה של חבר הכנסת זאבי היתה כאשר הוא אמר לחבר הכנסת זיאד, שהוא שותף של רוצחים או סניגור של רוצחים – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה נכון.

יוסי שריד (מרצ):

יש בכל זאת הבדל בין האמירה הראשונה לבין התגובה על האמירה הזאת, שמדרך הטבע מעוררת התרגשות. לכן תקרא בבקשה לסדר את חבר הכנסת זאבי, ולאחר שתשמע את דבריו תבקש גם מחבר הכנסת זיאד למחוק את דבריו.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת משה קצב, ובזה נגמר העניין.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הכנסת צריכה, ראשית כול, להביע השתוממות על חברי הכנסת יוסי שריד וחגי מירום, שמסוגלים לקום ולתת הגנה ולהתייחס בהבנה לחבר הכנסת תופיק זיאד, שכינה עמית בכנסת כרוצח. זה סטנדרד כפול, זה מוסר כפול – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

מה הסטנדרד שלך?

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת זאבי קרא לחבר הכנסת תופיק זיאד, גם אני שמעתי, חבר הכנסת שריד, סניגור של רוצחים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא קרא לו "שותף".

תופיק זיאד (חד"ש):

אל תשקרו, אל תהיו פחדנים. תדברו אמת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד, אני מבקש ממך מאוד: אל תאלץ אותי לקרוא אותך לסדר.

יהושע מצא (הליכוד):

יש שידור ישיר בבתי-הסוהר, רואים אותו.

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש, אדוני, כיושב-ראש הישיבה, כסגן יושב-ראש הכנסת, לא לשמוע לעצותיהם של חברי הכנסת יוסי שריד וחגי מירום – – –

יהושע מצא (הליכוד):

רואים אותו בטלוויזיה צבעונית.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יהושע מצא, אתם מפריעים ליושב-ראש הסיעה שלכם לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם אתה מדבר עכשיו למען הטלוויזיה.

משה קצב (הליכוד):

אני מציע, אדוני היושב-ראש, שלא תשמע לעצות של חברי הכנסת יוסי שריד וחגי מירום. צריך להתייחס בחומרה רבה להאשמה של רוצח כפי שהאשים חבר הכנסת תופיק זימד. צריך לקרוא אותו לסדר, ואם הוא לא יישמע, צריך להוציא אותו מהאולם.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בורג, רבותי, אני חושב שלא יהיה נכון מצדי לבוא ולפסוק בדברים כשלא שמעתי כל מה שהיה מסביב. אבל אני מבקש לנהוג כאן בהסתמך על סעיף 72(ב). היתה כאן הפרה חמורה, היו כאן דברים שלדעתי לא היו צריכים להיאמר, הם היו מיותרים לחלוטין. אני מבקש להעביר את זה לוועדת הכנסת ולברר את כל הסוגיה הזאת. אני גם אפנה את תשומת לבו של יושב-ראש הכנסת לעניין הזה, ואני מקווה מאוד שתופעות כאלה לא יישנו. זה לא מוסיף כבוד, לא לדוברים, בוודאי לא לבית הזה, ומוטב שהדברים האלה לא קרו ולא היו.

אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו. אני מבקש מחבר הכנסת זאבי להשלים את דבריו.

רחבעם זאבי (מולדת):

כאשר העליתי את הנושא הזה, אדוני השר, לפני שלושה שבועות במליאה, ענית לי שההקלות לא באות על חשבון הביטחון. אבל צירוף של הקלות מקהה את המאסר כעונש והופך אותו לדבר לא נורא, לדבר שאפשר לחיות אתו. דווקא בזמן שהטרור והאינתיפאדה מתגברים אנחנו עושים את בתי-הסוהר לכאלה, שהמועמדים לאכלס אותם יוכלו לחיות עם זה. אנחנו חייבים לזכור, שכלא איננו פנסיון. ההשוואה שעשו חברי הכנסת מעל במה זו בין רוצחי אש"ף ו"חמאס" לבין לוחמי חירות ישראל מהמחתרות השונות כבר קיבלה את התשובה ההולמת בדברי חבר הכנסת הנגבי.

בתשובתך, כאשר העליתי את הנושא הזה, הודית שהעובדות שאני העליתי היו מדויקות. אני טענתי שהשב"כ התנגד להכנסת אנטנות שמאפשרות את קליטת דמשק ועמאן. אתה יודע שזה נכון, שהשב"כ התנגד. ואילו היום, כאן, מעל הבמה, אמרת: השב"כ הסכים לכל ההקלות. לאיזה שר משטרה צריך להאמין, לשר המשטרה ההוא או לשר המשטרה הזה?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת גוז'נסקי. אני מבקש מאוד להסתפק בדקה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד השר שחל, תשומת לבך לדקה אחת. אודה, הצלחת להרגיז אותי. אני יכול לומר לך, שבדיון הראשון שקיימנו, מה שתיארת פה אינו המציאות בבתי-הכלא. לא הייתי ממנה, אדוני השר, כפי שעשית, להטיח כלפי חבר הכנסת את האשמה: שיקרת. אני חושב שלא מעט דברים אמיתיים נאמרו כאן.

אדוני השר, קראתי בוועדה חלק מדוח-אדן. הטיעון המרכזי שם היה, שלא לחזק את המנהיגים. אני רוצה לומר לך, אדוני השר, שחזקת וחזקת את המנהיגות. הדוגמה הטובה ביותר, לקחת הליקופטר

כדי להטיס את שני האנשים שלך על מנת שייפגשו עם המנהיגות ויצדיעו בפניהם עם הדוח. עצם הפגישה עם המנהיגות באמצעות ההליקופטר – זו היתה הצדעה לאותה מנהיגות וחיוזוקם בפני כל האחרים.

מלה אחרונה, אדוני השר. הטלוויזיות הצבעוניות שהנהגת עכשיו, בעקבות המסקנות, באגפים המיוחדים בבתי-הכלא, רוצחי-הרוצחים שיושבים שם – זה לא היה מעולם. אמרתי לך בוועדה ואני חוזר ואומר: פתחת קו ישיר בין ה"חמאס" בדמשק לבין ארגוני הטרור בבתי-הכלא בארץ.

תופיק זיאד (חד"ש):

— — — הרי זה משחק ילדים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מצא. חבר הכנסת טמקין.

קריאות:

— — —

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד, מספיק. חבר הכנסת זיאד, אני מבקש להפסיק. אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת זיאד, אתה חבר כנסת ותיק, אתה מכיר את כללי המשחק כאן.

תופיק זיאד (חד"ש):

לא היתה כל הצעה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת טמקין, בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

עמד על בימת הכנסת – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת טמקין, בבקשה.

קריאה:

מה הוא מציע?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת טמקין מציע להסיר את ההצעה של חבר הכנסת כץ. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

עמד על בימת הכנסת חבר הכנסת יוסי כץ ובאומץ לב אזרחי מובהק דיבר, התמודד עם הבעיה המוסרית, איך מאזנים את הצורך בעונש ובהגנה על ביטחון האזרחים של מדינת ישראל לבין הצורך לשמור על צלם אנוש של מדינת ישראל כמדינה הומניסטית ודמוקרטית.

קמים פה אנשים ומשתמשים בדברים של חבר הכנסת יוסי כץ, שניסה להבין, על מנת להתמודד עם התחושות של האוכלוסייה הפלשתינית שאתה אנחנו צריכים להתמודד יום-יום ותגובתיה יכולות להביא לרציחות נוספות ולטרור נוסף. ולצורך – – –

קריאות:

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

— — — ולצורך, ולצורך, ולצורך — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

רבותי, חבר הכנסת שאול יהלום, אני מבקש.

בנימין טמקין (מרצ):

אני מבקש את הגנת היושב-ראש כדי שאוכל לסיים את דברי.

לצורך התמודדות עם הבעיה הזאת צריך להתמודד ולהבין את התחושות של האוכלוסייה הפלשתינית. כאשר הוא ציין שבעיני — — —

קריאות:

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

— — — שבעיני האוכלוסייה הפלשתינית — והוא הדגיש חזור והדגש, שבעיני האוכלוסייה הפלשתינית האנשים האלה, שפלים ככל שיהיו — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

בנימין טמקין (מרצ):

בעיניהם, ובעיניהם בלבד — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יהלום.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה נאום?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת טמקין, אני מבקש ממך שתסיים את דבריך.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, עוד מעט — — —

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש שתסיים את דברך.

בנימין טמקין (מרצ):

תאפשר לי לסיים. אני מבקש את הגנתך.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש שתסיים.

בנימין טמקין (מרצ):

אני מסיים.

מי שלא מביא בחשבון את התחושות האלה הוא זה שגורם לעוד אלימות, לעוד טרור, ולא מתמודד עם הבעיות שצריך להתמודד אתן.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת צוקר מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת הנגבי.

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת הנגבי, חבר הכנסת הנגבי, חבר הכנסת הנגבי. חבר הכנסת צוקר, בבקשה.

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד. חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת זאבי. חברת הכנסת גוז'נסקי, חברת הכנסת גוז'נסקי. רבותי. חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת דראושה, אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת בדש, אתה לא דיברת? אתה מיתמם למה אני פונה אליך, כאילו לא עשית דבר. חבר הכנסת שגב. חבר הכנסת צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לומר רק שתי נקודות שקשורות בדבריו של חבר הכנסת הנגבי, שלהצעתו אני מתייחס. אני רוצה לחזור רק על עיקרון שאני מקווה שהוא מקובל גם על האגף הזה של הבית, שבית-כלא איננו מקום שבו המדינה נוקמת – – –

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לאפשר לו להשמיע את דבריו. בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

– – – שבית-כלא איננו מקום שבו המדינה נוקמת, ולו יהא זה הרוצח האכזר מכול.

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום.

קריאה:

בוודאי נוקמת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת הנגבי, חבר הכנסת הנגבי, חבר הכנסת הנגבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתם לגמרי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

על רוצחי ילדים – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת הנגבי, חבר הכנסת הנגבי.

יעקב שמאי (הליכוד):

– – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי, חברי הכנסת. חבר הכנסת שמאי. רבותי, אם לא יהיה אפשר להמשיך לנהל את הישיבה, אם תמשיכו בהפרעות, אני איאלץ להפסיק את הישיבה ולהכריז על הפסקה.

קריאה:

רעיון לא רע.

היו"ר ע' עלי:

אני אכריז על הפסקה. הרעיון לא רע – אני אעשה זאת. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת צוקר לסיים את דבריו.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת שמאי, המדינה קוצבת את עונשו של הרוצח במקרה הזה שעליו אתה מדבר. מרגע שהשופט אמר את דברו, אתה אינך נוקם, כמדינה – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

תן לי שנייה, תן לי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה לא מתבייש לומר את זה?

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, רבותי חברי הכנסת.

יעקב שמאי (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שמאי, חבר הכנסת שמאי.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא רוצה להרחיב – – –

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש שתסיים.

דוד צוקר (מרצ):

ייתכן שיש כאן אנשים שאינם מבינים.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת טמקין, אני מבקש שתפסיק.

דוד צוקר (מרצ):

הנקודה השנייה, ואני לא מגלה כאן סוד גדול – כך נהג השלטון הישראלי מאז 1967, וכך נהג גם הפעם השר שחל – תמיד היו תנאי הכליאה בצה"ל ובשב"ס – תלכו גם למחנות הכליאה בצה"ל – פונקציה של המצב המדיני. חבל להתעלם מזה. חבל להתכחש לזה. משא-ומתן מדיני או יחסים פוליטיים בינינו לבין המדינות הערביות השפיעו תמיד, גם בזמנו של השר מילוא – – –

רוני מילוא (הליכוד):

זה לא נכון.

דוד צוקר (מרצ):

— — — גם בזמנו של השר בר-לב השפיעו תמיד על תנאי הכליאה. אפשר להוכיח את זה.

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת צוקר, אבקש לסיים.

דוד צוקר (מרצ):

לא קרה פה דבר חדש. ככל שיתקדם המהלך המדיני יש לצפות שגם התנאים בכלא ובמקומות אחרים ישתנו בהתאם למצב המדיני.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת חגי מירום, אחרון המציעים, מבקש — — —

רוני מילוא (הליכוד):

כשהתחיל המשא-ומתן במדריד לא היה שום שינוי ביחס לאסירים הביטחוניים. לא היה שום שינוי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בהיותך שר הגישה שלך היתה שונה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רוני מילוא, חבר הכנסת מילוא. חבר הכנסת דראושה, ביקשתי להפסיק.

חבר הכנסת מירום מבקש להעביר את ההצעה של חבר הכנסת גונן שגב לוועדה. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שמעתי ברוב קשב דברים שאמר חבר הכנסת גונן שגב עוד בטרם העלה את הצעתו. היו ניסיונות חשיפה, מדהימים מבחינתו, של דברים שידענו אותם, שפורסמו, שהיו קיימים שנים. יש פה ניסיון, חבר הכנסת גונן שגב, לייחס לשר שחל ולממשלה הנוכחית דברים שהתקיימו שנים על שנים החל מהשר יוסף בורג, דרך השר רוני מילוא, ניסיון להציג שינוי מצב שאינו קיים כלל.

אני חושב שזה חמור ביותר מבחינה ציבורית, שחבר הכנסת מנסה לעורר סנסציה במקום שאין היא קיימת באופן אמיתי.

ואולם, חבר הכנסת שגב, הואיל והשר שחל הציע, שכל ההצעות – פרט להצעתך – תועברנה לוועדה, והצעתך תוסר, אני מציע שהשר שחל ישקול בכל זאת, על מנת לעגן גישה עניינית ולא בין-אישית, שגם הצעתך תועבר יחד עם כל השאר לדיון בוועדה.

היו"ר ע' עלי:

השר שחל, אתה נענה?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש להשיב לפי סעיף 97 לתקנון.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה. השר שחל, אני רוצה לומר לך, שאתה לא זקוק לסעיף 97 כדי להשיב.

שר המשטרה מ' שחל:

תודה רבה. אומר את הדברים בקצרה.

אדוני היושב-ראש, אני ביקשתי לעלות אל הדוכן כדי להשיב לחבר הכנסת חגי מירום, על הצעתו, וגם כדי להעמיד כמה דברים על אמיתותם.

חבר הכנסת רוני מילוא, הנוהג הפעם היה כמנהגו. זאת אומרת, ברגע שפרצה השביתה, נציב שירות בתי-הסוהר פעל בלי מעורבות של הדרג המיניסטריאלי. הוא דיווח לי, ומה שהיה בעבר היה גם במקרה זה. לקחו את הקנטינה, הוציאו אותה. היו מקרים, אגב, שבהם העדיף נציב שירות בתי-הסוהר, מטעמים שלו, להשאיר. בחלק מבתי-הסוהר הם זרקו את הקנטינה החוצה, בחלק השאירו אותה. לנו או לנציבות שירות בתי-הסוהר לא היה עניין שתהיה שביתה. זה לא איזה דבר שהשתוקקנו לו. לא היתה שום מעורבות מצד השר, או הדרג המדיני. מה שהחליט נציב שירות בתי-הסוהר נראה לי הגיוני, ונתתי לו בהחלט את כל הגיבוי וההסכמה. לא היה שום שוני.

הדבר השני – היה אצלי נציג הצלב-האדום, והוא העיר את תשומת לבי לכך, שבמקרים שאסיר בשביתה רעב דורש מזון, נוהג לתת לו חלב. ברגע שביררנו והיתה פנייה, נאמר לשירות בתי-הסוהר שיעמידו חלב. הם משום-מה רצו חלב וגם פירורי ביצים. שירות בתי-הסוהר העמיד את זה לרשותם.

אני רוצה לומר עוד דבר אחד: לא היה עניין, שמישהו כתוצאה משביתה הרעב יגווע ברעב. ואני חושב שכל אחד היה נוהג בדיוק כך.

לעניין שירות הביטחון הכללי, השב"כ, בקשר לאנטנת הטלוויזיה – בעבר השב"כ התנגד לכך. דעתו של נציב שירות בתי-הסוהר היתה תמיד – כך הוא הסביר לי – בעד קליטת טלוויזיה ממדינות ערב. הוא לא ראה בזה כל עניין, ואנחנו גם לא חושבים שיש בזה בעיה מבחינה ביטחונית.

יהושע מצא (הליכוד):

היה לך לוי, שהוא עוזרך האישי. הוא יצר את כל המתכונת הזאת ואתה כל הזמן מסתתר מאחורי הנציב, שלא היה לו מושג. למה שתקת? אתה מסרת אינפורמציה לא נכונה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, הטלוויזיה צילמה, והיא צילמה אותך אומר דברים לא נכונים.

יהושע מצא (הליכוד):

גבי עמיר לא היה לו מושג.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי ביקש ממני הבהרה, ואני משיב לו, כי זו חובתי.

נציב שירות בתי-הסוהר גבי עמיר היה בדעה, שכל העניין של קליטת טלוויזיה איננו רלבנטי, אין בו בעיה. בעבר השב"כ התנגד. השב"כ במקרה הזה, בוועדה, נתן לכך את הסכמתו המלאה.

אני מצטער על שבגלל הפרטים ופרטי הפרטים, יש דברים שאני נגרר לומר אותם. היו, למשל, המלצות של גורמי ביטחון, שאני לא קיבלתי אותן, של הקלה, לרבות, למשל, שיחות טלפון. יש בעיה. אני לא קיבלתי. הם היו בעד, אני לא קיבלתי. זה אני אומר לך, כדי שהדבר ייאמר. החלטות הוועדה התקבלו פה-אחד, בלי מעורבות של הדרג המדיני.

יהושע מצא (הליכוד):

מי היה יושב-ראש הוועדה?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

מי היה יושב-ראש הוועדה?

שר המשטרה מ' שחל:

אמרתי: מר שאול לוי.

יהושע מצא (הליכוד):

מה היה תפקידו?

שר המשטרה מ' שחל:

היועץ המשפטי של שר המשטרה הקודם והנוכחי.

יהושע מצא (הליכוד):

האם הנציב היה חבר הוועדה?

שר המשטרה מ' שחל:

היו שני נציגים שהוא קבע.

יהושע מצא (הליכוד):

הנציב היה חבר הוועדה?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, אל תצעק עלי.

יהושע מצא (הליכוד):

הנציב לא היה חבר הוועדה.

שר המשטרה מ' שחל:

אל תצעק עלי.

יהושע מצא (הליכוד):

הנציב לא היה חבר הוועדה. אתה לא מדבר אמת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה לא מדבר אמת.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, אני רוצה לומר לך: מעולם לא העזו לומר לי דבר כזה – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אבל אתה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

גם אתה לא תעז לומר את זה.

יהושע מצא (הליכוד):

הנציב לא היה חבר הוועדה. יושב-ראש הוועדה היה עוזרך האישי. כל האחריות היא עליך.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, האחריות היא של השר.

יהושע מצא (הליכוד):

בדיוק כך.

שר המשטרה מ' שחל:

תקשיב לי רגע.

יהושע מצא (הליכוד):

לכן אל תגיד – – –

שר המשטרה מ' שחל:

תקשיב לי רגע, אל תצעק. יש לך קול שקשה להתחרות בו, אבל אתה תקשיב לי עד הסוף.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא, אני אוציא אותך.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, זו לא ישיבה מפלגתית, זו ישיבה של הכנסת, ותקשיב עד הסוף. אני קראתי את הרשימה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא, אני מבקש מאוד.

שר המשטרה מ' שחל:

רשימת חברי הוועדה, אני קראתי אותה כאן, ואתה לא יכול לבוא ולומר כאן, שלא נאמרו דברים מדויקים. נציגי שירות בתי-הסוהר שותפו בוועדה על-פי הקביעה השמית של נציב שירות בתי-הסוהר.

אני רוצה לומר לך דבר נוסף: האחריות היא שלי, והנציב כפוף לשר והשר הוא אחראי. אני רק בא אליך ואומר לך: דעתו האישית של גבי עמיר בעניין הטלוויזיה היתה דעה של נציב שירות בתי-הסוהר לפני הוועדה ולפני השביתה. ובצעקות לא תשנו את האמת, ולא יועיל לך.

אני רוצה להעמיד עוד דבר על דיוקו. דיברו בעניין ההליקופטר, כאילו אינני יודע מה. היה שיקול – גם שיקול ביטחוני, לאחר התייעצות עם כל הגורמים, כל הגורמים בוועדה – שההודעה תימסר באותו יום בשני בתי-הסוהר המרכזיים. ועל הבסיס הזה זה נאמר, ואי-אפשר להפוך את זה.

חבר הכנסת מצא וחבר הכנסת משה נסים, תאמינו לי. אל תתחילו לעשות את זה, לא בעניין הזה.

יהושע מצא (הליכוד):

— — — הוועדה

משה נסים (הליכוד):

— — — הוועדה

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא וחבר הכנסת משה נסים, היה גבול שאנחנו שמרנו עליו כל הזמן, שבענייני ביטחון הבית הזה לא יתחלק. מה שאתם עשיתם בעניין הזה קונקרטי הוא הפרה, אני אומר לכם, של כלל, שהתוצאה שלו היא פגיעה בענייני ביטחון. שום שיקול בעניין הוועדה לא היה, מלבד שיקול אחד – שיקול של אחריות כוללת ושיקולי הביטחון. שום דבר לא נעשה, אלא לאחר שנשמעו הדברים מאלופי הפיקוד, מנציגי צה"ל ומשירותי הביטחון. ואתם עושים עוול בזה שאתם הופכים את העניין הזה לעניין פוליטי. אתם פוגעים בביטחון המדינה בחוסר אחריות.

קריאות מספסלי הליכוד:

או, או, או.

קריאה:

אתה מדבר?

יעקב שמאי (הליכוד):

שיחזור בו.

רוני מילוא (הליכוד):

לא יכול להיות ששחל וחבריו שומרים על ביטחון המדינה וכל החברים האלה פוגעים בביטחון המדינה.

יעקב שמאי (הליכוד):

איך אתה אומר דברים כאלה?

שר המשטרה מ' שחל:

בגלל חשבונות פוליטיים הפרתם את האחריות בנושא הזה. אני אומר את זה באחריות מלאה, ומוכן להוכיח פרט-פרט.

יהושע מצא (הליכוד):

יעקב שמאי (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

חברי הכנסת, לא יועיל לכם.

היו"ר ע' עלי:

רבותי.

שר המשטרה מ' שחל:

חברי הכנסת, אני נענה להצעה של חברי, חבר הכנסת חגי מירום. אף שהדברים הרגיזו, אני מוכן שגם הצעתו של חבר הכנסת גונן שגב תועבר לוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דראושה ביקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת גונן שגב. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זה הנאום השני במשך חודש שחבר הכנסת רונן שגב מגיש לכנסת שמלא עיוותים, אי-דיוקים שמקורם באי-ידיעה – – –

גונן שגב (צומת):

שמי גונן, לא רונן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה בכלל לא מכיר את מצב בתי-הכלא, לא היית שם ואתה בא לכאן ומטיח האשמות, אומר דברים שאתה לא מכיר. המציאות בבתי-הכלא היא מציאות קשה. צפיפות של 40 איש ומעלה בתוך חדר אחד.

גונן שגב (צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מכיר את בתי-הכלא הללו ואתה לא מכיר אותם, לכן אתה בא כאן לשקר ולומר דברים לא נכונים.

על הבית הזה להכיר את המציאות הזאת ולדעת, ולא רק בגלל עיוורון פוליטי זה או אחר צריכים לשפוט.

אני רוצה לומר שחבר הכנסת רוני מילוא, כאשר היה שר המשטרה, בעצמו נשא ונתן עם הנהגת האסירים.

רוני מילוא (הליכוד):

מעולם לא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

נציב שירות בתי-הסוהר עצמו, אחרי השביתה שהיתה בשנה שעברה בבית-הכלא נפחא, נשא ונתן עם מנהיגי האסירים ונתנו אותן הקלות שאתה היית שותף להן. אף בוועדת הפנים של הכנסת אתה התייחסת בצורה הרבה יותר חיובית מאשר הדברים שלך היום.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דראושה, אבקשך לסיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מסיים. אדוני היושב-ראש, אתה חושב שהטלוויזיות האלה יקלקלו להם את המודעות הפוליטית שלהם? הם כבר בנויים פוליטית בצורה מספקת, לא יקלקלו להם, לא השידורים מתוניס ולא השידורים מדמשק, לא מעמאן ולא ממקום אחר.

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה. אבקש לסיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני מסיים, משפט אחרון. קיימים שם חולים, עדיין עם כדורים בגב או ברגל זה ארבע-חמש שנים. אני מתפלל שחבר הכנסת רונן, כחבר כנסת וכרופא – אתה צריך להתבייש כרופא – מגן על דברים כאלה. אתה לא מתבייש?

גונן שגב (צומת):

גונן, לא רונן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

על כן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את הצעתו מסדר-היום של הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי חברי הכנסת, לפנינו כמה הצעות – הצעת שר המשטרה להעביר את הנושא לוועדת הפנים. אבקש לשאול את חברי הכנסת אם הם מסכימים. חבר הכנסת צחי הנגבי, האם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

צחי הנגבי (הליכוד):

אני דורש שהשר שחל יתפטר ואני דורש דיון במליאה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אורון?

חיים אורון (מרצ):

אני מסכים.

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, האם את מסכימה שהצעתך תידון בוועדה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מסכימה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יוסי כץ?

יוסי כץ (העבודה):

מסכים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גונן שגב?

גונן שגב (צומת):

אני דורש דיון במליאה – – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנחנו מתחילים בהצבעה. סדר ההצבעה יהיה כדלקמן: מי בעד דיון בהצעתו של חבר הכנסת צחי הנגבי במליאת הכנסת?

קריאות:

— — —

חיים אורון (מרצ):

הוא היה המציע האחרון. אני הייתי הראשון.

היו"ר ע' עלי:

אצלי הוא רשום ראשון.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 34

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 26

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת צ' הנגבי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 34, נגד – 26, הנושא יידון במליאת הכנסת.

קריאות:

— — —

יוסי שריד (מרצ):

לא הצבעתי.

היו"ר ע' עלי:

עכשיו אנחנו מצביעים על הצעתו של חבר הכנסת גונן שגב.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 32

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 36

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ג' שגב בסדר-היום של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 32, נגד – 36, הנושא מוסר מסדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

כבוד היושב-ראש – – –

היו"ר ע' עלי:

כעת נצביע ביחד על כל ההצעות האחרות. אין מדברים בשעת ההצבעה. נא לשבת.

חגי מירום (העבודה):

גיבורים גדולים.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, נצביע על כל שלוש ההצעות בבת-אחת. מי בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה? הם הסכימו להעביר את הצעותיהם לוועדה. אנחנו מצביעים על הצעותיהם של חברי הכנסת אורון, גוז'נסקי וכץ.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 66

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ח' אורון, ת' גוז'נסקי וי' כץ לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

הנושא אושר ויעבור לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

התפרעות חרדים בצומת הגבעה-הצרפתית

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: התפרעות חרדים בצומת הגבעה-הצרפתית. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לא הצבעתי, וזכותי להשתתף בהצבעה. אבקש לצרף את קולי להצבעה.

היו"ר ע' עלי:

בסדר, נצרף את קולך להצבעה.

ענת מאור (מרצ):

גם אותי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גם אותי.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

צחי הנגבי (הליכוד):

מה קרה?

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

רבותי, כשיש מהומות כאלה אני לא רואה את הדברים. אבקש להפסיק. בפעם הבאה אבקש שלא לצעוק ואז אפשר לנהל את הדברים כמו שצריך. אני מבקש לפזר כאן את ההפגנה. אני מבקש לפזר כאן את האספה. אבקש להפסיק. בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

יש מהומה בבית. אני לא יכולה להתחיל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הייתי באולם ולא הצלחתי להצביע.

בנימין טמקין (מרצ):

אני לא הצבעתי.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת טמקין, אבקשך להפסיק. תיכף אוציא אותך מהאולם. אבקש שתשב או שתצא מהאולם. רבותי, יש כאן הצבעות, נא לשים לב להצבעות, להפסיק את הדיבורים ולהצביע. הרי אי-אפשר לנהל כך את הדברים. אבקש להפסיק.

חברת הכנסת חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, אבקש את הגנתך.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אורון, אתה רוצה לעשות את המשאלים האלה? עשה אותם בחוץ בבקשה. הדברים שלך מפריעים לחברת סיעתך.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו נמצאים ברגע זה אחרי דיון סוער, והנושא שאני באה להעלות היום עוסק בבעיות של הפרת האיזון הדתי העדין שקיים בעיר ירושלים. אולי אשתדל לשנות קצת את הטון של הדיון כדי להתייחס לבעיה שהיא בעיה קשה, שחשוב בימים אלה לתת עליה את הדעת בהתחשב במה ששמענו פה היום במליאה לפני דקות ספורות.

שוב אנחנו עדים בימים האחרונים להתפרעויות של חוגים חרדיים בירושלים סביב הנושא של חפירות ארכיאולוגיות בעיר. הייתי רוצה, ברשותך, אדוני היושב-ראש, להסביר מעט את השתלשלות הדברים ולהבליט עד כמה שאפשר את הסוגיות העקרוניות העומדות כאן על הפרק.

לפני שבועות מספר החלו בסלילת מחלף באזור הגבעה-הצרפתית בירושלים. הכביש הזה אמור לשרת למעלה מ-22,000 תושבים של פסגת-זאב ותושבים רבים אחרים בשכונות הצפוניות של העיר. העבודה הזאת נעשית בהוצאה של כ-15 מיליון דולר, והיא באה להקל את המצוקה האיומה של תנועה בצפון העיר ירושלים.

כנהוג בשנים האחרונות, החלו באתר הסלילה גם חפירות הצלה של רשות העתיקות. החפירות הללו נעשות בכל ירושלים. כידוע לך ולחברי הכנסת, העיר הזאת מבורכת באוצרות ארכיאולוגיים.

לפני ימים מספר נתגלו שתי מערות קבורה מימי הבית השני. המערות האלה הוצאו מהאתר, והאתר הזה כוסה כבר אתמול.

המחלוקת היום היא סביב השאלה, האם לקבור בחזרה את הארונות או לשמר את הארונות כמוצגים ארכיאולוגיים.

בימים האחרונים ירושלים סוערת פעם נוספת, כי ביום ו' התפרעו כ-50 חרדים באתר הבנייה והחפירה. לפני יומיים שוב היו התפרעויות, כאשר אבנים יודו על-ידי מתפרעים חרדים, וגם ראינו, לדאבוני הרב, בטלוויזיה, דוגמאות של הכאת חרדים מפגינים על-ידי שוטרים. התוצאה – הסלמה גדלה והולכת ביחסים בין חילונים לחרדים בעיר.

אדוני היושב-ראש, אתמול היה כל מרכז העיר ירושלים פקוק. שוטרים סבלו מיידוי אבנים, מזריקת ביצים, משרפת מכלי אשפה, ושוב עוכבו מתפרעים חרדים.

שאל יהלום (מפד"ל):

חברת הכנסת חזן, יש לי שאלה אלייך. אם יתברר לך שיש שם בית-קברות, נניח, תיאורטית – – –

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, אני כבר מתייחסת לסוגיה הזו, ואני מבקשת את סבלנותך.

שאל יהלום (מפד"ל):

אני סבלי.

נעמי חזן (מרצ):

אין דבר חשוב יותר היום משמירת השקט בעיר ירושלים, גם בין יהודים לערבים, ודאי וודאי בין חוגים שונים של יהודים. יש פה עיקרון אחד, שעומד בסתירה לשלושה עקרונות אחרים, ולכן יש מקום לחשוב גם על פתרון בדרכי שלום כדי לנסות ליישב את הניגוד שבין העקרונות. אין ספק שכל יהודי ויהודייה רוצים לכבד את המתים. אבל, לעומת הכבוד הרב שיש לנו למתים, חשוב לזכור שיש כאן שלושה עקרונות נוספים, שגם עליהם אנחנו חייבים להגן. העיקרון הראשון הוא עיקרון של חופש מחקר וחופש מדעי. ירושלים מבורכת – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

על חשבון קברים?

נעמי חזן (מרצ):

ירושלים מבורכת באוצרות היסטוריים, שנותנים לנו את הרקע המדעי ואישוש של עברנו ההיסטורי בחלקה זו. חשוב לפתח, לאמת ולחקור ולדעת יותר.

העיקרון השני הוא העיקרון של פיתוח העיר. לתושבי העיר הזאת מגיעה, בצורה רצינית, תוך התייחסות לרגישות כל התושבים, גם אפשרות של טיפול במצוקה האיומה של התחבורה והתנועה בעיר.

והעיקרון השלישי הוא חשוב מכולם, חבר הכנסת יהלום, והוא העיקרון של כבוד האדם; כיבוד לא רק של המתים אלא גם של החיים בעיר הזאת.

שאול יהלום (מפד"ל):

ודאי; מה זה קשור לכבוד החיים?

נעמי חזן (מרצ):

ולכן, חשוב מאוד למצוא – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

למה את אומרת את זה לנו? תגידי את זה לארכיאולוגים, שיפסיקו את החפירות.

נעמי חזן (מרצ):

מדוע לא באתם והוקעתם את חילול קבר מנחם בגין אתמול בלילה? מדוע לא שמעתי את קולך בנושא הזה?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

נעמי חזן (מרצ):

אנחנו בהחלט בעד כיבוד הקברים של המתים וגם של החיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

קברים של החיים? אין קברים לחיים.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני, כיבוד האדם הוא הערך העליון של היהדות. כך חונכנו על-ידי רבנינו. המרקם האנושי בעיר הזאת מחייב איזון עדין. אין צורך היום בהתפרעויות. יש אפשרות ליישב את הניגודים, לכבד את האדם, לקדם את הפיתוח של העיר, ודאי וודאי גם לאמת את ההיסטוריה שלנו ושל העיר ירושלים.

אני מבקשת מכל אלה שמעורבים להבין, שבמקרים שיש ניגודים בעקרונות יש לנו גם אפשרות – ולא רק זה, יש לנו גם החובה לשמור על השקט ולמצוא פתרון הולם, שמכבד את העקרונות והערכים של כל תושבי העיר. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, יש כאן הודעה קצרה בשם יושב-ראש ועדת הכנסת, ויש לו סיבות טובות לבקש לקדם אותם בתור. בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה היום, כי ועדת העבודה והרווחה תדון בנושא: "מצב שירותי החירום ביישובי קו העימות בגבול הצפון" – הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יורם לס.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חברי הכנסת, כבוד היושב-ראש, הריני מודיע בזה על חילופי גברי בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, מטעם סיעת העבודה: במקום חברת הכנסת יעל דיין יכהן חבר הכנסת מיכה גולדמן.

היו"ר ע' עלי:

היות שרק כעת צלצלנו, נמתין חמש דקות מעכשיו ואחר-כך נקיים הצבעה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אז מה, יש לנו המתנה? אולי בינתיים אני אנמק את הצעת החוק שלי מהמקום, ואז נוכל להצביע על שני הדברים יחד.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני אתן עוד לחבר כנסת אחד לדבר שבע דקות, ואחר-כך אאפשר לך לדבר, ואחר-כך נצביע.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

לא נעשה הפסקות מרובות.

הצעה לסדר-היום התנהגות שוטרים כלפי מפגינים נגד פגיעה בקברי קדמונים

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שלמה בניזרי, בבקשה.

מייד אחרי הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת בניזרי, מס' 405, אנחנו עוברים לשמוע את הנימוקים ולהצביע על הצעתו של חבר הכנסת חגי מירום.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אל תפסיק באמצע את הדיון, לא מפסיקים באמצע. אני רואה את זה בפעם הראשונה.

חגי מירום (העבודה):

זו היתה טעות.

היו"ר ע' עלי:

כאן היתה אי-הבנה, הוא היה צריך לקבל את רשות הדיבור עוד לפני כן. הטעות היתה שלי, שקראתי כאן לחברת הכנסת חזן, אך אי-אפשר להעניש אותו פעמיים. אני מבקש בכל זאת: הטעות היתה כאן שלי, אני צריך להודות בטעות ולתקן אותה עד כמה שאני יכול.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

זה לכבודך.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בכבוד המתים, חושבני, אין לי צורך להאריך, כי לכל אדם יש בדרך-כלל רגש הכבוד לשוכני עפר, למעט אנשים מסוימים, שהם משוללי כל רגש, שהייתי מכנה אותם "מקרים פתולוגיים". אך, לצערי הרב, בימים אלו ממש נגלים לנגד עינינו דברים מזעזעים; ואילולא הכרתי מראש את הנושא לא הייתי מעלה על דעתי שדברים מעין אלו נעשים דווקא כאן בארץ הקודש, בארץ-ישראל, ועוד בירושלים הבירה, מעשים אשר לא יעשו עם שוכני עפר.

האנשים הללו, המכונים ארכיאולוגים, עקב התעסקותם כל הזמן עם אבנים וסלעים, נראה שלבם התאבן והם איבדו כל רגש נפשי לכבוד הבריות, ובמעשיהם הם חורגים מהנורמות ומהדפוסים החברתיים המוסריים. לנגד עיניהם ניצבת המטרה – חשיפת אתרים ופריטים עתיקים, שימלאו את מדפי המוזיאונים, תוך רמיסת כבוד הבריות, כפי שאומרים: המטרה מקדשת את האמצעים.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת בניזרי, אתם שוכחים שיש סגן השר מאיה במשרד החינוך והתרבות, ומשרד החינוך והתרבות אחראי לרשות העתיקות והחפירות. איך אתה מתקיף כאן כאשר אתם שותפים למעשה?

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ברצוני לפנות אליכם ואל כל אדם שיש לו מצפון בשאלה קשה מאוד: אילו קמו היום ארכיאולוגים או סתם גופים אחרים, שברצונם לתעד, למשל, את מלחמת ששת הימים או את מלחמת יום הכיפורים, והיו רוצים להמחיש לדור הצעיר, שלא חווה את עצם הימים הגדולים והכבירים של מלחמת ששת הימים, את המלחמה ואת הניצחונות הכבירים של צה"ל, ולשם כך היו דורשים להוציא כמה גופות או שלדים של חללי צה"ל מקבריהם ולשים אותם בתצוגה במוזיאון, מה היתה אז התגובה, אני רוצה לדעת? הלוא כל המדינה היתה אז רועשת.

שאול יהלום (מפד"ל):

הוא צודק, אבל הוא מתקיף את סגן השר שלו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקש שתפסיק.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה נורא ואיום.

היו"ר ע' עלי:

אתה קורא קריאות ללא הרף. אני מבקש ממך להפסיק.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדרבה, אני חושב שאתה צריך לעודד אותי ברגע שיש לי ביקורת, אפילו אם אני בתוך הקואליציה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אתה יכול למנוע את זה, אתה יושב-ראש הסיעה.

היו"ר ע' עלי:

הוא מדבר בשמו. אתה מדבר בשם סגן השר שלו? הוא לוקח לתשומת לבו את הערתך. אני מבקש להפסיק להפריע לו.

שלמה בניזרי (ש"ס):

הלוא אילו הציעו הצעה כזאת, כל המדינה היתה רועשת וגועשת: הכיצד, בשביל תיעוד היסטורי נבזה את גופות גיבורינו ואת קדושינו, אשר חירפו נפשם למות עבור המולדת? בוודאי זו היתה התגובה. מדוע? כי דמם היה זועק, כי יש, ברוך השם, מי שיזעק על כבודם. אך אותם שוכני עפר קדושי עליון מתקופת התנאים, אשר עליהם נאמר "אם ראשונים כמלאכים הרי אנו כבני אדם", אין להם כיום קרובים או יקירים שיזעקו עבור כבודם, עבור מנוחתם הנצחית.

אך זו טעות חמורה למי שחושב כך. אנו, היהדות החרדית, המרגישים שאנו בניהם, ממשיכי דרכם, אשר איננו מתכחשים לעברנו ולאבות אבותינו, אנחנו מרגישים מחויבות לצאת לרחובה של עיר ולהרים זעקה על כבודם. וזה מה שעשו החרדים, גברת חזן, בגבעה-הצרפתית. אך, לצערי הרב, לא די שלא קיבלו צל"ש על עצם מחאתם על חילול כבוד המתים, אלא קיבלו הצלפות חסרות רסן מצד השוטרים, והתמונות בטלוויזיה ובעיתונות, אדוני שר המשטרה, מדברות בעד עצמן.

ולא די בכך, אלא התקשורת וגרוריה, וגם את, גברת חזן, השתמשותם בביטוי המעליב הזה "המתפרעים החרדים". מדוע כשעובדי תע"ש התפרעו אתמול ובשבוע שעבר, הם לא כונו "המתפרעים החילונים" או "המתפרעים מתע"ש", אלא כונו "העובדים מתע"ש"? למרבה האירוניה, בכתבה שפורסמה אתמול ב"ידיעות אחרונות" הוגדרו החרדים "מתפרעים", ובאותה כתבה סופר על המפגינים מתע"ש, וזו לשון הכתבה: "במעלות הפגינו עובדי התעשייה הצבאית" – לא קראו להם "המתפרעים" – "בקריאות קצובות, הם הבעירו צמיגים וחסמו את שער הכניסה למפעל". רבותי חברי הכנסת, האם מעשה זה אינו מקביל בחומרתו למעשי החרדים? ויותר מזה, המפגינים בתע"ש, עם כל הכבוד – אני מקווה מאוד שעניינם יסתדר בקרוב – מחו על כספם, ואילו אותם חרדים, שאתם מכנים אותם "מתפרעים", באו למחות על חילול כבוד הבריות, על אותן עצמות שאינן יכולות לקום ולמחות על חילול כבודן, אינן יכולות להרים אותה זעקה.

אנחנו ודאי יוצאים חוצץ נגד כל אלימות, גם אלימות החרדים, אך מנגד גם אלימות השוטרים, שהקשיחו את מעשיהם, אדוני שר המשטרה, נגד יראי השמים החרדים לדבר השם, שבאו למחות על כבוד המתים. אני אומנם לא ראיתי טלוויזיה, אבל אנשים סיפרו לי איך ראו אותם חרדים בורחים ושוטרים רודפים אחריהם ומכים אותם באלות, תמונות שמזכירות דברים די נוראים מהעבר. מה הם עשו, בסך הכול? הם באו למחות על חילול כבוד אותם אנשים שאינם יכולים למחות על חילול כבודם.

אני אומנם לא בא רק למשטרה בטענות, גם לחרדים, אבל בראש ובראשונה אני בא בטענה אל אותם ארכיאולוגים, שיפסיקו לבזוז את קברי ישראל, ולאחר מכן אני רוצה לפנות למשטרה שתהיה מרוסנת יותר, כשיש לה מגע עם אנשים החרדים לדבר השם, כשם שהיא מגלה איפוק כלפי כל אזרח ישראלי, לרבות בדיכוי האינתיפאדה.

כמו-כן, אני מבין את ראש העיר מר טדי קולק, שכהרגלו שלא בקודש כל פעם שמדובר באירוע שבו מאוזכרים החרדים הוא ממחר להודיע על צעדי הענישה הקולקטיביים שלו, והיום גזירתו החדשה היא: האשפה מהשכונות החרדיות לא תפונה יותר. וכי מה חטאו כל אותם תושבים תמימים, בגלל אותם נערים שהתפרעו ואנחנו גיינו אותם על כך? על דעת עצמם הם התפרעו. האחד יחטא ועל כל העדה תקצוף? וכשיש פיגוע דמים רצחני בירושלים או באחת השכונות הערביות, האם גם אז נזעק מר קולק לגזור את גזירותיו על הציבור ההוא? אלא הוא שאמרתי: לצערי הרב, יש מגמה להכפיש ולפגוע בציבור החרדי בגלל עצם היותו חרדי.

פנייתי אלייך, גברת חזן, בתור מייצגת את השמאל, אני פונה אלייך ואל כל האנשים שהם אומנם מהקואליציה – – –

נעמי חזן (מרצ):

לא הקשבת לדברי, אם כך. אתה מדבר מן הכתב ולא הקשבת לדברי.

שלמה בניזרי (ש"ס):

הקשבתי היטב.

במשך שנים רבות, עד עצם היום הזה, על כל תמונה שמופיעה בתקשורת שבה מכים ערבי שמפגין, אשר מסכן את חיי כוחות הביטחון ואת חיי האזרחים, מייד כולכם נזעקים להגנתו, ואילו במקרה הזה, בהפגנות של החרדים לעיני כל עם ישראל ראינו אותם דברים נוראים, את האלימות הרבה, חסרת הפרופורציות, ואף אחד מכם לא פצה את פיו להגן על אותם מסכנים חסרי ישע.

נעמי חזן (מרצ):

שלמה בניזרי (ש"ס):

לבכם קרוב יותר, לצערי הרב, להגן על אותם ערבים, שחלילה אין לי שום דבר נגדם, אבל אנחנו אזרחים לא פחות טובים מאשר הם.

ולסיום, אני פונה אל כל המוסדות הנוגעים בדבר להחזיר את השלדים והגלוסקמאות שנשדדו למקומם ולדאוג להבא שלא יישנו מקרים כאלה הן מצד הארכיאולוגים והן מצד האנשים, אדוני שר המשטרה, שאתה ממונה עליהם. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת בניזרי.

הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק (תיקון – הסכמת המציע והצבעה).

התשנ"ג-1992

(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להצעת חוק של"ד, הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק (תיקון – הסכמת המציע והצבעה), התשנ"ג-1992. ינמק מהמקום חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

אני מתנצל בפני הכנסת, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, על כך שחל פה שיבוש.

אני מתכבד להביא הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק (תיקון – הסכמת המציע והצבעה), התשנ"ג-1992. חברי הכנסת, אין ריח פוליטי ואין עניין פוליטי בהצעת החוק הזאת. אנחנו חשים שעניין רציפות הדיון מחייב תיקון ושיקול בוועדת הכנסת.

מדובר בשני תיקונים. האחד: שלא תוחל רציפות על הצעת חוק כשהמציע לא מגלה הסכמה לכך, דבר שנראה בלתי מתקבל על הדעת על-פי ההסדר הקיים. והסדרים נוספים, כמו לא להחיל רציפות אוטומטית, אלא לאפשר לכנסת להצביע ולהביע את עמדתה בהצבעה באשר לרציפות.

הממשלה איננה מתנגדת, ואני פונה אל חברי הכנסת לסייע בידי ולהעביר את החוק. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת חגי מירום. אנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק (תיקון – הסכמת המציע והצבעה), התשנ"ג-1992, כפי שנימק חבר הכנסת חגי מירום, והעברת ההצעה לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה?

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק (תיקון הסכמת המציע

והצבעה), התשנ"ג-1992, לדיון מוקדם בוועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

12 בעד, אין נגד, אין נמנעים. פה-אחד הוחלט לאשר את ההצעה ולהעבירה לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעה לסדר-היום

חפירות בקברי יהודים בגבעה-הצרפתית בירושלים

היו"ר ע' עלי:

אנו חוזרים להצעות לסדר-היום. יעלה ויבוא חבר הכנסת מנחם פרוש, להצעה לסדר-היום מס' 406. בבקשה. אני מתנצל על העיכוב הקל שהיה כאן ומבקש את סליחת הנואם.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאתחיל את דברי על המעשים החמורים של הארכיאולוגים בפגיעה בקברים קדמוניים בגבעה-הצרפתית בירושלים, מוצא אני לחובה להביע את מחאתנו הנמרצת ואת צערנו הגדול על המעשה הנפשע, למרוח צבע שחור ולצייר צלב קרס על קברו של המנוח מנחם בגין, זיכרונו לברכה. זוהי נבלה נוראה, ואין לי כל צל של ספק, שזוהי פרובוקציה שפלה מצד אלה שאין להם זיק של יראת שמים. אין לי גם כל צל של ספק, שעושי המעשה הנפשע הזה רצו לפגוע במערכה שהתעוררה נגד ההתעללות של הארכיאולוגים בקברי קדמונים.

אני רוצה לקבוע, שרבותינו וכולנו מגנים את המעשה הנפשע ואת המעשים הפרובוקטיביים של הפררחים, מעשי הראאות שעשו אתמול בלילה אחרי ההפגנה בכיכר-השבת.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, קרה דבר אשר לא יאומן כי יסופר. אחת האשמות הזוועתיות בתולדות עמנו היא כאשר מאשימים באשמה "רבן דחפו". כך מספרת הגמרא, שהבריונים בזמן חורבן בית-מקדשנו, כאשר אמרו להם שהגויים יאשימו אותם כי "רבן דחפו", הם נרתעו. מי לא נרתע למשמע האשמה כי "רבן דחפו"?

אבל זה קרה השבוע. עדים היינו כאשר שני שוטרים העזו, לבושתנו ולחרפתנו, להידרדר לדרגה שבריונים נרתעו ממנה, ולא רעדו ידיהם ולא התמוטטו רגליהם כאשר רבן דחפו. ואת מי? את רבה הראשי, רבה הגדול של ירושלים, הגאון רבי יצחק קוליצ.

ולמה ומדוע? הקשיבו. רבני השכונה הגבעה-הצרפתית, הרב מיכאל הלפרין והרב ברוך שרגר, הזעיקו את הרב הראשי לירושלים, הגאון הרב קוליצ, כאשר ראו את המעשה הזוועתי של הארכיאולוגים, שבאו והסתערו עם טרקטורים ומשאיות על שטח מערות הקבורה, אשר אין כל ספק שהן קברי יהודים מימי בית-מקדשנו. הם הסתערו על המערות, הוציאו ארונות קבורה והעזו להוציא עצמות יהודים מקבריהם.

כשהגיע רבה של ירושלים לגבעה-הצרפתית, שבה המערה, הוא הופיע לפני קצין המשטרה מר בן-ציון לוי, וביקש ממנו להפסיק את החפירה עד שיתברר מה קרה. ומה קרה? בימים האחרונים הושג למעשה הסכם, ואני רוצה שידעו זאת, בין רשות העתיקות לבין רבנים ואישי ציבור, להמתין כמה ימים ולבוא בדברים על מנת לפתור את הבעיה בדרכי שלום, תוך הבנה.

קצין המשטרה עלה על הגבעה אל החופרים, אבל לא חזר. כאשר רבה של ירושלים ראה שהקצין מתמהמה ולא חוזר, וממשיכים בהסתערות ופוגעים בקברים, הוא ביקש לעלות לגבעה כדי לבקש שיפסיקו את החפירה, ולו לכמה שעות, כדי לברר את העניינים.

קשה, קשה מאוד לתאר את המחזה, כאשר שני שוטרים ובידיהם אלות עומדים ומונעים בגסות מרבה של ירושלים לעלות על הגבעה. כל מי שראה נזכר ב"רבן דחפו", שאף הבריונים בימי בית-המקדש נרתעו מכך, וכאן השוטרים בירושלים עיר הקודש פגעו פגיעה חמורה ברבה הגדול של ירושלים.

יאמר כאן במלוא הבהירות מה גדול הוא הפשע. ידוע כי בכל המקרים שקרו בחפירות הקודמות בירושלים ובערי הארץ נמצאו פתרונות כאשר הארכיאולוגים ישבו עם העסקנים הגדולים, ראשי "אתרא קדישא", הפועלת רבות למען שמירת קדושת מקומות הקבורה. הם פועלים לשם שמים, והם מעוניינים ומוכנים תמיד לשבת ליד השולחן עם הארכיאולוגים, למצוא פתרונות הלכתיים, וברצון טוב ובהבנה אכן מוצאים תמיד פתרונות. כך זה היה בשנים האחרונות, וגם כאן, בסלילת הכביש מפסגת-זאב ונווה-יעקב אל העיר, כשנתקלו במערות קברים ניהלו משא-ומתן עם חברת "מוריה", החברה המבצעת, שהסכימה לתת שהות של שלושה ימים למצוא פתרונות.

אולם, באה רשות העתיקות והתעלמה מכך והחלה פתע-פתאום בחפירות. היא גייסה למעשה הנפשע והזוועתי הזה את הגייסות המשטרתיים כמו לקרב ממש.

בקשתו של הרב הראשי היתה לעכב, ולו לכמה שעות, את החפירות ולברר מה קרה שלא שומרים על הסיכום למצוא פתרון משותף. ומה עשו? איום ונורא. כשעלו עם הטרקטורים והמשאיות, הקשיבו איך זה היה: הוציאו מתוך המערות 16 ארונות עם עצמות, בהם עצמות דבוקות לדפנות של הארונות, הוציאו גלוסקמאות עם ציורים יהודיים ידועים מימי בית-מקדשנו, וכן הוציאו תשעה ארגזים עם עצמות וסחבו אותם תוך ביזיון מחפיר כדי להעבירם למוזיאון-רוקפלר.

האם פלא הדבר שזה הסעיר את הציבור? האם פלא הדבר שזה יסעיר את הציבור? מי יודע לאן זה יוליך אותנו.

אני רוצה לומר כמה משפטים ברורים. לא נעבור לסדר-היום על הפשע של שני השוטרים במעשה הנורא נגד רבה של ירושלים, ש"רבן דחפו". נכון שמפקד המחוז, מר חיים אלבלדס, נהג אחרת, ואני חייב להעריך אותו על התנהגותו בזמנים מאוד מתוחים. הוא הסתייג מהמעשה וגינה אותו, ואנו מעריכים זאת, אבל זה לא מספיק. אני פונה לשר המשטרה ולאלה הקובעים במשטרה לנקוט צעדים נגד אותם שני השוטרים, למען ישמעו וייראו.

רצוי שתדעו, כאשר אותו הגאון הרב קוליצ' היה באירופה בזמן האחרון בנושא הנוגע לבית-קברות מסוים, ואני לא רוצה כאן להזכיר את המקום, אבל זה ידוע, הוא נתקבל שם בכבוד רב ונתקבלה הכרעתו בנושא שבו טיפל, אבל כאן דחפו אותו.

חברת הכנסת נעמי חזן, אילו היה מתברר לך שארכיאולוגים עומדים בכוונתם לפגוע בקבר של יקירי משפחתך ולהשליך את עצמותיהם, גם אז היית מדברת כפי שדיברת?

מי מתנגד לסלילת הכביש? מי מתנגד לחפירות ארכיאולוגיות? התנגדותנו באה אך ורק למנוע פגיעה בקברים, כאשר על-ידי הידברות אפשר למצוא פתרונות.

לא אהיה שלם עם עצמי אם לא אעמיד את שר המשטרה ואת האחראים במשטרה על הדרך שבה נהגו אתמול השוטרים, כאשר נזעקו האנשים למחות, אם בהפגנה ליד המערה ואם בכיכר-השבת, ובאיזו אכזריות סחבו השוטרים, הכו ועשו את מה שעשו. כולנו ראינו את התמונות. תסלח לי, אדוני שר המשטרה, כך היו צריכים לנהוג נגד המחבלים, אבל לא נגד יהודים שכואבים כאב כזה כשפוגעים בקברי קדמונים.

ולעצם המעשה הוונדלי של הארכיאולוגים. עלינו לקבוע, שיש לשים קץ לסמכויות שהחוק נותן לרשות העתיקות, והעומד בראשה, מר אמיר דרורי, מנהל הרשות, הוכיח שאסור לנו להשאיר בסמכות אפשרות כזאת, מה שעשה במיוחד השבוע. הרי הוא יודע, כי כאשר יושבים ליד השולחן ודנים על פתרונות הלכתיים, מוצאים פתרונות. הרי הוא יודע על הסיכום לחכות שלושה ימים לבירורים. למה ומדוע התעלל בנו, בכולנו, ופגע בקברי קדמונים?

אלפיים שנה מצאו נוחי נפש אלה מנוחה, וכך היה כל התקופות, גם בתקופות הקשות של השלטונות הזרים, לא נגעו ולא פגעו בנוחי נפש, בקבריהם; וכעת, כשירושלים בריבונות יהודית, מתעללים בקברי הקדמונים.

גם אם לעומדים בראש רשות העתיקות אין תחושה ורגש למשמעות ההלכתית הרגשית לנוחי נפש, לקברים, הרי בפגיעה בקברים אלה במקומות אלה במזרח-ירושלים, כאשר קברים יהודיים אלה מעידים על היאחזות העם היהודי בירושלים עוד מלפני אלפיים שנה – למה ומדוע עליהם למחוק את העדות הנאמנה הזאת?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פרוש, אני מבקש ממך; היות שאתה כבר עברת את שבע הדקות עוד בשתי דקות, אני מבקש ממך להואיל לסכם.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

ואני פונה כאן, מעל במה זו, לראש הממשלה מר יצחק רבין, ואני רוצה לבקש ממנו: כדי למנוע את ההסתערות, כדי למנוע את הצער שזה גורם לרבבות אלפי ישראל, שייקח את הנושא של רשות העתיקות לידיו, ויראה שהדבר הזה יהיה נתון תחת פיקוח של סמכות ציבורית, אשר מתחשבת בציבור ולא מתעללת בציבור.

אני רוצה להגיד כאן עוד משפט אחד. רבותי, תדעו, ואני רוצה שנדע, אין לנו התנגדות לפעולות הארכיאולוגיות. ההתנגדות שלנו היא לפגיעה בקברים. הייתי רוצה שיקום מישהו כאן בכנסת, מהחילוניים ביותר, אשר יסכים שיפגעו בקברם של יקירי משפחתו. איש לא יסכים. למה שאנחנו נרשה זאת?

ואני פונה כאן גם אליך, שר המשטרה. תועיד את כל אלה השוטרים, אלה שהתנהגו כפי שהתנהגו אתמול, תלמדם לקח איך להתנהג עם הציבור הזה. כך לא יעשה. אני פונה אליך ובטוח בכך שאתה תתחשב בפנייתי.

ובסוף, אני רוצה כאן, תסלח לי מאוד, לסיים בתפילה-התחינה של קדוש ישראל, הגאון המקובל הנודע הרב חיים פלאג'י, זכותו תגן עלינו. פעם, כשגויים, זדים, הרהיבו עוז לפגוע בקברים – ואני אצטט מתפילתו: "ריבון עולמים ואדוני האדונים, חוס ורחם על כבוד הצדיקים וצדקניות ותינוקות של בית-רבן הנקברים פה במקום הזה, שלא ירימו גויים" – וכאן נגיד: שלא ירימו זדים – "עליהם לא במצבת קבורתם ולא בבניין קבורתם כלל ושלא לעשות להם שום ביזוי". הוא מתבטא בחריפות על היד הפוגעת בקברים, ואינני רוצה לצטט כאן את כל התפילה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פרוש, טוב לסיים בתפילה, אבל שתהיה קצרה.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אני מסיים.

וכך מסיים הרב חיים פלאג'י: "אנא השם, תתמלא רחמים על החיים ועל המתים למען לא ישלטו זדים עליהם ועלינו ונהיה שקטים ושאננים לעבודתך וליראתך. אנא השם, שמע תפילתנו ותפילת עמך ישראל ברחמים, כן יהי רצון".

תדע לך, שר המשטרה, אנחנו מאוד מאוד חרדים לשלומה של מדינתנו, אם, חלילה, ימשיכו לפגוע בקברי קדמונים. כך מקובל עלינו. תהיה מאוד זהיר בכל הנושא הזה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חבר הכנסת פרוש.

דברי תפילה, אדוני השר, דברים בעלי משקל וטעם. אני מבקש ממך להשיב על שלוש הצעות לסדר-היום. בבקשה, אדוני השר שחל.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיסמן, חשבתי שאתה יודע את זה היטב.

בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמה פרטים על האירוע שבגללו סערו הרוחות. לפני יומיים, במסגרת של עבודות פיתוח בכביש ובניית מחלף בגבעה-הצרפתית על-ידי עיריית ירושלים וחברת "מוריה", נתגלה על-ידי טרקטור קבר עתיק. אנשי רשות העתיקות מפקחים בדרך כלל במקומות פיתוח כאלה, והם החלו לחפור את הקבר. במהלך החפירה נתגלו ארונות קבורה מאבן, עצמות אדם וכן ממצאים ארכיאולוגיים עתיקים נוספים. החפירה התחילה בבוקר ונסתיימה בצהריים.

לפי חוק רשות העתיקות, רשות העתיקות מוסרת עצמות אדם למשרד הדתות, שמטפל בקבורתן, ואכן פנו אנשי רשות העתיקות למשרד הדתות לבוא ולקחת את העצמות, אך בינתיים הם מסרבים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני השר, אסור להזיז אותם מהמקום. מה זה "מוסרים אותם למשרד הדתות"? אסור לגעת בהם.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שמואל הלפרט, תן לשר לסיים את דבריו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

אני רוצה להוסיף, רבותי, כעובדה — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיסמן, הוא יודע, הוא יודע, תן לכבוד השר.

שר המשטרה מ' שחל:

הרוב המכריע של השכונות, אם לא כולן, ביניהן השכונות החרדיות והאחרות בירושלים, בנויות על מקומות קבורה. אין כמעט מקום שאין בו מקרה כזה.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

מצאו פתרונות, אדוני השר.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פרוש, נתתי לך חמש דקות מעבר לזמן, אנא ממך.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

תודה רבה לך.

היו"ר ס' טריף:

שמענו את כל דבריך, תן לשר להשיב, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני משוכנע שהדברים שנאמרו על-ידי המציעים מכל הגוונים, המגנים את אלה והמגנים את אלה והמבקרים את המשטרה, נאמרו מתוך התרגשות ורגש רב מאוד לעניין. אני רוצה להוסיף גם את הרגש שלי, כי אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת פרוש, שאין כאן שאלה של השוואה מה היה קורה אילו, חלילה, היה נפגע קבר של קרוב משפחה חילונית, כזה או אחר. מי בכלל ערב לך, שאותם קברים שבהם מדובר, במחלף הזה, אינם שייכים לקרובי משפחה – אולי שלי, או אבות אבותינו? מי אמר שאלה דווקא שייכים לאבות אבותיהם של המפגינים בלבד? אחרי הכול, כולנו יכולים להיות הבנים של אותם אנשים שעצמותיהם נטמנו במקום הזה. לכן אין לי חלוקה בעניין הזה, ואני לא חושב שצריך לחלק גם את הציבור לכאלה שרגישים יותר ולכאלה שרגישים פחות.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

נוסף על הנושא ההלכתי, גם חילוני לא היה מסכים לפגוע בקברי הקרובים שלו.

שר המשטרה מ' שחל:

לא יעלה על הדעת, ואני גם לא מציע להעמיד את זה כך.

ואשר למשטרה, בכלל אני לפני כמה דקות – – –

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אבל תסלח לי – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פרוש, לא, אני מבקש ממך.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

היו"ר ס' טריף:

אחר כך. תן לשר לסיים, ובסוף אפשר לך.

שר המשטרה מ' שחל:

היושב-ראש מגן עלי. הרי אני לא צעיר כמורך, והיה פה דיון ממצה ורחב, וגם בזה צריך להתחשב.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

הייתי רוצה לראות אותך בגילי.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מקווה, אני מאחל לעצמי, תודה רבה.

אני רוצה לומר כמה דברים לגבי המשטרה. המשטרה, כהוראת קבע, משתדלת בכל מקום בארץ, ובירושלים היא מיומנת ואמונה על מערכות מיוחדות, וגם התייחסויות של ציבור שיש לו רגישויות, כמו הציבור החרדי, לאירועים מן הסוג הזה. גם חבר הכנסת פרוש מכיר את צמרת המשטרה בירושלים ויודע גם את יחסה החם והמבין לרגשותיהם של כל חלקי הציבור בירושלים.

ואכן, בתחילה לא היתה בעיה. היו כמה מאות מפגינים. המשטרה נהגה באיפוק רב ולא התערבה כל עוד לא היו הפרות סדר. בשעה 17:45 התפזרה ההפגנה בשקט, אך במקום נשארו מאות בחורים, שהחלו להתפרע לפתע פתאום, חסמו כבישים, יידו אבנים ושרפו עגלות אשפה. בעקבות זאת נאלצה המשטרה להחזיר את הסדר על כנו. אחרי שנפגעו כלי רכב חולפים ואנשי משטרה – ואכן, כמה אנשי משטרה נפגעו כתוצאה מיידוי האבנים – הפעילה המשטרה, מחוסר ברירה, מכונית להתזת מים, ומאוחר יותר גם נעשה שימוש בגז מדמיע לצורך פיזור המפגינים, כי ההפגנה הפכה אלימה.

מספר העצורים: עוכבו 14, עדיין נמצאים במעצר – 6. רכב ההתזת הצליח גם לכבות את האש של עגלות האשפה, וגם לנקות את ציר התנועה, כאשר נוצר פקק אדיר במקום והיתה בעיה אמיתית גם מבחינת היכולת לנוע בעיר וגם מבחינה ביטחונית.

התוצאה מכל האירוע היא, שנפגעו שלושה אנשי משטרה. ההפגנה המקורית היתה ברשיון. למשטרה לא ידוע על מפגינים שנפגעו, גם לא הוגשו תלונות על-ידי המפגינים עצמם על פגיעה שהיתה בהם.

אני רוצה לפנות אל חבר הכנסת בניזרי וגם אל חבר הכנסת פרוש, שבפנייתם היה להט רב. אני מאמין שזה כואב לכם, ואני רוצה לומר כאן, שחבר הכנסת פרוש פנה אלי, וגם סגן השר גמליאל פנה אלי, ואני ניסיתי להציע הצעה להרגעת רוחות. הייתי מאוד רוצה לשמוע גם מכם דברי גינוי על שמפגינים מיידים אבנים בשוטרים הממלאים את תפקידם. האמינו לי, רבותי, שהמידה הזאת, שבה הצד שלי הוא הצודק ולא חשוב מה הן העובדות, אינה תורמת דבר לעניין עצמו. וכי למה אתם מצפים? כשאני עמדתי כאן לפני זמן מה, טענו כלפי שאני שר משטרה רך, ממש ותרן. עכשיו אתם יוענים שאני שר משטרה קשוח בעניין הזה. תחליטו. יש למשטרה הנחיות ברורות – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

הטענה היא שלגבי הערבים – – –

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת יהלום, תאמין לי שאני במקומך לא הייתי אומר זאת. זה לא רק פוגע, אלא שיש בזה יותר מאשר זה, ואני לא רוצה להתווכח.

המשטרה ממלאת את תפקידה. יש לה תפקיד קשה מאוד. אני קיבלתי את ההודעות בטלפון, ואני יכול להגיד שהיו אלפים, והיו נערים שלא היה אפשר לדבר אתם, ולפתע פתאום, כדבר ראשון, התחילו לזרוק אבנים.

מישהו מכם היה צריך לגנות את התופעה הזאת מעל הבמה הזאת. מישהו מכם צריך היה לבוא ולומר, שאתם פשוט לא מוכנים לתת גיבוי לאנשים שפורעים חוק. להפגין? – בבקשה. אבל, מדוע הפרת הסדר? האם זה מגיע למשטרה להיות מוכה משני הצדדים? היא ממלאת תפקיד, וחובתה לעשות אותו. הדגשתי שאיש מן המפגינים לא התלונן. לא היתה שום פגיעה במפגינים עצמם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – – כי מי שעומד מאחורי המפגינים מפחיד אותם – – – אלה "נטורי קרתא" – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש שלא להפריע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה זה, אסור לקרוא קריאת ביניים?

היו"ר ס' טריף:

אחת מספיקה.

שר המשטרה מ' שחל:

בשלב הזה לא מתבצעת שום עבודה ארכיאולוגית באתר. הממצאים הארכיאולוגיים, לרבות העצמות, נמצאים במשמורת של רשות העתיקות.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הפנים, או אולי ועדת החינוך – אינני יודע.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לוועדת החינוך.

שר המשטרה מ' שחל:

אכן, לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, כדי לקיים בה דיון בנושא.

שאול יהלום (מפד"ל):

את כל שלוש ההצעות?

שר המשטרה מ' שחל:

כן, כל שלוש ההצעות.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אילו השיב שר החינוך על ההצעות, היינו מעבירים את זה לוועדת החינוך. אבל שר המשטרה השיב כאן.

שר המשטרה מ' שחל:

הנושא עצמו נמצא בידי משרד החינוך והתרבות. עניין הממצאים, לרבות קברים, הוא בתחום הארכיאולוגיה, וזה נמצא במשרד החינוך. אני השיבותי על ההצעות לסדר-היום בגלל האירוע שהיה אתמול, כאשר צריך היה להשתמש בכוח נגד הפגנה אלימה שהיתה. לדעתי, העניין עצמו צריך להתברר בוועדה הנכונה, והוועדה הנכונה במקרה זה היא ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

שלמה בניזרי (ש"ס):

לא שמעתי התייחסות למה שקרה שלשום. אתמול גם אנחנו גינינו את המעשה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בניזרי, אני מודיע לך באחריות המשטרה, שהמשטרה הגיבה אך ורק לאחר שהיו הפרות סדר. אם יש למישהו מהמפגינים תלונה – –

מנחם פרוש (יהדות התורה):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת פרוש, אי-אפשר לנהוג אחרת.

— — תוגש התלונה אלי או אל המשטרה. אנחנו נבדוק אותה. אני מודיע: בדקתי, ועד כמה שידוע, אף אחד לא הגיש תלונה על שפגעו בו, על שהכו אותו. יגישו תלונה, אנחנו נברר אותה.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החינוך של הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, האם אתה מוכן להשיב על שאלה נוספת וחריגה של חבר הכנסת פרוש?

שר המשטרה מ' שחל:

כן.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, חבר הכנסת פרוש, אבל בקיצור.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אני מודה לך על שנתת לי את רשות הדיבור. קיבלנו עכשיו תצלום של מכתב מ"ג בסיוון תרצ"ד, 27 במאי 1934. זה מכתב של מר י' בן-צבי, יושב-ראש הנהלת הוועד הלאומי, אל הרב יצחק הכהן קוק, נשיא מועצת הרבנות הראשית, שבו ההבטחה של המושל הבריטי שישמרו ולא ייגעו בקברים ולא ירחיקו את העצמות מקברותיהם.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא חולק על כך כלל, ואני לא חושב שמישהו התכוון לפגוע בקברים, לפי הדיווח שקיבלתי מרשות העתיקות, ממר דרורי; מסרתי את הדברים כאן. התעוררה כאן הבעיה של האלימות שהתגלתה בהפגנה של אלפים, ואני משיב על זה.

ראוי הנושא שיגיע לדיון, ומן הראוי שנימנע מהסלמה. פניתי אל חברי הכנסת שדיברו, ואמרתי שהיה רצוי שהם יקראו לסדר ולהרגעת הרוחות גם את האברכים שעשו את מה שעשו, ולדעתי בניגוד לחוק. וזה לא עומד בניגוד לעמדה שלכם. זה צריך היה לשרת אותה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, אדוני השר. רבותי חברי הכנסת, אין מקום לשאלות נוספות. היה כאן דיון ממצה. אבל יש הצעות אחרות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש לומר משפט אחד. אני לא נוהג לקרוא קריאות ביניים, ואני מבקש שתתיר לי לומר משפט אחד.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מציע שהכנסת תעמוד מאחורי המלים של השר, שלא זורקים אבנים על שוטרים. יכולים להיות בעד, יכולים להיות נגד, על שוטרים שלנו לא זורקים אבנים.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת רפאל איתן, אני מבין שגם לך יש הצעה. האם גם אתה תאמר משפט אחד קצר? הרי אתה מצטיין בכך.

רפאל איתן (צומת):

אני מציע שזה יועבר לוועדת הכנסת, והיא תחליט באיזו מן הוועדות זה יידון.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אני מזמין את חבר הכנסת שילנסקי, המבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן. דקה אחת, בבקשה. נא להקפיד.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להביע "יישר כוח" לידידי כבוד הרב חבר הכנסת מנחם פרוש. הוא כבר אמר את עיקר הדברים שרציתי להגיד ביחס לחילול קברו של מר מנחם בגין, זיכרונו לברכה. אוסיף רק: על קברו של האיש שבני משפחתו נרצחו והושמדו על-ידי הגרמנים ועוזריהם, על קברו של האיש שידע לזכור ולהעלות בגאון יהודי את זכר השואה, ציירו צלב קרס משוקץ. אינני יודע מי עשה זאת. אך יהיה מי שיהיה, אני מביע מחאה וסלידה.

רציתי להתייחס גם לתמונה שראיתי בטלוויזיה, איך אחד המפגינים בורח ושני שוטרים רודפים אחריו ומכים אותו באלות. זה איננו דבר ששמעתי על-אודותיו. אדם ברח, עיני ראו זאת בטלוויזיה. אלא שגם על זה כבר דובר.

נרשמתי כדי לבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן כאשר ראיתי את הכותרת של הצעתה. אבל אני שמעתי את דבריה. אני חולק על דבריה, אבל היא השמיעה את דבריה בדרך תרבותית, ובשל כך אני עושה אולי צעד לא מקובל; אני מוותר על בקשתי להסיר את הצעתה מסדר-היום.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת הלפרט, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בניזרי. דקה בבקשה. נא להקפיד על הזמן, אני מבקש.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני מלחמת ששת הימים הזדעזעה מדינת ישראל כולה, כאשר פורסם כי הירדנים פגעו בקברים ובעצמות של יהודים על הר-הזיתים. הכנסת כולה הביעה מחאה נמרצת על דעת כל חברי הבית, נגד מעשי השוד בקברים ובעצמות יהודים ונגד הוונדליזם של ממשלת ירדן.

כאשר ניסו ארכיאולוגים בהמבורג שבגרמניה לחפור בבית-העלמין היהודי ולפגוע בעצמות יהודים, כמה מחאה וסערה בכל העולם. רבה הראשי של ירושלים, הרב קוליצ, נסע למקום, התקבל בהמבורג בכבוד הראוי לו, והחפירות הופסקו.

והנה, כאן במדינת ישראל, בשלטון יהודי, מחללים קברי יהודים בשיטתיות וללא הרף. זה נמשך מאז קום המדינה בירושלים, בבית-שערים, בצפת, בתל-אביב ובכל חלקי המדינה – והכול בחיפוי משטרת.

איך נוכל אי-פעם להעז ולמחות על חילול קברים ועצמות של יהודים באיזו מדינה בעולם, אם אנו נותנים יד ומאפשרים לארכיאולוגים לפגוע בעצמות יהודים, בקברים שאין מחלוקת על כך שהם יהודים?

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. מה הצעתך?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

ולבסוף, אדוני היושב-ראש, ברצוני למחות בתוקף כנגד ההתנהגות הברוטלית של משטרת ירושלים נגד אזרחים, תושבי העיר ומחוצה לה, אשר ביקשו למחות על חילול קברים ועצמות של יהודים ומצאו עצמם מוכים באלות ללא כל התגרות מצדם.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת הלפרט, אני מבקש לסיים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

נאמר לי שגם בתקשורת שודרו תמונות זוועה המוכיחות בעליל כי שוטרים התנפלו על יהודים עוברי אורח והכו אותם, רק מפני שיש להם חזות של חרדים. לא יעלה על הדעת שתימשך התנהגות זו של המשטרה כנגד מי שמבקשים למחות, בהפגנה הנערכת ברשיון, על חילול קברים ועצמות של יהודים.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת שאול יהלום מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פרוש. אני מבקש שאתה אולי תעזור ותקצר יותר מאחרים כדי שלא אצטרך להפסיק אותך.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני אשתדל.

אני רוצה להעיר, קודם כול, לשר שחל, להבהרת קריאת הביניים שלי שאולי לא הובנה. דווקא מצדך, שאתה מנהל את המשטרה בסדר גמור, ואני מצטרף לדעה שאסור לזרוק אבנים על המשטרה בשום אופן, בדברים שקשורים לאסירים ביטחוניים פתאום היד הנכונה נעלמת, אותה יד חזקה.

ועכשיו לעצם העניין. שר המשטרה, לא השבת על דברי חבר הכנסת הרב פרוש בנושא ההתנהגות האלימה של המשטרה כלפי הרב הראשי לירושלים, הרב קוליצ. נתבקשה על כך תשובה. אני חושב שהמשטרה צריכה לנהוג ביתר כבוד כלפי הרב קוליצ, רבה של ירושלים.

לחברת הכנסת נעמי חזן אני רוצה להעיר. אני מתנגד מאוד לצורה שבה הצגת את הדברים, שיש כאן התנגשות בין ערך אחד לשלושה ערכים. היהדות על כל שורשיה לימדה אותנו, כאשר מדובר בערך של כבוד האדם, וכבוד המת הוא חלק מהעניין, דהיינו אין התנגשות בין ערכים אלא ערך כבוד האדם גובר על כל דבר, מעין פיקוח נפש.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מבקש לשאול את המציעים, אם הם מוכנים להעברת הנושא לוועדת הכנסת. חברת הכנסת נעמי חזן, האם את מסכימה?

נעמי חזן (מרצ):

כן.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת בניזרי, אתה מסכים?

שלמה בניזרי (ש"ס):

כן. אני מבקש – לוועדת הפנים.

היו"ר ס' טריף:

ועדת הכנסת תחליט לאיזו ועדה. חבר הכנסת מנחם פרוש, אתה מסכים?

מנחם פרוש (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. כל אלה שביקשו להסיר מסכימים?

דב שילנסקי (הליכוד):

אין הצעה אחרת, חוץ מוועדת הפנים. אף אחד לא הציע ועדה אחרת.

היו"ר ס' טריף:

מישהו העלה כאן הצעה של ועדת החינוך.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

השר הציע להעביר לוועדת החינוך.

דב שילנסקי (הליכוד):

רציתי לקרב את העמדות.

היו"ר ס' טריף:

אדוני סגן יושב-ראש הכנסת, לך יש הרבה יותר ניסיון בעניין הזה, השר הציע ועדת החינוך.

אנחנו ניגש להצבעה. מי בעד ומי נגד העברת ההצעות לסדר-היום לוועדה?

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת נ' חזן, ש' בניזרי ומ' פרוש

לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

16 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעות יועברו לדיון בוועדה אשר תקבע ועדת הכנסת. תודה רבה.

הצעות לסדר-היום

זריקת הרימון בשוק-הקצבים בעיר העתיקה

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הנושא הבא הוא זריקת הרימון בשוק-הקצבים בעיר העתיקה, הצעות לסדר-היום מס' 402, 403, 404, 407 ו-408. ראשון הדוברים, חבר הכנסת עובדיה עלי, אחריו – חבר הכנסת אברהם יחזקאל; שלוש דקות לכל דובר. נא להקפיד. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית דבר הריני שולח את תנחומי לבני משפחתו של ההרוג ואיחולים להחלמה מהירה לפצועים.

אני גם מבקש בראשית דברי לגנות את הרצח השפל הזה ואת מבצעיו, שזהותם לא ידועה, אך תוצאות המעשה והשלכותיו ידועות גם ידועות, והן עלולות להוליד מעשי טרור נוספים ולסחוף למעגל האלימות עוד ועוד אנשים. שכן, שכר מצווה מצווה, ושכר עבירה עבירה, ובמעגל הדמים דם נוגע בדם ואין להבחין בין דם ערבים לדם יהודים.

אדוני היושב-ראש, למעשה הזה יש היבטים רבים ופנים רבות. ועמיתי, חברי הכנסת שקדמו לי, האירו את העניין כל אחד ואחד על-פי אמונותיו ודעותיו, ואני מבקש להתייחס לא למקרה הזה ישירות אלא למכלול, לתמונה השלמה.

הדבר החמור מכול בהתייחס לרצח זה, כמו גם במקרים אחרים, הוא העובדה, שזו חוליה נוספת ברצף המתמשך של מעשי האלימות הגואים ביהודה, בשומרון, בחבל-עזה וגם בירושלים. אלה יוצרים תחושת חוסר ביטחון שעל המשטרה וכוחות הביטחון לתת עליה את הדעת, או אם תרצו – לתת עליה את הדין בפני הציבור המבקש לקנות תחושת ביטחון שתיגזר מהצלחות המשטרה והכוחות האחרים ואינו זוכה לכך.

במלים ברורות, זהו רצח היוצר חוסר ביטחון בירושלים, ועל המשטרה מוטלת האחריות לכך ולפתרון הבעיה.

עניין אחר, שהוא חמור בעיני, והוא מועלה על-ידי אנשים "אחראים" ו"פחות אחראים" בעלי גוון פוליטי מסוים מאוד ובהם מנבחר הבית הזה – השימוש בספקולציות, כביכול הן העובדות לאשורן, והתייחסות לשמועות כאילו הן ידיעות מוסמכות תוך החשדת ציבורים שלמים באוכלוסייה היהודית ביש"ע ובתוך מדינת ישראל.

רבותי, חברי הכנסת, הרפו מן העניין. מדוע לחשוך באנשי ימין? ומדוע לחשוך ביהודים? מדוע כבר לדבר על מחתרות? תנו למשטרה את הזמן הנדרש ואל תיפלו ברשת הרגשות האנטי-ימניים של עצמכם.

יכול להיות שמדובר ביהודים, אך זאת יכולה להיות באותה מידת סבירות פרובוקציה של הערבים, וכבר היו דברים מעולם. לאט לכם מלחשוד, מלהחשיד, מלהדביק תוויות ולהכפיש.

טלב אלסאנע (מד"ע):

פרובוקציה של ערבים?

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת אלסאנע, יש לך שאלה, תשמור אותה בשקט. בסוף הנאום שלי, אם תרצה ולא תבוא על סיפוקך, אשמח להשיב לך אם היושב-ראש יאפשר לי. אבל תאזין בקשב.

ועוד דבר לי אל ידידי אנשי השמאל שמשתמשים בפיגועים מסוג זה כנשק כדי להציב מקבילות וסימטריות בין הערבים הטרוריסטים לבין היהודים הטרוריסטים.

אדוני היושב-ראש, אין כאן מקבילות ואין כאן סימטריה. מחד גיסא ניצבים ארגוני טרור שפלים הנתמכים על-ידי האוכלוסייה הערבית ועל-ידי "פייסלים" למיניהם, ומאידך גיסא עומדים רוצחים יהודים שהם פרטים בודדים שהחברה היהודית מגנה אותם בכל התוקף.

וגם במקרה הספציפי הזה ראינו מה טיבה של החברה היהודית ואת פניה הטובות. ראינו את היהודים רצים לחבוש את הפצועים בשוק, ואני פטור מלהזכיר מה קורה במעמדים הפוכים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המעשה שנעשה בירושלים הוא רע. התוצאות המיידיות שלו הן רעות. הוא רע לתהליך השלום, הוא רע לאחדות ירושלים, הוא רע ליהודים, הוא רע לערבים. אבל רעתם של היהודים, המנצלים את הדם כמסד לתיאוריות השקריות שלהם, אינה פחותה מכך.

אדוני היושב-ראש, גם אנשי "כהנא חי" וגם גורמי ימין אחרים הם בחזקת זכאים עד שיוכח אחרת, ומכאן אני פונה לכל המציבים צלבים ומבקשים להוקיע את אלה שדעותיהם אינם כדעותיהם לנהוג איפוק, אזי יגיע לציון גואל מהר יותר.

אני מבקש להדגיש, כמובן, כי אני מגנה לא רק את המעשה השפל הזה, המתועב הזה, אני גם מגנה את הצהרות האנשים בימין הקיצוני, הששים לשפך הדם, ודוחה בשאט-נפש את התלהבותם ממות אנשים חפים מפשע בקרב האוכלוסייה הערבית במזרח-ירושלים ובכל מקום ואתר בארץ.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אם יש לך שאלה והיושב-ראש יאפשר לי, אני מסכים.

היו"ר ס' טריף:

אני חושב שאחרי הדברים האלה יש רק להודות לך, חבר הכנסת עובדיה עלי.

לפני שאנחנו ממשיכים רציתי רק להסביר, חבר הכנסת דראושה, שאפשרתי לחבר הכנסת עובדיה עלי להיות ראשון הדוברים, משום שיש לו פגישה דחופה במשרד ראש הממשלה.

הצעה לסדר

היו"ר ס' טריף:

אני מבין שלחבר הכנסת זאבי יש הצעה מיוחדת לסדר, ונשמע אותה מן המקום. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני סבור שדיון כפי שהיה היום לא יכול להסתיים בלי שתתקבל החלטה של הכנסת כלהלן: הכנסת מתאחדת בהחלטה שאין לקבל נורמה של זריקת אבנים על שוטרי משטרת ישראל.

אני מבקש להעמיד זאת להצבעה ולקבל החלטה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני משוכנע שכל חברי הכנסת מאוחדים בדעה אחת שאין לזרוק על שוטרי משטרת ישראל אבנים, ושולחים את ברכותיהם לשוטרי משטרת ישראל, אשר עושים לילות כימים למען הסדר והחוק ושמירת ביטחון התושבים.

יוסף עזרן (ש"ס):

צריך לזרוק עליהם רק פרחים.

היו"ר ס' טריף:

עוד יותר טוב. בכלל, לא כדאי לזרוק שום דבר. אפשר לתת להם פרחים.

הצעות לסדר-היום

זריקת הרימון בשוק-הקצבים בעיר העתיקה

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בדיון. אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה; אחריו – חברת הכנסת נעמי חזן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש בראשית דברי לשלוח את תנחומי למשפחת ההרוג ואיחולי החלמה מהירה לפצועים.

אדוני היושב-ראש, כשהמשטרה מגלה אוזלת-יד ותלונות רבות המגיעות אליה אינן מטופלות, וכשפורעי חוק וטרוריסטים של התנועה הפאשיסטית "כהנא חי" נעצרים ומשתחררים למחרת, וכשבתי-המשפט מגלים רפיין בענישה לרוצחים מהמיליציה של המתנחלים, וחברי כנסת מביעים עמדות גזעניות וטרנספריסטיות, לרבות הסתה על רקע גזעני – אין פלא שתנועות פאשיסטיות אלה מרימות את ראשיהן ומנסות לכופף את שלטון החוק, והתוצאות הן שחפים מפשע משלמים את המחיר.

עבד אל-ראזק מרזוק דקידק, בן 65, תושב ראם, זקן חף מפשע, מצא את מותו בפעולה טרוריסטית ללא כל עילה חוץ מאשר היותו ערבי. זהו חטאו, זהו פשעו, והוא נדרש לשלם מחיר פשע זה בחייו. נוסף עליו, 12 חפים מפשע נחבלו בגופם, מהם ארבעה נחבלו קשות והם יישארו נכים כל ימי חייהם, כהוכחה וכראיה עד כמה הכיבוש הוא נאור. המעניין הוא, שקורבנות אלה יהפכו מקרי סעד והם יצטרכו לשאת את סבלם בעצמם, ושאלה גדולה היא אם תכיר בהם המדינה כנפגעי פעולות איבה.

רימון זה פגע לא רק בערבים שהיו נוכחים במקרה בזירת האירוע, אלא הוא פגע באופן ישיר במרקם היחסים העדין שבין האוכלוסייה הערבית ליהודית, והוא התכוון לפגוע גם בתהליך השלום. הרימון נזרק על הקורבנות דרך חלונות אורור בגג שוק-הקצבים שבירושלים הערבית. הגג הזה מצוי בשליטת ישיבת "ציון המצוינת", "חצר גליציה" ו"עטרה ליושנה". ומי שנותן יד לקנאים אלה, המוכרים בשנאתם הגדולה לאוכלוסייה הערבית, נותן להם את ההזדמנות לבצע את זממם ומסייע בידם להשיג

את מטרותיהם. מה שהביא אותם להתגורר בתוך מרכז צפוף באוכלוסייה ערבית הוא אך ורק שנאתם לערבים.

לאחר האירוע התקשרו הנוכחים בזירת האירוע לקופת-חולים ולמרכזי מגן-דוד-אדום, וכפי שנמסר לי, ועד כמה שהדבר מצער, לא נענו הפניות שלהם, והם נאלצו להסיע את הקורבנות ברכבים פרטיים. זה לא המקרה הראשון. היו טענות גם נגד התנהגות מגן-דוד-אדום במקרה של מחלף ראשון-לציון והמהירות שבה הגישו את העזרה הראשונה. תגובות אלה מעוררות דאגה, שמא הערכים המוסריים שלנו מתחילים להישחק וכולנו מתחילים לצלול לתהום של קהות חושים.

שמעתי את הודעתו של ניצב אלבלדס, כשהוא מנסה להימנע מלחדד את הסוגיה ולהתמודד עם הפשע שאירע בשוק-הקצבים, ובמקום להפנות אצבע מאשימה כלפי אלה החוגגים לרגל הפשע ומברכים עליו, מעלה השערות כי ייתכן שהכיוון הוא אחר. זה ניסיון מעוות להסיח את הדעות וניסיון לברוח מעימות ישיר עם המציאות. האפשרות אחת היא, וכיוון החקירה אחד הוא, והוא מוביל לקניבלים כהניסטים, הרוצחים ערבים על-פי תעודת הזהות שלהם ותו לא.

טשטוש זה על-ידי המשטרה הוא הגורם לכך שהרבה מקרי רצח נפשעים אשר בוצעו על-ידי קיצונים לא פוענחו, לרבות הפוגרום בפועלים הערבים בבני-יהודה לפני כמה שנים, הרצח בכפר-תפוח, ערב הירצחו של הפאשיסט כהנא, ומקרים רבים אחרים.

המצער הוא, שגם באותם מקרים שמבצעי הפשע נעצרו והועמדו לדין, הרי העונשים שנגזרו עליהם היו לעג לכל היגיון. במקרה הרצח של לוינגר, בית-המשפט הרשיעו בגרימת מוות ברשלנות וגזר עליו שישה חודשי מאסר, שאותם ריצה בתנאי דה-לוקס. הרוצח מגוש-קטיף, אשר חזר על עקבותיו, נכנס לבית-הספר "אבן סינא" לבנות שבמחנה הפליטים דיר-אל-בלח, כיוון, ירה והרג נערה, הורשע בגרימת מוות ברשלנות – גם עליו נגזר עונש של שישה חודשים, ובית-המשפט העליון קיבל את הערעור והחמיר בעונשו ל-18 חודשים. עונשים אלה מחזקים את ידיהן של המיליציות המזוינות בשטחים הכבושים ואינם מהווים גורם שירתיע אותם מפני ביצוע פשעיהם.

יתר על כן, מעשה נפשע זה אשר אירע בירושלים, קדמו לו שורה של התנכלויות לאוכלוסייה הערבית על-ידי מתנחלים, לרבות זריקת אבנים, איומים וזריקת פסולת לכיוונם, וכל זה מצביע על ניסיון להביא לטרנספר בכוח של האוכלוסייה הערבית בירושלים.

כשהממשלה לא פועלת כדי לפרק את הכהניסטים מנשקם ולהגביל את הניידות שלהם בתוך השטחים הכבושים, זה מהווה מתן לגיטימציה למעשים או אישור בשתיקה. הרי תנועה זו ותנועות אחרות התומכות בגלוי במעשי טרור נגד ערבים מלבנות שנאה ואיבה נגד ערבים ופוגעות בחייהם וברכושם של הערבים בשטחים הכבושים. היעלה על הדעת כי לתנועה זו, הדוגלת בתפיסות עולם כה גזעניות, תהיה זכות קיום במדינת ישראל? היעלה על הדעת כי הסופר הישראלי עמוס עוז ידרוש, בצדק, מממשלת גרמניה לפעול נגד הניאו-נאצים, והרחוב הישראלי יישאר אדיש כנגד הפעולות של הניאו-נאצים הישראליים? מדוע לא יוכרז על תנועה זו, לנוכח מעשיה, כעל תנועת טרור, והיא תוצא מחוץ לחוק? עד מתי תימשך הגישה הסלחנית הזאת כלפי תופעות מסוכנות העלולות לחסל את המרקם החברתי הרגיש במדינת ישראל?

ביצוע הרצח המתועב בירושלים היה חוליה בשרשרת אירועים שקדמו לו. כשיש גישה סלחנית לתנועה פאשיסטית – זו תנופה להגברת הפעולות האלימות. זה החל בתקיפתו של פייצל אל-חוסייני במגרש-הרוסים בבית-משפט השלום בירושלים ואיום בנשק חם על הגברת חנאן עשראווי בתיאטרון "אל-חכוואתי" וזה נמשך עד שהאירוע הסתיים כפי שהסתיים.

אם יימשך קשר השתיקה ברחוב הישראלי, אם ימשיך קשר השתיקה בכנסת ישראל ובממשלת ישראל להיות כפי שהוא, הרי זה יוביל בהכרח למחתרת יהודית שנייה.

אני דורש מכנסת ישראל גינוי חריף כלפי פעולותיה ומעשיה של תנועת כהנא וכן כלפי כל התנועות המטיפות לגזענות.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני קורא לחברת הכנסת נעמי חזן, ואחריה – לחבר הכנסת אבי יחזקאל. חברת הכנסת חזן, השר מגיע לכבודך.

אדוני השר, היום הזה היה יום דיון מקיף מאוד בענייני משרדך, משרד המשטרה. זה היה מעניין מאוד. אני מברך אותך על התשובות החכמות שנתת היום. זו משימה לא קלה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית ברצוני להביע את תנחומי למשפחת ההרוג בפיצוץ שהיה בשוק-הקצבים בירושלים וכן לאחל החלמה מהירה לפצועים באותו אירוע.

כפי שידוע לכם, מעשה טרור בא לערער את הסדר הציבורי, לזרוע חוסר ביטחון בציבור, לערער את האמינות במשטרה ובכוחות הסדר. קורבנות מעשה טרור מכל סוג שהוא הם קורבנות שרירותיים של חפים מפשע. לכן הטרור בוחר את קורבנותיו בצורה עיוורת. מי שמוקיע מעשי טרור של ערבים נגד יהודים חייב להוקיע גם מעשי טרור של יהודים נגד ערבים.

הטרור כשלעצמו הוא אנטי-תזה של המוסר, הדמוקרטיה, ההידברות והשאיפה להבנה הדדית ולדו-קיום.

המעשה שהיה השבוע הוא מעשה חמור במיוחד לא רק משום שהוא בא בתקופה של משא-ומתן מואץ לקידום תהליך השלום. הוא מעשה חמור משום שהוא מזכיר לנו אירועים מלפני שנים לא רבות, אירועים של התקפות חסרות רסן של יהודים קיצונים על פלשתינים בשטחים.

הגיע הזמן שכל מי שמתנגד לטרור יצעק, יזעק ויעשה נגד כל מעשה טרור שהוא.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה לפרט בפני הכנסת כמה מהתגובות על מעשה הפיצוץ השבוע, תגובות של הימין הקיצוני בישראל. בנימין כהנא, מ"כהנא חי", הודיע: "יבורכו הנוקמים – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

למה את מפרסמת אותו סתם?

נעמי חזן (מרצ):

לא, אני לא מפרסמת אותו סתם.

– – שקידשו שם שמים וגאלו מעט מחרפת ישראל". דובר רשמי של "כך" בירך על הפעולה. בשתי התגובות הללו יש עידוד ברור להסתה, ל אלימות, לגזענות ולהפרת סדר.

בית-המשפט העליון קבע, ערב הבחירות לכנסת השתים-עשרה, שרשימת "כך", "מטרותיה דומות להחריד לגרועות שבדוגמאות שבהן התנסה העם היהודי". ערב הבחירות לכנסת השלוש-עשרה רשימת "כהנא חי" ורשימת "כך" נפסלו. ושוב, בפסק-הדין של בית-המשפט העליון, נאמר, אני מצטטת: "חיסול הדמוקרטיה והסתה לגזענות הם יעד שליט המבטא את זהותן הסגולית של הרשימות".

עצם העובדה שהארגונים האלה עדיין קיימים נוגד כל היגיון דמוקרטי וייתכן אף שהוא עומד בניגוד מוחלט לחוק למניעת טרור שמופעל ומדובר בו כה הרבה בימים האחרונים.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת המעטים שנמצאים באולם בדיון בנושא מרכזי על סדר-היום הציבורי, אני באה ואומרת כי הגיע הזמן לנקוט צעדים מידיים לחיסול כל אפשרות של מעשה טרור במדינת ישראל, גם של יהודים כמו של ערבים.

בין הצעדים המידיים אני מציעה, שכל מי שמהלל רצח אדם באשר הוא אדם, ערבי או יהודי, פועל בניגוד לחוק ויהיה חייב לתת על כך את הדין.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה מופיע – סעיף 45.

נעמי חזן (מרצ):

יפה. אם כך אני אבקש אכיפה של הסעיף הזה גם במקרים שציטטתי אותם מעל דוכן הכנסת.

שנית, ייתכן מאוד שהגיע הזמן להוציא אל מחוץ לחוק ארגונים יהודיים ולא רק ארגונים פלשתיניים המטיפים להסתה ולשימוש באלימות נגד ערבים או נגד יהודים. יש מקום גם לצעדים ארוכי-טווח. בראש ובראשונה יש להשתמש בשירותים שעומדים לרשותנו ובאפשרויות שקיימות לרשותנו כדי למנוע פיתוח כיסי אלימות וטרור יהודי, במיוחד ערב דיון ציבורי מקיף בנושא תהליך השלום, ואני מקווה מאוד – גם עשיית השלום.

מכאן, אין לעבור לסדר-היום על כל מעשה אלימות לאומני מכל סוג שהוא. אני חושבת שעכשיו, בעידן של ממשלה חדשה המחויבת באמת לשלום, יש צורך להודיע קבל עם ועדה, שהממשלה הזאת לא תסלח להפרות סדר, למעשי אלימות למעשי טרור. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה על דבריך. סיימת בזמן. חבר הכנסת אבי יחזקאל, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת יוסף עזרן. שבע דקות, חבר הכנסת אבי יחזקאל. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני מתנצל על צרידותי, ולכן לא אשתמש בשבע הדקות העומדות לרשותי.

אם חשד המשטרה נכון – ואני בכוונה אומר: אם חשד המשטרה נכון, אני מציע להיזהר בהטלת אשמה כל עוד היא לא מוכחת – וזורקי הרימון בשוק-הקצבים הם יחיד או קבוצה המשתייכים לעם היהודי, אני חושב ששוק-הקצבים ייזכר כשוק שבו הולך ומתפורר הדו-קיום בירושלים, וזה מה שמעניין אותי כחבר הכנסת.

נדמה לי שאין כאן חבר כנסת אחד שאינו מעוניין בדו-קיום הזה בירושלים – אחד. כל אחד רוצה את הדו-קיום על-פי השקפתו, אבל כולם פה רוצים בירושלים, שיש בה דו-קיום בין כל הדתות, בין כל העמים. ומה שקרה בשוק-הקצבים הוא מצב, שלמעשה מפורר כל אפשרות לדו-קיום.

שמעתי פה כמה אנשים, שיש להם ניסיון מהעבר, שכל פעם שקורה משהו הם באים, עומדים על הבמה, ועל הלחיים שלהם יש דמעות תנין ואומרים: אנחנו מגנים, ואנחנו לא מקבלים. חלק מהם היו אפילו פעם בממשלה, ואני לא אשכח את חבר הכנסת צחי הנגבי, שיצא אז עם ראש הממשלה דאז, כאשר היה פה הרצח של יהודי, ואמרו: אנחנו לא התכוונו, משהו בסגנון הזה.

מה שקרה עם עלייתה של הממשלה החדשה הוא, שחלק מחברי הכנסת – ואני בכוונה אומר חברי הכנסת – סיפקו לא את הכלים, לא את הרימון עצמו, אבל את האווירה. במקום שהפה שלהם יפיק מרגליות כאותו משפט מפורסם, הפה שלהם הפיק אותו רצף – שאחרים רצו לזרוק רימון וכנראה זרקו אותו לפני ימים מספר.

מי ארגן הפגנות נגד רבין מול מלון מסוים? מי הולך להביא מתנחלים מיש"ע? אז אני יודע מה יהיה פה, חס וחלילה, אולי בעוד זמן לא-ארוך. יעמדו כאן חברי הכנסת מהימין ויגידו: לא התכוונו, טעינו, חטאנו. אם הדיון הזה היום, וצדקה חברת הכנסת חזן, אם יתגלה שמי שהטיל את הרימון הוא חבר מטעם קבוצה כלשהי שהולכת ומתהווה בימים אלה, כשזה מתחיל בבודדים ומסתיים בקבוצות, ובכלל, עם החלפת שלטון, יש אנשים שאולי יש להם ראש לארגן קבוצות נגד; אם הדיון הזה – ואני אומר את זה אלינו כנבחרי הציבור – לא מעניין חברי הכנסת, כדי להתריע ולגנות, הרי יש לנו בעיה קשה מאוד. מתי נתריע? כשיזרקו רימונים, איפה? כשכבר יוכח שזו קבוצה פורמלית? מתי אנחנו נתעשת? מתי ילבש הוויכוח כאן בין ימין לשמאל ממדים אולי קצת יותר תרבותיים, קצת יותר הוגנים, עם פחות להט? ולנו, חברי הכנסת, אין בעיה להתלהב וליצור אווירה של חוסר נוחות.

אני חושב שלצורך העניין הזה ממשלת ישראל דווקא נוהגת באחריות. היא הולכת בכיוון הנכון. אז מישוה פה מחברי הכנסת מהימין לא ייתן לממשלת ישראל את היכולת להוביל תהליך שלום? על מה השר שחל נבחר, על סירוב לפלשתינים? על סירוב לסורים? לא, הוא נבחר על היכולת שלו להוביל, יחד עם מפלגת העבודה, עם ראש הממשלה, עם תנועת העבודה, תהליך של שלום, תהליך של הידברות, תהליך של פשרה. גם עם אסירים ביטחוניים לשבת ולדבר. על זה יכול להיות מצב, שפעם יזרקו רימון – קבוצה או קבוצות או בודדים יהודים?

אולי אני לא מסכים עם ההתלהמות של חבר הכנסת אלסאנע, אז אולי הוא ערבי, אז בינתיים זה ירד. מה יהיה אם, חלילה, זה יהיה רימון שנזרק על יהודי? אולי, ודאי נתייחס לזה אחרת, אה? אז יהיו פה 120 חברי הכנסת. דם יהודי נשפך על-ידי יהודים, חס וחלילה. אבל זה יכול להיות.

אני מבקש ממך, אדוני שר המשטרה, אנא ממך, דווקא לאירוע זה – ואני יודע שאתה מתייחס אליו בחומרה, ואני יודע שאתה סובל מבעיות ענקיות של מחסור בכוח אדם – דווקא לאירוע שהיה השבוע, שבו נזרק רימון ונהרג אדם חף מפשע, אתה חייב להקדיש את מירב המאמצים הציבוריים כשר המשטרה, כדי שהזורק יתגלה. חייבים לגדוע אותו בעודו באבו.

לגבי ההצהרות, אני לא הסכמתי ואני גינתי וכעסתי כשרקדו על הגגות כאשר אנחנו נפגענו מ"סקאדים". אני קורא לכם – לו היה שר המשפטים פה – להפעיל את סעיף 145 לחוק העונשין, האומר שגם מי שמצהיר הצהרות, מי שיוצר את האווירה, מי שעושה "חאפלות" על דם, הוא יכול היום להיות מושלך לבית-הכלא. ובעיני לתת פה פרסום לאותו שם שהזכירה חברת הכנסת נעמי חזן, "כהנא חי" – כהנא כבר מת, ואנחנו צריכים להמשיך להרוג אותו ולקבור את הרעיון שלו. ומי שנותן לו פרסום למעשה מחיה את הרעיון שלו מפיהם של חסידים שוטים ומאוסים לשיטה הזו. שר המשפטים חייב להפעיל כאן מנהיגות ולומר: מי שמצהיר הצהרות מן הסוג הזה – ויש לנו סעיפים בחוק – כבר עכשיו לעשות משפט, כבר להוביל אותו לתהליכים; כי אחרת זה מתחיל, כמו שאמרתי, בהצהרות, והפה הזה לא יפיק את המרגליות, אלא פשוט ייתן גושפנקה לאותם רימוני רסס ששופכים דם של אנשים נקיים.

אני מבקש להביא את הנושא לדיון. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת אבי יחזקאל. אחרון אחרון חביב, אני קורא לחבר הכנסת יוסף עזרן. בבקשה.

יוסף עזרן (ש"ס):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, חברי הבית, דבר אחד ברור – נעשה מעשה רצח אכזרי וחסר כל היגיון בידי פורעים פורקי עול, חסרי כל אחריות ורגש ותאבי נקם.

דבר שני גם כן ברור, בינתיים, והוא שאין ידוע כרגע ידו של מי במעל הזה ואילו ידיים מגואלות בדם חפים מפשע.

דבר שלישי – חייבים אנו לגנות ולהוקיע בכל לשון של גינוי וגנאי המותרים על-פי ההלכה – אני מתכוון מבחינה סמנטית – מעשה טירוף נפש של רצח אזרחים חפים מפשע, אם הם יהודים, אם הם ערבים, כל מי שנברא בצלם, באשר הוא אדם, ככתוב: "שפך דם האדם באדם דמו ישפך"; "באדם" – משום שהוא אדם. ויש להעניש את הרוצחים לכשייתפסו ויובאו לדין בכל חומרת הדין, ללא כל קשר ללאום של הרוצחים, למניעים – או, כמובן, כל סיבה אחרת.

דבר רביעי, רבתי, והוא האחרון – בשוק-הקצבים גזרו לגזרים את שלוותה ושלומה של ירושלים, כי לא מדובר רק ברצח נתעב, מיותר, ולחינם; זו תקיעת סכין בלב לבה של ירושלים, משב רוח עיוועים בבעירה הדועכת של האינתיפאדה ויריקה פומבית בפניה של מדינת ישראל.

אשר על כן, בלי להפנות אצבע מאשימה, חייבים אנו לעמוד על המשמר בשבע עיניים, שלא תקום לתחייה, חס וחלילה, המחתרת האנטי-ערבית, אף שאין שום היגיון האומר שאכן קיימת מחתרת כזאת, ולו בגלל המצב המתוח אומנם בירושלים, אבל שקט יחסית.

כמו-כן אין להוציא מכלל אפשרות שהרצח בוצע על רקע פלילי, או לאומני, בידי גורמים עוינים, המעוניינים לגרום להסלמת הטרור ולהביאו אל שער ביתנו-בירתנו, לירושלים המאוחדת, על מנת להראות כביכול את חוסר היכולת של שני העמים לחיות ביחד בשלום בעיר אחת, ולהפוך את נושא העיר ירושלים לחלק מהמשא-ומתן לשלום באזור.

כשם שהקונסנסוס הלאומי בישראל אומר, שמעשה רשע נבזה שכזה ראוי לכל גינוי, כך גם אומר הקונסנסוס הלאומי: ירושלים מאוחדת, ירושלים אחת.

בתקופה הקרובה עלולה האינתיפאדה, כתגובה, להתלקח מחדש לא רק בשטחי יהודה ושומרון, אלא להתפשט לירושלים הבירה, ובטווח הרחוק מקרים כאלו עלולים לערער את התפיסה שהתקבלה

כמעט בעולם כולו, התפיסה האומרת: ירושלים לא תחולק שוב. הלוא כעת ניתנת, חס ושלום, הצדקה כביכול לטוענים לפיקוח בין-לאומי על ירושלים, כאילו התהפכו היוצרות ותושבי ירושלים הערבים הם הזקוקים להגנה. מעשה מגונה זה מרחיק מאתנו את השלום. עם כל זאת עלינו לגנות כל סוג של טרור ולהזהיר ולהבהיר השכם והערב לכל חמומי המוח באשר הם: לטרור אין גבולות; לאלימות אין בקרה. שפיכות הדמים מזהמת את נפשה של כל האנושות. לא ניתן אף לגורם אחד לקחת את החוק לידי, ידיים יהודיות או ידיים ערביות.

עלינו ועל תושבי ירושלים מוטלת החובה להיאבק במשותף למען השלום והשקט ולשאוף לדו-קיום בכבוד הדדי.

באותה הזדמנות צריכים אנו לשבח ולהעלות על נס את פועלם ומסירותם של בני ישיבת "עטרת כוהנים" שטיפלו בפצועים הערבים טיפול מסור שהוכיח שוב שדו-קיום אינו רק מושג שדוף ומרוקן מתוכן, וזה משב רוח מרענן בקשר למוסד הזה שכל כך הושמץ לאחרונה.

רבותי, אני מקווה מאוד ששר המשטרה וכוחות הביטחון של המדינה, האמונים עלינו, אשר יש לנו בהם כל האמון שהם עושים כמיטב יכולתם, אנו מבקשים מהם כיום לחנוק את הפשע הזה באבו ולמצוא מייד את זוממי הפשע ומבצעיו כדי להחזיר את השקט והשלווה לירושלים, עיר השלום ועיר האחדות. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת עזרן. אני מזמין את כבוד שר המשטרה, מר משה שחל, להשיב לכל המציעים.

בהזדמנות הזאת אני רוצה לברך גם את ידידי תושבי בית-ג'ן הנמצאים כאן, השיח' תאופיק זיאד, סגן ראש המועצה מר פאהז ואחרים שממתינים כמובן לדיון בנושא החשוב. בבקשה, אדוני שר המשטרה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף לברכות לנציגי בית-ג'ן ומברך את היושב-ראש.

דיון זה הוא מסוג הדיונים החשובים, אם הבית כולו מציג עמדה נחרצת חד-משמעית וברורה, ואכן כך עשו כל המציעים שהציעו את ההצעה לסדר-היום.

ביום ב', 16 בנובמבר 1992, סמוך לשעה 13:00 נזרק רימון בשוק-הקצבים שבעיר העתיקה בירושלים. כתוצאה מהפיגוע נהרג עבד אל-ראזק מרזוק, בן 62, מירושלים, שהיה בעל מסגרייה במקום. שמונה אנשים נוספים נפצעו. חמישה מהם שוחררו בתום טיפול רפואי לבתייהם ושלושה עדיין נותרו בבית-החולים. אחד מהשלושה פצוע קשה.

ראשית, הריני מבקש להביע את תנחומי ותנחומי הממשלה למשפחת ההרוג ואיחולי החלמה לפצועים.

מדובר במעשה אלימות חמור שעל כולנו לגנותו. כל אלימות יוצרת מעגל של תגובות המשרת את הקיצונים, המטורפים וחסרי האחריות. אפשר להניח כי הרוצח המתועב, יהודי או ערבי, עשה את מעשהו הנפשע מפני שהוא הפנים מסקנה שהטרור משתלם. יש כאלה הסבורים כי ככל שהצד השני ייפגע ממעשי הטרור כן ייחלש כושר העמידה שלו במאבק על הארץ. אין טעות גדולה מזו.

הרצח של הסוחר הערבי ראוי לכל גינוי, בלי "אבל" ובלי ניסיונות מיותרים להבין ללבו של הרוצח המתועב. יש כאלה האומרים כי זה מעשה תגובה. שום מעשה תגובה איננו יכול להגיע ללקיחת חיי אדם.

מי שקטל את עבד אל-ראזק מרזוק בשוק-הקצבים בירושלים ראוי לגינוי. וראוי לגינוי גם מי שרצח את מוחמד אחמד ג'מליה בן ה-21 מג'נין, רצח שכאילו עבר בשקט, אבל מדובר באדם צעיר בן 21 שנרצח כי נחשד בשיתוף פעולה עם השלטונות. גופתו החרוכה נמצאה שלשום מוטלת בפרדס בשרון.

מעגלים אלה של רציחות, שמגיעים לעשרות, של ערבים נגד ערבים, ערבים נגד יהודים, ולעתים עולה החשד שאולי איזה יהודי לוקח את החוק לידיים – כל זה זר ובוודאי מוזר לנו.

אומרת התורה על יעקב אבינו, כשהתקרב לפגישה עם עשו אחיו: "וירא יעקב מאד ויצר לו" – בראשית ל"ב. מפרש רש"י: "וירא – שמא יהרג, ויצר לו – אם יהרוג הוא אחרים. פירוש זה מתאר את הרגשתו של יעקב מול האפשרות שבמלחמת מגן, שהוא צודק בה, שבה הוא עומד לעשות רק את ההכרחי כדי להגן על עצמו, גם אז הוא אומר שהוא מפחד שמא הוא יפגע במישהו אחר; לא כל שכן, שום תירוץ, שום נימוק, לא יכול להתקבל כאשר מדובר ברצח.

רבותי חברי הכנסת, המשטרה הקימה מייד צוות חקירה מיוחד, והחקירה נמצאת כעת בעיצומה. יש לציין כי במקום האירוע נמצא מנוף של רימון צה"לי ושרידי רסיסים. בשלב זה עדיין אין בידי המשטרה חשודים ועצורים. המשטרה בודקת כל אינפורמציה ברצינות ובמהירות הראויות וחוקרת בכל הכיוונים.

אנו מצויים בעיצומם של ימים רגישים ומתוחים, על רקע המשא-ומתן לשלום המתקיים, ועלינו להתלכד מאחורי פעילותם של גורמי הביטחון אשר עושים לילות כימים להבטיח את ביטחון כל התושבים במדינת ישראל.

אשר על כן, אין להסיק מסקנות נמהרות מכל סוג שהוא בשלב זה. אני מדגיש, למשטרה יש כיווני חקירה, היא לא פוסחת על שום כיוון, אבל מסקנה בשלב הזה היא מסקנה מוקדמת שאין לה בסיס. אני מציע להמתין לתוצאות החקירה. אני גם מבטיח כי המשטרה תעשה הכול ואני משוכנע שהיא תמצא את האשמים.

מאחר שהנושא כולו עדיין בחקירה, ואני חושב שחקירת המשטרה צריכה להתנהל ללא הפרעה ובשקט, אני מציע לחברי הכנסת הנכבדים – ממילא הנושא הזה אינו נושא לדיון במובן הזה שוועדה של הכנסת או מליאת הכנסת יכולות להועיל – להסתפק בתשובתי ולאפשר למשטרה לסיים את חקירתה בצורה מסודרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. האם כל החברים שהעלו את ההצעה מסכימים להסתפק בתשובת השר?

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל איננו נוכח. חברת הכנסת נעמי חזן?

נעמי חזן (מרצ):

מסכימה בשלב זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע איננו נוכח. חבר הכנסת יוסף עזרן אמר שהוא מסכים. חבר הכנסת עובדיה עלי אמר לפני שהלך שהוא מסכים.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא יודע; לא שמעתי זאת ממנו.

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי הכלל: אחרי רבים להטות – חברת הכנסת נעמי חזן מסכימה, חבר הכנסת יוסף עזרן מסכים, חבר הכנסת עובדיה עלי מסכים – אם כך אין צורך להצביע.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני חושב שאתה צריך להצביע על שתי ההצעות של חברי הכנסת שאינם.

שר המשטרה מ' שחל:

גם אני חושב כך. אני חושב שאין אפשרות לדבר בשמם. אדוני היושב-ראש, אינני מתנגד להעברת הנושא לדיון בוועדה של הכנסת, אבל אם חברי הכנסת המציעים אינם נוכחים, נדמה לי שאנחנו לא נוכל להחליט. התשובה של חבר הכנסת צריכה להיות פעילה, אקטיבית מצדו, שהוא יבוא ויגיד: אני מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, בדרך כלל צריך גם את השכל הישר. אני מבין שיש לי ברירה. אינני יכול להצביע על העברת הנושא לוועדה כי הם צריכים לבוא ולומר שהם מסכימים לכך. מכאן, הברירה היא להסיר מסדר-היום. בפני חברי הכנסת שאינם נוכחים תעמוד הברירה, או להסכים לדברי השר – בשלב זה – שביקש לאפשר את החקירה, או שנצביע, ואז ברור שההצעה תוסר מסדר-היום. אני חושב שלא אפגע בהם אם אפעיל את השכל הישר, כאשר זה על הגבול, על מנת שהדבר יהיה לטובת כולם.

שר המשטרה מ' שחל:

כפי שיחליט אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מציע שנצביע אם נקיים דיון או נסיר את הנושא מסדר-היום. אם נסיר מסדר-היום – משמע הסתפקות בדברי השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחרי רבים להטות. זו הפרוצדורה הנכונה, אבל על הצעותיהם של חברי הכנסת אבי יחזקאל וטלב אלסאנע נצטרך להצביע – מי בעד דיון במליאה ומי בעד הסרה מסדר-היום. נא להצביע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלו חברי הכנסת א' יחזקאל
וט' אלסאנע בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אחד בעד דיון במליאה וארבעה נגד. פה מופיע חבר הכנסת סאלח טריף, אבל אני לא הצבעתי, וזה מתאזן.

חברי הכנסת, ההצעה של שני חברים אלה הוסרה מסדר-היום, והיתר הסתפקו בתשובת השר.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון –

הצבעה על נטילת חסינות), התשנ"ב-1992

(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק י"ט, הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – הצבעה על נטילת חסינות), התשנ"ב-1992, מאת חבר הכנסת צחי הנגבי. אני מודיע לחברי הכנסת, שסדר-היום עוד ארוך מאוד. אני אקפיד על הזמנים על-מנת שנגמור בזמן. חבר הכנסת הנגבי, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, פעמיים במהלך כהונתה של הכנסת הקודמת ביקש היועץ המשפטי לממשלה מן הכנסת לאפשר לו הגשת כתב-אישום נגד חברי כנסת אשר הצטברו נגדם ראיות לכאורה בגין ביצוע עבירות פליליות: חבר הכנסת מוחמד מיעארי וחבר הכנסת יאיר לוי. שתי הבקשות הללו הועברו בשעתן לוועדת הכנסת, שם תמך בהן בהצבעה גלויה רוב מוחלט, רוב מוחץ של חברי הוועדה. אבל, כאשר הגיעה הבקשה של היועץ המשפטי לממשלה אל ההצבעה החשאית באולם המליאה, נחשפו הקנוניות והעסקאות וההסכמים שמתחת לשולחן.

אדוני היושב-ראש, כזכור לכולנו, חסינותו של חבר הכנסת מיעארי לא הוסרה, וחסינותו של חבר הכנסת יאיר לוי בדוחק הוסרה. מה שלא נחשף לעיני הציבור ומה שנותר בחזקת נעלם עד לעצם הרגע הזה, מה שתמיד יישאר מסתורי ואפוף סימני שאלה הוא: מי הצביע נגד עמדת התביעה הראשית?

כאן מסתיימת, אליבא דחוק חסינות חברי הכנסת, זכות הציבור לדעת. אפשר לסכל את בקשת הפרקליטות, אפשר לרמוס עד עפר את מעמד היועץ המשפטי לממשלה, אפשר להשפיל את כבודה של הכנסת בעיני העם, ובלבד שאלה האחראים לשלל ההישגים האלה, הם נותרים עלומי-שם ומוגנים מביקורת.

אני מביא בפני הכנסת הצעת חוק שנועדה לשים קץ למצב בלתי-נסבל זה. החוק החדש, אם יעבור, יחייב כי ההצבעה בעניין בקשת היועץ המשפטי לממשלה להסרת חסינות של חבר כנסת, ההצבעה הזאת תהיה גלויה. לנבחרי הציבור לא תוענק חסינות מפני זעמו המוצדק לפעמים של האזרח מן השורה. הם יהיו חשופים במליאה. הם יצביעו לעיני כול, הם יאלצו להישיר מבט אל מצלמת הטלוויזיה ובאמצעותה אל הציבור. הם לא יהיו פטורים עוד מן החובה להבהיר לבוחריהם את טעמי החלטתם.

אני מבקש מן הכנסת לאשר את הצעת החוק.

רוני מילוא (הליכוד):

טוב מאוד.

היו"ר ד' שילנסקי:

צריך היה להשיב שר המשפטים, אבל מאחר שהוא איננו, האפשרות העומדת לפנינו היא להצביע בעד ונגד. אני הפעלתי את השעון. נא להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – הצבעה על נטילת חסינות), התשנ"ב-1992, לדיון מוקדם בוועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שמונה בעד, אין נגד, אין נמנעים. מאחר שאין התנגדות, אני קובע שהצעת החוק של חבר הכנסת צחי הנגבי, הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – הצבעה על נטילת חסינות), התשנ"ב-1992, תעבור לוועדה. אני חושב שהוועדה המתאימה היא ועדת הכנסת. ובכן, הצעת החוק תעבור לוועדת הכנסת.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' שילנסקי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, מטעם ועדת הכנסת, החלטה בדבר גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, חברי הכנסת ושאיניהם (תיקון), התשנ"ג-1992. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

מצוקות הכפר הדרוזי בית-ג'ן

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו חוזרים להצעות לסדר-היום. אני מזמין את חבר הכנסת יגאל ביבי להעלות את הצעתו לסדר-היום, מס' 354, בנושא: מצוקות הכפר הדרוזי בית-ג'ן. בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי מועצת עיריית בית-ג'ן הנמצאים אתנו, בראשית דברי ברצוני להביע השתתפות בצערה של משפחת קיס מבית-ג'ן, בנפול בנה סמל עלי פארס קיס בלבנון, ולאחל רפואה שלמה לרב"ט חסאן סלאלחה, שנפגע בהיתקלות האחרונה.

סמל עלי פארס קיס שירת ביחידה קרבית במסירות ובהתמדה. במשך השבועות הארוכים שבהם לא ביקר בביתו הוא שמר יחד עם חבריו על בתיהם של תושבי הגליל. יחד עשו את שירותם בסורים, במארבים ובעבודה קשה.

הדרוזים במדינת ישראל זכו להערכה מיוחדת לאחר שקשרו את גורלם בגורלה של המדינה. הם השתתפו בהקמתה למן ההתחלה. הם ביקשו להחיל עליהם את חוק גיוס החובה בשנות ה-50, ונענו. העדה הדרוזית כרתה ברית דמים עם העם והמדינה, ולצערנו, דמם של טובי בניהם נשפך למען מטרה זו של קיום עם ישראל במדינתו.

סמל עלי פארס קיס הוא החלל ה-45 מהכפר בית-ג'ן. יישוב קטן זה, המונה 8,000 נפש בלבד, שילם את המחיר הגבוה ביותר מכל יישובי מדינת ישראל על הגנת המולדת.

נציגי הממשלה, לצערנו, פוקדים בשנים האחרונות את היישוב בית-ג'ן בתכיפות, וזאת בהלוויות, ומפי שרים ונציגי ציבור ניתנות הבטחות רבות לשיפור תנאי חייהם של התושבים.

למרות ההבטחות לפיתוח ולאישור תקציבים, המגיעים כדון, לכלל ביצוע אין הדברים מגיעים. בתחומים רבים יש אפליה לרעה של היישוב בית-ג'ן. משרד הפנים כבר סיכם עם ועד המועצות הדרוזיות על מתן תקציב שוטף של 11 מיליון שקלים לבית-ג'ן. נתקבלו רק 9.7 מיליוני שקלים.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר ששייב?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אין שר ששייב.

רחבעם זאבי (מולדת):

בנושא חשוב כזה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה מעניין אותם? יש שרים, יש סגני שרים, ואין מי ששייב. אולי שר הבריאות ישיב.

היו"ר ד' שילנסקי:

השר חיים רמון נכנס בדיוק עכשיו, והוא ישיב.

רחבעם זאבי (מולדת):

תמיד כשאני שואל הם מגיעים.

שר הבריאות ח' רמון:

הנושאים שהועלו בהצעות לסדר-היום נוגעים לחמישה שרים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מכבד אותך מאוד, אתה שר חשוב. אנחנו מדברים על הבריאות של בית-ג'ן.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, כיוון שהנושאים שעלו בהצעות לסדר-היום נוגעים לארבעה משרדים, השר המקשר ישיב בשם ראש הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מקובל.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כראש עיר לשעבר אני קובע, שסכום התקציב השוטף שנקבע לבית-ג'ן הוא אולי בין הנמוכים ביותר בארץ, אולי מחצית מתקציב כל יישוב אחר.

בביקורי במקום הופתעתי לראות כי אין אספקת מים סדירה ליישוב. משאבות מים ישנות, שבמשך שנים מבקשים להחליפן, מונעות אספקת מים סדירה, ושעות רבות ביום, במשך שנים, נמצאים תושבי בית-ג'ן בלי מים לשתיה.

יישוב זה, שהוא בעל צביון חקלאי, לא מקבל מכסות מים לחקלאות. השכונות החדשות של היישוב עדיין לא חוברו לרשתות המים בגלל חוסר תקציב. מה שמקומם בעניין הזה הוא, ששר האוצר וראש הממשלה אמרו רק לפני כמה ימים שהיה כסף ולא ניצלו אותו ולא פיתחו ולא עשו תשתית. למה לא עשו, אם היה כסף, כדברי ראש הממשלה ושר האוצר?

ואם מים לשתיה אין בצורה סדירה, הרי לצערנו הביוב נשפך שם בחוצות. דרך קבע יש ביוב על הכבישים, באין מפריע. פרשת הביוב דורשת התייחסות מיוחדת. שנים רבות זורם שם הביוב בין המכוניות הצבאיות החונות של התושבים הממורמרים. במרכז הכפר הוקמה לאחרונה, בחלק קטן, רשת ביוב מרכזית, אבל לא יכולים להפעיל אותה. למה? כי לא חיברו את החשמל. במשך חודשים חברת החשמל לא מחברת את החשמל לקטע מסוים שכבר יש בו ביוב. בשכונות אחרות לא הוקמה כלל מערכת ביוב.

בבית-ג'ן, עם האוויר הצלול, החיים, לצערנו, בלתי נסבלים. מי שנוסע בכבישי בית-ג'ן רואה שחלקם הגדול הרוס, מדרכות כמעט אין, אין תאורת רחובות, קיימת סכנת בטיחות גדולה לנוסעים ולהולכי רגל.

ביישוב זה, המונה 8,000 נפש, אין מבני ציבור; אין. אין גם "בית יד לבנים" ליישוב שרוב בניו משרתים בצה"ל, שנתן את הדם הרב ביותר במדינת ישראל; אין "יד לבנים". כך מתייחסת מדינתנו, ממשלתנו?

אני פונה לשר הביטחון, לשר הפנים, לשר החינוך, לשר הבריאות, לאשר מייד הקמת מרכז תרבות אחד לפחות, שבתוכו תהיה אולי פינה קטנה המוקדשת ל"יד לבנים". בית-עלמין מסודר – אין. יש שם תחילת פיתוח של בית-עלמין צבאי – אין דרך גישה. לא רק עם החיים, גם עם המתים לא עושים שם סדר.

משרד השיכון החליט להתחיל בבית-ג'ן הקמת שכונות חדשות לחיילים משוחררים. בכל המגרשים שהופשרו יש בנייה, אבל בחלק מהבתים גרים כבר חודשים בלי חשמל ובלי מים. הביקוש הוא גדול, והפשרת שטחים נוספים – אין.

הסיפור העצוב הוא השטח הישן של היישוב שהפך שכונת מצוקה מחרידה. 1,550 נפש, מהן כ-400 קשישים, חסרים כל שירות מינימלי הדרוש לבן-תרבות. האם ייתכן שבמדינת ישראל, לקראת סוף המאה ה-20, מתגוררים בתנאים כה מחפירים אזרחים נאמנים שלנו, שכרתו ברית דמים עם המדינה?

בחודש זה, כאשר אנחנו יושבים ודנים על תקציב המדינה וקובעים את המדיניות של הפיתוח, הבינו והעשייה בשנה הקרובה, אני קורא לשרים הנוגעים בדבר, לשר השיכון, לשר הפנים, לשרת החינוך וליתר שרי הממשלה, אשר אמרו שיש להם עדיפויות חדשות, לפעול בדחיפות לשיפור ולשיקום החיים ביישובים הדרוזיים בכללם, ובבית-ג'ן בפרט.

מדיניות ההסברה של מדינת ישראל כלפי פנים וכלפי חוץ מדברת במשך שנים על דו-קיום, שלדעתנו נבנה בארץ שלנו. הדרוזים בישראל הגיעו לעמדות בכירות במערכות הציבוריות, ובעיקר במערכת הביטחון. הקשר בין עם ישראל לעדה הדרוזית אינו קשר של קיום זה בצד זה, אלא קשר של שיתוף ממשי. אל לנו לחכות להפגנות של בני העדה, לזעקתם, לשביתתם, למען שיפור תנאי חייהם. כל הדברים האלה גורמים לשנאה, חלילה, ולאיבה שיש גורמי שוליים שמעוניינים לטפח אותה.

עלינו לתקן את המעוות בזמן ולהרגיל את כלל אזרחינו לכך, שהמדינה מספקת שירותים בהגינות ולפי הצרכים. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

בית-עלמין צבאי ו"בית יד לבנים" בבית-ג'ן

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת שלמה בוחבוט להעלות את הנושא: בית-עלמין צבאי ו"בית יד לבנים" בבית-ג'ן – הצעה לסדר-היום מס' 362.

חבר הכנסת יגאל ביבי הביע תנחומים למשפחה השכולה. אני חושב שכל חברי הכנסת יסכימו אתי אם נביע בשם הכנסת כולה תנחומים למשפחה השכולה ואהדת הכנסת ליישוב בית-ג'ן שהקריב קורבנות כה רבים במלחמות ישראל, ומי ייתן ולא יוסיפו לדאבה עוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

תוסיף רק שהעדה הדרוזית, יש לה 220 חללים.

היו"ר ד' שילנסקי:

התכוונתי לא רק ליישוב בית-ג'ן, אלא לעדה הדרוזית כולה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

ואין בארץ יישוב בסדר-גודל כזה שיש בו 45 חללים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אבקש להביע את השתתפותי באבל משפחת פארס וכל כפר בית-ג'ן ולאחל החלמה מהירה לשאר הפצועים בתקרית, שחלק מהם היו מהעדה הדרוזית.

חברי הכנסת, בית-ג'ן, כפר המונה 7,500 נפש, עולה לצערי לכותרות רק כאשר נופל אחד מבניו, וכאלה, לדאבונו, יש רבים. 45 חללים יש לכפר. מאז קום המדינה שילם הכפר מחיר דמים יקר יחסית לגודל היישוב.

אני, כראש רשות מקומית שגר בקרבת הכפר, מבקר בו מדי פעם, ואני שומע את בני הכפר, אני שומע את הטענות, אני שומע על הבעיות, על המצוקה הקשה מבחינת האבטלה הקשה, אבל מעולם לא שמעתי טענות שהם לא רוצים לשלוח את בניהם לשרת את המולדת.

חברי הכנסת, הכפר הדרוזי שילם כפי ששילמו מיטב הבנים בכל חלקי מדינת ישראל, ולנו יש מחויבות מוסרית כלפי העדה הזאת, ודווקא אני, הבא מאזור הגליל ומכיר היטב את העדה – אני מכיר את הליכותיהם, אני מכיר את האהבה שיש בעדה הזאת – חושב שעשינו מעשים שלא צריכים להיעשות.

המצב של שכונות של חיילים משוחררים ללא מים, ללא ביוב וללא תשתית זועק לשמים, ואני מאשים את ממשלות ישראל ואני קורא לממשלה הזאת שתכניס תקציבי פיתוח כבר בתקציב הנוכחי. לא ייתכן שבכפר דרוזי, ששילם, והולך עם המדינה יד ביד, נמשיך לשמוע את זעקותיהם של בנים, לשמוע את זעקתם של חבר'ה מובטלים שאין להם תעסוקה. ואנחנו רואים את זה לא רק בבית-ג'ן, אלא גם בכפרים אחרים. לא יכול להיות שאנחנו נזכרים בבית-ג'ן רק בימים טרגיים, כאשר נופל בחור, וכולנו הולכים שוב לבקר שם, ואנחנו מתחילים להצהיר הצהרות ולהבטיח הבטחות.

אני תובע מעל במה זו: מחובתנו לפעול מייד; על מערכת הביטחון לתכנן, לבצע ולהקים "יד לבנים", כדי שלפחות יוכל אותו אב, ברגע של אמת, ברגע של געגועים, להתייצב ולבקר באותו חדר הנצחה לבנו.

אני תובע להקים בית-קברות ראוי לשמו. לא ייתכן שבכפר כל כך גדול, שאיבד 45 מבניו, לא יהיה בית-קברות ראוי.

אנחנו יודעים היטב, שבכפר הדרוזי יש בעיות חברתיות קשות, ולא מצאו לנכון להקים בתי-תרבות, מתנ"סים. אני וידידי ביבי אומרים את הדברים האלה, כי אנחנו גם ראשי רשויות מקומיות. לא יכול להיות שבמעלות – ואני אומר את זה בכאב לב – יש מתנ"ס, יש בתי-תרבות, ובכפר הדרוזי אין. אותם בחורים צעירים, שחוזרים מצה"ל אחת לשבוע, מה הם יכולים לעשות?

לכן אני חושב, שמחובתנו, חברי הכנסת, להתחיל לתבוע ולא רק להסתפק במלים ובברבורים. עלינו לבוא מיידית ולתבוע משר האוצר, מכל השרים, כבר בתקציב הזה, להכניס תקציבים מיוחדים על מנת לפתח את הכפר הדרוזי וגם לתת תשובה בנושא השיכון. אני מבקר בכפרים, אני רואה את המצב, אני רואה משפחות ברוכות ילדים הגרות בחדר אחד ובשני חדרים, דבר בלתי נסבל. אני רואה את המצב של בני העדה הזאת, שמסתובבים חסרי תעסוקה.

לכן, לסיום, אני בא ואומר – וכבר בימים אלה אני עומד להניח הצעת חוק – שכדאי לחשוב כיצד לבנות אותם אתרי הנצחה, לא בבית-ג'ן בלבד, אלא ברוב המקומות, לרבות היישובים דוגמת מעלות וסביבותיה.

אני מקווה שהממשלה הזאת, שהצהירה על כוונות מיוחדות, על השוויון המלא גם של העדה הדרוזית ושאר העדות, תדע להציג את העניין נכונה בתקציב, וב-31 בחודש דצמבר נוכל כאן, בישיבת המליאה הזאת, להצביע על תקציבי פיתוח מיוחדים.

סאלח טריף (העבודה):

עוד חזון למועד.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מקווה, ידידי חבר הכנסת סאלח טריף, שבכל זאת אנחנו יחד, בכל הוועדות, ובעיקר בוועדת הכספים, נעשה על מנת שיהיו התקציבים המיוחדים לתשתיות, לפיתוח הכפר, לבניית מוסדות ציבור, לבניית כיתות בבתי-הספר, וכבר בתחילת השנה הבאה, לקראת חודש ינואר, נוכל לראות את התקציבים הללו. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה.

הצעה לסדר-היום האבטלה הקשה במגזר הדרוזי בכלל ובכפר בית-ג'ן בפרט

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת אסעד אסעד, להצעה לסדר-היום מס' 400.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף לתנחומי הכנסת למשפחת קיס – ואני מתקן את חבר הכנסת בוחבוט: אבי החלל שמו פארס, אבל שם המשפחה קיס – ואני מאחל החלמה מהירה לפצועים.

סאלח טריף (העבודה):

גם במשפחת פארס לא חסרים נופלים.

אסעד אסעד (הליכוד):

בשבוע שעבר העליתי הצעה לסדר-היום בנושא האבטלה הקשה במגזר הדרוזי. לצערי, נשיאות הכנסת לא מצאה לנכון להביא את הצעתי לדין במליאה. ואילו היום, כתוצאה מהאסון הכבד של נפילת החלל ה-45 של בית-ג'ן, הצעה זו קיבלה את המקום הראוי לה, אני מקווה – בלי שום קשר לאסון.

התכוונתי בנאומי זה להעלות את אחת המצוקות הקשות ביותר הפוגעות בנפשו של הציבור הדרוזי: האבטלה הקשה, הנוגסת בכל חלקה טובה בחיינו. אני מודע היטב לעובדה שהמחלה הקשה הזאת, השוללת מבני האדם לא רק את פרנסתם אלא גם ובעיקר את גאוותם ואת כבודם העצמי, מכה, כמוזן – ואני יודע על כך – בכל אזרחי מדינת ישראל, אבל בקרב הציבור הדרוזי היא קשה שבעתיים.

אולי קצת נתונים, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה: בכפר מע'אר, כפר שבו קרוב ל-13,000 תושבים ומרביתם דרוזים, האבטלה מגיעה ל-18% בקירוב; בעספיא שעל הכרמל ובדליית-אל-כרמל – קרוב ל-12% מובטלים, ורוב המובטלים הם צעירים, חיילים משוחררים, בני 21-26; באבו-סנאן, כפר מעורב – 15%; ביאנוח, ג'ת – קרוב ל-15%; בבית-ג'ן – מעל 17%. אדוני היושב-ראש, אלה הן עובדות סטטיסטיות, שלא כוללות נשים. אילו הכנסתי את נתוני האבטלה של הנשים, הנתונים היו מדהימים.

פתחתי את דברי ואמרתי, שבכוונתי להעלות את מצוקת האבטלה, אך איני יכול לעשות זאת בשעה שהטרגדיה והשכול פקדו שוב את העדה שלנו פעמיים ברציפות בחודש האחרון, במיוחד את הכפר בית-ג'ן, שבו נולדתי, שבו אני חי, אשר שילם בשותפותו לביטחון ישראל את קורבן הדמים ה-45

במספר. השכול והיתמות קשים תמיד, אין להם מרפא והפצעים לא יגלידו לעולם. נדמה לי שאין אף יישוב אחד בארץ, שהעלה מספר קורבנות כה רב, יחסית לגודלו, על ביטחונה של מדינתנו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לדעתי, אין דבר חמור יותר מבחינה מוסרית ואין שגיאה מעשית יותר מאשר לנצל את דמי אחינו ובנינו שנפלו כדי להעלות את מצוקות חיי היום-יום, ולו גם מצוקות קשות כמו האבטלה. האבטלה היתה ותיעלה כמו הרבה תופעות חמורות וקשות בחיינו הציבוריים והכלכליים, אך השכול יהיה עמנו תמיד, לכן אסור לנו לקשור את האחד עם האחר, כי זה בחזקת עירוב קודש בחול.

חברי הכנסת, אני מלא צער – ואיני מתכוון לאלה שהעלו את הנושא הזה, אני מודה לחברי הכנסת ביבי ובחובוט על שהעלו את הנושאים של בית-ג'ן כאן היום, ואם אני מעלה את הנושא איני מתכוון אליהם – אני מלא צער על כך, וזאת תופעה שקיימת במדינה, שפוליטיקאים מנצלים את זכרם של הקורבנות ואת הרגישות הגבוהה שיש לשכול כדי להעלות סוגיות ובעיות הקשורות לחיי היום-יום של העדה. אולם כל מי שמבקר בכפרי הדרוזים, כפי שאמרו חברי הכנסת יגאל ביבי ושלמה בוחבוט, לא יכול אלא לתמוה כיצד מדינת ישראל, אשר השכיחה במהלך 44 שנות עצמאותה להתמודד עם משימות כל כך כבדות וקשות, כיצד מדינת ישראל, הנושאת פניה אל המאה ה-21, הנמצאת מעבר למפתן, לא הצליחה להתמודד עם אתגר הפיכתה של העדה הדרוזית, בכל המובנים, לשווה זכויות.

אין ברצוני כאן, אדוני היושב-ראש, לחזור ולדבר על כך שאת כל החובות המוטלות עלינו אנו מקיימים באהבה ובכבוד. הרי זה ידוע, חברי הכנסת, שבנינו משרתים כשווים בין שווים עם טובי הלוחמים היהודים. זה דבר מובן מאליו, ואנחנו לא מבקשים תמורה על כך ולא רוצים תודה על כך. זו המדינה שלנו, ואנחנו חשים שותפות מלאה ואחריות לביטחונה ולשגשוגה. אבל, מה שאני כן תובע מממשלת ישראל נוכח המצוקה הקיימת הוא, לפקוח את העיניים ויחד עמנו לעבור משלב הדיבורים וההצהרות בשעת האסונות, כשהם קורים, לשלב המעשים.

אני מציע, חברי הכנסת, שתסתובבו בכפרים הדרוזיים ותראו את העזובה, את הביוב הזורם באין מפריע ברחובות הכפרים. בואו לבקר בבתי-הספר העלובים, בכיתות הדחוסות. קראו בעיון את המחקרים האובייקטיביים של משרד החינוך על רמת ההשכלה של העדה הדרוזית. תראו את חוסר התשתית הכלכלית והתעשייתית, שמונע מהיישובים שלנו להתפתח, לא רק כמו היישובים היהודיים אלא אפילו כמו היישובים הערביים השכנים לנו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אלה הן העובדות, אלה הן עובדות החיים. לצערי, אני מוכרח לומר שאין בכוחה של העדה הדרוזית לשנות את המצב הקשה שהיא נתונה בו. לכן, אם ממשלת ישראל לא תירתם ליישום החלטותיה בכל הנוגע למצוקות הכפרים הדרוזיים, יימשך המצב הבלתי נסבל שאנו מצויים בו, ואולי אף יחמיר.

ולסיום, הרשו לי, חברי הכנסת, לצטט מדבריו של מר פארס קיס, אביו של החייל מבית-ג'ן שנפל בשבוע שעבר, בריאיון לעיתון "ידיעות אחרונות" מ-15 בנובמבר 1992. וכך הוא אמר – "המנהיגים ונציגי הממשלה באים אלינו לבית-ג'ן רק בשתי הזדמנויות: בבחירות ובהלוויות. בבחירות מבטיחים והולכים, בהלוויות מדברים והולכים. אני מבקש שלא יבינו אותי לא נכון. אני לא מדבר כך כי הבן שלי נפל. הוא עשה את המוטל עליו ונפל. אני מדבר כך בכאב, לא בטרפוניה, אבל את האמת אי-אפשר להסתיר, והגיע הזמן לדבר עליה בגלוי: מדינת ישראל מזלזלת בדרוזים עד כדי השפלה". תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מזמין את השר חיים רמון, בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשם ממשלת ישראל ובשמי ברצוני להביע את תנחומי למשפחתו של החייל עלי קיס שנפל. יהי זכרו ברוך. עלי קיס מצטרף ל-44 נופלים מבני הכפר בית-ג'ן, בסך הכול 45 נופלים; כפר שתרם את תרומת הדם הקשה ביותר, הכבדה ביותר – אולי יותר מכל יישוב בישראל.

בדברי תשובתי אני אנסה לענות על כמה מהבעיות שאתם העליתם, ואלה תהיינה סיבות, ולא תירוצים. אבל אין ספק שהמציאות הקיימת היום בבית-ג'ן כפי שתוארה על-ידי חברי הכנסת, וברוב הפרטים, לצערי, במדויק, איננה מוסיפה כבוד למדינת ישראל ולחברה הישראלית.

אני סבור, שגם אלמלא תרם הכפר בית-ג'ן את התרומה הנוראה מכול הוא היה זכאי להרבה יותר מכפי שיש לו היום; על אחת כמה וכמה כשהכפר הזה נשא ונושא במעמסה ביטחונית כבדה ומשלם מחיר כבד. כמעט בכל בית בכפר הזה יש משפחה שכולה.

אני יודע שממשלות ישראל לדורותיהן – ואינני רוצה לעשות פה חשבונות פוליטיים, בוודאי לא במקרה הזה – אחראיות לעניין. השאלה היא לא מה נעשה אלא מה הממשלה הזאת צריכה וחייבת לעשות על מנת לשנות את התנאים הללו.

אני רוצה להעיר הערה כללית. מדי פעם, כאשר מנסים להסביר אפליה בין היישוב היהודי ליישוב הערבי, אנחנו באים ואומרים: טוב, הם אינם משרתים בצבא ולכאורה אינם ממלאים את חובתם. אני אינני מקבל את הטיעון הזה גם שם. אבל איזה תירוץ, איזו הצדקה יש לאפליה הבוטה בין היישוב בית-ג'ן, כמסמל את המגזר הדרוזי כולו, לבין מה שקורה במגזר היהודי? אין לכך הצדקה, ואני חושב שבושה צריכה לכסות את פני האחראים לכך במשך כל השנים.

אני רוצה למסור מה נעשה בנושאים מספר ומה מתכוונת הממשלה לעשות. לגבי החלקה הצבאית בבית-הקברות בבית-ג'ן – המועצה המקומית של בית-ג'ן הקצתה חלקה להקמת בית-קברות בבית-ג'ן. העיכוב הממושך בהקצאת החלקה נבע מכך, שהוועדה המקומית לתכנון ולבנייה שליד המועצה המקומית דנה באישור התוכנית זמן ניכר. כיום החלקה נמצאת בשלבי פיתוח, שהחלו באוקטובר 1992. השטח סלעי ומדרוני, והכשרתו כרוכה בקשיים.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת בוחבט הוא יושב-ראש הוועדה, הוא יודע.

שר הבריאות ח' רמון:

הוא יכול לאשר זאת.

הקבלנים נאלצו לפוצץ מספר רב של סלעים. בחלקה שהוקדשה להקמת בית-העלמין מצויים 60 מקומות קבורה ורחבת טקסים – והלוואי שלא נזדקק.

החלל האחרון מכפר בית-ג'ן, טוראי עלי קיס, זיכרוננו לברכה, נקבר סמוך לביתו. מייד כאשר תסתיים הכשרת השטח, הוא יועבר יחד עם יתר חללי הכפר לבית-העלמין החדש. החלקה תהיה מוכנה לקראת אפריל 1993, מועד יום הזיכרון לחללי צה"ל. אני מעריך ומקווה, שטקס יום הזיכרון לחללי צה"ל יערך בחלקה הצבאית של בית-ג'ן.

חבר הכנסת ביבי, גם בנושאים הקשורים למשרד הפנים אני רוצה למסור פרטים אחדים. בשנת 1991 נתקבלה החלטה על השוואת תקציבים שוטפים במועצות הדרוזיות – כמו ליישובים דומים במגזר היהודי ובמגזר הערבי. ההחלטה קבעה ביצוע מלא בתוך שלוש שנים, ואנו נמצאים בתוך השנה השנייה, כאשר הפער שנותר הוא 33%, והוא ייסגר בשנת 1993.

לבית-ג'ן הוקצה בשנת הכספים הנוכחית תקציב של 28 מיליון שקל. המועצה הגישה עד כה חשבונות עבור ביצוע – אני מדגיש: ביצוע – בהיקף של 800,000 שקל. השאר יוגש בהתאם לביצוע. התשלום עבור הביצוע יועבר בימים הקרובים למועצה.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני השר, מאין הנתונים האלה?

שר הבריאות ח' רמון:

הנתונים כולם ממשרד הפנים.

סאלח טריף (העבודה):

כל הנתונים שקריים. אני אמסור תיכף את הנתונים הנכונים.

שר הבריות ח' רמון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אני מציע להיזהר בדברים לפני ששומעים את הנתונים ואת העובדות.

סאלח טריף (העבודה):

רציתי להישאר שקט, אבל לא יכולתי לאור מה שנאמר.

שר הבריות ח' רמון:

אני מציע להיזהר כשאומרים את הדברים האלה. אני ביקשתי וקיבלתי ממשרד הפנים את הנתונים. אני בדקתי. אלה הנתונים המופיעים בספר התקציב.

סאלח טריף (העבודה):

ברשות היושב-ראש, אדוני השר, 31 מיליון שקל שמשרד הפנים היה אמור להעביר למועצות הדרוזיות בוזבזו לפני הבחירות. נכון לעכשיו, לפני שעתיים, דיברתי עם נציג האוצר. הם עוד לא הגיעו לוועדת הכספים כדי לקבל את אישורה ולהעביר את הכסף. כך שכל מה שנמסר לך איננו אמת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טריף, קריאת ביניים לגיטימית, אבל זה כבר היה נאום ביניים.

שר הבריות ח' רמון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אני מעריך את הידע שלך, אני מעריך את מה שאתה עושה בקשר לעדה הדרוזית. אני מדבר על בית-ג'ן, ועל בית-ג'ן בלבד. ייתכן שמה שנכון לגבי כלל המגזר לא מדויק לגבי המקרה הזה. אני מציע להיזהר ולהקשיב לנתונים, ואם, חס וחלילה, נפלה שגגה – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני השר, חבל שאתה משיב במקום שר הפנים. אתה מעמיד את עצמך במצב לא נוח. זה מצב לא נעים. פשוט, מטעים אותך, ואתה מטעה את הכנסת.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד, תקשיב עד סוף דברי, ואני מניח שהעניין יתברר.

אני חוזר ואומר: כאשר מוגשות שלוש הצעות, שכל אחת מהן מקיפה שטחי פעולה של כמה משרדי ממשלה, נהוג שמשיבים בשם ראש הממשלה. מכיוון שאתה דיברת גם על אבטלה, ומישהו אחר דיבר על החלקה הצבאית, ואחר על משרד הפנים, ועוד מישהו דיבר על משרד החינוך – זו דרך התשובה. אני מציע שהעניין ייבדק כאשר יועברו הנושאים לוועדה.

בהתחשב במצב המיוחד של בית-ג'ן, לפי בקשת משרד ראש הממשלה העביר משרד הפנים אתמול, יום ג', מהתקציב השוטף סכום של 300,000 שקל לכיסוי תשלום משכורות ועוד 40,000 שקל לכיסוי חוב לביקורת. כל זה לשביעות רצונם של אנשי בית-ג'ן. כאמור, הסכום הזה הועבר אתמול, יום ג'.

תוכנית המתאר של בית-ג'ן נמצאת בהקפאה מאז 1986. עד היום היא עוכבה בשל התוכניות של התושבים עצמם. בזמן האחרון נסתיימה שמיעת ההתנגדויות, ובתוך שלושה חודשים תקבל התוכנית תוקף.

בהתאם לתחזית גידול אוכלוסיית היישוב – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

אני אשמח אם אפילו אחרי שנה זה יתקבל.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אומר זאת בשם משרד הפנים. חבר הכנסת ביבי, אני מתאפק לא לעשות את זה פוליטי. נדמה לי שאתה היית חבר בכמה קואליציות, סגן שר בשנתיים האחרונות. אני מציע שתיתן לממשלה הזאת הזדמנות של שנה לפחות, לפני שתבקר אותה. אני מבקש.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מקווה.

שר הבריאות ח' רמון:

אתה מקווה, אז תן לה צ'אנס, ותחסוך מאתנו את ההערות האלה. בוודאי לא ממך צריך לשמוע זאת. אילו אמר זאת מישהו שכל חייו היה אופוזיציונר, אני מבין אותו. אבל ממך? הרי יכולת לעשות כל כך הרבה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

שר הבריאות ח' רמון:

היא נמצאת שם מ-1986. אחרי שיסיימו את שמיעת כל ההתנגדויות אין סיבה שהיא לא תאושר בתוך שלושה-ארבעה חודשים.

רחבעם זאבי (מולדת):

הבעיה של הדרוזים היא שגם הימין וגם השמאל, כל הממשלות וכל הכנסות מסכימים שמגיע להם, אבל רק מדברים ולא עושים.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת זאבי, הרי לכך כיוונתי את דברי בראשית תשובתי, ואמרתי זאת בצורה חד-משמעית. אינני יכול לתקן את העבר, ואיש מאתנו אינו יכול לתקן את העבר, אבל חובה עלינו לטפל במציאות כפי שהיא. ובהחלט אסור לטפל בבית-ג'ן באופן שגרתי. והראיה, שראש הממשלה בעצמו התערב, ואני יודע זאת, והעבירו את הסכומים הנדרשים תוך עקיפת כל הביורוקרטיות, אתמול. זה לא היה מחזה שכיח בממשלות בעבר. אני מבקש שתיתנו גם לראש הממשלה וגם למנכ"ל משרדו מר שבס את ההזדמנות לנסות לפרוץ את מעגלי הביורוקרטיה השגרתיים.

אני מוסר כאן פרטים, אני מוסר נתונים. הם מחייבים את הממשלה; הם יידונו, לפי ההצעה שלי, בוועדה. אני משוכנע שבועדה יתקיים דיון על כל פרט ופרט. אני מציע לכם לשמוע את מה שאני אומר עכשיו.

נתונים של משרד השיכון המונחים בפני מדברים על השקעות בפועל, על כך שהושקע בבית-ג'ן ב-1991 סכום של 450,000 שקל לפיתוח שכונות ותיקות, בהשתתפות תקציבית של 50% של משרד השיכון, ו-90,000 שקל – השתתפות של 100% בפיתוח שכונה של חיילים משוחררים.

בשנים הללו – תקשיב, חבר הכנסת ביבי – לא הושקעו כספים במוסדות ציבור, בגני-ילדים, במתנ"סים, בבתי-ספר וכדומה. תקציב משרד השיכון לבית-ג'ן בשנת 1991 – תקשיב, חבר הכנסת ביבי, זה היה כאשר אתה היית שותף לו ונשאת באחריות מיניסטרילית לגביו – עמד על 540,000

שקל. ואילו בשנת 1993 יעמוד התקציב המיועד על 1,670,000 שקל – פי שלושה. וזהו השינוי של סדר העדיפויות.

אסעד אסעד (הליכוד):

מתוך 14 מיליון – – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד, הרי אנחנו לא נתקן בשבוע אחד או בחודש אחד עיוותים של 40 שנה. ממשלה שהיתה בשלטון, ואתה חבר בתנועה שלה, הקציבה ב-1991 540,000 שקל. ממשלה אחרת, שאתה באופוזיציה לה, מקציבה פי שלושה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אבל מהנתונים של התקציב, 14 מיליון שקל תקציב משרד השיכון לכל – – –

שר הבריאות ח' רמון:

אני עונה על בית-ג'ן, חבר הכנסת אסעד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מבקש ממך, אדוני השר, לא לעשות את מה שעשה הליכוד. במשך 15 שנה הליכוד אמר: המערך עשה. אני מקווה שבשנים שאתם תהיו בהן בשלטון תגידו מה אתם עושים, ולא מה הליכוד עשה או לא עשה.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת ביבי, כשהליכוד אמר את זה, הוא לא ציין שהוא משפר. הוא רק אמר: אתם הייתם גרועים. אני נותן כאן נתון, ואני מציע ומבקש מכם להקשיב היטב. אתם העליתם הצעה לסדר-היום –

– –

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, נא לאפשר לשר לומר את דברו. אני ליברלי מאוד. הדיון רציני. הנושא חשוב וגם עצוב מאוד, לכן אני לא מקפיד כל כך על הפרוצדורה. אבל אני חושב שיהיה זה נכון לאפשר לשר לגמור את דבריו.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מבקש שחברי הכנסת יקפידו על נושא ההצעה לסדר-היום. הועלתה הצעה לסדר-היום המתייחסת לבית-ג'. היא לא מתייחסת לנעשה במגזר הדרוזי, היא לא מעלה את נושא הטיפול במגזר הדרוזי. אילו הוגשה הצעה לסדר-היום כזאת, היינו מתייחסים אליה. אני מוסר כאן נתון על בית-ג', לא על מה שקורה בכל המגזר הדרוזי.

אני מבין, הנתון הזה אולי גורם מבוכה למישהו, והוא צריך לגרום לו מבוכה, כי מ-540,000 שקל שהקציבה ב-1991 ממשלה שלא היתה מורכבת ממפלגתי, אלא מהמפלגה שלך, חבר הכנסת אסעד אסעד, עלינו בשנה הראשונה שלנו כממשלה חדשה ל-1,670,000 שקל.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני השר, אני מנסה להסביר לך ואתה לא רוצה לשמוע. בתקציב 1991 השקיע משרד השיכון במגזר הדרוזי 8.5 מיליוני שקל, ואני אומר לך שבתקציב 1993 – – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד אסעד, נדמה לי שבינינו אתה הוא זה שאינו מקשיב. אתה העלית הצעה לסדר-היום על בית-ג' – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

אני דיברתי על האבטלה – – –

שר הבריאות ח' רמון:

סליחה, אז לא אתה. העלו פה הצעה לסדר-היום על בית-ג'ן. אמרו שיש בעיה שלא משקיעים בגני ילדים, במתנ"סים, בבתי-ספר. את ההצעה הזאת העלה חבר הכנסת ביבי. אני מציין שמשרד השיכון, בניגוד למה שהיה בעבר, ישלוש את תקציבו.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני השר, ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אסעד מתייחסת לאבטלה הקשה במגזר הדרוזי.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת עובדיה עלי, אני אגיע לנושא האבטלה. כיוון שהיו פה כמה הצעות לסדר-היום, שדנו במגוון רחב של נושאים, אני עונה במגוון רחב של נושאים. כיוון שחבר הכנסת אסעד אסעד העיר על הנתון הזה, אני מתייחס לזה. זה מה שהממשלה תעשה לגבי בית-ג'ן, וזה שינוי, ואפילו שינוי גדול לעומת מה שהיה בעבר. לא נעים לך להודות בזה, אל תודה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני מקווה שזה יהיה – – –

שר הבריאות ח' רמון:

זה מה שמופיע בספר התקציב עבור בית-ג'ן ב-1993. אני מציע שלא להטיל ספק עד אשר יבוא מישהו ויוכיח אחרת ממה ששר אומר בשם הממשלה.

אסעד אסעד (הליכוד):

השר הזה אמר גם בעבר.

שר הבריאות ח' רמון:

סליחה. בלי שיש נתונים – אני מציע שיבוא מישהו ויוכיח שבספר התקציב הדבר הזה לא מופיע. אבל לבוא בינתיים ולהגיד שמה שנאמר איננו נכון, כי לא נעים לך להודות שהממשלה הזאת משקיעה בבית-ג'ן פי שלושה ממה שהשקיעה הממשלה שאתה תמכת בה – זו איננה סיבה להטיל ספק בדבר.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני השר, זה כל כך לא מדויק. חבל שמטעים אותך.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד אסעד, נדמה לי שבמקרה זה אתה טועה. אינני רוצה להתווכח על מה שהיה בתקציב 1992, אבל בתקציב 1993 אני בקיא, אני מכיר אותו, וזה הנתון המדויק.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני מקווה.

שר הבריאות ח' רמון:

בית-ג' נמצא במצוקה אמיתית גם בנושא הביוב. רק 25% מהכפר מבויבים ומחוברים לצנרת, אבל עדיין לא מחוברים למאגר. יש תחנות שאיבה ומאגר המסוגלות לקלוט 30,000 מטר קוב של ביוב, וכעת יש צורך להתחבר למאגר ולהשלים את מתקני הטיהור בתוך המאגר. ל-75% הנותרים אין ביוב, ויש צורך לאפשר העברה של הקולחים למאגר פרוד.

כידוע, תוכניות אלו, צריכות להיעשות מכספי הרשות, שנתקלת בבעיות גבייה רציניות, וכן המערכת הממשלתית. לכך התכוונתי, שבנושא של בית-ג' צריך, נדמה לי, לסטות קצת מהכללים, לסטות קצת מהנורמות הרגילות, ולטפל טיפול נקודתי. נדמה לי שנושא הביוב הוא דוגמה למקרה שבו הממשלה תצטרך לעשות אחרת.

אני רוצה לומר כמה מלים על האבטלה. שיעורי האבטלה במגזר הדרוזי אכן גבוהים מעט משיעור הממוצע הארצי, אולם היא איננה הומוגנית ביישובים הדרוזיים. בחלק מהיישובים הדרוזיים יש אבטלה שהיא נמוכה מהאבטלה בעיירות פיתוח אחרות, ובחלק מהיישובים הדרוזיים יש אבטלה שהיא גבוהה מהממוצע הארצי.

על-פי נתוני שירות התעסוקה, ואני מדבר על נתונים המתבססים על רישום של פונים בפועל לדרוש עבודה ומקבלי אישור אבטלה, המספרים שונים מאלה שאנחנו יודעים מהפרסומים הרגילים. שיעורי האבטלה נעים מ-12.4%, וזה שיעור גבוה מאוד, בכפר מע'אר, ו-5% בשפרעם. אלה נתונים שונים מהנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והם מתבססים על מדגמים ארציים.

התופעה של שיעורי אבטלה גבוהים בולטת היום, לצערי, בכל המגזרים ואיננה אופיינית בצורה יוצאת דופן למגזר זה או אחר. המגזר הדרוזי סבל עוד יותר ממגזרים אחרים מהעדר השקעות ומקיפאון

בצמיחה וביצירת מקומות עבודה. אם כי עדיין יש ביקושים בתחומים מסוימים, כמו בניין, חקלאות, תעשייה ושירותים.

קיימים גם היום קורסי הכשרה שניתן לשלב בהם צעירים דרוזים לצורך הכשרה למקצוע ושיפור סיכויי ההשתלבות בתעסוקות השונות.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת, אין ספק שהמצב היום בכפר בית-ג'ן, כפי שאמרתי בראשית דברי, דורש שיפור מהיר. נכון שלא ניתן לתקן בשנה אחת עיוותים ועוולות שנעשו במשך שנים רבות, אבל ניתן וצריך לתת לכך תאוצה. הממשלה הזאת מחויבת, כפי שאמרתי בנושא של משרד השיכון, לתת תאוצה לסגירת הפערים ולמחיקת האי-שוויון בין הכפר בית-ג'ן ובין מה שנהוג במדינת ישראל.

ברור שבדיון כאן אי-אפשר להיכנס לכל הפרטים, לכל המספרים. אני מציע להעביר את כל שלוש ההצעות לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

סאלח טריף (העבודה):

ועדת הכספים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

ועדת הפנים.

שר הבריאות ח' רמון:

את זה אני לא קובע.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם כן, זה יעבור לוועדת הכנסת, שתקבע.

שר הבריאות ח' רמון:

ההצעות יעברו לוועדה מוועדות הכנסת, אשר תדון לפרטי פרטים בנושא בית-ג'ן. אני משוכנע ששם יונחו כל העובדות, כל המספרים על השולחן, וניתן יהיה לבדוק אותם, לבדוק מה נעשה, מה מתוכנן להיעשות ומה צריך לעשות. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לחבר הכנסת סאלח טריף יש הצעה אחרת. לחבר הכנסת סאלח טריף לא צריך להזכיר שיש לו דקה, הוא יודע את זה בעל-פה.

סאלח טריף (העבודה):

תודה לאדוני היושב-ראש. חשבתי שאני אשב באיפוק ואתן לחברי ולאחי שידברו על בית-ג'ן, שידברו על היישוביים הדרוזיים האחרים, אבל לא יכולתי. לא יכולתי לשבת עוד בשקט, כי מה חזק יותר מהביטוי של האב השכול, שביום שבו נטמן בנו אמר את מה שאמר.

זה לא מספיק, לא לממשלה ולא לכולנו, לחזור פעם אחרי פעם, להגיד אותם ביטויים קשים, ולא נעשה דבר. לדברי ידידי השר כאן, משרד הפנים, שמעכב 30% מהמענק שהוא היה חייב להעביר, עושה טובה ומודיע שהוא העביר לבית-ג'ן עוד 300,000 שקל. הוא כבר היה צריך להעביר מיליון שקל, על מה הוא מדבר? על איזו בושה? כל התקציב של 1992, חודש וחצי לפני תום שנת התקציב לא מועבר לא לבית-ג'ן ולא לשאר הכפרים הדרוזיים. איך אני יכול לשתוק על דברים אלה?

אני מטפל בזה כמה ימים, אדוני היושב-ראש, והלב שותת דם. אנחנו לא יודעים. אתה מתייחס לבית-ג'ן, אתה לא יכול להתייחס ליתר היישובים הדרוזיים? הרי זה סימפטום. אנחנו מחכים – למה? לחללים נוספים בכפרים הדרוזיים. זה אולי מה שצריך לפתוח את הלב. אנחנו נמצאים בימי הדיון של הממשלה על התקציב, ואין חדש, לצערי. אתה צודק שיש הגדלה של התקציב, אבל איזו הגדלה? זה רחוק לאין שיעור ממה שיכול לתת פתרונות. אנחנו לא יכולים עוד להחריש בעניין הזה.

אני ביקשתי להסיר את הצעתו של חברי, חבר הכנסת שלמה בוחבוט, כאות של מחאה, כאות של כאב, אבל אני שמח שהנושא הזה עולה שוב על סדר-היום של הכנסת. אני מקווה מאוד שהוא יעלה על סדר-היום של ראש הממשלה ושל הממשלה – ולא אתבייש בממשלה הזאת – ושהיא תעשה יותר מקודמותיה, שהיא תתקן את עוולות העבר. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה על ההצעות של חברי הכנסת יגאל ביבי ואסעד אסעד. חבר הכנסת יגאל ביבי, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אסעד אסעד, אתה מסכים?

אסעד אסעד (הליכוד):

אני מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד העברה של ההצעות שלהם לוועדה – נא להצביע.

אפרים סנה (העבודה):

לאיזו ועדה?

היו"ר ד' שילנסקי:

ועדת הכנסת תחליט לאיזו ועדה, מאחר שיש שתי הצעות.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת י' ביבי וא' אסעד

לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעותיהם של חברי הכנסת יגאל ביבי ואסעד אסעד יועברו לאחת מוועדות הכנסת, כפי שתקבע זאת ועדת הכנסת.

לגבי הצעתו של חבר הכנסת שלמה בוחבוט, יש שתי הצעות. חבר הכנסת שלמה בוחבוט, האם אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדה?

שלמה בוחבוט (העבודה):

לאיזו ועדה?

היו"ר ד' שילנסקי:

לוועדה שוועדת הכנסת תקבע.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מציע ועדת הכספים.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא טוב. כאשר לא היית היו הצעות לשתי ועדות, ואם יש הצעות לשתי ועדות הפרוצדורה היא שמעבירים לוועדת הכנסת והיא קובעת לאיזו ועדה. האם אתה מסכים?

שלמה בוחבוט (העבודה):

מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

לפנינו שתי הצעות: האחת – להעביר את הצעתו של חבר הכנסת בוחבוט לוועדה, והשנייה – להסיר מסדר-היום. אני מעביר להצבעה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ש' בוחבוט

לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שבעה בעד, אין מתנגדים אין נמנעים. אני קובע שגם הצעתו של חבר הכנסת שלמה בוחבוט תעבור לוועדה.

הצעה לסדר-היום

הפטור ממכס על מזגנים וכריות אוויר מתנפחות לכלי רכב

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת אליעזר זנדברג להביא את הצעתו, מס' 368, בנושא: הפטור ממכס על מזגנים וכריות אוויר מתנפחות לכלי רכב. בבקשה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אין שר ששייב לך.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מציע לדחות לשבוע הבא. אני חושב שזכותי לקבל תשובה על הדברים שאני מעלה.

היו"ר ע' עלי:

אני חושב שחבר הכנסת זנדברג צודק. זו בכלל בושה ששום נציג של הממשלה אינו יושב כאן. הכנסת יושבת כאן עם שני חברי הכנסת ודנה בנושא כל כך חשוב, שקשור לבטיחותם של אזרחים במדינת ישראל. אני סבור שהנושא ראוי להידון, וזכותו של חבר הכנסת לקבל תשובה, ששר התחבורה, או שר אחר מטעם הממשלה המדבר בשמה ישיב על הצעתו. זה זלזול בכנסת, זה זלזול בחברי הכנסת, ולכן אני מקבל את פנייתך, ואני אבקש לדחות זאת לשבוע הבא, כאשר השר יוכל להשיב לך.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מקווה שהנושא יידון בהקדם בשבוע הבא, בפני פורום יותר גדול, שיכלול גם נציג של הממשלה שידע להשיב, כי אלה באמת דברים חשובים. זה עניין של חיים ומוות. מדובר בתאונות דרכים ובסיכון אנשים. אני שב ומודה ליושב-ראש שהסכים לקבל את בקשתי.

היו"ר ע' עלי:

אני מקבל את בקשתך, היא בקשה צודקת והוגנת, ונדחה אותה לשבוע הבא. בינתיים אני מבקש גם להודיע לשר התחבורה. כאן רשום לפני שהוא צריך להשיב. תואם אתו שהוא צריך לבוא לכאן ולהשיב. עצם העובדה שהוא לא בא ולא מצא לנכון להגיע ולהתייחס לדברים – זה לא יאה ולא נאה.

הצעות לסדר-היום נסיעת שר החוץ שמעון פרס למצרים והסכמת ישראל להשתתף

בוועידת הפליטים באוטווה

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעות לסדר-היום מס' 341, 353, 355, 369 ו-363, בנושא: נסיעת שר החוץ שמעון פרס למצרים והסכמת ישראל להשתתף בוועידת הפליטים באוטווה. גם כאן אני לא רואה את סגן שר החוץ. היות שאומרים לי שסגן שר החוץ בדרכו, בכל זאת נקיים את הדיון, ואני מבקש מחבר הכנסת רפאל איתן לשאת את דבריו.

רפאל איתן (צומת):

היו"ר ע' עלי:

סגן שר החוץ הודיע שהוא בדרך. הוא לא היה צריך לדעת שלא נקיים את הדיון בנושא הקודם, היות ששר התחבורה לא בא. אני חושב שהוגן מצדנו לאפשר לו להגיע.

רפאל איתן (צומת):

בין כה וכה, גם כשיש כאן שר זה אותו דבר.

היו"ר ע' עלי:

אני לא יכול להתייחס לדברים. אני צריך לשמור על נייטרליות.

אני מבקש בינתיים להודיע לחברי הכנסת האחרים שיגיעו לאולם, מפני שהם לא יודעים שהנושא נדון.

אלי דיין (העבודה):

מי שלא יהיה, מוותר על תורו.

היו"ר ע' עלי:

בדרך כלל זה נכון, אבל כאן שינינו את סדר-היום. חברי הכנסת לא צריכים לדעת שביטלנו נושא וביטלנו תשובת שר. אנחנו צריכים להיות קצת הוגנים בעניין זה ולהודיע להם שנאפשר להם לדבר אף שלא היו במקום. בבקשה, חבר הכנסת רפאל איתן.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, שני חברי הכנסת, בקנדה מתנהלות שיחות על נושא הפליטים, ומשלחת ישראל נקטה צעד מביש בכך שהחרימה את הוועדה בגלל השתתפותו של נציג ערבי מהמל"פ – מועצה לאומית פלשתינית – ארזה חפציה וכמעט חזרה ארצה, וחזרה בה כאשר מצאו נוסחה מרגיעה, שלפיה איש המל"פ אמר שהוא איננו איש המל"פ.

ניחא, תרגיל חסר כבוד, עלוב, מתחנף ומתרפס. הפרק הזה הסתיים ועבר. אבל השאלה העיקרית היא, על מה מדברים שם? על איזה פליטים, מסומליה, מוייטנאם, מקמבודיה, או מסאסא, עין-דור,

גזית, זיקים, בית-ניר, חיפה, אשדוד, יפעת, יזרעאל, בית-שאן, באר-שבע, עין-הוד, מגדל-העמק ועוד – רשימה ארוכה של מקומות שכתוצאה ממלחמה שנכפתה עלינו ננטשו על-ידי האויב, אויב שקם להשמיד את המדינה שאך זה קמה, כפי שניסה לעשות זאת אותו אויב לפני כן, ללא הצלחה, אבל בלא שננטשו אז שטחים ויישובים של האויב.

מי צריך לטפל בפליטים הללו, מי שגרמו למלחמות או מי שעמדו והדפו את הרוצחים שקמו עלינו להשמידנו?

מי מדבר על שלום ופשרות – הערבים, או אלה שיושבים על אדמתם ובבתיהם ומדברים על שלום וויתורים, הכול למען השלום המיוחל?

מה אתם, מחנה הצדיקים, אומרים לפליטים הללו? לאן תחזירו אותם, לשטחים הריקים שבסיני, בירדן, בסוריה ובעירק, או למקומותיהם?

האם נאטמו אוזניכם ורגשותיכם מלהבין את הססמה הפשוטה של הדיקטטורים הרצחנים שסביבנו: "להחזיר את האדמות הכבושות או השדודות ולהחזיר את הפליטים לבתיהם"? מה אתם אומרים ועונים להם? מה אתם אומרים לילדים שלכם, שאולי שואלים: של מי היו החורבות של זרעין? זה יזרעאל בעברית. היכן הם תושבי כרמיה או מבקיעים? מדוע נטשו תושבי עין-הוד את בתיהם, שאנחנו הצדיקים הגמורים ירשנו אותם בשלמותם? למי אתם מוותרים ועל מה תמורת שלום, ואיך תאמרו לעולם ולבנים שלכם שאת קורבנות המלחמה חייבים ליישב בסיני, ויש שם מקום נרחב ובכך ישכון שלום במזרח התיכון, במזרח תיכון חדש, כפי שחולם עליו שר החוץ פרס, ועוד 800,000 פליטים בישראל ו-600,000 פליטים בירדן, בסוריה ובלבנון שחולמים אותו חלום, רק להיפך, מזרח תיכון חדש ללא פרס וללא אלה שהוא מתיימר לייצג.

אני יודע שנמאס לכם לשמוע את הדברים הללו, אבל אתם תשמעו אותם על אפכם ועל חמתכם, כי בבעיה הזאת מתגלות כל צביעותכם והתנהגותכם המחוצפת, שהערבים יודעים אותה הרבה יותר ממה שאתם חושבים, אבל מאפשרים לכם לזרוע פירוד בעם כל זמן שזה מתאים לתקוותם לנצח את מדינת ישראל ולהפוך אותה לשממה, ואת כל תושביה, כולם, לפליטים, אם יספיקו להגיע למחנות.

אני פונה אליכם, מחנה הצדיקים והשלום, קומו ותציעו לוותר על מקום אחד, קיבוץ, קבוצה, שיושבים על אדמה של ערבים והערבים שם הם פליטים ממחנה, מקום אחד לדוגמה, יישוב אחד, תמורת שלום נכסף או מחווה יוצאת מן הכלל שתהיה הצעד הראשון בדרך לשלום וגם דוגמה לבנים שלכם: איזה הורים הומניים ומנהיגים רוחניים לדוגמה ושבח קמו לעם בישראל, המשמשים כמאור זוהר בשמי הרשע שעל פני כדור הארץ, ויזכרו אתכם לטובה, גם אלה שיקומו עליכם לטבח בהזדמנות הראשונה שתיפול לידיהם, וכל הצדקנות שלכם תישטף במרחץ דמים. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל איתן. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בראש ובראשונה אני רוצה לברך את ממשלת ישראל ואת שר החוץ על יוזמותיו המיוחדות, שמטרתן לשמור על המומנטום בעשיית השלום. ראשית, ביקורו האחרון במצרים הניב פירות גדולים. זה מוכיח לנו, שאכן ניתן לעשות שלום, ואני שמח לשמוע בכל הזדמנות, בקונגרסים, כשנציגים באים ממצרים והם מציגים את עצמם, הם מוסיפים דבר חשוב: שהם באים ממדינה שעשתה שלום עם מדינת ישראל.

מצרים ממלאת תפקיד חיובי בתהליך עשיית השלום, ויש לברך על ההחלטה שלה לקיים מפגשים חודשיים בדרג של שרי חוץ וסגניהם, לסירוגין, כדי לסייע בעשיית השלום, וגם על התיאום שבין שתי המדינות, שבא ליצור אווירה ולפתור בעיות שהתעוררו בדרך, שאינה קלה.

רבותי חברי הכנסת, יש לזכור שאנחנו נמצאים אחרי תקדים קשה ביותר, של עשיית שלום שהיה כרוך בהחזרת כל היישובים, כל השטחים, וגם בהריסת יישובים ובהריסת עיר גדולה. זה היה דבר לא קל. זה תקדים קשה ביותר, שמונח לנו בעת תחילת המשא-ומתן לקידום תהליך השלום. מובן שאנחנו נעשה כל מאמץ, וזו המדיניות של ממשלת ישראל, שלא ללכת לפי התקדים הזה, אלא להביא שלום בדרך אחרת, כשהמחיר יהיה הרבה פחות כבד ממה שניתן קודם.

רפאל איתן (צומת):

בעד שלום במחיר סביר.

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת רפאל איתן, אתה מהלך עלינו אימים, כאילו אם דנים באוטווה בנושא הפליטים, מחר הולכים להרשות למאות אלפי פליטים להגיע לארץ ולחזור ליישובים מלפני 1948, ולא כן היא.

היתה תקרית מסוימת. אנחנו הכרזנו שהמדיניות של הממשלה הזאת היא לקיים משא-ומתן עם פלשתינים שאינם חברים במוסדות של אש"ף, שאינם חברים בארגוני טרור. היתה הצהרה של אחד המשתתפים. אינני יודע מה היה המצב, האם היה חבר פורמלי, כן או לא. העניין הזה נפתר. אל נעסוק בזוטות, שאין להן שום חשיבות. יש לעסוק בדברים אמיתיים.

כשמדברים על פליטים, לא מדברים על פליטים שיחזרו לארץ. את זה אף אחד לא אמר. מדברים על בעיה הומניטרית. אנחנו יכולים להעלות טענות שלנו לגבי הפליטים שבאו מארצות ערב והם יכולים להעלות טענות ובקשות או בעיות של פליטים שמתגוררים בשטחים, שמתגוררים בארצות ערב. העולם, ולא רק מדינת ישראל, צריך, מבחינה הומניטרית, למצוא להם פתרונות על-ידי סיוע, יצירת מקומות תעסוקה, שיקום. איש לא דיבר על הסכמה להביא פליטים. לתקוף אנשים כאילו הם צבועים, בכך שאינם מוותרים על יישובים, על קיבוצים ומושבים?

אני חושב שכנסת ישראל צריכה היום לחזק את הממשלה ולגלות אחדות ועמידה איתנה, כדי לסייע להביא לקידום עשיית השלום וכדי לעמוד על האינטרסים הביטחוניים של מדינת ישראל.

אין זה סוד שאנחנו מאוכזבים מאוד מההתנהגות של הפלשתינים. יש אתם בעיות. אין להם הנהגה. הם לא מתקדמים במשא-ומתן כפי שציפינו שיתקדמו. עם זאת, אנחנו לא צריכים להחליש דווקא את הצד הפלשתיני המתון ביותר, שמוכן לשבת לשולחן הדיונים עם נציגים של מדינת ישראל, כשהוא יודע שדנים רק על הסדר האוטונומיה ולא על שום דבר אחר.

יש קשיים, יש עליות ומורדות ויהיו עליות ומורדות, גם עם הפלשתינים וגם עם סוריה. אין זה סוד שאנחנו תובעים מסוריה גם לנקוט אמצעים כדי למנוע מהארגונים הקיצוניים, "חיזב-אללה" והאחרים, להמשיך ולהטריד את התושבים שלנו בפעולות כמו אלה שהם עשו לאחרונה.

גם למדינת ישראל יש תביעות, והיא עומדת איתן על האינטרסים שלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

איתן מאוד.

אלי דיין (העבודה):

איתן מאוד.

בהחלט, אנחנו אופטימים מאוד. אנחנו רוצים לעשות מאמץ, כפי שאמר לא אחת ראש הממשלה יצחק רבין, כדי שאם המאמץ הזה ייכשל, חס וחלילה, ותהיינה התפתחויות אחרות, נוכל להישיר מבט בעיני אלה שאנחנו צריכים לשלוח אותם למלא משימות אחרות ולומר להם: עשינו הכול, עשינו כל מאמץ – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כמו שאומרים עכשיו. תגידו להם את זה מכאן.

אלי דיין (העבודה):

– – – עשינו הכול, עשינו כל מאמץ כדי לעשות שלום.

חבר הכנסת איתן, אינני יודע למה הלהיטות הזאת לשמוח כאילו על כל קושי שיש במשא-ומתן, או על כך שיש ארגונים שמפריעים. לצערנו, יש גם אצלנו ארגונים קיצוניים שהייתי אומר אפילו להוציא אותם מחוץ לחוק. הם לא יושבים בכנסת. התהליך הזה של עשיית השלום הוא לצנינים בעיניהם.

אני חושב שכולנו צריכים לשמוח ולעשות בדחילו, אני לא אומר מתוך אהבה ושמחה ואופוריה, אלא בדחילו, מתוך יראה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דיין, היות שכבר עברת את זמנך, חבר הכנסת רפאל איתן רוצה לשאול שאלה.

אלי דיין (העבודה):

בבקשה. אני מוכן תמיד לשמוע את שאלותיו של רפאל איתן.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רפאל איתן, בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

האם מישהו מאלה שמדברים על פליטים בקנדה הודיע שמוותרים על זכות השיבה? למשל, בג'באליה, רבע מהיושבים במחנה ג'באליה היו תושבי אשקלון לשעבר. האם מישהו אמר בשמם, או שהם אמרו בעצמם, שהם מוותרים על החזרה לאשקלון? אם התנאי שלהם יהיה לחזור, מה תגיד להם?

אלי דיין (העבודה):

אני לא יודע אם מישהו אמר באופן פורמלי. אני יכול לומר לך שיודעים, לרבות הפליטים שיושבים בג'באליה; הם יודעים שאין להם שום סיכוי לחזור לאשקלון. הם ישמחו מאוד אם הם יישארו בעזה ושם ייצרו להם מקומות תעסוקה, יהיו עיריות שיתפקדו, יהיו מערכות ביוב, יהיו מערכות חינוך.

אני מקווה שעקב השיחות הרב-לאומיות יבואו, ובמקום לדבר ישקיעו, יוקם נמל גדול בעזה, יוקמו תשתיות, מערכות חינוך, יוקמו מפעלים, ותינתן תשובה הומניטרית לאותם אנשים. אני חושב שזה יהיה לתועלת גם לתושבי אשקלון וגם לפליטים המסכנים האלה, שסובלים ברצועת-עזה, לפליטים שכולם רוצים לעזור להם מבחינה הומניטרית שהם ישבו שם ויהיה להם כל טוב.

רפאל איתן (צומת):

זה בתנאי שגם הם מסכימים.

אלי דיין (העבודה):

הם יסכימו.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דיין. חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה. אחרי חבר הכנסת רחבעם זאבי – חבר הכנסת חנן פורת, ואחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה; אם שניהם לא יהיו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, "המוני" חברי הכנסת הנוכחים, אינני יודע איך להגדיר זאת, האם ממשלת ישראל רימתה את עצמה? או שהיא הכניסה לעצמה גול עצמי? או שניהם כאחד?

המשלחת הישראלית לשיחות הרב-צדדיות באוטווה עזבה את השיחות כאשר התברר שבראש המשלחת הפלשתינית הופיע ד"ר מוחמד חלאג', שהוא פעיל באש"ף וחבר במועצה הלאומית הפלשתינית הנקראת מל"פ, וזאת בניגוד להבנה ולהסכמה מוקדמות בנדון, לרבות עם הפלשתינים. בשלב הזה נהגה המשלחת שלנו בכבוד וכראוי למשלחת של מדינה ריבונית שיש לה כבוד עצמי.

מייד נזעקו האמריקנים, וגם הערבים חששו, והמציאו נוסחת חלם, שלפיה חלאג' איננו עתה חבר המל"פ. נציגי ישראל לא שאלו מה פירוש "עתה". ברור הדבר שחלאג' באוטווה איננו משתתף במל"פ, אבל בתוניס הוא השתתף וישתתף. נוסחת החלם הזאת, שהיתה נדחית על-ידי כל מדינה, היתה מספקת לשר החוץ שלנו, והמשלחת שלנו נצטווה לשוב ולזחול לשיחות הרב-צדדיות באוטווה.

כל העולם שמע את חלאג' אומר שהוא חבר במל"פ, שהיא הפרלמנט של אש"ף. שמעו את זה מדינאים ושמעו את זה אזרחים, אבל במשרד החוץ שלנו לא שמעו את זה. אולי אין שם טלוויזיה ואין שם רדיו, או שנרדמו באותה עת.

שר החוץ, פרס, אתה עושה צחוק מהעבודה, תרתי משמע, כאשר אתה מקבל הסבר שמבינים כי חברותו של חלאג' במל"פ פגה בתום הישיבה האחרונה של המועצה הלאומית הפלשתינית, ב-1991. זה אפילו לא מצחיק, אלא מכאיב. זו השפלה עצמית, סטירת לחי לגאווה ולכבוד הלאומי שלנו,

התרפסות והתחכמות סוג ד'. כל הערבים צוחקים מאתנו, גם ערביי ישראל – שמעתי זאת מפיהם. כל העולם מרים גבה ושואל מה קרה לישראל, לישראל האמיצה, הלוחמת, הריבונית.

אדוני שר החוץ, אתה תלמיד של בן-גוריון.

היו"ר ע' עלי:

סגן שר החוץ.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מדבר אל מר פרס באמצעות סגנו.

אתה תלמיד של בן-גוריון. כלום גם הוא היה נוהג כך?

לערבים יש אינטרס רב יותר בקיום השיחות על-אודות בעיית הפליטים. הם ידעו תמיד לעשות הון פוליטי ותעמולתי ממצוקת הפליטים, ולנו אין התבונה לומר, כי לשני הצדדים היו פליטים, אלא שאנחנו קלטנו ושיקמנו את הפליטים היהודים ניצולי השואה ויוצאי ארצות האסלאם, ואילו הערבים הקפידו להשאיר את אחיהם הפליטים במחנות פליטים. לא היתה לנו התבונה ולא היה לנו העוז להגיד לעולם את האמת על חילופי אוכלוסין: ישראל קלטה את הפליטים היהודים, ו-21 מדינות ערב צריכות לקלוט את הפליטים הערבים, שם, אצלם, בארצות שמהן היגרו אבותיהם לפלשתינה – היא ארץ-ישראל.

השלום האמיתי יושג רק בהיפרדות העמים. כל המתכונים והפתרונות האחרים רק ינציחו את הסכסוך ואת המלחמות.

דוד בן-גוריון הבין את זה ואמר באומץ, שהפתרון הוא טרנספר; טרנספר לא רק לפליטים, אלא לכל הערבים. הוא לא רק אמר זאת, אלא ציווה את צה"ל לעשות זאת.

היזמה והאומץ עזבו אותנו ועברו לשמש את אויבינו. הם מעלים לדיון את "זכות השיבה", הם מציבים בראש המשלחת איש אש"ף, הם נוסעים לתוניס לדווח ולקבל הנחיות והוראות, ואילו אנחנו – מגמגמים, מחכים להוראות מושינגטון.

כאשר התעשתנו לרגע, רק לרגע, והודענו על פרישה מהשיחות, קיבל זאת העולם בהבנה. כאשר התקפלנו עם נוסחת-חלם, עורר הדבר תמיהה בעולם ואפילו גיחוך. כך אצל המדינאים וכך בתקשורת הבין-לאומית.

כך אנחנו נסוגים צעד אחר צעד והערבים כובשים ומתקדמים. מי שרצה ללכת לוועידה בין-לאומית, הן הליכוד והן העבודה, היה צריך לחזות את השלבים הבאים: שיתוף אש"ף, שיתוף הפזורה הפלשתינית, שיתוף תושבי מזרח-ירושלים, שיתוף ערפאת ו"חמאס" וכו'. כן, ערפאת יגיד במפגש שעתה, בעת המפגש, הוא לא באש"ף...

באוטווה נקבעה עובדה חדשה לגבי שיתוף הפזורה הפלשתינית ולגבי שיתוף אש"ף. ההידרדרות תימשך, ובשלב הבא נדבר על "זכות השיבה", אחר-כך על השליטה באדמות ובמים, ומהר מאוד נמצא בשכנותנו את מדינת פלשתינ, השולטת על השטחים האסטרטגיים של ארץ-ישראל המערבית.

הזחילה החלמאית באוטווה היא תמרור שחור במדיניות הנפסדת של ממשלת רבין-דראושה-זיאד. אם מדיניות זו לא תחדל, יבוא הקץ למדינת היהודים, ולכן אני מציע שהכנסת תדון בכך.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. חבר הכנסת חנן פורת – אינו נוכח. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – אינו נוכח. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

אני מבקש להודיע, שאם חברי הכנסת שקראתי בשמם יגיעו בכל זאת לאולם, לפני שסגן שר החוץ ייקרא לדוכן, אני אאפשר להם לדבר. וזאת הואיל וסדר-היום שונה והם לא היו צריכים לדעת. הם חשבו בוודאי שזה יידון בשעה מאוחרת יותר. כדי לעשות צדק אתם, אני אומר שאם יגיע חבר הכנסת דראושה, או חבר הכנסת פורת, אני אאפשר להם לדבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא, שלפעמים יש יתרונות לדיון אינטימי מהסוג שאנחנו מנהלים עכשיו, משום שדיון מסוג כזה אפשר לנהל אותו בטונים קצת יותר ענייניים, ואולי הדברים קצת ייגעו לכוונתם, או ללבם, או למוחם של אלה שמופקדים על המדיניות, כי בסופו של דבר מה התפקיד של חברי הכנסת? הם מעין "קיביצערס". אנחנו עומדים מהצד, אתם משחקים את המשחק, והתפקיד והחובה שלנו, בניגוד ל"קיביצער" במשחק שח-מט, שאסור לו להתערב, הוא ללוות כל הזמן את המשחק על-ידי הערות, התראות, כל אחד לפי סגנונו, כל אחד לפי השקפתו. ואני מאוד מקווה, שבממד הזה של הדברים, גם סגן שר החוץ וגם שר החוץ באמצעות סגנו ייקחו את הדברים לתשומת לבם וינסו להבין ולהסביר, ואולי גם לקבל כמה הערות.

מה שקרה באוטווה הוא כשלעצמו טעות במישור של הביצוע. הרי ביום אחד לא קרה שום דבר מהפכני. דן קרצר לא הביא איזו נוסחה שלא היה אפשר להמציא אותה אצל יוסי ביילין. הראש היהודי בשני המקומות יכול היה להמציא נוסחה. אבל היתה כאן שאלה של מהות ולא שאלה של נוסחה כזאת או אחרת. ואם יוצאת משלחת, היא לא יכולה להביא אותנו למצב של ביזיון לאומי, שמראה שאנחנו לא יודעים מה אנחנו רוצים בכלל.

השאלה הזאת, אם אנחנו יודעים מה אנחנו רוצים, היתה צריכה להיות, לדעתי, מוחלטת הרבה קודם לכן, כי הרי השאלה של מה שקרה באוטווה עכשיו, זו לא שאלה שצצה ברגע האחרון. זה מאבק מתמשך בדברים קטנים, כל פעם בקטע קטן של קרב, כאשר אנחנו יודעים מה המשמעות של זה ועל מה המלחמה כולה. היא מתחילה בשאלה של ייצוג, היא מתחילה בנושאים של טקס ודיפלומטיה, והיא מכוונת למה שאמר אליאס סנבר, ראש המשלחת הפלשתינית לשיחות הרב-צדדיות בסיבוב שלו, היינו באוטווה בנושא הפליטים, פלשתיני מהפזורה, ואז הממשלה לא הסכימה שבועדה זו יהיו נציגים מהפזורה. והוא אמר שם במהלך הדיונים, שבעצם הם תובעים את יישומה של החלטת האו"ם 194, המדברת – אנחנו כולנו יודעים – על זכות השיבה. והוא אמר, ששאלת הפליטים מהווה את לב הסכסוך הישראלי-הערבי, והיא תמשיך להיות – אם היא לא תיפתר – גורם מכריע לאי-יציבות.

זה שם המשחק – בעיית הפליטים, זכות השיבה. הם אומרים בשלב זה דבר שכל אחד מאתנו צריך לחרוט בתוכו: זה לב הסכסוך, ובלי לפתור את הבעיה הזאת לא יהיה שקט; לא יהיה לכם, היהודים, שקט כל זמן שלא תפתרו את הבעיה הזאת: פליטים – באמצעות החלטה 194. זאת עמדתם.

מה עמדתנו? – לשים סייגים, כי החלטה 194 היא החלטה מסוכנת.

אלי דיין (העבודה):

היא לא תקפה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה תגיד לא תקפה. ארצות-הברית אמרה שההחלטה הזאת מקובלת עליה. תצחק פה: לא תקפה – גיבור. אתה אומנם מאשקלון, אבל אתה לא שמשון.

אלי דיין (העבודה):

היא לא מקובלת על ארצות-הברית.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני, ארצות-הברית – – –

אלי דיין (העבודה):

ארצות-הברית אמרה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תסלח לי, חבר הכנסת אלי דיין. תן לי לומר מה שאני רוצה לומר.

היתה התבטאות, ואחר כך היה ניסיון להגיד, שלא כל ההחלטה, חלקים מההחלטה. אבל זו התבטאות שבקנה מידה שלנו כרוכה בדיני נפשות, כי אנחנו יודעים שמדובר על קיומה של מדינת ישראל; לא פחות מזה.

האם אנחנו צריכים להגיע לרגע שבו נתמודד על השאלה הזאת? לא. הפוליטיקה שלנו, הכלל-לאומית, אומרת לשים עשרות סייגים, כדי שלא נגיע לשם כלל. ממשלת הליכוד שמה את הסייגים, סייג אחרי סייג, ונלחמה כדי שלא לתת בשום פנים ואופן למשלחת, שאינה משלחת של מדינה, להשתתף בוועדות רב-צדדיות, כי מה יש למשלחת שאינה משלחת של מדינה לעשות בוועדות רב-צדדיות, כאשר בוועידת-מדריד נאמר במפורש, שמשתתפות מדינות? ושיחקנו אותה, שהמשלחת הפלשתינית יושבת כחלק מהמשלחת הירדנית. ושמה קיבלנו מחויבות אמריקנית – בייקר אמר לנו: אף אחד לא יכפה עליכם לשבת עם מי שאתם לא רוצים לשבת, ואם אתם תלכו והערבים יכניסו מישהו שהוא מהפזורה והוא איש אש"ף, אתם תלכו ואנחנו נלך אתכם.

ואנחנו, עם ישראל, ממשלת ישראל, כרסמנו בנושא הכי חשוב בעמדות שלנו. ממשלת הליכוד התעקשה. באתם אתם ואמרתם: אתם יודעים מה, למה צריך את כל הסייגים האלה, נוריד סייג אחד. הלכתם למצרים, ניהלתם שם משא-ומתן מפואר ואמרתם: אנו מוכנים לוותר על הסייג הזה, העיקר שנגיע להישג, והורדתם את הסייג של נציגי פזורה. אבל, אמרתם: אנחנו נעמוד בכל תוקף על כך, שבשום פנים ואופן לא יעלה עניין זכות השיבה, ולא יהיה שום אדם שמזוהה עם אש"ף. אתם אמרתם את זה. וחגגתם כאן איזה מין אופוריה. תבדקו מה השגתם. השגתם שעבדו עליכם, צחקו לכם, למחווה שלכם, לסייג שהוא הסייג הרציני ביותר שלנו, שמבחינתנו, בנושא כל כך קשה – הלכו והביאו לכם את נציג המל"פ.

אני שואל אותך, סגן השר ביילין, איפה ההתחשבות בכך, איפה ההתחשבות בחברת הכנסת יעל דיין שלא סתם יושבת פה עכשיו? היא לא בדיוק מה שרבין רוצה, היא גם אמרה שזה לא כל כך מעניין אותה. אתם יודעים למה, כי יש אצלכם שני קווים מדיניים שונים ביחס לסוגיה הזאת, ואתם מנסים לפגוע במדיניות של רבין, כי אתם רוצים, דרך האוטונומיה שפרס קיבל בנושא ניהול המשא-ומתן הרב-צדדי להגיע לשאלות שמטיבן ומהותן קשורות למשא-ומתן הדו-צדדי. אבל תוך כדי הרכיבה והרצון לקדם נושאים כאלה אתם גורמים נזק לדברים שאני מאמין בהם באמונה שלמה, שאין לכם שום רצון, ואתם אומרים, חס וחלילה אם נטעה. אני אומר לכם כ"קביצער": אתם טועים, אתם מקרבים את ההכרה ואת הרגע שאנחנו ניאלץ לשבת ולדון בזכות השיבה, ולא משנה איזו ממשלה תהיה, אולי לא תהיה לה ברירה, כי אתם מורידים לאט לאט את הסייגים.

למה הסכמתם? אתם עשיתם מחווה. אמרתם: אנחנו לא עקשנים כמו הליכוד. אנחנו מוכנים – נציגים מהפזורה. למה הסכמתם שזה יהיה אדם מזוהה? למה לא הלכתם לאמריקנים ואמרתם: אתם, האמריקנים, אמרתם לנו במדריד בשלב ראשון, שלא ניאלץ לשבת ואתם תלכו אתנו אם יבואו נציגי אש"ף. אחר כך, בשלב השני במוסקבה, קיבל זאת בייקר אבל הבטיח לפלשתינים, וביקש מאתנו להסתפק במשקיפים, להסתפק בכל מיני פשרות, והיה מוכן לכל מיני דברים, והבטיח לנו שלא יהיו נציגי מל"פ וחיפוש כל פתרון אפשרי. והנה, הליכוד לא הסכים. באתם אתם. לכו לאמריקנים ותגידו:

רגע אחד, אם אתם מרשים סחף כזה, איזו ערובה יכולה להיות לנו שאנחנו בכלל יכולים להמשיך ולהידבר תחת מטרייה אמריקנית?

אני רוצה לסכם. אני לא רוצה לעבור על כל התהליך. בואו נבדוק את עצמנו. התחלנו מימי גולדה, היא אמרה שאין עם פלשתיני; לא שאין, גולדה היתה אשה חכמה, היא לא היתה מטומטמת, אבל היא אמרה זאת, כי כל אחד מאתנו מבין שאם יש עם פלשתיני ויש פזורה שהיא חלק מהעם הפלשתיני וצריך לפתור פה בארץ-ישראל המערבית בעיה של 5-6 מיליוני אנשים שמגדירים אותם כעם פלשתיני, אז אין מקום למדינת ישראל. זכות השיבה היא אמצעי לכך.

אחר-כך בא בגין, תרם גם הוא לתהליך הזה כשהוא הכיר בביטוי המפורסם: THE LEGITIMATE RIGHTS OF THE PALASTINIAN PEOPLE, ואחר כך עוד שאלו לגבי הייצוג, והוא אמר: אני לא אפשפש בציציות. אבל הוא דיבר על ייצוג פלשתיני במשלחת ירדנית; אני לא אבדוק בציציות, אבל בתוך משלחת ירדנית. אחר-כך הגענו למדרד עם הסכמה ועם משחק כזה שאנחנו יודעים שהוא משחק, אבל גם הוא נוצר במיוחד בשביל הסייג הזה. אנחנו מדברים עם ערביי יהודה, שומרון ועזה, אתם בלבד. יתייעצו הם עם מי שהם רוצים, יגדירו אותם איך שהם רוצים, ובלבד שלא ניתן בשום פנים ואופן זיקה לפזורה וליהודה ושומרון, זיקה של הפזורה לבעיה כאן בארץ הזאת, זיקה של הפזורה כאילו הם המדינה בדרך. אין מבחינתנו; גם הממשלה שלכם הבטיחה זאת.

אני מכיר גם את הלבטים שהיו אצלכם בתוך המפלגה. בזמנכם חתמתם אתנו על הליכה לממשלה, לא ממשלת ליכוד, ממשלת אחדות לאומית, שבה היו הסכמות מפורשות בנושאים האלה על מאבק נגד אש"ף. אתה, סגן שר החוץ, ייאמר לשבחך כי כבר אז התבטאת כאן לא פעם אחת, אז בניגוד למוסכם, ורמזת שמבחינתך אש"ף לגיטימי. אבל לא זאת היתה מדיניות המפלגה שלכם. גם כשהלכתם עכשיו לבחירות היה אצלכם כרסום נוסף, אבל נשאתם במצב שהנושא הזה לא הוזכר. זה היה הישג גדול שלך.

סגן השר ביילין, תהיה נאמן, שיהיה לך יושר אינטלקטואלי, אילו הלכו בהתאם לעמדות שלך ולא של רבין – בלי יצחק רבין שהלך הרבה על הנושא האישי ואמר לציבור הבוחרים בכל מקום, טרח והסביר לבוחרים, שהוא יילחם באש"ף, שהוא לא מכיר באש"ף, שהוא ממשיך במדיניות הליכוד – לא הייתם זוכים בבחירות. אתה עצמך החרשת ואמרת: לי די בעמדות מפלגת העבודה, אני הולך אתן. אבל ידעת שבאותם רגעים שאתה אמרת זאת בשקט, אמר רבין בקול גדול ונתן התחייבות לבוחרים. והיום אתם בעצם גונבים דעתם של רבבות אנשים, במיוחד שניכם כאן, כל אחד מכם נוקט ומגשים מדיניות שונה במאה-שמונים מעלות.

אני רוצה לסיים בעניין הזה. אתמול הייתי בעימות עם השר צור – תשאלו אותו – בסניף מפלגת העבודה. ראוי לשבח אותם – חוג רעיוני בסניף מפלגת העבודה בבאר-שבע. פתחו את הסניף, היתה השתתפות יפה מאוד, הסניף היה מלא וגדוש והתקיים דיון על רמת-הגולן. היה עימות, הופיע השר צור, הופיע אני, הופיע נציג צומת פנחס בדש וחבר הכנסת חיים אורון היה חולה. לא אדבר על מה שהיה שם מבחינת הנואמים, כל אחד ואחד, אני רק יכול להגיד, שהלואי שיקבלו אותי בליכוד כמו שקיבלו אותי שם. קמו שם אנשי מפלגה ואמרו: אתם רימיתם אותנו. קם שם אדם, יושב-ראש ועד נהגי מוניות, דמות ידועה במקום, ואמר: אני הצבעתי לליכוד בעבר; לקחתם אותי לרבין, שאלתי את רבין, ואתם הייתם אתי, נסענו לתל-אביב, ורבין אמר לי שלא יורדים, לא זזים מרמת-הגולן, רק מטורפים יזוזו משם. היום אני מרגיש מרומה.

אני מסכם את הנקודה כך, מעבר לעניינים הפוליטיים: א. אין לכם מנדט. גם אם יש לכם דעות כאלה, אתם מייצגים מיעוט קטן ואין לכם מנדט להיפגש עם אש"ף, לא להבטיח לו הבטחות, לא לרמוז לו רמיזות שעדיין הציבוריות הישראלית לא מוכנה לקלוט מדינה פלשתינית, לכן כדאי שלא להסכים לפתרון זמני, אבל זה יבוא בהמשך, וכל מיני הבטחות מסוג זה. זה כלפי החברה הישראלית.

כלפי מדינת ישראל, אני מבקש מכם, כי אני מאמין בכם שבסופו של דבר אתם פטריוטים – אתם משחקים באש, כבר הגעתם ללב-לבן של הבעיות. אל תאפשרו לפזורה, אל תאפשרו לאנשי אש"ף להכניס לנו את נושא זכות השיבה, אל תאפשרו להם בוועדה הזאת באוטווה להכניס דרך איחוד המשפחות נושא כבד משקל שם, את האפשרות להכניס הנה, להוציא מאתנו עיקרון של סוברניות, שוועדה בין-לאומית תקבע את הקריטריונים לזכות שהיא זכות אינהרנטית של מדינה שקשורה בסוברניות של המדינה, של נושא של איחוד משפחות. זו התערבות ברורה במדיניות של מדינה, של הגירה על בסיס הומניטרי או לא הומניטרי.

אני מקווה מאוד שחלק מההערות שלי לפחות יזכו לתשובה, חלק אחר למחשבה, ולפחות יהיה דבר אחד: יהיו קווים אדומים. אני רוצה לדעת מה הם. אולי אוכל פעם אחת להרגיש שיש לי גם מכנה משותף, בקו האדום הרחוק ביותר, ואיזה מקום למאבק, עם סגן השר יוסי ביילין נגד אלה שמבקשים בעצם את חיסול קיומה של מדינת ישראל.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חנן פורת איננו נוכח. חבר הכנסת דראושה איננו נוכח. נשמע את תשובת סגן שר החוץ. בבקשה.

חברת הכנסת יעל דיין, מה שהערתי קודם זה חלק מהתקנון. אני רואה שהם אינם נוכחים, אבל צריך לקרוא בשמם, אולי הם נמצאים ליד הפתח.

יעל דיין (העבודה):

אני לא מבינה את ההערה של היושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

אני חושב שהבעת איזו תמיהה על כך שאני קורא בשמם. כך היה נדמה לי.

יעל דיין (העבודה):

לא.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לגבי ההערות האחרונות של חבר הכנסת איתן, שאולי לא קשורות במישרין לסיפור של הפליטים אבל חשובות כשלעצמן, דבר אחד אי-אפשר לטעון נגד הממשלה הזאת – שהיא גנבה את עיניו או את לבו של העם הזה; ואותו אדם בבאר-שבע שאמר שרומה, מן הראוי היה שיעשה מעשה נדיר יחסית ויקרא את מצעה של מפלגת העבודה. בהחלטות שקיבלנו בוועידה האחרונה של מפלגת העבודה נאמר באופן פשוט מאוד, שמפלגת העבודה תומכת בפשרה טריטוריאלית ברמת-הגולן, וזה היה בהחלט לאחר דיון מורכב מאוד, עם הצבעה כמעט צמודה, אבל זו היתה ההחלטה שהתקבלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל אתה יודע שבשובך היונים – – – את רבין הנץ, ויודעים את הסיפור.

סגן שר החוץ י' ביילין:

האמירה של ראש הממשלה לגבי – –

אלי דיין (העבודה):

אל תזלזל באינטליגנציה של הציבור.

סגן שר החוץ י' ביילין:

– – אי-ירידה מרמת-הגולן היא אמירה מאוד ברורה, היא לא אמירה של היאחזות בכל סנטימטר. הוא אמר את זה לפני הבחירות והוא אמר את זה אחרי הבחירות. אי-ירידה אין פירושה ויתור על כל הרמה, פשרה טריטוריאלית פירושה ויתור על חלק מהרמה. לכן, אי-אפשר לטעון שהיתה כאן רמאות.

אני חושב שזה היה אחד המצעים היותר-מפורטים, ואולי היתה ביקורת על כך שהוא היה מפורט מדי. הוא יצר בעצם ציור של מפה לגבי הגדה המערבית ועזה, התייחס לשאלת הפתרון בסוריה, התייחס להרבה מאוד דברים שמפלגות אחרות אולי העדיפו שלא להתייחס אליהם משום שלפני בחירות אולי זה היה לא נוח.

כמה דברים ספציפיים של התייחסות לדברי הנואמים. היה מתמיה לשמוע את הדברים של חבר הכנסת רפאל איתן על עצם ההשתתפות בוועדת הפליטים והקמתה. אחרי הכול, הוא היה חבר

הממשלה, נדמה לי שר החקלאות, שהחליטה ללכת למישור הרב-צדדי, שהסכימה להקים ועדת פליטים, והוא אחראי אחריות קולקטיבית למעשה הזה של הממשלה. הוא לא התפטר בגינו, הוא לא התנגד לו בפומבי, ועל כן, כאשר קמה ממשלה אחרת בישראל והיא ממשיכה באותה דרך, זה אולי קצת משונה לראות שמגיע שר בממשלה הקודמת שבא בטענות על הקמת הוועדה הזאת כשלעצמה.

לגופו של עניין, הוחלט בזמן ממשלת הליכוד, והדבר הזה נותר כשהיה, שאין מדובר רק בפליטים פלשתינים. הממשלה בזמנה עמדה על כך, ובצדק, שמדובר בוועדת פליטים, פליטים כתוצאה מהסכסוך המזרח-תיכוני. הכוונה של ממשלת ישראל, ממשלת שמיר, ובעקבות זה של ממשלת רבין היום – התייחסות לפליטים פלשתינים ולפליטים יהודים במזרח התיכון, ואני לא מציע להמעיט בחשיבות העניין הזה. יכול מישור להגיד שכל הוועדה מיותרת, שלא צריכים ללכת אליה, אבל כדאי לו לזכור באיזה שלב הוסכם ללכת לוועדה כזאת.

לגבי הטענה שמישור כאן מדבר על החזרת פליטים לשטחה הריבוני של ישראל, אני יכול להרגיע גם את חבר הכנסת רפאל איתן וגם את חבר הכנסת מיכאל איתן. אולי זה הקו האדום שאתה מחפש, חבר הכנסת איתן. אני לא חושב שיש לממשלת ישראל – ויש רק ממשלה אחת, לשמחתנו זאת לא ממשלה דו-ראשית ולא תלת-ראשית, זו אפילו ממשלה שהשרים מדברים בה זה עם זה, שזה כשלעצמו דבר מפתיע ומרתק – בממשלה הזאת אני לא מכיר מישור שמוכן להתייחס ברצינות לאיזו תביעה של החלטה 194 או לחזרה של פליטים פלשתינים לשטח הריבוני של ישראל.

לחבר הכנסת זאבי. הדבר המתמיה אותי בדבריך הוא ההבחנה הדקה והחשובה כל כך שאתה עושה בין מוחמד חלאג' לבין חיידר עבד אל-שאפי. אני יכול להבין שתאמר: אני לא מבין למה אתם עושים את כל המהלך הזה. המהלך הזה עלול בסופו של דבר להביא אתכם לווייתורים מסוכנים, אתם לא יכולים לפתור את הבעיה בשיחות שלום. הפתרון היחיד הוא הטרינספר, ולכן כל המשחק הזה של המולטילטרלי והבילטרלי והטרילטרי הוא משחק מסוכן, תצאו ממנו. אבל כשאתה בא ואומר: אני לא מבין איך אתם מקבלים את פלוני ולא מקבלים את אלמוני – תראה, יש לי הרבה הערכה לד"ר חיידר עבד אל-שאפי. כאדם הוא עושה רושם של אדם מבוגר ונשוא-פנים, אבל כדאי לזכור שהאיש הזה, שהיה פעיל מאוד בפעולות אנטי-ישראליות בעודו איש צעיר בעזה, היה ממייסדי אש"ף בשנת 1964, היה חבר הוועד הפועל של אש"ף, היה סגן המל"פ – הוא היה סגן ראש המועצה הלאומית הפלשתינית. ב-1967 – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ולכן התנגדנו כשהזכירו את שמו; אז צעקנו וגם היום אנחנו צועקים.

סגן שר החוץ י' ביילין:

תגיד שאתה מתנגד – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

זו נבלה וזו טרפה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

נהדר. תגיד שאתה מתנגד לכול, ואל תגיד שאתה פתאום נעשה מודאג – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לא הסתרתי את זה מעולם. אבל לשיטתך אני אומר, לשיטתכם.

סגן שר החוץ י' ביילין:

תעזוב את שיטתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם אמרתם שלא תשבו עם אש"ף, לא תשבו עם אש"ף, ואתם כן יושבים. למה? כי לחצו עליכם. מחר ילחצו עליכם על סעיף הפליטים, מחרתיים ילחצו עליכם על סעיף – – –

סגן שר החוץ י' ביילין:

ונלך לים. בסדר. אני חושב שהעניין הזה של הים הוא קצת מופרז.

בכל אופן, השאלה היא כזאת. אם אתה בא לממשלת ישראל החדשה ואומר לה: אל תחזרי על טעות קודמתך, פרשי מן המשא-ומתן ועשי טרנספר, לשיטתך אני יכול להבין את זה. אני חושב שיהיה לי קשה להסכים לזה, אבל אני יכול להבין את זה. אני לא מבין מה אתה רוצה מאתנו עם ההבחנה הזאת. תראה, האדון מוחמד חלאג' הוא פרופסור באמריקה, יש לו מכון מחקר, הוא השתתף באיזו ישיבה של מל"פ – המועצה הלאומית הפלשתינית, CURRENTLY, כמו שאמר קרצר, כלומר, עכשיו הוא לא חבר מל"פ, בדיוק כמו שחיידר עבד אל-שאפי, שהיה סגן ראש המל"פ, עכשיו הוא לא חבר מל"פ, מחר הוא יכול להיות חבר מל"פ והוא יכול לא להיות חבר מל"פ.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם כשאני באופוזיציה הממשלה הזאת היא שלי – –

סגן שר החוץ י' ביילין:

זה נכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

— ואכפת לי שהממשלה שלי לא תתבזה בנוסחאות חלם. להסכים לנוסחה כזאת, שעכשיו הוא לא חבר, מחר הוא כן חבר, הוא יעצור בתוניס והוא יהיה חבר, שלשום בתוניס הוא היה חבר. זו ממשלה שלי, היא מבזה את המדינה שלי, לכן קמתי לצעוק.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אתה תסכים אתי שהחלם הגדול ביותר בעולם היה כאשר ראש ממשלת ישראל מר יצחק שמיר ישב מול חיידר עבד אל-שאפי, מייסד אש"ף, סגן ראש המל"פ, ואמר: אני עם אש"ף לא מדבר. והאיש הזה יושב היום מול אנשינו, בזמן ממשלת הליכוד, בזמן ממשלת מפלגת העבודה, הוא מנהל אתנו משא-ומתן על כל דבר ועניין, ואנחנו אומרים: האיש הזה נשוא-פנים, הוא לא אש"ף, הכול בסדר אתו. רק מי הבעיה? הפרופסור האמריקני שנקלע כך או אחרת לישיבה הקודמת של מל"פ. זה רציני? זה לא חלם?

רחבעם זאבי (מולדת):

שניהם פסולים.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — של ערפאת.

סגן שר החוץ י' ביילין:

יכול להיות.

מיכאל איתן (הליכוד):

ערפאת ממנה אותו והוא נקלע במקרה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

בסדר. יפה. אתה יודע, חבר הכנסת איתן, פעם אחת מינה את עבד אל-שאפי ופעם אחת הוא מינה את חלאג' – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אל-שאפי – זו היסטוריה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

רגע, מי קובע מתי נגמרת ההיסטוריה? האם זה עשר שנים, שנתיים, שנה? מי קובע שפלוני הוא לא – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אל-שאפי הוא חלאג' של הליכוד וחלאג' הוא חאלג' שלכם. אתה לא יכול להיאחז בחטא של שמיר ולהמשיך לחטוא.

סגן שר החוץ י' ביילין:

קודם כול, זה מקל עלי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש לשאול שאלה.

היו"ר ע' עלי:

אם סגן שר החוץ מסכים, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

ב-11 באוגוסט אמר שר החוץ פרס שזה יהיה מקובל, בתנאי שאין מדובר בהכנסת נציג רשמי של אש"ף בדלת האחורית. אבל מה שקרה, זה מה שהיה, הם הכניסו נציג של אש"ף בדלת האחורית.

רחבעם זאבי (מולדת):

בדלת הראשית. הם הכניסו אותו בדלת הראשית עם נוסחת חלם שמביישת את המדינה, מביישת את העם היהודי, את השכל היהודי ואת הכבוד של המדינה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

חברי הכנסת, לגבי השכל היהודי כבר הסכמנו שזו לא התחלה. כי ברגע שאתה יושב עם עריקאת ועם כל החברים האלה, ההבחנה הזאת הדקה היא באמת, בוודאי לשיטתך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לשיטתך תשב גם עם ערפאת עצמו.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כל אחד פה יושב עם השיטה שלו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אם אתה רואה הבדל בין ערפאת לבין חיידר עבד אל-שאפי מבחינה אידיאולוגית, פילוסופית, תפיסת עולם וכו', אני קצת מתפלא עליך. אני חושב שיש כאן בהחלט משחק מאוד בעייתי. אתם הייתם בממשלה מסוימת, את המשחק הזה אתם שיחקתם, או השלמתם עמו, או שתקתם לו, והיום אתם אומרים: למה אתם עושים הבחנה בין אלה?

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי, אנחנו צריכים לסיים היום.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא אני אשם שזה הגיע לסוף הישיבה. אשמה בזה נשיאות הכנסת. על נושא חשוב מדברים בפני אולם ריק. אבל הנושא הוא נושא וסגן שר החוץ הגיע לרגע של אמת, כשבסוף הוא אמר שאין הבדל ואין הבדל, והוא ישב עם ערפאת, ישב עם אל-שאפי, ישב עם חלאג', ישב עם ה"חמאס", ישב עם הרוצחים.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני חוזר לשיטתי, קשה לי מאוד לדבר לשיטתך, ואני מוכרח לומר את האמת: אפילו התרגיל האינטלקטואלי הזה קשה לי, אבל לשיטתי אני יכול לומר, שאם יש חבר מל"פ שמבין, שכדי לדבר עם ישראל הוא צריך לוותר ולו למראית עין על חברותו במל"פ –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה, אתה אמור.

סגן שר החוץ י' ביילין:

– – – התרגיל הזה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לצורך אוטווה הוא לא חבר במל"פ.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא עשה מסיבת עיתונאים ואמר: אף פעם לא פיטרו אותי, אני הייתי איש מל"פ. זאת היתה מסיבת עיתונאים קנטרנית, שאינה מכוונת למה שאתה אומר.

סגן שר החוץ י' ביילין:

שוב יש כאן שאלה גדולה, וזו זכות ההגדרה העצמית, האם אנחנו בעד או נגד. הרי אנחנו נגד זכות ההגדרה העצמית, מה פתאום שניתן בכלל לאיש הזה להגדיר את עצמו? הרי אנחנו מגדירים אותו. הוא יגיד שהוא מל"פ? הוא יגיד שהוא אש"ף? אנחנו קובעים את זה, נכון, אז בואו נהיה עקביים. האיש הזה הופיע בשלב מסוים, אחרי שדן קרצר אמר, שעכשיו הוא לא חבר מל"פ, ואמר: אני מקבל את מה שאמר דן קרצר. הדבר הזה נמצא באנגלית, הוא נמצא על שולחני, אני יכול להראות לך את הציטוט המדויק מדברי האיש הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

סגן שר החוץ י' ביילין:

רק רגע, אתה פשוט קוטע לי את חוט המחשבה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

שאלה לאינפורמציה.

היו"ר ע' עלי:

אתה דיברת כאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי כבוד סגן השר יודע אם נשבעים אמונים למל"פ או לא נשבעים?

סגן שר החוץ י' ביילין:

מה שקרה בעצם באוטווה הוא דבר כזה, ואולי אלך צעד אחד אחורה למוסקבה, עם כל הטיעונים של בייקר, שלא נשב עם מי שאנחנו לא רוצים. אגב, אני מוכרח לומר, שזו נוסחה מצחיקה כשמישהו בא אליך ואומר: אתה לא חייב לשבת עם מי שאתה לא רוצה. נו מה, איך תכריח, עם מכות? אתה אומר: אתה לא חייב לשבת עם מי שאתה לא רוצה. אבל הנוסחה הזאת – ואני מסב את תשומת לבך, חבר הכנסת איתן – לא באה נוסף על הנוסחה, שלפיה אם יבוא מישהו שאתה אינך רוצה ביקרו, אנחנו נעזוב אתר. משום-מה, ראש הממשלה לשעבר היה ממש מדושן עונג ברגע שבו הומצאה הנוסחה, ובמקרה שמעתי בדיעבד איך היא הומצאה, מאחורי הקלעים האמריקניים, כאיזה מין בדיחה פרטית של שני אנשים שאומרים למישהו: אתה יודע מה? תירגע, אתה לא חייב לשבת עם מי שאתה לא רוצה. אבל אנחנו נשב אתו.

הרי מה קרה במוסקבה לפני כשלושת-רבעי שנה? במוסקבה הבטיח בייקר לפלשתינים באופן חד-צדדי, שמעתה ואילך הם יישבו בשתי ועדות הפזורה: בוועדה לעניין הפליטים ובוועדה לשיתוף הפעולה הכלכלי.

מיכאל איתן (הליכוד):

היתה הפרת הבטחה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

זה נכון, אתה צודק.

כתוצאה מזה היינו צריכים להחליט על אחת משתי אפשרויות: אפשרות אחת היא להגיד – שברו את הכלים ולא משחקים. אם זה המצב, לא באים לא לעניין הפליטים ולא לעניין הכלכלי. ואכן, ממשלת הליכוד עשתה את זה. אנחנו, הממשלה החדשה, ממשלת רבין, ניסינו למצוא איזו דרך כדי להיות בוועדות האלה, כי בניגוד לכם אנחנו רוצים תהליך שלום, אנחנו מאמינים גם בבילטרלי וגם במולטילטרלי. תמימים כאלה, טיפשים כאלה, מיעוט טיפשי כזה, שמאמין בשלום. מה לעשות? נפל על הראש. אנחנו מאמינים בשלום, אנחנו רוצים להגיע להסדר, אנחנו מאמינים שאפשר להגיע להסדר, וכתוצאה מזה ניסינו להגיע לפשרה. הפשרה היתה שלא השתתפו שם לא אנשי מזרח-ירושלים ולא אנשי מל"פ. בשתי ועדות שבהן היינו לא היתה בעיה כזאת. בוועדה שלישית אכן הוחלף אותו אליאס סנבר, שהתייחסת אליו קודם, ותחתיו הושם אותו איש.

היתה שאלה: הוא לא כזה ותיק במל"פ ולא ברור אם הוא חבר של ממש או לא. פנינו לאמריקנים. ביום הראשון האמריקנים אמרו: אנחנו לא יכולים להודיע לכם סופית אם הוא איש מל"פ או לא, אנחנו רוצים לבדוק את זה. ביקשנו מהם הכרזה, כי בשבילנו הם הספונסרים, הם המארגנים, הם הקובעים,

אין לנו איזה בודק כשרות של מל"פ. והמשחק של המל"פ – מי שמכיר אותו יודע שזה משהו מאוד ערטילאי, זו איננה חברות בכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה פרלמנט.

סגן שר החוץ י' ביילין:

זה פרלמנט מסוג מסוים.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה פרלמנט של מדינת פלשתיין. אתה רוצה – זה פרלמנט; אתה לא רוצה – זה לא פרלמנט.

סגן שר החוץ י' ביילין:

נכון, זה הנכון. אתה רוצה כך, אתה רוצה כך, זה דבר מאוד ערטילאי.

ביום השני אמרו האמריקנים באופן חד-משמעי, שהאיש, בשלב זה, אינו חבר מל"פ. אותנו זה סיפק ואותנו זה יספק גם בעתיד, ובשבילנו הפרשנות האמריקנית בכל הנושא הזה, הביטורלי והמולטילטרלי, היא הפרשנות המקובלת עלינו. אנחנו, בניגוד לכם, לא מחפשים תירוצים לצאת מן המשחק. אנחנו מחפשים כל דבר שאפשר להיתלות בו כדי להישאר במשחק, זה נכון, ובשבילנו הפרשנות האמריקנית היתה טובה בעבר, טובה בהווה וגם תהיה טובה בעתיד.

רחבעם זאבי (מולדת):

בעתיד זה יהיה עם ערפאת. האמריקנים יכופפו אותנו. מי שמתחיל להתכופף, מתכופף.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני חושב שעד היום הפרשנות האמריקנית היתה מכובדת ומקובלת.

ואני רוצה לומר מלה אחרונה: אני לא מוכן להתחלחל מכל נושא שהפלשתינים יעלו בבילטרליות ובמולטילטרליות. אם הפלשתינים יעלו את 194, הם לא יקבלו את זה כל עוד אנחנו כאן, ומצדי שיעלו את זה שבע פעמים ביום, זה לא יעזור להם. ובנושא של איחוד משפחות, לא נהיה מוכנים באמת לדון בפרוצדורה המולטילטרלית. אפשר לדבר על זה בפרוצדורה הבילטרלית, לא במולטילטרלית.

אני חושב שאנחנו נמצאים במצב מספיק בוטח בעצמנו כדי שנוכל להרשות לעצמנו לשמוע את הדברים הכי לא נעימים לאוזנינו ולעמוד על שלנו. אם נעמוד על שלנו, וזה הדבר החשוב לנו ביותר – האינטרס הלאומי, הביטחוני שלנו, האמיתי ולא המדומה, שבו השלום מהווה מרכיב מרכזי – נוכל גם להגיע להישגים שהמשמעות שלהם תהיה גם בתחום של השלום וגם בתחום של הביטחון.

אני מציע להעביר את כל ההצעות האלה לוועדת החוץ והביטחון. לדעתי, יכול להתקיים שם דיון פורה בהחלט בנושא הזה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת איתן, אתה מסכים?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להעיר הערה.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שוחחתי עם יושב-ראש הקואליציה ועשינו בינינו קואליציה, לכן אני מבקש לפני שאתה מצביע, על דעת שנינו, שיתקיים דיון במליאה, כי הנושא הוא חשוב.

היו"ר ע' עלי:

שאלתי אותך אם אתה מסכים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להציע שסגן השר יציע דיון במליאה כדי שלא נצטרך להצביע נגד הצעתו.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני רוצה לומר לך משהו, חבר הכנסת איתן: גם אילו היה פה רוב פראי וגם אילו היה פה מיעוט, קשה לי למצוא דבר יותר מענג מאשר לדון על נושא חשוב זה במליאה.

היו"ר ע' עלי:

אתה בעד, אתה לא מתנגד.

אני מבין שסגן שר החוץ בעד דיון במליאה, ואנחנו הולכים כעת להצביע. מי בעד דיון במליאה? אנחנו דנים על ההצעות של חברי הכנסת מיכאל איתן, רחבעם זאבי, רפאל איתן ואלי דיין, אלה ההצעות שנדונו כאן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 14

היו"ר ע' עלי:

אני מבטל את ההצבעה. אנחנו מצביעים עוד הפעם. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלו חברי הכנסת מ' איתן, ר' זאבי,

ר' איתן וא' דיין בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

אני קובע שפה-אחד הוחלט לקיים דיון במליאת הכנסת בהצעות של חברי הכנסת מיכאל איתן, רחבעם זאבי, רפאל איתן ואלי דיין.

הישיבה הבאה תתקיים, בעזרת השם, ביום שני, כ"ז בחשוון התשנ"ג, 23 בנובמבר, בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 19:20.